

SLUŽBENI GLASNIK

SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

2011.

BROJ: 3

Sisak, 22. veljače 2011.

GODINA XIX

SADRŽAJ

AKTI ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE

17.	Odluka o donošenju Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije 2011.-2013. godine	33
	- Razvojna Strategija Sisačko-moslavačke županije 2011.-2013. godine	34

AKTI ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE

17.

Na temelju članka 14. stavka 2. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 153/09) i članka 28. Statuta Sisačko-moslavačke županije («Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije», broj 11/09 i 5/10), Županijska skupština Sisačko-moslavačke županije na 13. sjednici održanoj 21. veljače 2011. godine, donijela je

ODLUKU
o donošenju Razvojne strategije
Sisačko-moslavačke županije 2011. - 2013.
godine

I.

Donosi se Razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2011. – 2013. godine.

II.

Razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2011. – 2013. godine sastavni je dio ove Odluke.

III.

Stupanjem na snagu ove Odluke stavlja se izvan snage Odluka o donošenju Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije («Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije», broj 19/07).

IV.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u »Službenom glasniku Sisačko-moslavačke županije«.

SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA
ŽUPANIJSKA SKUPŠTINA

KLASA: 300-01/11-01/01
URBROJ: 2176/01-01-11-6
Sisak, 21. veljače 2011.

Predsjednik Županijske skupštine
Željko Kardaš, v.r.

UVODNA RIJEČ ŽUPANICE SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE	36
UVOD	37
SAŽETAK	37
Proces izrade	41
I. OSNOVNA ANALIZA	44
1. PROSTORNA OBILJEŽJA I PRIRODNI RESURSI	44
1.1. Položaj i osnovne prostorne karakteristike Sisačko-moslavačke županije	44
1.2. Površina	44
1.3. Osnovne geološke osobine, te karakteristike tla, vegetacije i faune	45
Geološke osobine i tlo	45
Vegetacija	46
Fauna.....	47
1.4. Klimatska obilježja.....	47
2. STANOVNIŠTVO	48
2.1. Broj stanovnika	48
2.2. Dobna i spolna struktura	49
3. RADNA SNAGA, MIGRACIJSKA KRETANJA STANOVNIŠTVA I NEZAPOSLENOST	49
3.1. Radna snaga	49
3.2. Nezaposlenost	50
4. KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA	51
5. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	52
5.1. Vodnogospodarski sustav	52
ODVODNJA	53
6. PROMETNA INFRASTRUKTURA I ENERGETIKA	54
6.1. Cestovni prometni sustav	54
6.2. Željeznički promet	55
6.3. Riječni promet	56
6.4. Zračni promet	57
6.5. Telekomunikacije	58
6.6. Granični prijelazi	58
6.7. Energetika	59
7. ZAŠTITA OKOLIŠA U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI	60
7.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša	60
7.2. Vode	60
7.3. Zrak	61
7.4. Otpad.....	62
7.5. Buka	63
7.6. Bioraznolikost	63
8. GOSPODARSTVO	65
8.1. Bruto domaći proizvod	65
8.2. Poslovanje poduzeća	66
8.2. Vanjsko trgovinska razmjena	67
8.3. Izravna inozemna ulaganja	70
8.4. Obrtništvo	71
8.5. Mala i srednja trgovačka društva	72
8.6. Poduzetnički centri i poduzetničke zone	73
9. TURIZAM	74
10. POLJOPRIVREDA	77
10.1. Šumarstvo	80
10.2. Lovstvo	80
11. PRORAČUNI ŽUPANIJE I LOKALNIH JEDINICA	81
11.1. Životni standard	82

12. DRUŠTVENE DJELATNOSTI	83
12.1. Obrazovanje	83
12.2. Predškolski odgoj	83
12.3. Osnovnoškolsko obrazovanje	84
12.4. Srednjoškolsko obrazovanje	85
12.5. Visokoškolsko obrazovanje	86
12.2. Zdravstvo i socijalna skrb	87
Zdravstveno stanje stanovništva	87
12.2.1 Zdravstvo	88
12.2.2. Socijalna skrb	89
12.3. Kulturne i športske djelatnosti	91
12.4 Civilno društvo	93
13. UPRAVLJANJE RAZVOJEM	94
13.1. Upravna tijela županije, gradova i općina	94
13.2. Privatni sektor	95
13.3. Civilni sektor	95
13.4. Ostali subjekti	95
13.5. Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije - SI-MO-RA	95
14. MEĐUŽUPANIJSKA, PREKOGRANIČNA I MEĐUNARODNA SURADNJA	97
14.1. Međužupanijska suradnja	97
14.2. Prekogranična i međuregionalna suradnja Sisačko-moslavačke županije	98
POGLAVLJE 4 - Rezultati provođenja prijašnjih strategija	99
POGLAVLJE 5 - Swat analiza	102
POGLAVLJE 6 - Vizija, strateški ciljevi i prioriteti	104
POGLAVLJE 7 - Mjere	107
POGLAVLJE 8 - Politika županije prema posebnim područjima	143
POGLAVLJE 9 - Financijski plan	145
POGLAVLJE 10 - Provedba ŽRS-a	149
POGLAVLJE 11 - Praćenje i izvještavanje	153
DODACI	155
Načelo partnerstva	155
Prethodno vrednovanje razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije	157
Akcijski plan provedbe	162
Komunikacijska strategija	218
Izvori podataka	222
Popis skraćenica	222

UVODNA RIJEČ ŽUPANICE SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Poštovani!

Provedbom postupka ažuriranja Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije, postojeći ključni dokument usklađen je s aktualnim društvenim i gospodarskim kretanjima, kako unutar same jedinice područne/regionalne samouprave, tako i cijele Hrvatske, te susjednih zemalja članica Europske unije. Ulaskom Hrvatske u EU primarni izvori sufinanciranja za ulaganja na regionalnoj razini bit će strukturni i kohezijski fondovi. Ideja europskog zajedništva u središte pozornosti postavlja upravo regionalni razvoj, pri čemu je primarna uloga politike i prakse smanjivanje nesklada između različitih stupnjeva ekonomske snage pojedine regije. Ravnomjeran razvoj naše Županije, što je misija aktualne županijske vlasti još od 2005. godine, s jedne strane podrazumijeva angažiranje svih raspoloživih resursa u pojačanom osnaživanju naših ruralnih, manje razvijenih područja kao što su Banovina, Pounje i Kordun, te s druge strane podizanje razine kvalitete i učinkovitosti angažiranja svih raspoloživih resursa u poticanju daljnjeg razvoja razvijenijih područja kao su su Moslavina, Zapadna Slavonija i sisačka Posavina, kao pretežno urbaniziranih cjelina.

Inače, planiranje, kreiranje i donošenje dokumenta kao što je Županijska razvojna strategija znači biti siguran u pozitivan ishod ostvarenja vizije Sisačko-moslavačke županije kao područja konkurentnog gospodarstva koje je razvijeno kroz integrirane razvojne programe i partnerstva, te koje podiže kvalitetu života svojih građana i postavlja tradiciju i prirodne resurse u središte svoje budućnosti! Taj strateški planski dokument važan je zbog više razloga.

Prije svega, ažurirana Županijska razvojna strategija djelomična je izmjena dosadašnjih mjera i aktivnosti koje aktualna županijska vlast ostvaruje u cilju razvoja poduzetništva, izgradnje investicijskog okruženja, razvoja konkurentnog, održivog i okolišno prihvatljivog turizma, te proaktivnog utjecaja na dovršenje restrukturiranja i racionaliziranja poslovanja nekoliko preostalih tzv. velikih tvrtki. Strategija je ujedno čvrsta planska baza za utvrđivanje daljnjih smjernica spomenutih aktivnosti.

Zatim, ažurirana Županijska razvojna strategija potrebna je kao živi dokument – osobna karta, sigurna ulaznica Sisačko-moslavačke županije u složeni proces europskih integracija. Proces globalizacije, pa i u razdoblju krize, nama su izazov koji nas potiče na mijenjanje samih sebe, okružja u kojem radimo i živimo, te da kvantitetom, kvalitetom, u partnerstvu, idemo isključivo i samo *naprijed!*

Godine 2013. nadogradit ćemo postojeću Strategiju odgovarajućom vizijom i ciljevima u kojoj će do izražaja doći potrebe novog naraštaja poduzetnika, političara, znanstvenika, stručnjaka, aktivista u civilnom sektoru i drugih sudionika društva.

Županijska razvojna strategija, ažurirana u skladu s potrebama tržišta, društva i okruženja, naš je ulog za sigurnu i bolju budućnost. Zahvaljujem svima koju su sudjelovali u ažuriranju strateškog dokumenta!

Srdačno Vaša,

županica Sisačko-moslavačke županije
Marina Lovrić Merzel, dipl. ing.

UVOD

Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije (2011.-2013.) (ŽRS SMŽ-e) temeljni je dokument planiranja održivog društveno-gospodarskog razvoja Županije, a usklađena je sa smjernicama Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija, kao i s odrednicama iz Strategije regionalnog razvoja RH.

Nakon usvajanja Strategije regionalnog razvoja RH i donošenja svih relevantnih podzakonskih akata pristupilo se i ažuriranju ŽRS SMŽ-e, kako bi temeljni dokument strateškog razvoja SMŽ-e bio u potpunosti usklađen s odrednicama nacionalnih zakonodavnih okvira.

Uz to, ažuriranje dokumenta Županijske razvojne strategije SMŽ-e moralo se provesti kako bi se postojeći dokument uskladio s aktualnim društveno-gospodarskim kretanjima na području Županije imajući u vidu razdoblje koje je prošlo od trenutka donošenja Županijske razvojne strategije, dokumenta za programiranje i koordiniranje korištenja izvora financiranja za sedmogodišnje razdoblje. Poznato je da će nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju primarni izvori sufinanciranja za ulaganja na regionalnoj razini biti Strukturni i Kohezijski fond EU koji će sredstva, za tu namjenu, raspoređivati kroz sustave utemeljene na nacionalnoj razini.

Ažuriranjem Županijske razvojne strategije uzeti su u obzir županijske socio-ekonomske prilike i razvojna opredjeljenja Županije kao i nacionalni prioriteti, smjernice i programi koji se provode ili planiraju, a reflektiraju se na planiranje i provedbu županijskog razvoja.

Svrha Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije je postaviti jasne i realistične strateške okvire razvoja koji će omogućiti kako Županiji, tako i drugim institucijama i tijelima, koje upravljaju razvojem fokusirano i djelotvorno usmjeravanje investicija i aktivnosti. Zbog toga je posebno važno načelo partnerstva i participacije ugrađeno u dokument, jer je jedino kroz konsenzus i zajednički izgrađenu viziju budućnosti moguće postići učinkovit, balansiran i pozitivan napredak. Jednostavnim promjenama u pristupu koje u slučaju ŽRS-e podrazumijevaju multi-disciplinarno umjesto sektorskog djelovanja te uvođenje mehanizama praćenja i koji omogućavaju neprekidno usavršavanje i usklađivanje s potrebama, bit će moguće fokusirano djelovanje koje usmjerava ograničena sredstva na ona područja odnosno projekte koji svojim zajedničkim učinkom postižu željeni razvoj, napredak i boljitak.

Strategija je „živa materija“ koju treba nadograđivati, bolje rečeno, treba je stalno obnavljati u pojedinim dijelovima, odnosno, razvojnim projektima, koji dožive svoje realiziranje nakon nekoliko godina ili godinu dana. Istovremeno, razvojna vizija ostaje trajni segment Županijske razvojne strategije kao i strateški ciljevi razvoja, koji su također dugoročno definirani elementi Strategije.

Svaka od faza u procesu ažuriranja Strategije bila je predstavljena županijskom partnerstvu koje je pozvano na raspravu, komentare i nadopune, te prezentirana široj javnosti kroz web stranicu Razvojne agencije SI-MO-RA.

Imajući u vidu veliki obujam i složenost cijelog procesa, nastojalo se uzeti u obzir svaki objektivan i pozitivan doprinos u procesu izrade Strategije. Svrha je izrada dokumenta, što razumljivijeg široj javnosti, održavajući razinu kvalitete svakog pojedinog dijela i cijelog dokumenta.

SAŽETAK

Razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije proizašla je iz konzultacijskog procesa na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Proces je počeo prije nekoliko godina, a bili su uključeni brojni sudionici.

Strategijom su utvrđeni ciljevi usmjereni prema društveno-gospodarskom razvoju Županije, smanjenju razvojnih nejednakosti i jačanju razvojnih potencijala onih dijelova Županije koji zaostaju u razvoju (potpomognuta područja) kako bi postali konkurentniji na tržištu, te smanjili zaostajanje za ostalim dijelovima Sisačko-moslavačke županije.

Cilj ŽRS-e je postići bolju povezanost lokalnih i regionalnih razvojnih potreba i na taj način poboljšati konkurentnost gospodarstva SMŽ-e, ojačati tržišni „imidž“ kako bi se privukla domaća i strana ulaganja, ostvario porast BDP-a i na taj način smanjila nezaposlenost. Strategija će pridonijeti razvoju pograničnih područja, jačanjem prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje, temeljem zajedničkih lokalnih i regionalnih inicijativa, povratku prognanika i izbjeglica te sveopćem društveno-gospodarskom boljitku Sisačko-moslavačke županije uključivanjem svih područja društva i gospodarstva u glavne razvojne projekte.

Županijska razvojna strategija postat će s vremenom glavni pokretač usmjeravanja razvojnih resursa bilo koje vrste (županijskih ili lokalnih) prema prioritarnim potrebama, dogovorno utvrđenim, na razini područja Sisačko-moslavačke

županije. Sveukupno gospodarstvo stoji i iščekuje značajniju promjenu. Sadašnje, a i buduća vremena zahtijevaju temeljito smišljenu i uobličenu intervenciju koja će stimulirati željene učinke napretka. Potrebni su veći napori, te bolja povezanost lokalnih i regionalnih subjekata kako bi se lokalno gospodarstvo pokrenulo.

Županijska razvojna strategija (ŽRS) je planski dokument koji je izradila Radna grupa, prema metodologiji Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka RH.

Prema usvojenoj metodologiji, ŽRS sadržava :

- SWOT analizu Sisačko-moslavačke županije (snage, slabosti, mogućnosti i prijete))
- analizu stanja na području Sisačko-moslavačke županije
- županijsku razvojnu viziju i strateške ciljeve
- županijske prioritete i mjere
- usklađenost ŽRS-e s nacionalnim ciljevima i razvojnim ciljevima EU-je
- analizu projektnih ideja i projekata u SMŽ-i
- plan provedbe
- metodologiju praćenja i vrednovanja provedbe s indikatorima uspješnosti ostvarivanja ciljeva
- bazu projektnih ideja i projekata SMŽ-e.

Svrha ŽRS-e jest stvoriti pretpostavke kvalitetnijeg društveno-gospodarskog života ukupnog stanovništva SMŽ-e na temeljima održivog razvoja, povećanja konkurentnosti gospodarstva SMŽ-e, smanjenja nezaposlenosti, učinkovitog korištenja Strukturnih i Kohezijskih fondova EU-e, te jačanja i razvijanja svih dijelova Sisačko-moslavačke županije.

Osnovna analiza daje pregled stanja, trendova, problema i potreba SMŽ-e grupiranih po sljedećim područjima:

- prirodni i demografski resursi, okoliš i prostor
- komunalna i prometna infrastruktura (otpad, energetika, vodoopskrba, odvodnja, plinifikacija, promet)
- gospodarstvo (razvojni položaj, gospodarska kretanja, struktura gospodarstva, prerađivačka industrija, turizam, poljoprivreda, obrti, poduzetnička infrastruktura, vanjskotrgovinska razmjena)
- zaposlenost i nezaposlenost
- društvene djelatnosti (obrazovanje, kultura, zdravstvo i socijalna skrb, civilno društvo)
- životni standard
- prekogranična i međuregionalna suradnja.

Kao rezultat osnovne analize i nakon toga provedene SWOT analize, utvrđeni su sljedeći RAZVOJNI POTENCIJALI ŽUPANIJE (snage i mogućnosti):

SNAGE

- Povoljan prometno-zemljopisni položaj u središnjoj Hrvatskoj
- Postojanje značajnih prirodnih vrijednosti i resursa
- Jedinstvene i atraktivne prirodne vrijednosti od lokalnog, nacionalnog i međunarodnog značaja (npr. Lonjsko polje i dr.)
- Bogato i raznovrsno kulturno i arheološko naslijeđe
- Ekološki čisti prostori (potencijalne mogućnosti ekološke proizvodnje)
- Postojanje autohtonih pasmina i sorti (mogućnost brandiranja proizvoda)
- Pro-aktivno i dinamično županijsko vodstvo
- Snažna tradicija obrta, malog i srednjeg poduzetništva, industrije i poljoprivrede
- Postojanje opremljenih poduzetničkih zona kao jezgre gospodarskog razvoja
- Značajan potencijal za razvoj turizma
- Dobra prometna mreža (ceste, željeznički i riječni promet) u nekim dijelovima Županije
- Velik broj nevladinih udruga
- Otvorenost Županije za međužupanijsku, međuregionalnu, prekograničnu i međunarodnu suradnju
- Iskustvo Županije u korištenju programa i fondova EU programa

MOGUĆNOSTI

- Blizina Zagreba – potencijal za privlačenje novih poslova, investicija i povećanje izravnih stranih ulaganja

- Završetak izgradnje auto-ceste Zagreb-Sisak
- Konsolidiranje tržišta u poljoprivrednom sektoru; intenziviranje poljoprivredne proizvodnje i mogućnost trženja poljoprivrednih proizvoda kroz turizam i srodne djelatnosti
- Porast potražnje za selektivnim oblicima turizma (zdravstveni, kulturni, rekreativni i dr.) i jačanje hrvatskog turizma
- Održivo eksploatiranje prirodnih resursa i baštine za potrebe gospodarskog razvoja
- Promoviranje i podržavanje prekograničnih i međužupanijskih razvojnih programa
- Jačanje izvozne orijentacije gospodarstva - stvaranje veće dodane vrijednosti i generiranje zaposlenja
- Razvoj znanstveno istraživačkih i IT centara povezanih s potrebama poslovnog sektora kroz nacionalne i EU programe
- Razvoj posebnih industrijskih zona uz glavne prometnice i rijeke, na planski utvrđenim lokacijama
- Strateško usmjeravanje infrastrukturnih ulaganja u podršku rastućim sektorima gospodarstva
- Povećanje kapaciteta privlačenja i iskorištavanja EU fondova za realizaciju razvojnih programa
- Jačanje međunarodne, međuregionalne i prekogranične suradnje s BiH intenziviranjem približavanju Hrvatske prema EU
- Privlačenje stranih ulaganja
- Politička podrška s nacionalne i lokalne razine međunarodnim, prekograničnim i međuregionalnim inicijativama
- Jačanje sposobnosti županije i JLS-a za upravljanje razvojem (ljudski resursi, edukacija i trening) kroz nacionalne i programe EU
- Unaprjeđenje rada Razvojne agencije i drugih institucija u Županiji i JLS-e kroz nacionalne i EU programe
- Usklađenost strukovnog i akademskog obrazovanja s planiranim potrebama na tržištu rada kroz nacionalne i EU projekte
- Prioritizacija programa razminiranja kako bi bili u skladu s potrebama uređenja građevinskog i poljoprivrednog zemljišta u svrhu ekonomskog razvoja
- Stvaranje nove i poboljšanje postojeće telekomunikacijske, elektroenergetske, plinske, vodoopskrbne i kanalizacijske infrastrukture kroz iskorištavanje sve većih mogućnosti nacionalnih programa, programa EU-a i drugih programa
- Izgradnja, rekonstruiranje i osuvremenjivanje infrastrukturnih objekata u svim prometnim sektorima
- Poboljšanje sustava i tehnologija sakupljanja i recikliranja otpada kroz nacionalne i EU programe
- Unaprjeđenje partnerstva i suradnje horizontalno (civilni, javni, privatni te gospodarski sektori) i vertikalno (lokalna, područna i centralna uprava i institucije), podrška integriranim, multi-sektorskim inicijativama i programima kroz programe EU

Temeljem osnovne i SWOT analize definirana je vizija Županije, strateški ciljevi, prioriteti i mjere.

Vizija razvoja SMŽ, identificirana i konsenzusom usvojena unutar Županijskog razvojnog tima i Županijskog partnerskog vijeća, je kako slijedi.

VIZIJA

Županija ubrzanog gospodarskog rasta, temeljenog na inovativnoj i izvozno orijentiranoj industriji, poljoprivrednoj proizvodnji, poželjno turističko odredište prepoznatljive očuvane povijesne kulturne i prirodne baštine, razvijene infrastrukture, privlačna investitorima, poželjna za rad i življenje

CILJ 1. UČINKOVITO UPRAVLJANJE RAZVOJEM I RAZVOJNIM RESURSIMA

CILJ 2. RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA

CILJ 3. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA

CILJ 4. OČUVANI OKOLIŠ, ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNOM I KULTURNOM BAŠTINOM

MISIJA

Omogućiti kvalitetu življenja, ulagati u ljude, poticati gospodarstvo, vrednovati poljoprivredu, učinkovito koristiti energiju, negovati tradiciju za uspješnu budućnost i biti dobar domaćin svojim posjetiteljima .

Ostvarenja vizije i strateških ciljeva dana je kroz postavljene prioritete unutar svakog pojedinog cilja te definiranih mjera unutar pojedinih prioriteta. Ukupno je naznačeno 12. prioriteta.

PRIORITET 1.1.
Horizontalna i vertikalna koordinacija regionalnog razvoja i usklađenje strateškog i prostornog planiranja

PRIORITET 1.2.
Intra-županijska, međuzupanijska, prekogranična, bilateralna i multilateralna suradnja

PRIORITET 1.3.
Aktivno građanstvo, jačanje uloge civilnog društva

PRIORITET 2.1.
Razvoj i učinkovito upravljanje energijom

PRIORITET 2.2.
Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja

PRIORITET 2.3.
Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj

PRIORITET 2.4.
Razvoj održivog turizma temeljenog na kulturno povijesnoj i prirodnoj baštini

PRIORITET 3.1.
Unapređenje obrazovnog sustava

PRIORITET 3.3.
Unaprjeđenje socijalne, zdravstvene infrastrukture i usluga

PRIORITET 3.4.
Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj

PRIORITET 4.1.
Očuvanje i zaštita okoliša

PRIORITET 4.2.
Održivo korištenje prirodnih resursa i kulturne baštine

Proces izrade

Županijska razvojna strategija pripremljena je prema standardnoj metodologiji izrade strateških planova, te u skladu sa smjernicama Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva sadržanima u Pravilniku o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih Strategija.

Glavni nositelji izrade bili su upravni odjeli Županije, te Županijski razvojni tim u kojem su pročelnici odjela te Županica sa zamjenicima. Koordinator izrade Županijske razvojne strategije bila je Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o. Kroz niz radionica pripremljene su i verificirane pojedine faze strategije, od osnovne analize, preko SWOT analize do strateških ciljeva, prioriteta i mjera. Saznanja izrasla iz ovih aktivnosti su redovito testirana i verificirana kroz konzultiranje sa Županijskim partnerstvom (ŽP) kao nadležnom skupinom koja predstavlja interese državne i lokalne vlasti, privatnog sektora i civilnog društva. U osnovi ŽRT je glavno tehničko operativno tijelo, a ŽP je tijelo zaduženo za davanje smjernica i usvajanje ŽRS - a.

Županijski razvojni tim :

- MARINA LOVRIĆ-MERZEL, županica Sisačko-moslavačke županije
- ANDRIJA RUDIĆ, zamjenik županice Sisačko-moslavačke županije
- MIRA HARCET, zamjenica županice Sisačko-moslavačke županije
- MILAN OBLAKOVIĆ, zamjenik županice Sisačko-moslavačke županije
- FRANJO GLUŠAC, pročelnik Upravnog odjela za proračun i financije
- VAN LOVREKOVIĆ, pročelnik Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu i šport
- JADRANKA BERTOVIĆ, pročelnica Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb
- MARIJAN BELOŠEVIĆ, pročelnik Upravnog odjela za obrt, malo i srednje poduzetništvo i turizam
- mr. sc. ZORAN VASIĆ, pročelnik Upravnog odjela za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo
- SANDRA MAHNIK, pročelnica Upravnog odjela za zaštitu okoliša i prirode
- TATJANA PUŠKARIĆ, pročelnica Upravnog odjela za upravljanje pristupnim fondovima i poticajnim sredstvima
- IVOR STANIVUKOVIĆ, direktor Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije
- KSENIJA KAJGANA, pročelnica Upravnog odjela za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije
- ZDENKO SEŠO, ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno uređenje i graditeljstvo

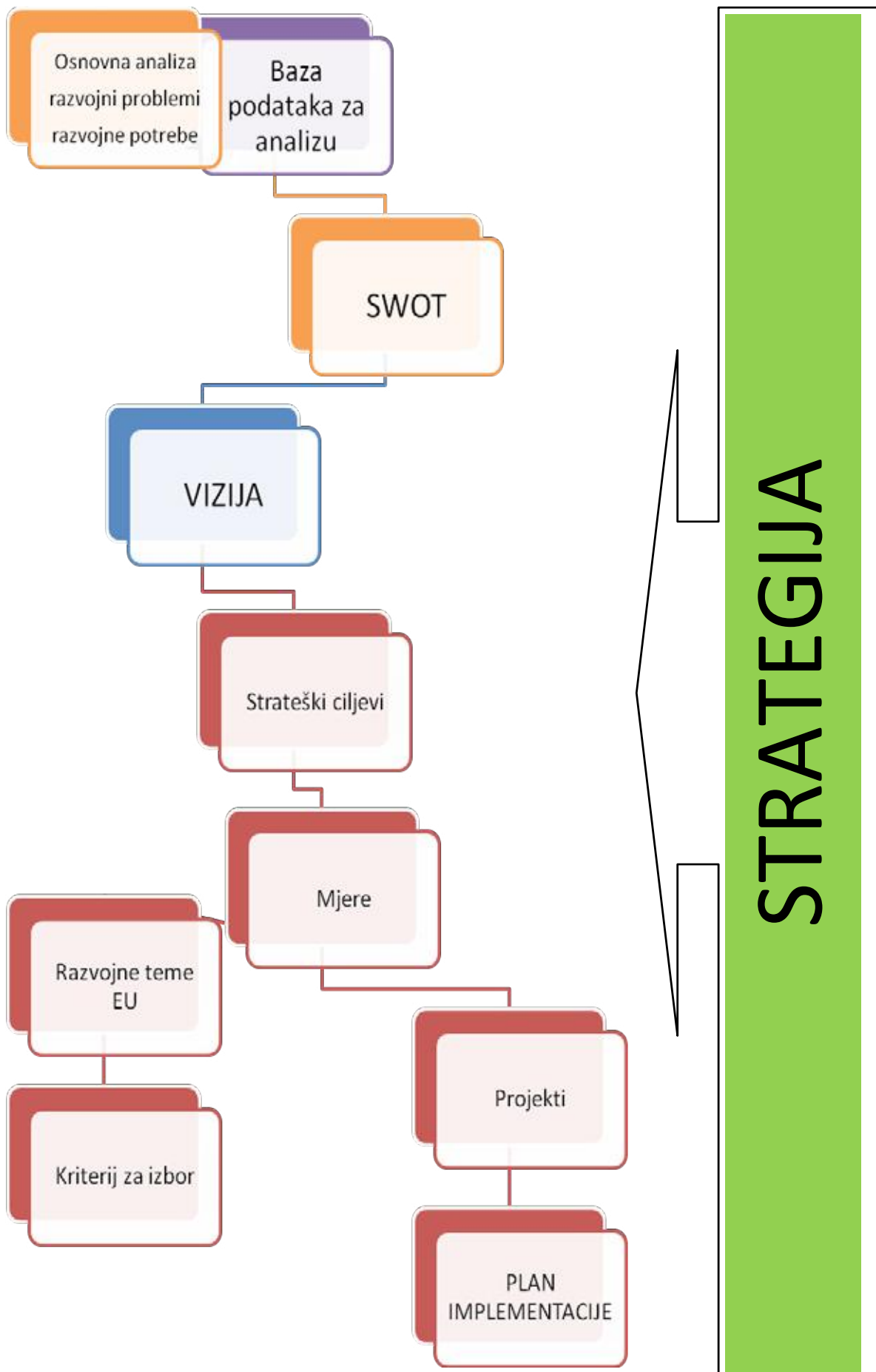
- VESNA KRNJAIĆ , pročelnica Stručne službe za poslove Skupštine , župana i opće poslove
- KATA BENAC, v.d. ravnateljica Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije

Županijski razvojni tim - operativni tim :

- KRISTINA PRPIĆ, Upravni odjel za proračun i financije
- JOSIP TAKAČ, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu i šport
- IVANKA ŠUBARIĆ, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb
- GORAN DEJANOVIĆ, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb
- KATICA MATIJAŠEVIĆ, Upravni odjel za obrt, malo i srednje poduzetništvo i turizam
- BORISLAV MEANDŽIJA, Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo
- BLANKA BOBETKO-MAJSTOROVIĆ, Upravni odjel za zaštitu okoliša i prirode
- BOJAN DADASOVIĆ , Stručna služba za poslove Skupštine , županice i opće poslove
- MARGITA MALNAR, Županijski zavod za prostorno uređenje i graditeljstvo
- KRISTINA ŠTIMAC, Upravni odjel za upravljanje pristupnim fondovima i poticajnim sredstvima
- MARIJA LJUBEŠIĆ, Upravni odjel za upravljanje pristupnim fondovima i poticajnim sredstvima
- SNJEŽANA TOMAŠEVIĆ, Upravni odjel za upravljanje pristupnim fondovima i poticajnim sredstvima

Koordinacija ažuriranja Županijske razvojne strategije:**Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o.**

- JULIJE KATANČEVIĆ, direktor
- GORDANA KRZNARIĆ, savjetnica za ekonomsku politiku i regionalni razvoj

I. OSNOVNA ANALIZA

1. PROSTORNA OBILJEŽJA I PRIRODNI RESURSI

1.1. Položaj i osnovne prostorne karakteristike Sisačko – moslavačke županije

Sisačko-moslavačka županija zauzima područje prisavske nizine s kompleksnim i raznolikim rubnim pojasom. U sjeverozapadnom dijelu nalaze se dolina rijeke Kupe i obronci Vukomeričkih gorica. Zapadni i južni brdoviti dio Županije, Banovina, podijeljena je plitkim riječnim dolinama, omeđena rijekom Unom (prirodna granica prema Republici Bosni i Hercegovini), te planinskim prostorom Zrinske gore (616 m) i Petrove Gore (512 m). Središnji nizinski, najveći i najnaseljeniji dio oko rijeke Save, pokriva i prostor Parka prirode Lonjsko polje. Istočni dio Županije završava južnim padinama Moslavačke gore (489 m) i Psunja.

Unutar područja Republike Hrvatske, Sisačko - moslavačka županija nalazi se u južnom dijelu njezinog središnjeg dijela. Središnja Hrvatska zauzima oko trećinu ukupnog prostora zemlje, te je glavno težište naseljenosti i gospodarskog razvoja. SMŽ zajedno s Karlovačkom i Zagrebačkom županijom, te Gradom Zagrebom, čini okosnicu te regije.

Položaj u središnjem dijelu Hrvatske daje Sisačko-moslavačkoj županiji važnu ulogu u povezivanju hrvatskog prostora, posebice zbog toga što je Županija smještena na sjecištu dva značajna cestovna i željeznička prometna pravca: Posavskog koridora koji povezuje Zagreb i Slavonski Brod, odnosno zemlje Zapadne i Srednje Europe s jugoistočnom Europom i Bliskim istokom, te prometnog pravca koji povezuje Mađarsku i Podravinu s Hrvatskim primorjem i Mediteranom.

Omeđen tokovima triju rijeka, Kupom, Odrom, a posebno plovnom Savom, Sisak je tijekom čitave svoje povijesti bio jedno od najznačajnijih riječnih čvorišta u Hrvatskoj, a danas ima izraženu perspektivu da to ponovno postane. O snaživanjem riječnog tranzita, brodogradnje i turizma temeljenog na riječnom prometu ostvarilo bi se i gospodarsko osnaživanje SMŽ-e.

Važnost geostrateškog položaja Sisačko-moslavačke županije proizlazi i iz činjenice da njezin teritorij na jugu, u dužini od 211 km, čini graničnu liniju prema Bosni i Hercegovini. Blizina tržišta Bosne i Hercegovine čini tu zemlju jednim od najznačajnijih vanjskotrgovinskih partnera SMŽ-e, a Sisak postaje važno mjesto preko kojeg Hrvatska ostvaruje prekograničnu suradnju s tom zemljom.

1.2. Površina

Sisačko – moslavačka županija zauzima površinu od 4 467, 79 km², što čini 7, 89% ukupnog kopnenog područja Republike Hrvatske. Time Sisačko-moslavačka županija pripada među najveće hrvatske županije. U strukturi ukupne površine, najveći udio čine poljoprivredne površine (52%), zatim slijede šumsko zemljište (44%) i neplodne površine (4%). Takva povoljna struktura zemljišta predstavlja značajan gospodarski resurs za SMŽ-u.

Još uvijek se oko 3,3% ukupne površine SMŽ-e odnosi na minski sumnjiva područja.

Na području Županije nalaze se 453 naselja, ustrojena u 19 jedinica lokalne samouprave. Administrativno, kulturno i gospodarsko središte Županije je u najvećem gradu, Sisku. Uz Sisak, Županiju čini još 5 gradova (Glina, Hrvatska Kostajnica, Kutina, Novska i Petrinja) te 13 općina (Donji Kukuruzari, Dvor, Gvozd, Hrvatska Dubica, Jasenovac, Lekenik, Lipovljani, Majur, Martinska Ves, Popovača, Sunja, Topusko i Velika Ludina).

1.3. Osnovne geološke osobine, te karakteristike tla, vegetacije i faune

1.3.1. Geološke osobine i tlo

Prostor SMŽ-e može se podijeliti u tri zemljopisne zone: a) uži gorski pojas (područja Zrinske, Trgovske, Petrove te dijelova Moslavačke gore), b) brdoviti pojas (Banovina, Moslavina, Vukomeričke gorice i Psunj), c) pojas oranica i riječnih dolina (ravnice Posavine i Pokuplja).

Na području Županije postoje značajni potencijali za iskorištavanje mineralnih sirovina: šljunka, pijeska, kamena, gline, nafte i termalnih voda.

Termalne vode značajne su za Županiju s dva stajališta; kao izvori geotermalne energije i kao podloga za razvoj lječilišnog i rekreativnog turizma. Sisačko - moslavačka županija nalazi se u središnjem prostoru Republike Hrvatske u kojem su otkrivena geotermalna nalazišta najšireg raspona uporabivosti voda. Evidentirani su sljedeći geotermalni izvori : U Lječilištu Topusko termomineralna voda istječe iz tri grupe izvora s približnom količinom od 25 l/s i prosječnom temperaturom od 56°C, a rezerve vode se procjenjuju na 150 l/s.

U Petrinji je pronađen geotermalni vodonosnik iz kojeg je uz protok od 15 m³/h moguće osigurati vodu temperature od 43°C.

U Sisku je pronađeno ležište geotermalne vode (bušotina Sisak-1) s protokom od 14m³/h i temperaturom od 40°C, ali s većom količinom pijeska.

Na području SM-e ukupno 14.711, 16 ha smatra se minski sumnjivim površinama, što predstavlja 3,3% ukupne površine SMŽ-e, a prema podacima iz 2010. godine 30% minski sumnjivih površina odnosi se na poljoprivredno zemljište. Najugroženije JLS s najvećim površinama koje su zagađene minama su gradovi Petrinja i Glina, te općine Dvor i Sunja. Na Županiji u razdoblju od 1998 godine do 2010. godine razminirano je 30,2 km kvadratnih odnosno 3.020 ha. U 2010 godini plan razminiranja je 361 ha, od toga oranica i pašnjaka 68%.

Od 2008. godine provodi se Program praćenja kvalitete tla u zaštićenim područjima na devet lokacija uz suradnju Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije i Parka prirode Lonjsko polje. Uzorkovanje i analiza se provodi na sljedećim lokalitetima: značajnim krajobrazima Odransko polje – Greda, te Odransko polje – Ljubljanića – Jezero, u regionalnom parku Moslavačka gora – Voloder, u Sunjskom polju, dolini rijeke Kupe – Nebojan, u posebnoj botaničkoj rezervatu Blatuša, u dolini rijeke Une, te u Parku prirode Lonjsko polje. Rezultati analiza tla na navedenim lokalitetima pokazuju koncentraciju onečišćujućih tvari unutar dopuštenih vrijednosti.

Jedini propis koji se koristi u svrhu praćenja onečišćenja tla je Pravilnik o zaštiti poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja štetnim tvarima, budući da drugi zakonski propisi, koji bi regulirali kvalitetu nepoljoprivrednog zemljišta, ne postoje.

Korištenje pojedinih tala, osobito plodnog zemljišta, još uvijek ugrožavaju i površine pod minama (3,3% ukupne površine SMŽ-e).

Tablica 1 : Pregled minski sumnjivog prostora po JLS u Sisačko-moslavačkoj županiji

SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA					
JLS	Površina u m ²	MSP u m ²	Udio MSP-a u ukupnoj površini JLS-a	Udio MSP-a JLS-a u ukupnom MSP-u županije	Udio poljoprivrednih površina u MSP-u
Dvor	504.900.000	29.875.126	5,9%	20,1%	1%
Glina	544.100.000	21.697.655	4,0%	14,6%	50%
Gvozd	212.400.000	70.374	0,0%	0,0%	0%
Hrvatska Dubica	131.700.000	3.717.958	2,8%	2,5%	0%
Jasenovac	162.200.000	8.351.766	5,1%	5,6%	39%
Novska	319.400.000	12.049.869	3,8%	8,1%	0,5%
Petrinja	380.100.000	39.968.426	10,5%	26,9%	33%
Sisak	422.700.000	12.593.129	3,0%	8,5%	35%
Sunja	288.200.000	19.405.371	6,7%	13,1%	69%
Topusko	198.300.000	647.141	0,3%	0,4%	0%
Ukupno:		148.376.825		100%	33%

Tablica 2. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi s tlom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Sporost u provođenju mjera zacrtanih Planom gospodarenja otpadom zbog nedostatnih financijskih sredstava - Neuređena odlagališta otpada i sporost u provođenju sanacije - Manjak financijskih sredstava za provođenje aktivnosti zaštite tala od onečišćenja - Prisutnost minski sumnjivih područja otežava ili potpuno onemogućuje pristup pojedinim površinama 	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuirano provoditi, proširivati i kontrolirati ispitivanja kvalitete tala, te koncentracije onečišćujućih tvari - Nužnost izrade zakonskih propisa za reguliranje kvalitete zemljišta - Posebno poticati praćenje i nadzor kvalitete tla u zaštićenim prirodnim područjima - Jačati ulaganja u razminiranje, posebno poljoprivredno vrijednih zemljišnih površina - Sanirati i zatvoriti neuređena odlagališta otpada

1.3.2. Vegetacija

Šumske površine zauzimaju oko 196 000 ha ili približno 44% ukupne površine SMŽ-e. Od toga na državne šume otpada 141 000 ha ili 77% ukupnih šuma, a na privatne 55 000, odnosno preostalih 23%. Šumskim resursima u državnom vlasništvu upravljaju Hrvatske šume, dok programi gospodarenja privatnim šumama ne postoje, pa je za unaprjeđenje njihovim gospodarenjem prioritet njihova izrada.

Prema zastupljenosti šumskih zajednica prevladavaju šume hrasta (39%), bukve (25%), pitomog kestena (17%) i jasena (14%). Šume na području SMŽ-e sadrže preko 28 milijuna m³ drvene mase te godišnje donose preko 500 000 m³ etata što upućuje na njihov značajan gospodarski potencijal.

Na području SMŽ-e nalazi se 50% svih šuma pitomog kestena u Hrvatskoj. Šume pitomog kestena imaju veliki gospodarski značaj (drvena industrija, pčelarstvo i prehrambena industrija), ali su i posebno ugrožene širenjem raka kestenove kore. U svrhu zaštite šuma pitomog kestena SMŽ je potpisala projekt prekogranične suradnje s Bosnom i Hercegovinom.

Šumski krajolici SMŽ-e predstavljaju i mogućnost za razvoj lovno i izletničkog turizma. Općegospodarske funkcije šuma nisu još dovoljno vrednovane. Glavne prijetnje šumskim površinama su njihovo odumiranje i sušenje, uglavnom uzrokovano meliorativnim zahvatima. Taj problem je naročito izražen kod šumskih zajednica hrasta lužnjaka te zahvaća

sve veće površine.

Otežan pristup mnogim površinama posljedica je još uvijek prisutnih minski sumnjivih površina.

1.3.3. Fauna

Među životinjskim svijetom koji nastanjuje područja SMŽ -e izdvajaju se autohtone stare pasmine poput turopoljske svinje i posavskog konja, te veliki broj zaštićenih ptica (bijele rode, čaplje, žličarke, orlovi štekavci, kliktaši i ptice selice) koje nastanjuju poplavna polja Županije.

Bogatstvo ornitofaune posebno je naglašeno u Lonjskom polju, koje čini okosnicu turističkog razvoja SMŽ-e. Lonjsko polje proglašeno je najvažnijim europskim staništem ptica. Ukupno 113 vrsta ptica koje ovdje obitavaju su ugrožene na nacionalnoj razini, čak 79 vrsta ugroženo je na europskoj razini, 227 vrsta je zaštićeno Zakonom o zaštiti prirode Republike Hrvatske, a 133 vrste su zaštićene međunarodnim konvencijama (Bernska, Bonska, Wild Birds Directive).

Zbog velikog broja gnijezda bijelih roda selo Čigoć proglašeno 1994. godine Europskim selom roda, a selo Mužilovčica poznato je kao selo lastavica.

SMŽ obiluje rijekama (Lonja, Una, Kupa, Sava, Odra, Glina i Sunja) koje su bogate ribom, te stoga pružaju mogućnost razvoja ribolovnog turizma.

Velika brojnost jedinki divljih svinja u šumama na području SMŽ-e značajan je potencijal za razvoj lovnog i seoskog turizma, ali njihov broj nadmašuje mogućnosti staništa, pa predstavljaju prijetnju poljoprivrednim posjedima.

Tablica 3. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi tla, vegetacije i faune

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Prisutnost minski sumnjivih površina, pri čemu poseban problem predstavlja 34% plodnog zemljišta pod minama u okolici gradova i općina - Nedovoljna iskorištenost gospodarskog potencijala šuma, te njihovih općekorisnih funkcija - Odumiranje i sušenje šuma zbog melioracije i bolesti - Upravljanje privatnim šumama - Nedovoljna promidžba Lonjskog polja kao lokaliteta velikog biljnog i životinjskog bogatstva - Nekontroliran rast jedinki divljih svinja na ograničenom staništu predstavlja prijetnju za poljoprivredne usjeve i promet - Nedovoljna iskorištenost rijeka u turističke svrhe s obzirom na plovnost rijeka 	<ul style="list-style-type: none"> - Jačati ulaganja u razminiranju šumskih i poljoprivrednih površina - Jačati gospodarski potencijal šuma uz istodobno poticanje ekološki odgovornog, društveno korisnog i ekonomski održivog gospodarenja šumama - Unaprijediti i kontinuirano provoditi mjere zaštite šuma od propadanja i isušivanja - Jačati prekograničnu suradnju s BiH u svrhu zaštite šuma pitomog kestena - Poticati promidžbu i održivi turizam na području Lonjskog polja koji neće ugroziti veliku bioraznolikost tog područja - Primijeniti odgovarajuće i pravovremene mjere zaštite lovišta i poljoprivrednih usjeva - Jačati razvoj lovnog i seoskog turizma na području SMŽ-e

1.4. Klimatska obilježja

Najveći dio Županije ima toplu, umjereno kišnu klimu, s tim da predjeli sjeverno od poteza Topusko - Zrin pripadaju klimatskom tipu s izrazito kontinentalnim odlikama podneblja, dok dijelovi južno od navedenog poteza imaju neke odlike maritimne klime. Podneblje cijele regije odlikuje se umjerenom vlažnošću s izrazitim, ali ne posebno dugim, hladnim razdobljem godine.

Prosječna godišnja temperatura iznosi 11°C, a s prosječnom temperaturom od 21°C, srpanj je najtopliji mjesec u godini. Prosječan godišnji broj oblačnih dana u Sisku je 130,5 dana, a godišnji srednjak broja vedrih dana je 61,7. Ukupna prosječna godišnja količina oborina iznosi 891 mm. Godišnja insolacija iznosi 1 800-2 000 sati. Prosječna godišnja relativna vlaga iznosi 78%, s variranjem između srednje i jako visoke tijekom godine.

2. STANOVNIŠTVO

2.1. Broj stanovnika

Na području Sisačko-moslavačke županije živi 185. 387 stanovnika, odnosno oko 4, 18% ukupne hrvatske populacije. Gustoća naseljenosti je 41, 53 st./km² što je posebno manje od prosjeka Republike Hrvatske (78,4 st./km²). Na području Županije izražena je neravnomjerna naseljenost koja se očituje u gustoći naseljenosti gradskih sredina Županije (Sisak, Petrinja, Kutina i Novska), dok su pojedina seoska naselja gotovo potpuno napuštena (seoske sredine Banovine i Posavine). Takav problem neravnomjerne naseljenosti uzrokuje i velike razlike u razvijenosti pojedinih dijelova Županije.

Ukupno demografsko kretanje SMŽ-e izrazito je negativno, tj. broj stanovnika Županije smanjuje se iz popisa u popis (uz izuzetak općina Lipovljani i Popovača)¹ pa je između dva popisa broj stanovnika manji za 25%. Glavni uzroci takvog depopulacijskog kretanja mogu se pripisati ratnim zbivanjima, ali i otprije izraženom procesu deruralizacije.

Tablica 4. Broj i gustoća stanovnika po jedinicama lokalne samouprave Sisačko-moslavačke županije

Prostorna jedinica	Površina (km ²)	Br. naselja	Br. stanovnika (1981.)	Br. stanovnika (1991.)	Br. stanovnika (2001.)	Gustoća 2001. (st./km ²)
RH	56 602,90	6.820	4 601,469	4 784 365	4 437 460	78,40
ŽUPANIJA	4 467,79	453	255.292	251 332	185 387	41,49
GRADOVI	2 012,16	208	162.623	166 660	127 173	63,20
GLINA	544,10	69	25.079	23 040	9 868	18,14
HRVATSKA KOSTAJNICA	52,60	7	4.720	4 996	2 746	52,21
KUTINA	295,44	23	23.202	24 829	24 597	83,26
NOVSKA	317,36	23	16.686	17 231	14 313	45,10
PETRINJA	380,6	55	33.124	35 151	23 413	61,52
SISAK	422,06	31	59.812	61 413	52 236	123,76
OPĆINE	2 455,63	245	92.669	84 672	58 214	23,71
DONJI KUKURUZARI	113,78	15	3.063	3.063	2.047	17,99
DVOR	504,76	64	16.307	14.555	5.742	11,38
GVOZD	214,27	19	9.731	8.082	3.779	17,64
HRVATSKA DUBICA	129,37	6	4.493	4.237	2.341	18,10
JASENOVAC	161,88	10	4.117	3.599	2.391	14,77
LEKENIK	228,57	18	6.558	6.248	6.170	26,99
LIPOVLJANI	108,7	4	3.727	3.866	4.101	37,73
MAJUR	67,96	11	2.972	2.555	1.490	21,92
MARTINSKA VES	125,05	17	5.207	4.643	4.026	32,20
POPOVAČA	216,75	13	12.269	11.822	12.701	58,60
SUNJA	288,41	40	13.479	12.309	7.376	25,57
TOPUSKO	195,92	16	7.320	6.824	3.219	16,43
VELIKA LUDINA	100,21	12	3.126	2.869	2.831	28,25

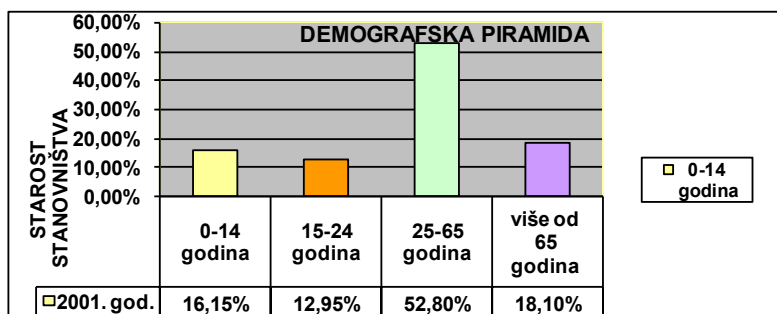
1. Između 1991. i 2001., kad je proveden posljednji popis stanovništva Republike Hrvatske, broj stanovnika SMŽ-e je pao za čak 65 691 ili 25%.

2.2. Dobna i spolna struktura

Dobna struktura stanovništva SMŽ-e ukazuje na dominaciju udjela radno sposobnog stanovništva u dobi od 15 do 65 godina starosti (65,48%), ali i problem starenja stanovništva. Udio stanovništva starog 65 godina i više je 18,11%, te prema tome SMŽ spada među četiri demografski najugroženije županije u Republici Hrvatskoj.

Mladog stanovništva (0-14) godina je 2001. godine bilo svega 16,15%. U Županiji je naglašen proces starenja stanovništva koji obilježava opadanje udjela mlađeg stanovništva i povećavanje udjela starog stanovništva u ukupnom stanovništvu. Od ukupnog broja stanovnika 51, 92% su žene, a 48, 08% muškarci.

Grafikon 1. Dobna struktura stanovništva SMŽ-e

Tablica 5. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi sa stanovništvom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Neravnomjerne naseljenosti uzrokuje i velike razlike u razvijenosti pojedinih dijelova Županije. - Ukupno demografsko kretanje SMŽ-e je izrazito negativno - Kontinuiran proces starenja stanovništva- SMŽ-e spada među četiri demografski najugroženije županije u Republici Hrvatskoj. - Izražen proces napuštanja i propadanja seoskih sredina - Nedovoljno razvojnih projekata za zadržavanje i zapošljavanje mladih osoba na području Županije 	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrditi i kontinuirano provoditi mjere poticanja nataliteta (zapošljavanje mladih, rješavanje stambenog pitanja mladih obitelji, subvencioniranje vrtića, rodiljne naknade) - Sustavnim mjerama poticati ujednačen društveno-gospodarski razvoj SMŽ-e - Jačati razvoj poljoprivrede, seoskog, izletničkog i eko turizma kao preduvjeta za sprječavanje napuštanja i propadanja sela - Izraditi program potreba mladih na području - SMŽ-e te kontinuirano provoditi zacrtane mjere za zapošljavanje i zadržavanje mladih na području Županije.

3. RADNA SNAGA, MIGRACIJSKA KRETANJA STANOVNIŠTVA I NEZAPOSLENOST

3.1. Radna snaga

Radnu snagu SMŽ-e čini populacija starosne dobi između 15 i 65 godina koja s 65, 48% prevladava u starosnoj strukturi stanovništva.

Radna snaga koncentrirana je uglavnom u gradskim središtima Županije, budući da ona čini okosnicu njezinog razvoja. Najveći broj radnika zapošljavaju prerađivačka industrija (12 957 zaposlenih), obrtnici (7 597) trgovina na veliko i malo (4 108) te javna uprava (4 625). Struktura zaposlenih prema stručnoj spremi prikazana je u donjoj tablici iz koje je vidljivo da je na području Sisačko-moslavačke županije najviše osoba sa završenom srednjom stručnom spremom i čini najveći udio radne snage, dok je najmanje osoba sa završenim visokokvalificiranim zvanjem.

Tablica 6. Prikaz strukture zaposlenih prema stručnoj spremi

Struktura zaposlenih prema stručnoj spremi									
	VSS	VŠS	SSS	Osn. škola	VKV	KV	PKV	NKV	Ukupno
Apsolutni iznos	4.316	2.679	17.056	1.587	855	5.608	1.355	3.044	36.500
Udjel %	11,83	7,34	46,73	4,35	2,34	15,36	3,71	8,34	100

Izvor: DZS-Statistički godišnjak

Veliki dio zaposlenih putuje na radno mjesto izvan mjesta stanovanja. Prema statističkim podacima koji su dostupni od DZS broj zaposlenih u Županiji koji svakodnevno putuju na posao izvan mjesta boravka iznosi 28.120 osoba, od toga 17.115 muškaraca i 11.005 žena.

Tablica 7. Prikaz dnevnih migranta na području SMŽ-e

Dnevni migranti							
SMŽ Spol	Ukupno	Aktivni koji obavljaju zanimanje					
		Svega	Rade u drugom mjestu istog grada/općine	Rade u drugom gradu/općini iste županije	Rade u drugoj županiji	Rade u inozemstvu	Nepoznato mjesto rada
Svega	28.120	18.480	6.376	7.919	4.144	1	40
Muškarci	17.115	12.249	4.004	5.381	2.837	1	26
Žene	11.005	6.231	2.372	2.538	1.307		14

Izvor: DZS-Statistički godišnjak

3.2. Nezaposlenost

Visoka nezaposlenost ne uvjetuje gospodarski razvoj određenog područja pa tako ni razvoj SMŽ-e. Spori gospodarski razvoj SMŽ-e uvjetuje visoku stopu nezaposlenosti. Tako stopa nezaposlenosti od 27,4% izrazito nadmašuje državni prosjek (15,1%). Broj nezaposlenih osoba 2009. godine, prema evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, iznosio je 17.922 ili 17,7 više nego godinu ranije. Time SMŽ zauzima drugo mjesto po stopi nezaposlenosti, odmah iza Vukovarsko-srijemske županije. Jaz između ponude i potražnje na tržištu rada još se više produbljuje stalnim padom potražnje za radnicima. Potreba za radnicima u Sisačko-moslavačkoj županiji je u samo godinu dana, između 2008. i 2009. godine smanjena za 34,4% s tendencijom nastavljanja takvog kretanja.

Nezadovoljavajuća je struktura ukupno nezaposlenih prema kvalifikacijama. Dominiraju tri skupine i to sa završenom osnovnom školom, srednjom školom u trajanju od 3 godine i srednjom školom u trajanju od 4 godine koji čine ukupno 89,4 % nezaposlenih. Tablica 8., prikazuje strukturu prema kvalifikacijama.

Tablica 8. : Struktura nezaposlenih osoba prema kvalifikacijama krajem 2009.

Kvalifikacija	Broj nezaposlenih	Struktura %
- bez škole	1.737	9,7
- završena osnovna škola	5.834	32,6
- srednja škola do 3 godine	5.613	31,3
- srednja škola 4 godine	3.581	20,0
- gimnazija	431	2,4
- viša škola	444	2,5
- fakultet	282	1,6
Ukupno	17.922	100,0

Izvor: HZZZ, Obrada HGK-ŽK Sisak

Zbog prespore dinamike otvaranja novih radnih mjesta, tržište rada u SMŽ-i još je prilično nefleksibilno. Zbog neposrednog smanjivanja mogućnosti novog zapošljavanja produženo je trajanje nezaposlenosti što izravno utječe na prosječnu dob evidentiranih nezaposlenih osoba. Zbog toga se stalno povećava udio starijih dobni skupina u ukupnoj nezaposlenosti.

Prema dobnoj strukturi najviše je zastupljeno osoba između 50 i 54 godine starosti (2 318 osoba), osoba između 20 i 24 godina (2 225), osoba između 45 i 49 godina starosti (2 054), osoba između 25 i 29 godina starosti (2 049) i osoba između 55 i 59 godine starosti (2 022 osobe).

Postoji trend stalnog smanjenja nezaposlenih u razdoblju do srpnja 2008. (u razdoblju siječanj 2005. – kolovoz 2008. godine broj nezaposlenih smanjio se za oko 25%), a nakon toga je zbog gospodarske krize rast ponovno negativan.

Tablica 9. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi s radnom snagom i nezaposlenosti

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nezadovoljavajuća obrazovna struktura radne snage gdje je najviše osoba sa završenom srednjom stručnom spremom i čini najveći udio radne snage, dok je najmanje osoba sa završenim visokokvalificiranim zvanjem - SMŽ zauzima drugo mjesto po stopi nezaposlenosti, odmah iza Vukovarsko-srijemske županije - Visoka stopa nezaposlenosti, gotovo dvostruko veća od one na državnoj razini, glavna je kočnica gospodarskog napretka SMŽ-e - Značajne strukturalne promjene u gospodarstvu, te postojeća gospodarska recesija dovele su do propasti mnogih velikih poduzeća, te stoga i obrtnika i malih poduzeća koji su im bili kooperanti - Neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada - Niska produktivnost zaposlenih u SMŽ-i te posljedično niži životni standard u odnosu na ostale županije u sastavu RH - Odljev visokoobrazovanih iz Županije - Struktura nezaposlenih po obrazovanju nepovoljna 	<ul style="list-style-type: none"> - Razvijati programe cjeloživotnog obrazovanja, te usavršavanja i doškovanja za teže zapošljive osobe (starije nezaposlene osobe, mladi bez radnog iskustva, branitelj i slabije obrazovani) - Jačati ljudske, financijske i materijalne kapacitete Zavoda za zapošljavanje te suradnju Zavoda, obrazovnih institucija i poslovnih subjekata - Jačati gospodarske potencijale i poduzetničku infrastrukturu SMŽ-e kako bi se smanjila visoka stopa nezaposlenosti - Sustavom mjera zaustaviti odljev visokoobrazovanih iz SMŽ-e - Sustavno pratiti potrebe tržišta rada i prema tome uskladiti obrazovni sustav (stipendirati deficitarne programe, olakšati zapošljavanje traženih stručnih profila, financijski poticati poduzetnicima za zapošljavanje mladih i sl.) - Stvoriti uvjete fleksibilnosti nezaposlenih prekvalifikacijama neovisno o završenom obrazovanju

4. KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA

Sisačko – moslavačka županija ima bogatu i očuvanu višestoljetnu kulturnu baštinu, koja, uz krajobraznu i biološku raznolikost, predstavlja osnovni pokretač turističkog i kulturnog razvoja Županije. Kao rijedak spoj očuvane prirode i tradicionalne zaštićene graditeljske baštine posebno se ističe Park prirode Lonjsko polje, a jedinstvenu kulturnu baštinu predstavljaju sela: Suvoj, Lonja, Drenov Bok i Krapje. Izvorna očuvanost i posebnost tih tradicionalnih kuća treba biti ključni element prepoznatljivosti Županije. Uz financijsku pomoć Ministarstva kulture, Ministarstva turizma i Sisačko-moslavačke županije u potpunosti su obnovljene stare drvene kuće u selu Krapju, gdje više nije moguće niti graditi niti rušiti postojeće objekte tako da je selo u potpunosti sačuvalo tradicijsku graditeljsku baštinu, a u sklopu posjeta Parku prirode Lonjsko polje bilježi iznimnu posjećenost.

Kulturnu baštinu SMŽ čini 513 kulturnih dobara od čega je 337 kulturno povijesnih objekata evidentirano, 105 preventivno zaštićeno, a 71 objekt je registriran. Vrednovanje kulturne baštine na području SMŽ-e usklađena je s međunarodnim poveljama, konvencijama i preporukama zaštite kulturne baštine.

Posebnu vrijednost ovog prostora predstavljaju sakralne građevine. Ukupno je 235 sakralnih objekata, od čega 36 registriranih spomenika, 68 preventivno zaštićenih, a 131 sakralni spomenik je evidentiran. Od sakralnih objekata, 53 su crkve, 3 samostana, 126 kapela, 13 kapela poklonika te 40 župnih dvorova. Tijekom ratne agresije teško su oštećena, odnosno srušena 84 sakralna objekta, od kojih su 63 zaštićeni spomenici kulture. Najveći dio ih je obnovljen ili je obnova u tijeku.

Sisak je grad bogate prošlosti. Na njegovom mjestu od 4. do 1. st. pr. Kr. Kelti su osnovali grad Segesticu, a nakon osvajanja Segestice, na području današnjeg grada Siska Rimljani su osnovali grad Sisciju, glavni grad tadašnje provincije

Panonije Savije. Grad je imao forum, bazilike, hramove, kazalište i carsku kovnicu novca, pa je cijeli današnji grad Sisak arheološko nalazište iz tog vremena. Na području SMŽ-e postoji ukupno 23 zaštićena nalazišta iz prapovijesti, te 31 antičko nalazište.

Sisačka utvrda s kraja 16. stoljeća, Stari grad, ostatak je velike Bitke kod Siska kad je kršćanska vojska porazila tursku. U saniranje i uređenje njegovih kula i zidina uloženo je 10 milijuna kuna, te je time sisački Stari grad jedan od rijetkih očuvanih i cjelovitih objekata trokutaste fortifikacijske izgradnje u Hrvatskoj iz vremena ratovanja s Turcima. Ostale obrambene građevine iz tog razdoblja (kašteli, utvrde), ukupno njih 41, uglavnom su djelomično sačuvane.

Selo Desno Trebarjevo pokraj Siska rodno je mjesto braće Antuna i Stjepana Radića. Sačuvani su njihova obiteljska kuća, te mnoštvo povijesne dokumentacije koja svjedoči o njihovom životu i radu. Povijesne jezgre grada Petrinje iz 13. stoljeća, Stari grad Kostajnica, Stari grad Zrin i ostatci crkve u Topuskom predstavljaju jedne od najvrjednijih primjera kulturno-povijesne baštine središnje Hrvatske. Ti su objekti znatno stradali u ratu, te su potrebna dodatna financijska sredstva za njihovu obnovu.

Uz nekadašnje rimske kupke iz 1. stoljeća, razvio se grad Topusko koji je danas središte lječilišnog turizma SMŽ-e.

Tablica 10. Osnovni razvojni problemi i potrebe u kulturi

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna uključenost kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu SMŽ-e - Manjak financijskih sredstava za ulaganja u obnovu, zaštitu i sprječavanje propadanja spomenika kulture - Nedovoljna financijska sredstva za obnovu tradicijske graditeljske baštine na ruralnim turističkim područjima - Oštećenost pojedinih spomenika ratnim razaranjima - Devastiranost povijesnih jezgara gradova Petrinje, Hrvatske Kostajnice, Topuskog 	<ul style="list-style-type: none"> - Jačati pozicioniranje i promidžbu bogate kulturno – povijesne baštine SMŽ-e kao važnog elementa njene turističke ponude - Osigurati dodatna financijska sredstva za očuvanje i zaštitu spomenika kulture - Zaštititi od propadanja arheološka nalazišta i fortifikacijske objekte - Nastaviti obnovu ratom oštećenih kulturnih spomenika

5. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

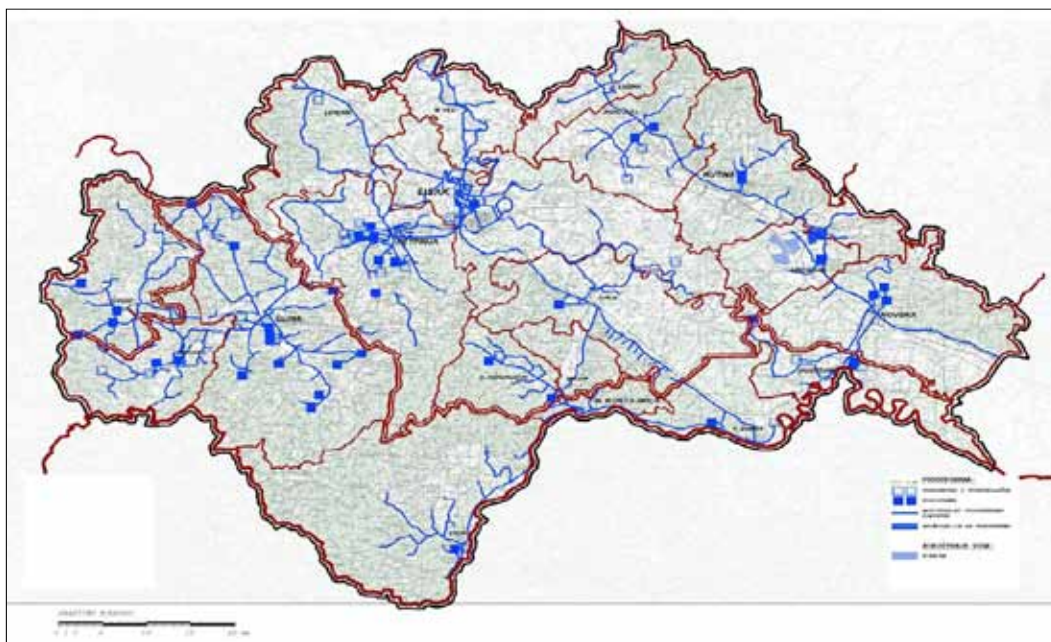
5.1. Vodnogospodarski sustav

Vodoopskrba

Na području SMŽ-e samo 90, od ukupno 453 naselja, ima potpuno ili djelomično riješenu opskrbu pitkom vodom na bazi deset javnih i organiziranih vodoopskrbnih sustava. To su uglavnom veća urbana središta Županije, dok se preostala naselja opskrbljuju vodom iz pojedinačnih izvora (pretežno zdenaca), a manjim dijelom iz lokalnih vodovoda.

Nejednak je postotak opskrbljenost stanovništva vodom. On se kreće se od 20% do 70%. Stupanj opskrbljenosti veći od 50% bilježe samo gradovi: Sisak (91,9%), Petrinja (64,8%), Hrvatska Kostajnica (86,2%) i Kutina (68,8%), te općine Donji Kukuruzari (64,7%), Gvozd (51,1%), Martinska Ves (65,2%) i Topusko (54,4%).

Slika 2. Vodoopskrbna mreža na području SMŽ-e

Najvažniji vodoopskrbni sustavi u Županiji su: Sisak-Petrinja, Popovača-Kutina, Novska, Jasenovac, Pašino vrelo, Hrvatska Dubica, Dvor, Glina i Gvozd-Topusko. Poseban problem vodoopskrbnih sustava predstavljaju tlakovi na magistralnim dovodnim cjevovodima koji uzrokuju velike gubitke vode i energije. Svaki lokalni distributer trebao bi znati koliki su mu gubitci na mreži. Osim toga, starost nekih cjevovoda prelazi i pedeset godina pa je potrebno njihovo hitno saniranje.

Vodene površine prostiru se na oko 5 980 ha SMŽ-e, odnosno 1,35% njezine ukupne površine. Sustav navodnjavanja ne odgovara složenoj dinamici rijeka, pa je visok rizik od poplava.

Hidropotencijal rijeka na području Županije nije iskorišten. no postoje planovi za :Vodno energetska stepenica (VES) Strelečko smještena je na rijeci Savi uzvodno od Siska, Hidroelektrana Pokuplje (nizvodno od Brkiševine) na rijeci Kupi jedna je od deset hidroelektrana koje su projektom "Kompleksno uređenje sliva rijeke Kupe" planirane na cijelom toku rijeke Kupe, a predviđena je i planovima razvoja Hrvatske elektroprivrede.

ODVODNJA

Nijedno naselje na području SMŽ-e nema izgrađen cjeloviti kanalizacijski sustav s pripadajućim pročišćivačima otpadnih voda². Postojećim sustavima odvodnje u većim naseljima pokriveni su dijelovi urbanih i radnih zona, dok prigradska područja i manja naselja nemaju izgrađen javni kanalizacijski sustav. Za prihvrat otpadnih voda iz domaćinstava u naseljima bez kanalizacijskog sustava služe septičke jame, a recipijenti su vodotoci i melioracijski kanali.

Planom je, za sve veće urbane aglomeracije, predviđena organizirana javna odvodnja (mješovitog, razdjelnog ili polurazdjelnog sustava ovisno o veličini naselja i gustoći izgrađenosti) koja uključuje uređaje za pročišćavanje odgovarajućeg kapaciteta s mehaničkim i biološkim dijelom.

Daljnji razvoj mreže vodoopskrbe na području SMŽ-e zahtijeva velika ulaganja u saniranje postojećeg sustava, kao i ulaganja u njegovo proširenje (npr. izgradnja kanalizacije za područje Mošćenice, Češkog Sela i Slatine) i izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Obrana od poplava savskih voda na području Sisačko - moslavačke županije uklopljena je u sustav obrane od poplave koji se osniva na učinku smanjenja vršnog protoka vodnog vala pri kontroliranim izlivanju velikih voda u retencijske prostore (Črnc polje, Lonjsko polje, Odransko polje i Ribarsko polje).

Upravljanje vodnim količinama u sustavu Srednjeg Posavlja obavlja se sa tri odteretna kanala (Sava - Odra - Sava, Lonja - Strug i Kupa - Kupa), nizom razdjelnih građevina (preljev Jankomir, te ustave Prevlaka, Strelečko, Palanjek,

² U Sisku je u tijeku izrada Konceptijskog rješenja odvodnje grada Siska kojim će se sagledati mogućnosti rješenja ovog problema.

Trebež I. i II., Košutarica, Jasenovac i Brodarci), nizinskim retencijama (Lonjsko polje, Mokro polje i Kupčina), odnosno poplavnim površinama (Opeka, Trstik i Zelenik).

Sisačko - moslavačka županija nalazi se na području VGO-a za vodno područje sliva Save. Na području Županije nalaze se sljedeća hidrografska područja: međusliv Save od Krapine do Česme, sliv Ilove, međusliv Save od Česme do Ilove, sliv Ilove s Pakrom, međusliv Save od Ilove do Orłjave, sliv Kupe (dio), međusliv Save od Kupe do Une, sliv Une (dio u RH).

Tablica 11. Osnovni razvojni problemi i potrebe komunalne infrastrukture

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nezadovoljavajuća pokrivenost SMŽ-e vodoopskrbnom i kanalizacijskom mrežom, te sustavom opskrbe stanovništva pitkom vodom - Nema izgrađenog cjelovitog kanalizacijskog sustava s pripadajućim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda - Nejednak je postotak opskrbljenost stanovništva vodom - Zastarjelost cjevovoda uzrok je velikih gubitaka vode i energije - Opasnost od poplava zbog neodgovarajućeg sustava zaštite - Sustav navodnjavanja ne odgovara složenoj dinamici rijeka, pa je visok rizik od poplava - Hidropotencijal rijeka na području Županije nije iskorišten 	<ul style="list-style-type: none"> - Povećati pokrivenost Županije vodoopskrbnom i kanalizacijskom mrežom, te sustavom opskrbe stanovništva pitkom vodom - Izgraditi sustave za pročišćavanje otpadnih voda - Unaprijediti kvalitetu vodnkomunalne infrastrukture u i izvan gradskih sredina - Ulaganjima u modernizaciju i saniranje magistralnih dovodnih cijevi smanjiti gubitke energije - Izgraditi kanalizacijsku mrežu za područja Mošćenice, Češkog Sela i Slatine, te jačati ulaganja u moderniziranje i proširenje već postojeće kanalizacijske mreže - Smanjiti rizik od poplava dodatnim ulaganjima u izgradnju riječnih nasipa - Ulaganja u modernizaciju sustava odvodnje - Ulaganja u spajanje sustava odvodnje na kolektorske mreže - Pojačati iskorištenje hidropotencijala rijeka

6. PROMETNA INFRASTRUKTURA I ENERGETIKA

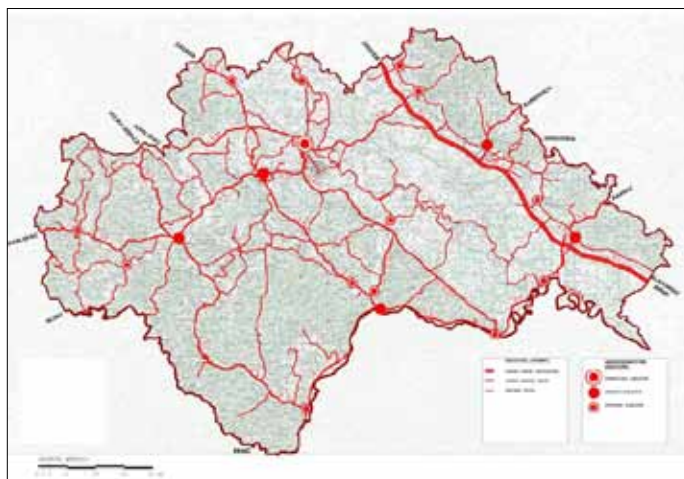
6.1. Cestovni prometni sustav

Geoprometni položaj određen je sustavom državnih cestovnih pravaca prema Zagrebu, Karlovcu, Slavnskome Brodu i prema Bosni i Hercegovini te sustavom županijskih i lokalnih cesta, koje se po gustoći razlikuju unutar Županije (sjeverni i središnji dijelovi imaju gušću, a južni i istočni dijelovi rjeđu cestovnu mrežu).

Prema kategorizaciji cesta, na području SMŽ-e postoji 11 državnih cesta u dužini 413 km, 84 županijske ceste (815,9 km), 170 lokalnih cesta (672,1 km) i 2 000 km nerazvrstanih cesta.

Od ukupne dužine cesta od županijskog i lokalnog značaja za SMŽ-u, njih 31% nije asfaltirano, pa je prioritet u unaprjeđenju cestovne infrastrukture njihovo saniranje, rekonstruiranje i izgradnja obilaznih pravaca čime bi se prometno rasteretila gradska središta.

Slika 3. Cestovna mreža u SMŽ-e

Najprometnije trase u SMŽ-i su državne ceste D31 (Zagreb- Velika Gorica – G.Viduševac), D 30 (Zagreb-Petrinja-Hrvatska Kostajnica), D 36 (Karlovac-Pokupsko-Sisak-Popovača) te D 37 (Sisak-Petrinja-Glina).

Od iznimnog gospodarskog značenja za SMŽ-u, te jačanje njezine prometne povezanosti s glavnim gradom je projekt izgradnje autoceste Zagreb-Sisak koji je u tijeku. Taj projekt spada u I. skupinu prioriteta Strategije prometnog razvitka Republike Hrvatske.

Javni prijevoz putnika između jedinica lokalne samouprave u SMŽ-i nije dovoljno razvijen zbog malog broja putnika. Na području SMŽ-e četiri auto prijevoznika obavljaju prijevoz putnika i to : Autotransport Karlovac, Slavijatrans Petrinja , Autopromet Sisak i Čazmatrans. Četiri autoprijevoznika ukupno pokrivaju 175 gradskih, međugradskih i prigradskih linija sa 143 autobusa.

6.2. Željeznički promet

Prijevozu željeznicom trebalo bi posvetiti više pozornosti, budući da je ekonomski i ekološki gledano povoljniji oblik prijevoza. Preusmjeravanjem dijela prometa s ceste na željeznicu, posebno teretnog prometa sačuvale bi se cestovne prometnice.

Međunarodna željeznička pruga M104 Zagreb Glavni kolodvor – Sisak – Novska južni je krak X. željezničkog koridora, te u dužini 116,7 km prolazi kroz SMŽ-u. Time geostrateški položaj SMŽ-e dobiva dodatni značaj, jer uključenošću u taj željeznički prometni pravac Županija sudjeluje u povezanosti Srednje i Zapadne Europe s Jugoistočnom Europom i Bliskim istokom.

SMŽ je, preko Općine Sunja, dio unskog željezničkog koridora. Koridor je u prijeratnom razdoblju osiguravao brzu i sigurnu vezu između središnje Hrvatske i srednje Dalmacije, te dalje Bosne i Hercegovine. Njegov značaj danas je bitno umanjen, iako postoje potrebe za oživljavanjem željezničkog prometa tom trasom. Time bi se otvorio put većoj gospodarskoj suradnji između BiH i Hrvatske, u čemu bi značajnu ulogu imala i SMŽ, a ujedno bi se pridonijelo i održivom prometnom razvoju, jer je željeznički promet siguran, jeftin, ekološki prihvatljiv i temeljen na racionalnoj potrošnji energetskih resursa. Međutim, zbog manjka financijskih sredstava ovaj projekt ne spada među prioritete u unaprjeđenju željezničke infrastrukture.

Pojedine pruge u SMŽ-i zahtijevaju temeljito saniranje zbog ratnih stradanja (lokalna pruga Sisak Caprag – Petrinja – Karlovac), proširenje i dogradnju postojećih kolosijeka (Zagreb – Sisak i Lipovljani – Novska), te usklađenost tih projekata sa standardima zaštite okoliša.

Teretni promet je uglavnom smješten na lokaciji željezničkog kolodvora Sisak Caprag. Od sirovina koje se prevoze možemo naglasiti utovare u mjestima: Majur, Sunja, Turopolje, Lekenik, Dubica i Jasenovac gdje se utovara uglavnom drvena građa, dok se na kolodvoru Sisak Caprag obavlja utovar naftnih derivata i to prosječno dva vlaka dnevno u odlazu, a u dolazu je to prihvat praznih privatnih cisterni i sirovine potrebne za Valjaonicu cijevi Sisak.

U zimskom razdoblju naftni derivati nadopunjuju se utovarima i mazuta dok je u sezonskim kampanjama pojačan prijevoz kukuruza, šećera, žita i dr.

Tablica 12. Željeznički promet u Sisačko-moslavačkoj županiji

Godina	Otputovali putnici, tisuće	Promet robe, tisuće tona	
		ukrcaj	iskrcaj
2002.	1 676	1 111	1 075
2003.	1 612	1 116	1 148
2004.	977	1 131	1 108
2005.	1 176	1 101	1 081
2006.	1 226	1 333	1 257
2007.	1 234	1 203	1 088
2008.	1 129	1 038	1 182

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku, Pododsjek za statistiku za Sisačko-moslavačku županiju

Osnovne nedostatke cestovne mreže u velikoj mjeri može nadomjestiti željeznička mreža kroz Sisak. U postojećoj željezničkoj mreži, Sisak leži na ogranku X. koridora (posavskog koridora) koji čini alternativu sjevernom ogranku. Kao sastavni dio X. paneuropskog prometnog koridora Sisak ima velike mogućnosti za razvoj logističkog centra HŽ Carga u ovom dijelu Europe.

6.3. Riječni promet

Riječni promet Sisačko-moslavačke županije ima perspektivu kako u unutrašnjem tako i u tranzitnom prometu, a sve su više prisutni počeci korištenja riječnog prometa u turističke svrhe.

Kako u svim obrađenim granama prometa tako i u riječnom prometu postoji tendencija pada prometa odnosno prijevoza robe. Na to najviše utječe neprilagođena tj. nedovoljno izgrađena i osposobljena prateća infrastruktura, a posebno slabo održavanje plovnog puta rijekom Savom i nedovoljno iskorištena riječna luka Sisak što rezultira sve manjim pretovarima i prijevozima iz godine u godinu.

Županija namjerava oživjeti riječni promet te dalje razvijati luku Sisak u smislu privlačenja poslova i korištenja prednosti povoljnijeg, i za okoliš prihvatljivijeg, oblika prijevoza. Riječni prijevoz je također prepoznat i kao prilika za razvoj turizma. SMŽ, zahvaljujući gradu Sisku, ima 200-godišnju lučku tradiciju zbog svog povoljnog položaja. Grad leži na trima rijekama: Kupi, Odri i Savi koja je najznačajnija u riječnom prometu jer ima najdužu plovnu trasu (117 km). Sisačka južna industrijska zona smještena je uz sam akvatorij Save, što je, uz blizinu Zagreba i karlovačkog bazena, bilo presudno u pozicioniranju Siska kao jednog od ključnih čvorišta riječnog prometa u Hrvatskoj.

Sisak je najzapadnija riječna luka u Hrvatskoj, te najkraći put koji osigurava vezu jadranskim lukama sa zemljama istočne, srednje i sjeverne Europe.

U Sisku je i sjedište jedinog hrvatskog riječnog prijevoznika, brodarske tvrtke Dunavski Lloyd. Tvrtka je vrhunac poslovanja zabilježila 1984. kad je prevezeno 2,4 milijuna tona robe, uglavnom sirove nafte i naftnih derivata. Danas je opseg njezinog poslovanja puno manji. Trenutačno zapošljava 140 ljudi, te raspolaže sa 10 brodova i 42 tovarna objekta.

Ključni, ograničavajući, čimbenik unaprjeđenja riječnog prometa je neuređenost i neoznačenost plovnog puta Save. Taj problem djelomično je riješen gradnjom novog pontona za pretovar sirove nafte u Crncu. Ponton je osigurao brži, ekološki prihvatljiv i sigurniji pretovar robe. Promet robe na unutrašnjim vodenim putovima vidljiv je iz tablice 9., iz koje je vidljivo kako je riječ o značajnim količinama pretovara prije svega na unutrašnjem prometu, gotovo 50%. U 2009. godini prevezeno je 125 728 t nafte i 31 250 tona šljunka.

Tablica 13. Promet robe na unutrašnjim vodenim putovima po lučkim kapetanijama 2008. godine u tonama.

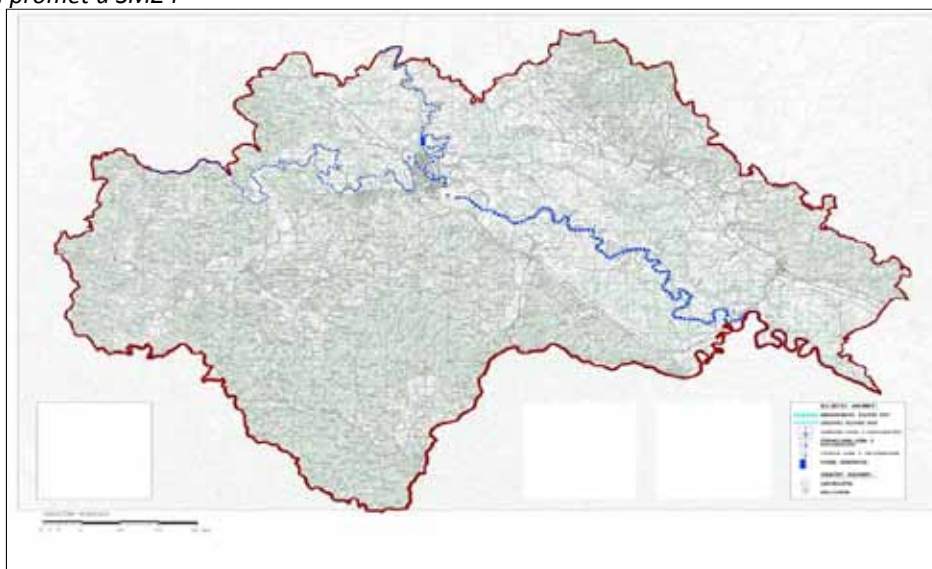
	Ukupan promet	Unutrašnji promet			Međunarodni promet				
		svoga	ukrcaj	iskrcaj	svoga	izvoz	uvoz	Kombinirani tranzit	
								ukrcaj	iskrcaj
Ukupno	1. 017 396	278 186	137 095	141 091	739 210	286 137	321 190	31 611	100 272
Sisak	137 311	137 311	-	137 311	-	-	-	-	-

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku, Pododsjek za statistiku za Sisačko-moslavačku županiju

Prioritetna ulaganja za dostizanje prijeratne važnosti riječnog prometa u SMŽ-i uključuju moderniziranje riječne flote jedinog riječnog brodar Dunavskog Lloyda Sisak. Ovaj riječni brodar raspolaže s dva broda i 9. teglenica za prijevoz sirove nafte te ponton- ploveća radionica- koji služi za pristran i vez brodova , jednim putničkim brodom za turističko panoramsku plovidbu.

Prioritetna ulaganja su i u reguliranju i plovidbi rijekom Savom uzvodno od Siska, rekonstruiranje luke Sisak, te izgradnju punilišta za punjenje brodova pogonskim gorivom i pitkom vodom. Te investicije pridonijele bi povećanju prijevoza naftnih derivata, šljunka i ostalih roba kao i veći robnu razmjenu riječnim plovitim putovima, prvenstveno s tržištima BiH i Srbije.

Slika 4. Riječni promet u SMŽ-i

6.4. Zračni promet

SMŽ ne raspolaže infrastrukturom zračnog prometa niti postoji veća potreba za njom zbog blizine zračne luke Pleso u Velikoj Gorici, udaljene od Siska svega 35 km.

U Šašnoj Gredi postoje poletne staze za poljoprivrednu avijaciju, kao i heliodrom u Popovači, ali oni nemaju značaj za putnički ili teretni zračni promet.

Na području Županije moguća je gradnja manjih športskih i gospodarskih uzletišta (Sisak - Šašna Greda, Petrinja i dr.), heliodroma (Sisak - Bolnica, Popovača i dr.) u skladu s prostornim planovima uređenja gradova i općina.

6.5. Telekomunikacije

Na prostoru Sisačko-moslavačke županije telekomunikacijske usluge obavljaju Hrvatske telekomunikacije (HT) – TKC Sisak Regija 1 sjever postoje dvije tranzitno-pristupne (TC/PC) telefonske centrale, Sisak i Kutina, s pripadajućim pristupnim mrežama. Glavni objekti, infrastruktura prijeko potrebna za odvijanje telekomunikacijskog prometa, telefonske su centrale (ATC) s uređajima i građevinskim objektima, telekomunikacijski spojni kabeli i telekomunikacijska mreža.

Broj instaliranih priključaka na 100 stanovnika iznosi 29, a broj uključenih na 100 stanovnika iznosi 27.

Planirana je izgradnja pristupne mreže za 15 novih UPS-ova (Slavsko Polje, Dugo Selo Lasinjsko, Perna, Hajtić, Veliki Obljaj, Mali Gradac, Donji Klasnić, Donji Žirovac, Zrin, Gornji Javoranj, Javnica, Javornik, Brezovac, Rajčiči i Mlaka) čime bi se pokrila sva mjesta u Županiji.

Područje Županije dobro je pokriveno signalom pokretne mreže T-MOBILE, VIP, TELE2 i NMT, uzevši u obzir nepovoljnu konfiguraciju terena.

Slika 5. Telekomunikacije u SMŽ-i

6.6. Granični prijelazi

Četiri su granična prijelaza području SMŽ-e. Nalaze se na njezinom južnom dijelu, uz tok rijeke Une, i to s Bosnom i Hercegovinom. To su Dvor, Hrvatska Dubica, Hrvatska Kostajnica i Jasenovac. Dužina te granične linije je 211 km.

Trenutačno stanje cestovnog graničnog prometa tereta i putnika zadovoljava potrebe prijevoza na međunarodnom graničnom prijelazu što je vidljivo iz priloženih tablica.

Tablica 14. Cestovni granični promet teretnih motornih vozila prema smjerovima kretanja i graničnim prijelazima, te ulazu putnika

Prijelaz	2007.		2008.	
	Ulaz putničkih vozila	Izlaz putničkih vozila	Ulaz putničkih vozila	Izlaz putničkih vozila
Preko hrvatsko-bosanskohercegovačke granice	8 859 763	8 493 371	10 088 423	9 667 643
Dvor	151 014	147 260	155 129	152 908
Hrvatska Dubica	44 570	45 084	71 397	71 001
Hrvatska Kostajnica	152 136	160 194	185 247	184 650
Jasenovac	132 741	130 472	128 494	141 260
Prijelaz	2007.		2008.	
	Ulaz putnika	Izlaz putnika	Ulaz putnika	Izlaz putnika
Preko hrvatsko-bosanskohercegovačke granice	29 526 776	28 246 673	30 917 455	30 352 911
Dvor	613 056	596 964	630 037	620 528
Hrvatska Dubica	142 265	144 237	228 818	222 894
Hrvatska Kostajnica	549 632	567 495	664 368	659 136
Jasenovac	404 744	402 506	392 513	435 906

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku, Pododsjek za statistiku za Sisačko-moslavačku županiju

6.7. Energetika

Naftni terminal Sisak, smješten na 180. kilometru cjevovodne trase Omišalj – Sisak, služi za prihvat sirove nafte, njezino skladištenje i daljnju otpremu. Za te svrhe Terminal Sisak raspolaže s četiri spremnika nominalnog kapaciteta 20 000 m³ i dva spremnika nominalnog kapaciteta 10 000 m³. Time Sisak dobiva važnu ulogu u transportu nafte za domaće i inozemno tržište.

Važnost Siska u transportu i skladištenju nafte i naftnih derivata rast će i dalje zbog planiranih investicija u dodatne spremnike, te modernizaciju i proširenje Terminala Sisak³. U postojećem koridoru JANAF-a planirana je izgradnja novih cjevovoda i to: u istočnom dijelu Županije od mjesta Stručec prema istoku (trasa Sisak-Slavonski Brod), u sjevernom dijelu od mjesta Stručec prema sjeveru (trasa Sisak-Gola), od mjesta Stručec do Siska (selo Crnac- lokacija postojećeg terminala JANAF-a), na zapadnom dijelu Županije od lokacije Terminal JANAF-a Sisak prema zapadu.

Na području Sisačko – moslavačke županije jugozapadno od Save planira se izgradnja plinsko distributivnog sustava koji će se opskrbljivati iz postojećih i planiranih magistralnih plinovoda. Postojeći plinovodi obuhvaćaju magistralne plinovode: Kozarice-Ivanić Grad, Ivanić Grad-Kutina-Novska, Kozarac-Sisak te transverzalni cjevovod Kozarac-Sisak. Planirane investicije u plinoopskrbi uključuju dovršetak magistralnih plinovoda na trasi Rijeka-Karlovac-Zagreb-Okoli-Sisak, te izgradnju magistralnih plinovoda longitudinalno duž poteza autoceste Zagreb-Sisak te na trasi Sisak-Karlovac.

Korištenje obnovljivih izvora energije tek je u samim začetcima (npr. manji privatni projekti korištenja solarne energije i prerade biomase), iako u SMŽ-t postoje velike mogućnosti korištenja navedenih izvora.

3. Tijekom 2010. godine JANAF planira u moderniziranje i dogradnju naftovodnih cjevovoda uložiti 400 milijuna kuna, od čega 160 milijuna u Terminal Sisak.

Tablica 15. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi prometa i prometne infrastrukture

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Zapuštenost cestovne, riječne i željezničke prometne infrastrukture onemogućuje potpuno iskorištavanje povoljnog geostrateškog položaja SMŽ-e - Velik prometni pritisak u gradskim središtima - Nerazvijenost javnog prometa - Trenutačna gospodarska kriza i manjak financijskih sredstava usporavaju projekte prometne infrastrukture - Neuređenost i neoznačenost plovnog puta Save koja je okosnica riječnog prometa SMŽ-e - Zanemarenost obnovljivih izvora u proizvodnji energije - Od ukupne dužine cesta od županijskog i lokalnog značaja za SMŽ-u, njih 31% nije asfaltirano - Pojedine pruge u SMŽ-i zahtijevaju temeljito saniranje zbog ratnih stradanja - Slabo održavanje plovnog puta rijekom Savom i nedovoljno iskorištena riječna luka Sisak 	<ul style="list-style-type: none"> - Prometno rasteretiti gradske sredine izgradnjom obilaznih cestovnih pravaca, te izradom plana razvoja javnog prijevoza - Sanirati, modernizirati i rekonstruirati cestovnu i željezničku mrežu - Dovršiti projekt izgradnje autoceste Zagreb-Sisak - Jačati prekograničnu suradnju s BiH u vezi oživljavanja željezničkog prometa unskim koridorom - Modernizirati riječnu flotu, rekonstruirati riječne plovne putove i riječnu luku Sisak - Jačati ulogu Siska kao važnog tranzitnog središta za transport nafte u i izvan granica Hrvatske - Jačati svijest o važnosti obnovljivih izvora energije, te ulaganja u kapacitete za proizvodnju energije iz tih izvora

7. ZAŠTITA OKOLIŠA U SISAČKO – MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI

7.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša i planiranje zaštite okoliša

Prvi Program zaštite okoliša Sisačko-moslavačke županije izrađen je 2003. godine. Trenutačno je na snazi Program zaštite okoliša Sisačko-moslavačke županije donesen 2010. godine.

Izvješća za praćenje stanja pojedinih sastavnica okoliša postoje za tlo, otpad, vodu i zrak.

Izvješća o stanju okoliša dostupna su javnosti na internetskim stranicama Županije.

Tablica 16. Osnovni razvojni problemi i potrebe u praćenju stanja okoliša

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak sredstava za proširenje praćenja pojedinih sastavnica okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> - Sustavno i kontinuirano podizati svijest o zaštiti okoliša - Povećavati sredstva za praćenje pojedinih sastavnica okoliša

7.2. Vode

Mjerenje, analiza i statistička obrada podataka o kakvoći lokalnih površinskih voda (voda drugog reda) na području Sisačko-moslavačke županije provode se od 2004. godine. Mjerenja obuhvaćaju praćenja fizikalnih, kemijskih, mikrobioloških i bioloških parametara na 20 mjernih mjesta 12 puta godišnje.

Višegodišnja analiza kakvoće voda drugog reda (tablica 17.) pokazuje da se kakvoća voda nije znatnije izmijenila, tj. da su vode onečišćene neobrađenim otpadnim vodama iz kućanstava i prekomjernim korištenjem umjetnog gnojiva u poljoprivredi.

Tablica 17. Kategorizacija kakvoće voda II. reda u Sisačko-moslavačkoj županiji

Mjerna postaja	Ocjena vrste voda temeljem najlošijeg parametra po godinama			
	2006.	2007.	2008.	2009.
Petrinjšica	III. (mkb)	III. (mkb)	III. (mkb)	III. (mkb)
Glinica	III. (mkb)	III. (mkb)	III. (mkb)	IV. (mkb)
Potok Utinja	III. (rk, ht)	III. (mkb, rk, ht)	III. (mkb)	III. (mkb)
Potok Perna	II. (mkb, ht)	III. (mkb)	III. (Mkb)	III. (mkb)
Lekenički potok	V. (ht)	IV. (ht)	V. (ht)	IV. (mkb,ht)
Kanal Veliki Strug	IV. ((ht, rk)	V. (ht)	IV. (mkb, ht)	V. (mkb,ht)
Potok Brestača	III. mkb, ht)	III. (mkb, ht)	IV. (mkb,ht)	IV. (mkb)
Novljansko jezero	IV. (ht)	IV. (ht)	IV. (ht)	IV. (ht)
Jezero Pakra	V. (ht)	IV. (ht)	V. (ht)	V. (ht)
Ribnjaci Piljenice	V. (ht)	V. (ht)	V. (ht)	V. (ht)
Potok Ludinica	IV. (mkb)	III. (ht, mkb, rk)	V. (ht)	IV. (mkb)
Potok Gračenica	V. ((ht)	III. (mkb,ht,rk)	V. (ht)	IV. (mkb)
Potok Repušnica	III. (mkb,ht)	IV. (ht)	IV. (mkb)	IV. (mkb)
Jezero Mikleuška	IV. (ht)	V. (ht)	IV. (ht)	IV. (ht)
Jezero Bajer	IV. ((ht)	IV. (ht)	IV. (ht)	III. (mkb, ht)
Česma	IV. (ht)	IV. ((ht)	IV. (ht)	IV. (rk)
Mrtvaj Krapje đol	IV. (ht)	IV. ((rk)	III. (ht)	IV. (ht)
Retencija Lonjsko polje	IV. (ht)	IV. (ht)	IV. (ht)	IV. (ht)
Retencija Opeke	V. ((ht)	V.(ht)	V.(ht)	V. (ht)
Retencija Mokro polje	III. (ht)	III. (ht)	III. (ht)	III. (ht)

OZNAKE: ht – hranjive tvari; mkb – mikrobiološki pokazatelji; rk – režim kisika
VRSTE VODA – I. (najbolja), II., III., IV., V. (najlošija)

Od 2008. godine biološka ispitivanja voda SMŽ-e dobivaju sve veće značenje, što je u skladu s preporukama Europske unije. Prema provedenim biološkim analizama, većina vodotoka na području SMŽ-e ocjenjuje se vodama III. i IV. vrste. Većina postojećih sustava obrade otpadnih voda iz kućanstava i industrije su nepotpuni ili ih uopće nema, te je u svrhu zaštite i poboljšanja kvalitete vode, kao i zadržavanja kvalitete života stanovništva Županije potrebno dodatno ulaganje i unaprjeđenje tehnika obrade.

Pročistač otpadnih voda trenutno postoji u Jasenovcu, u Kutini je takav uređaj nepotpun, a u Sisku u fazi izgradnje. Drugi gradovi i općine za sada nemaju uređaje za obradu otpadnih voda.

Postojeća kvaliteta voda dodatno može se narušiti industrijskom aktivnošću i prekomjernom i nekontroliranom uporabom zaštitnih sredstava u poljoprivredi. Stoga je potrebno poticanje održive poljoprivredne proizvodnje, te uvođenje odgovarajućih pročistača otpadnih voda u industrijskim pogonima.

Tablica 18. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi s vodom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nepotpun tretman otpadnih voda iz kućanstava i industrije prije njihovog ispuštanja u okoliš - Industrijska aktivnost i prekomjerno i nekontrolirano korištenje zaštitnih sredstava u poljoprivredi potencijalni su rizik očuvanja kvalitete voda u SMŽ-i 	<ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti, jačati i sustavno provoditi mikrobiološka i biološka ispitivanja voda na području Županije - Sustavno poticati i podržavati JLS na izgradnji sustava za pročišćavanje otpadnih voda iz kućanstava - Poticati održivost poljoprivredne i industrijske proizvodnje

7.3. Zrak

Državna mreža za praćenje kakvoće zraka obuhvaća automatske mjerne postaje (AMP) u Sisku i Kutini. Lokalna mreža za praćenje kakvoće zraka obuhvaća mjerenja u Gradu Sisku na lokacijama: AMP Sisak centar i AMP Sisak – Galdovo, u Gradu Kutina na šest lokacija i to: Dom zdravlja, Vatrogasni dom, Meteorološki krug, Dom športova, Vatrogasni dom, Husain i Krč, te u gradu Petrinja na lokaciji Mošćenica. Povremena mjerenja kakvoće zraka obavljena su u Gradu Hrvatska Kostajnica i Gradu Glina te u Općini Lekenik.

Industrija je uz promet jedan od najvećih onečišćivača zraka u SMŽ-i. Kako su najveći industrijski proizvođači smješteni u Sisku i Kutini, tako u ova dva grada dolazi do povremenih prekoračenja graničnih vrijednosti onečišćujućih tvari u zraku, stoga je zrak II. odnosno III. kategorije (obzirom na kratkotrajnih prekoračenja koncentracija sumporovodika). Zbog visokog rizika onečišćenja zraka u SMŽ-i industrijskom aktivnošću, ali i pojedinačnim izvorima onečišćenja (mala ložišta, manji industrijski i gospodarski pogoni) te prometom, potrebno je jačati mjere zaštite zraka.

Tablica 19. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi sa zrakom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Neuređena odlagališta otpada izvor su stakleničkih plinova u zraku - Industrijski pogoni sa zastarjelom tehnologijom, promet u gradskim središtima i mala ložišta glavna su prijetnja kvaliteti zraka na području SMŽ-e, posebno u Sisku i Kutini 	<ul style="list-style-type: none"> - Sanirati i zatvoriti neuređena odlagališta otpada - Modernizirati i rekonstruirati industrijske pogone u skladu sa standardima zaštite okoliša - Unaprijediti sustav mjerenja onečišćujućih tvari u zraku - Poticati smanjenje korištenja fosilnih goriva i promovirati i poticati obnovljive izvore energije

7.4. Otpad

Zbrinjavanje otpada je jedan od najozbiljnijih problema okoliša u SMŽ-i, budući da se otpad većinom odlaže na neuređena odlagališta koja ne zadovoljavaju ni minimalne uvjete. Također, odvojeno sakupljanje komunalnog otpada je na niskoj razini. Pored neuređenih odlagališta na području Županije postoje i divlja odlagališta otpada čiji se broj kontinuirano povećava (jedno se sanira, nastanu dva nova) što je pokazatelj nedovoljne osviještenosti stanovništva po pitanju gospodarenja otpadom i zaštite okoliša i potrebe sustavnog jačanja ekološke svijesti stanovništva.

U prosincu 2005. donesen je Plan gospodarenja otpadom SMŽ-e kojim je provedena analiza postojećeg stanja postupanja s otpadom te razrađene mjere za održivo upravljanje i zbrinjavanje otpada, koje uključuju uspostavu Županijskog centra za gospodarenje otpadom. Međutim, do sada još uvijek nije određena lokacija budućeg centra.

Otpad se organizirano prikuplja preko komunalnih poduzeća i odlaže na deset odlagališta komunalnog otpada (Goričica u Sisku, Taborište u Petrinji, Kutina, Kurjakana u Novskoj, Gmajna u Glini, Rosulje u Hrvatskoj Kostajnici, Barutana u Jasenovcu, Vladić jama u Hrvatskoj Dubici, Blatuša u Topuskom i Ćore u Dvoru). Jedno odlagalište (Gorčica u Sisku) zadovoljava standarde zaštite okoliša i posjeduje potrebnu dokumentaciju, dok se jedno (Kutina) nalazi u postupku saniranja koji će mu omogućiti rad do uspostave novog sustava. Ostala je potrebno što prije sanirati i zatvoriti, odnosno prenamijeniti sukladno Planu gospodarenja otpadom.

Sustav odvojenog prikupljanja otpada (papir, staklo, PET ambalaža, i drugo) je manje-više uspostavljen u većim naseljima, dok se u manjima tek uspostavlja.

U 2008. godini organiziranim odvozom komunalnog otpada obuhvaćeno je 165 250 stanovnika ili 89,14% ukupnog stanovništva SMŽ-e.

Dozvolu za obavljanje djelatnosti postupanja s komunalnim i neopasnim otpadom u SMŽ-i trenutačno posjeduje oko 30 tvrtki.

Rješenje problema održivog upravljanja otpadom na području SMŽ-e zahtijeva znatna ulaganja u saniranje, zatvaranje i prenamjenu postojećih odlagališta otpada, te širenje mreže zelenih otoka i reciklažnih dvorišta te izgradnju i uspostavu Županijskog centra za gospodarenje otpadom.

Tablica 20. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi s otpadom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna provedba mjera definiranih županijskim Planom gospodarenja otpadom - Postojanje NIMBY učinaka i s tim povezan problem odabira lokacije za Županijski centar za gospodarenje otpadom - Neodređenost lokacije za izgradnju Županijskog centra za gospodarenje otpadom - Nepostojanje osmišljene sveobuhvatne pozitivne medijske kampanje uspostave planiranog sustava - Postojeća odlagališta otpada ne zadovoljavaju standarde zaštite okoliša te ne posjeduju potrebnu dokumentaciju - Postojanje divljih odlagališta otpada - Nepostojanje razvijene ekološke svijesti stanovništva Županije 	<ul style="list-style-type: none"> - Jačati suradnju i financijsku osnovu za provođenje mjera održivog upravljanja otpadom - Odrediti lokaciju te izgraditi Županijski centar za zbrinjavanje otpada - Sanirati i/ili zatvoriti postojeća odlagališta uz prenamjenu u pretovarne stanice i reciklažna dvorišta - Poticati odvojeno prikupljanje otpada te reciklažu otpada - Sanirati divlja odlagališta otpada i sustavno sprječavati ponovna nastajanja - Sustavno podizati ekološku svijest građana širenjem kulture odgovornog postupanja s otpadom

7.5. Buka

Dva najveća naselja (Sisak i Kutina) u Županiji imaju izrađene karte buke koje mogu koristiti u odgovarajuće planske svrhe. Obzirom na općenito nepostojanje značajnijih izvora buke izvan tih naselja, stanje s monitoringom buke je zadovoljavajuće i čak je iznad zahtjeva vrijedećih propisa.

7.6. Bioraznolikost

Rijetka ili gotovo potpuna nenaseljenost nekih dijelova SMŽ-e (Banovina, Posavina) osigurala je visok stupanj očuvanosti prirodnih krajobrazu i veliko bogatstvo biljnog i životinjskog svijeta. Visok stupanj bioraznolikosti dobra je pretpostavka razvoja turizma i gospodarskog oživljavanja SMŽ-e.

Zaštićeni dijelovi prirode SMŽ-e zauzimaju 58 760 ha Županije, odnosno 13,21% njene ukupne površine, što je iznad državnog prosjeka koji iznosi 9%. Prema Prostornom planu SMŽ-e, još 26 lokacija predviđeno je za zaštitu. Za njih je potrebno izraditi stručne podloge kao preduvjet daljnjih radnji u njihovoj zaštiti.

Kao lokalitet posebne prirodne vrijednosti ističe se Park prirode Lonjsko polje koji se prostire na površini od 506 km², te ga čine tri polja: Lonjsko, Mokro i Poganovo polje. Ta poplavna polja očuvana su ugrožena vlažna staništa nitrofilnih pašnjaka i vlažnih livada, na kojima se uzgajaju stare autohtone pasmine kao što su turopoljska svinja i posavski konj, a Park je jedinstven kao jedno od najvažnijih staništa ptica u Europi. Na području Parka evidentirano je 250 ptičjih vrsta. Uvršten je u Ramsarski popis, a dva područja unutar Parka, Krapje dol (25 ha) i Rakita (430 ha), proglašeni su posebnim ornitološkim rezervatima.

Od 2007. mjere zaštite, održavanja i promicanja zaštićenih i drugih prirodnih vrijednosti provodi Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima SMŽ-e. Zaštićena područja u nadležnosti te ustanove obuhvaćaju: ornitološki rezervat Dražiblato, cret Đon Močvara, spomenik prirode Stari hrast lužnjak Julius u Sisku, značajni krajobraz Odransko polje, Kotar šumu Stari gaj, brdo Djed iznad Hrvatske Kostajnice, značajni krajobraz Petrovu goru s Biljegom, spomenik parkovne arhitekture Strossmayerovo šetalište u središtu Petrinje, te preventivno zaštićeno Sunjsko polje u kategoriji značajnog krajobrazu, te u postupku proglašenja regionalni park Moslavačka gora.

Područja Ekološke mreže RH na području Sisačko-moslavačke županije su u nadležnosti Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima SMŽ-e, 25 lokaliteta, Zrinska gora, Vučjak, dolina Une, termalni izvori Topusko itd. Niska ekološka svijest, infrastrukturni projekti i melioracija zemljišta glavna su prijetnja zaštiti prirode u SMŽ-i.

Tablica 21. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi s bioraznolikosti

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nepostojanje stručnih podloga kao temelja za upravljanje zaštićenim prirodnim lokalitetima - Niska ekološka svijest i melioracija - Usklađivanje infrastrukturnih projekata, potrebnih za gospodarsko oživljavanje Županije, sa zahtjevnim ekološkim standardima - Slaba naseljenost područja zaštićenih prirodnih vrijednosti kod kojih je za očuvanje bioraznolikosti potrebna ljudska djelatnost - Nedovoljna prepoznatljivost prirodnih vrijednosti SMŽ-e kao osnove za razvoj - Nedovoljna informiranost i uključenost šire društvene zajednice u rad na zaštiti prirode - Nedovoljno sudjelovanje gospodarskih subjekata u radu na zaštiti prirode - Nepostojanje relevantnih studija o stanju i brojnosti ugroženih vrsta i staništa - Nedovoljna prepoznatljivost uloge i značaja Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima SMŽ-e za očuvanje i održivo korištenje prirodnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> - Poticati održiv gospodarski razvoj, osobito turistički, koji neće ugroziti bioraznolikost u zaštićenim prirodnim područjima SMŽ-e - Jačati provođenje mjera zaštite područja velike prirodne vrijednosti, te proširiti njihovu mrežu prema izrađenim planovima i jasno definiranim kriterijima - Istimati Lonjsko polje kao posebno vrijedno zaštićeno područje i na tome temeljiti kulturnu i turističku ponudu SMŽ-e - Jačati ljudske, financijske i materijalne resurse Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima SMŽ-e - Osigurati održiv razvoj poljoprivrede, te gospodarski napredak Županije temeljiti na infrastrukturnim projektima koji udovoljavaju svim ekološkim standardima - Osigurati financijska sredstva za izradu Planova upravljanja zaštićenim područjima te provoditi smjernice i aktivnosti upravljanja zaštićenim područjima - Izgraditi infrastrukturu potrebnu za uključivanje prirodne baštine u kulturnu i turističku ponudu SMŽ-e na zaštićenim prirodnim vrijednostima i područjima Ekološke mreže (Lonjsko polje, Odransko polje, rijeka Una, Zrinska gora,...) s posebnim naglaskom na razvoj turizma promatrača ptica - Izgraditi programsku shemu uključivanja školstva i visokog školstva, udruga i volontera u zaštitu prirode SMŽ-e - Provoditi promatranja ugroženih vrsta i staništa kao preduvjeta ugradnje poljoprivredno okolišnih mjera - Provoditi međusektorsku suradnju u svrhu promoviranja prirodnih vrijednosti očuvanih autohtonih pasmina i sorti kao brenda SMŽ-e (posavski konj, turopoljska svinja, škret, stare sorte voća, pitomi kesten, med pitomog kestena, metvice itd.)

8. GOSPODARSTVO

8.1. Bruto domaći proizvod

Bruto domaći proizvod SMŽ-e iznosio je 2007. godine 1.269 milijuna eura ili 7200 eura po stanovniku. U ukupno ostvarenom BDP-u u Hrvatskoj, SMŽ sudjeluje s otprilike 3%. Kao što pokazuje i donja tablica, Sisačko-moslavačka županija, prema BDP-u po stanovniku, spada u donji dio ljestvice svih hrvatskih županija. To upućuje na još uvijek slabu gospodarsku aktivnost i neiskorištenost svih gospodarskih potencijala Županije.

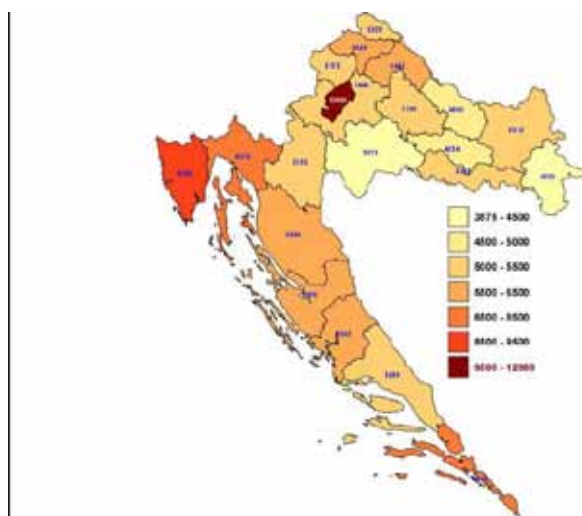
Tablica 22. Bruto domaći proizvod na županijskoj razini, 2007. godina

	Bruto domaći proizvod po stanovniku, EUR	Bruto domaći proizvod po stanovniku, (RH=100)	BDP po stanovniku 2005 u PPS	BDP po stanovniku 2005, PPS (EU-27=100)
Grad Zagreb	16.766	174	20.524	109
Istarska županija	12.463	129	14.510	81
Primorsko-goranska županija	11.177	116	13.318	72
Dubrovačko-neretvanska županija	10.042	104	10.518	65
Koprivničko-križevačka županija	9.142	95	10.259	59
Varaždinska županija	8.223	85	10.117	53
Ličko-senjska županija	8.039	83	9.426	52
Splitsko-dalmatinska županija	8.003	83	8.786	52
Zadarska županija	7.980	83	8.785	52
Osječko-baranjska županija	7.875	82	8.659	51
Karlovačka županija	7.825	81	8.578	51
Šibensko-kninska županija	7.799	81	8.483	51
Međimurska županija	7.581	79	8.464	49
Zagrebačka županija	7.360	76	8.448	48
Sisačko-moslavačka županija	7.200	75	8.425	47
Krapinsko-zagorska županija	7.144	74	8.223	46
Virovitičko-podravska županija	6.923	72	8.187	45
Bjelovarsko-bilogorska županija	6.691	69	7.686	43
Požeško-slavonska županija	6.505	67	7.637	42
Vukovarsko-srijemska županija	5.756	60	6.405	37
Brodsko-posavska županija	5.345	55	6.018	35
Republika Hrvatska	9.656	100	11.191	63

Izvor: DZS, Eurostat

U odnosu na ostale županije središnje Hrvatske, prema BDP-u po stanovniku SMŽ nalazi se ispred Krapinsko-zagorske županije, Virovitičko-podravske i Bjelovarsko-bilogorske županije, a značajno nadmašuje Brodsko-posavsku, Vukovarsko-srijemsku i Požeško-slavonsku županiju.

Slika 6. Regionalna razvijenost prema visini BDP-a po stanovniku, 2005. godina

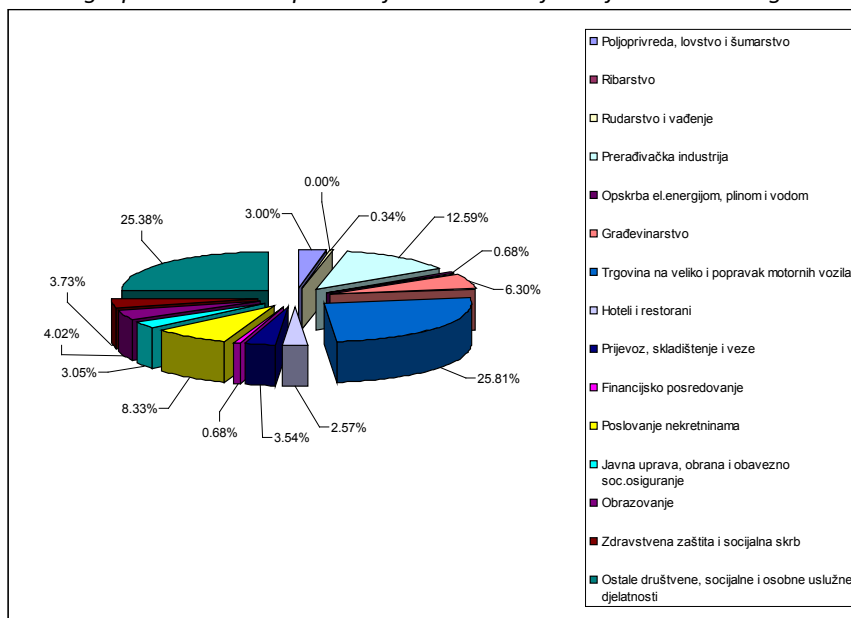

8.2. Poslovanje poduzeća

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz 2008., na području SMŽ-e registrirano je ukupno 6 533 gospodarskih subjekata, od čega je aktivnih svega 2 740. Udio aktivnih gospodarskih subjekata sa sjedištem u SMŽ-i u odnosu na gospodarske subjekte na razini cijele Hrvatske je relativno mali i iznosi svega 2%.

Od ukupnog broja aktivnih gospodarskih subjekata, najzastupljeniji su obrti i slobodna zanimanja (2 589 subjekata), te trgovačka društva zajedno s uslužnim djelatnostima (1 555 subjekata). Obrtništvo, trgovina i prerađivačka industrija stoga su tradicionalne djelatnosti koje čine osnovu gospodarske aktivnosti SMŽ-e⁴.

Grafikon 2. Struktura gospodarstva SMŽ prema djelatnosti i broju subjekata u 2008. godini

⁴ Prema podacima DZS za 2008. godinu

Globalna gospodarska kriza negativno se odrazila i na poslovanje poduzetnika u Sisačko-moslavačkoj županiji, pa podatci iz 2009. godine pokazuju da je ukupni prihod registriranih pravnih osoba ostvaren u iznosu od 8,8 mlrd kuna, odnosno manji za 18,2% , dok je rashoda ostvaren u iznosu od 9,3 mlrd kuna ili odnosno za 14% je manji u odnosu na prethodnu poslovnu godinu. To ukazuje na to da su poduzetnici u SMŽ-i u 2009.godini poslovali ispod praga ekonomičnosti.

Ukupna dobit ostvarena poduzetničkom aktivnosti smanjena je u 2009. godini na 229 milijuna kuna, odnosno manja je za 25,4% u odnosu na godinu ranije. Ipak, u SMŽ-i prevladavaju poduzetnici koji su poslovali s dobitkom. Tako je 2009. njih 950 ili 60% poslovalo s dobitkom, dok je gubitak ostvarilo 632 poduzetnika.

Glavni problemi s kojima se u poslovanju suočavaju poduzeća na području SMŽ-e su nelikvidnost i insolventnost. Iznos nepodmirenih obveza poduzeća posljednjih nekoliko godina ima uzlazno kretanje. Tako je krajem ožujka 2010. godine iznos nepodmirenih dugova registriranih pravnih osoba iznosio preko 361 milijun kuna ili 33% više nego u istom razdoblju prethodne godine. U strukturi duga, najveći iznos odnosi se na nepodmirene obveze s osnove sudskih i drugih rješenja (61%), zatim slijede obveze za poreze i prisilne naplate (35%), te nepodmirene obveze za doprinose (4%). Tako visoki iznosi nepodmirenih obveza utječu na daljnji pad gospodarske aktivnosti u Županiji, povećanje gubitaka u poslovanju, pad robne razmjene, rast nezaposlenosti, te smanjenje županijskih poreznih prihoda.

U 2009. godini dolazi do smanjenja vlastitih izvora financiranja u ukupnim financijskim sredstvima poduzetnika SMŽ-e (36,3%), što upućuje na to da postoji naglašena ovisnost o tuđim, skupljim izvorima. Pokazatelji su vidljivi iz priložene tablice.

Tablica 23. Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u SMŽ-i u 2009. godini u milijunima kuna

Naziv	RH 2009.	SMŽ 2009.	UDIO SMŽ u RH	Indeks SMŽ 2008./09.
Broj poduzetnika	91.320	1.582	1,7	-
Broj zaposlenih	889.396	20.024	2,3	94,7
Ukupni prihodi	613.367	8.765	1,4	81,8
Ukupni rashodi	603.876	9.314	1,5	86,0
Dobit razdoblja	26.438	229	0,9	74,6
Gubitak razdoblja	22.041	777	3,5	180,7
Konsolidirani financijski rezultat	4.397	- 548		

Izvor: FINA, Obrada HGK Sisak

8.2. Vanjsko trgovinska razmjena

U prvom kvartalu 2010. SMŽ je u vanjskotrgovinskoj razmjeni sudjelovala s izvozom roba u vrijednosti 157 milijuna USD (116.624.568 EUR), što je pad od 6,4% u odnosu na isto razdoblje 2009. godine. U navedenom razdoblju uvezeno je roba u vrijednosti 139 milijuna USD (103.253.598 EUR) što predstavlja rast uvoza za 25,8% u odnosu na prvi kvartal 2009.

Pokrivenost uvoza izvozom je 113%, a ukupna vanjskotrgovinska razmjena iznosi 296 milijuna USD (219.878.166 EUR). Saldo robne razmjene Sisačko-moslavačke županije sa svijetom je u suficitu od 18 milijuna USD (13.370.970 EUR).

Tablica 24. Vanjskotrgovinska razmjena SMŽ-e, I.-IV. mj. 2010.

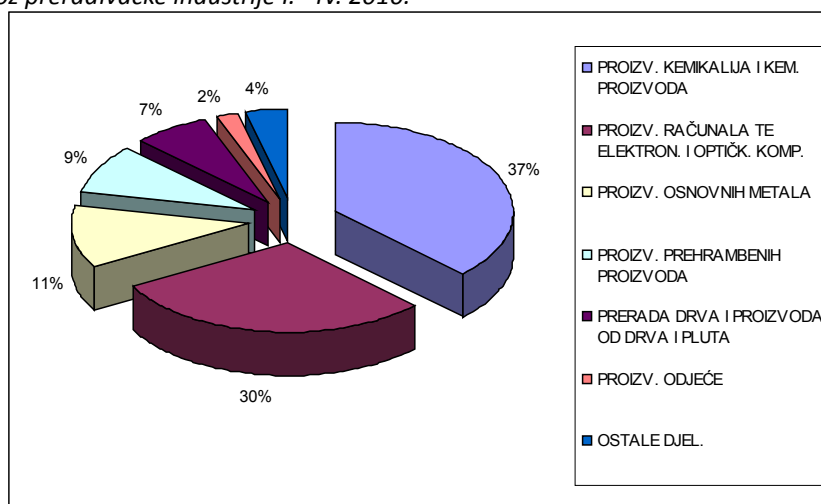
DJELATNOST	I Z V O Z			U V O Z		
	I. – IV. 2009.	I. – IV. 2010.	INDEKS	I. –IV. 2009.	I. –IV. 2010.	INDEKS
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	165.778.748	154.479.113	93,2	100.173.218	131.115.592	130,9
GRAĐEVINARSTVO	116.010	58.988	50,8	977.403	138.745	14,2
POLJOPRIVREDA, LOV I ŠUMARSTVO, RUDARSTVO	24.116	22.232	92,2	1.852.882	111.777	6,0
PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	50.699	54.657	107,8	384.898	79.384	20,6
TRGOVINA, POPRAVAK MOT. VOZILA I PRED. ZA KUĆANSTVO	1.717.065	1.917.411	111,7	7.209.701	7.540.392	104,6
POSLOVANJE NEKRETNIN.	179.675	308.128	171,5	5.596	39.631	708,2
OSTALE USL. DJEL.	1.436	18.556	0,0	105.232	153.086	145,5
UKUPNO DJELATNOSTI:	168.052.635	157.286.142	93,6	110.725.113	139.291.256	125,8

Izvor: Državni zavod za statistiku, Obrada: HGK-Županijska komora Sisak.⁵

Prerađivačka industrija smanjila je izvoz 6,8% i ostvaruje 98% sveukupnog županijskog izvoza. Prerađivačka industrija je najzastupljenija djelatnost u strukturi izvoza gledajući prema područjima NKD-a dok se kretanje ostalih djelatnosti značajnije ne odražava na kretanje ukupnog izvoza. Od ukupnog izvoza, prerađivačka industrija izvezla je 98%, najviše u području proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnji računala te elektroničkih i optičkih komponenti na koje otpada preko 67% ukupnog izvoza Županije. Sljedeća djelatnost sa značajnijim udjelom u izvozu je proizvodnja osnovnih metala. Nakon njih slijede proizvodnja hrane i pića te proizvodnja drva i proizvoda od drva, dok je udio ostalih djelatnosti u ukupnom izvozu vrlo malen.

Prema pokazateljima u strukturi izvoza unutar prerađivačke industrije najveći izvoznik je proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda po vrijednosti izvoza (57,7 mln USD) što predstavlja smanjenje izvoza od 2,8% u odnosu na isto promatrano razdoblje prethodne godine. Ova djelatnost se tradicionalno nalazi na vrhu ljestvica izvoznika i preko 98% ove vrijednosti odnosi se na vrijednost izvoza Petrokemije d.d. iz Kutine. Petrokemija osim što pokriva sve potrebe hrvatskog tržišta za umjetnim gnojivom istovremeno je potpuno prilagođena poslovanju u uvjetima svjetskog i europskog tržišta, ali se i u njenom poslovanju zasigurno osjeća utjecaj globalne krize i recesije kroz smanjene narudžbe na domaćem i stranom tržištu. Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih komponenti (45,7 mln USD) je djelatnost koja je po nominalnom izvozu druga po vrijednosti izvoza i u prva četiri mjeseca ove godine iskazala je porast izvoza od 16,3% što je rezultat rada SELK-a d.d. Kutina koji ima ugovorene poslove sa stranim partnerom. Obzirom na njegov značaj na poslovanje Županije svaka promjena na svjetskom tržištu odražava se i na poslovanje tvrtke, a njezino poslovanje na kretanje vanjsko-trgovinske razmjene Županije.

Grafikon 3. Izvoz prerađivačke industrije I. - IV. 2010.

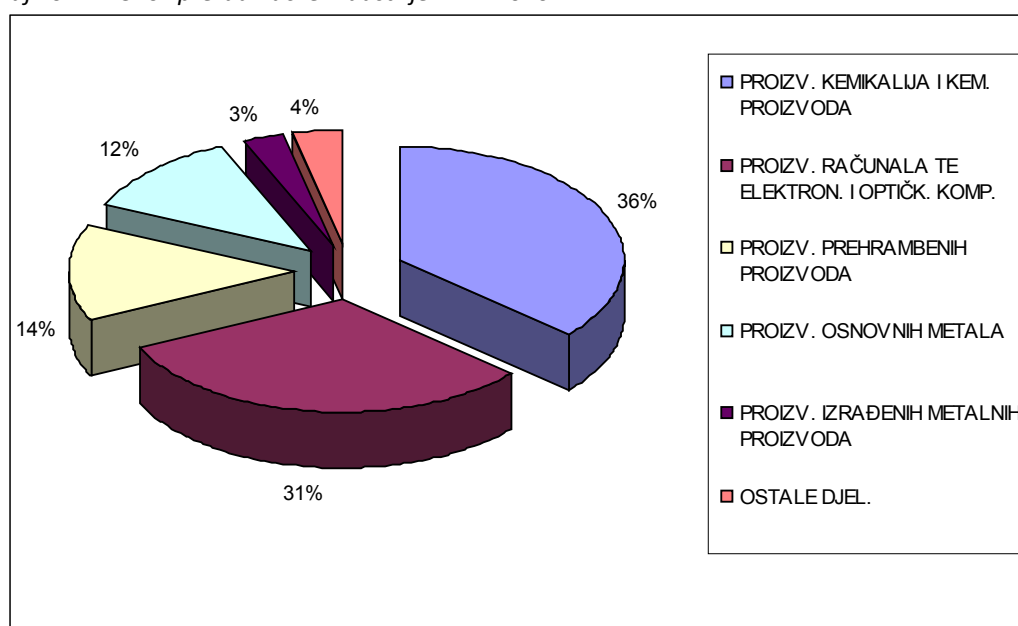

Izvor: DZS, obrada: HGK ŽK Sisak

⁵ Izvor podataka za statistiku vanjskotrgovinske razmjene su carinske deklaracije o izvozu i uvozu robe. Vrijednost robe se utvrđuje na osnovi izvornih dokumenata izvoznih i uvoznih poduzeća. Iskazuju se stvarno postignute vrijednosti na bazi pariteta franko (fco) hrvatska granica

Djelatnost proizvodnje osnovnih metala zauzima treće mjesto u ukupnom izvozu Županije s ostvarenom nominalnom vrijednošću izvoza od oko 17,6 mln USD uz istovremeno značajno smanjenje indeksa izvoza (ind 53,1). Ovakvo smanjenje izvoza rezultat je smanjene proizvodnje u CMC-u Sisak uzrokovane zastojem u pogonu za proizvodnju bešavnih cijevi, dok je u svibnju počela proizvodnja čelika u novoj čeličani (vrijednost investicije preko 50 mln eura). Proizvodnja prehrambenih proizvoda je djelatnost koja prema prethodnim analizama pokazuje tendenciju rasta. Tijekom prva četiri mjeseca ostvaren je izvoz u vrijednosti od 13,7 mln USD što predstavlja povećanje od 1,5 %. U okviru ove djelatnosti najveći izvoznici su Vivera iz Gline, Sano iz Popovače te Gavrilović iz Petrinje. Sljedeća po vrijednosti izvoza je djelatnost proizvodnja drva i proizvoda od drva koja je izvezla robe u vrijednosti od 10,7 mln USD i ostvarila povećanje izvoza od 2,2 %. Kao i u strukturi izvoza prerađivačka industrija je najzastupljenija u strukturi uvoza uz vrijednost od 131 mln USD. U odnosu na prethodnu godinu prerađivačka industrija ostvaruje rast uvoza od 30,9%. U okviru prerađivačke industrije najveći uvoznik je proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda koja je uvezla robe u vrijednosti od 48 mln USD što predstavlja povećanje uvoza od 75,3%. U ovoj djelatnosti povećana je vrijednost uvoza iz dva razloga. Jedan razlog je povećanje narudžbi, pa time i povećanje proizvodnje a s druge strane porasla je vrijednost sirovine potrebne za proizvodnju. Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih komponenti uvezla je robe u vrijednosti 41 mln USD uz rast od 57,9%.

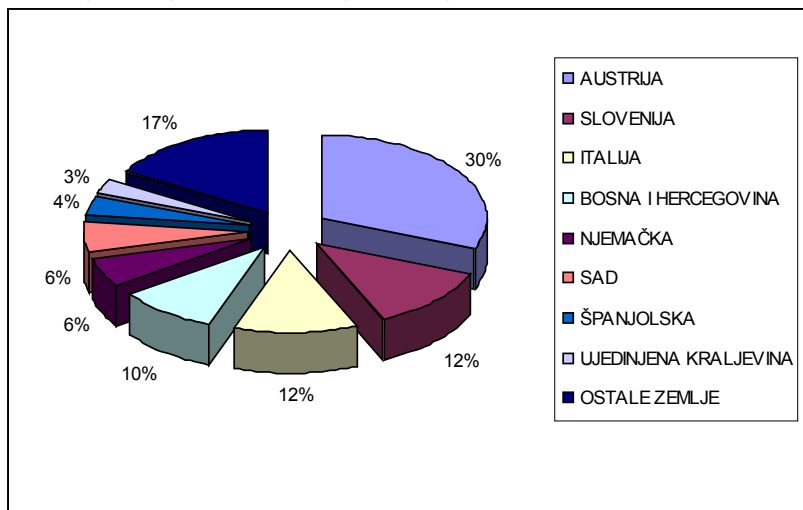
Grafikon 4. Uvoz prerađivačke industrije I.- IV. 2010.

Izvor: DZS, obrada: HGK ŽK Sisak

Djelatnost proizvodnje prehrambenih proizvoda ostvarila je uvoz u vrijednosti od 18 mln USD što predstavlja smanjenje od 8,3%. Ono na što treba ukazati je iskazani deficit vanjskotrgovinske razmjene u ovoj djelatnosti od 4,5 mln USD i to je jedna od rijetkih djelatnosti koja iskazuje deficit. U strukturi razmjene prema zemljama, dominantnu poziciju čini razmjena s razvijenim zemljama (74% ukupne razmjene SMŽ-e). U strukturi izvoza, na prvom mjestu je Austrija (48,9 mln USD), zatim slijede Slovenija (19,4 mln USD), Italija (18,9 mln USD), BiH (15,4 mln USD), Njemačka (9 mln USD) te SAD (9 mln USD). Glavna uvozna tržišta SMŽ-e su Austrija (48 mln. USD), Bjelorusija (13.5 mln USD), Maroko (11,6 mln USD), Njemačka (12,3 mln USD) i Italija (8,4 mln USD).

Grafikon 5. Izvoz SMŽ-e po zemljama za razdoblje I.-IV. mjeseca 2010.

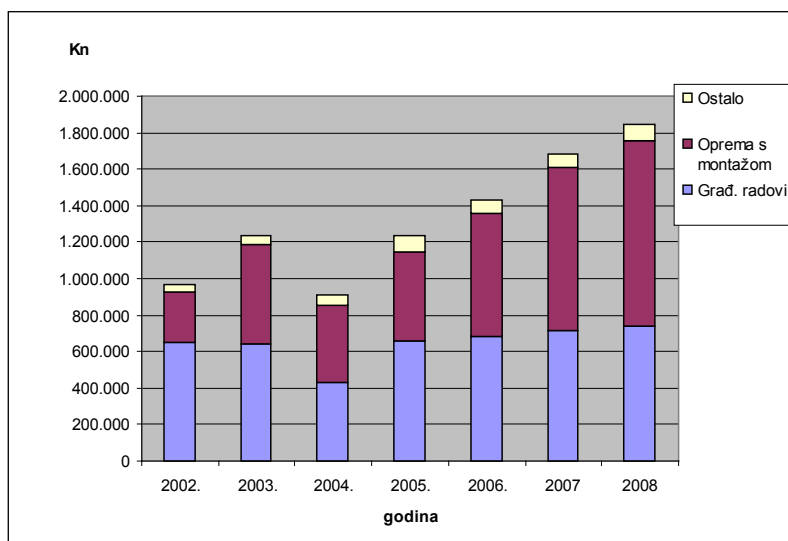
Izvor: DZS, obrada: HGK ŽK Sisak

Stanje robne razmjene i pokazatelji zabilježeni u protekloj godini upućuju na potrebu poduzimanja daljnjih mjera u cilju povećanja proizvodne i izvozne aktivnosti SMŽ-e, jer je izvozna strategija najvažnija za poticanje gospodarskog rasta Županije.

8.3. Izravna inozemna ulaganja

Uz Šibensko-kninsku županiju, SMŽ je jedina županija u Hrvatskoj u kojoj je 2009. zabilježen rast poduzetničkih investicija u dugotrajnu imovinu, i to za 3% u odnosu na godinu ranije. Investicije u SMŽ-i u posljednjih pet godina imaju tendenciju stalnog rasta, a u tehničkoj strukturi investicija dominiraju ulaganja u opremu (55%) i ulaganja u građevinske radove (40%).

Grafikon 7. Struktura investicija u SMŽ-i u razdoblju 2002.-2008. godine

Izvor: DZS, obrada: HGK ŽK Sisak

Porast investicija osobito je vidljiv u prerađivačkoj industriji, pa je u razdoblju 2002.-2008. udio prerađivačke industrije u ukupnim investicijama u Županiji porastao sa 30% na 40%. To je uglavnom posljedica velikih ulaganja u modernizaciju INA Rafinerije nafte u Sisku (više od 800 mln kn) te u čeličanu CMC Sisak d.o.o (50 mln eura). Značajna ulaganja ostvarena su i u novu ljevaonicu u tvrtki Felis do.o.o. te su započeta ulaganja u području poslovne zone u Popovači u novu tvornicu generičkih lijekova PharmaS. Premda vrijednost investicija u prerađivačku industriju iz godine u godinu raste, one se još značajno ne odražavaju na rast industrijske proizvodnje.

8.4. Obrtništvo

U posljednjih petnaest godina, zbog velikih strukturalnih promjena u gospodarstvu, propala su neka velika poduzeća npr. Željezara Sisak sa 14 000 zaposlenih, a sada zapošljava oko 1100 radnika, što je narušilo poslovanje obrtnika kao njihovih kooperanata Obrtništvo, unutar kojeg dominiraju trgovina i uslužne djelatnosti, proizvodni obrti i ugostiteljstvo, tradicionalna je gospodarska djelatnost na području Županije. Zbog velikih strukturalnih promjena u gospodarstvu i gospodarske recesije, od 2005. godine primjetan je trend zatvaranja obrta u SMŽ-i, te posljedičan pad broja zaposlenih. Tako je pad broja zaposlenih u obrtništvo 2009. godine iznosio -4, 4% u odnosu na godinu ranije. Iako se broj aktivnih obrtnika nije vidljivije mijenjao proteklih 9 godina, primijećen je porast zaposlenih u 2007. godini te nakon toga imamo trend opadanja zaposlenih u obrtu. Struktura obrta se nije značajnije mijenjala proteklih godina. I dalje dominiraju trgovina i obrtničke uslužne djelatnosti (najviše građevinarstvo) na koje otpada oko 57% svih obrta. Slijede proizvodni obrti sa 14%, te ugostiteljstvo i turizam sa 12,5%.

Tablica 25. Broj zaposlenih u obrtu na području Sisačko-moslavačke županije

Godina	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.*
Broj zaposlenih	4.460	4.469	4.748	4.726	4.829	4.726	4.015	3.750
Prosječan broj zaposlenih po obrtu	1,58	1,57	1,72	1,72	1,78	1,79	1,58	1,54

Izvor: Obrtnička komora Sisačko-moslavačke županije, Obrada HGK-ŽK Sisak, stanje 30. rujna 2010. godine

U 2009. godini nastavlja se kretanje da se sve više obrta bavi različitim djelatnostima što znači da su obrtnici prisiljeni "svaštariti" kako bi lakše opstali. U strukturi proizvodnih djelatnosti dominiraju različiti gotovi proizvodi, drvoprerađivačko zanatstvo i proizvodi od drva, metaloprerađivačko zanatstvo, proizvodnja hrane i pića, te tekstil i proizvodi od tekstila. Ostale djelatnosti zastupljene su ispod 10%. Veći broj proizvodnih zanatlija manjim se dijelom bave proizvodnjom, a većim dijelom uslugama i trgovinom.

U području uslužnih djelatnosti i dalje dominiraju usluge koje se odnose na graditeljstvo, popravak i održavanje objekata što je i razumljivo jer je u tijeku obnova ratom porušenih objekata na području Županije. Uz navedene usluge značajno su zastupljene usluge popravka i održavanja motornih vozila. Radi se o malim obrtima u kojima radi vlasnik, a pomažu mu članovi obitelji. U području djelatnosti ugostiteljstva i turizma dominiraju ugostiteljski objekti tipa buffet i caffe bar dok je broj restorana u kojima se nudi viša razina ugostiteljske usluge razmjerno mali.

U 2009. godini djelatnost trgovine bilježi daljnji pad za uz veliku fluktuaciju otvaranja i zatvaranja trgovina (mijenjanje vlasnika u poslovnim prostorima). Uz to su se ostvarile prognoze Ceha trgovine da će veliki trgovački lanci ugušiti male trgovce. Prijevozom osoba i stvari u međunarodnom i domaćem prometu bavi se oko 8% obrtnika. Problemi nedostatka posla pojačan je i strogim propisima u pogledu tehničke ispravnosti opreme i vozila koja moraju zadovoljiti brojne ekološke standarde i ispuniti posebne uvjete za dobivanje dozvole za međunarodni promet. Sve je to dovelo da je u 2009. godini bilo manje obrtnika koji se bave prijevozom. Tako je i tijekom 2010. godine, unatoč brojnim poticajnim mjerama, nastavljen trend smanjenja broja obrta u Sisačko-moslavačkoj županiji u odnosu na isto razdoblje prošle godine. U razdoblju XII. mj. 2009. /X. mj. 2010. je 109 aktivnih obrta manje (4,31%), a broj zaposlenih u obrtima u istom razdoblju smanjen je za 265 osoba (6,6%).

Tablica 26. Stanje obrta u 2008. i kretanje obrta u 2009. godini. u SMŽ-i

R. br.	Udruženje obrtnika	Broj obrta 31.12. 2008.		Br. obrta 27.2. 2009.		Br. obrta 30.3. 2009.			Br. obrta 28.4. 2009.		Razlika I. -IV. 09.
		U radu	Svega	U radu	Svega	U radu	PO	Svega	U radu	Svega	
01	Kutina	580	590	580	593	572		584	574	586	-4
02	Novska	332	336	330	336	328		333	328	332	-4
03	Petrinja	370	373	371	374	368		371	370	372	-1
04	Sisak	1045	1066	1044	1065	1022		1046	1021	1039	-27

Izvor: Državni zavod za statistiku, FINA

Od 2003. do 2007. broj obrta smanjen je za više od 100, a kao posljedica gospodarske krize, samo u prvom kvartalu 2009. zatvoreno ih je 44. Uočljiv je i trend diversifikacije osnovne djelatnosti obrtnika kako bi lakše opstali na tržištu. Propast obrtnika uvjetovana je i sve većim tržišnim udjelom velikih trgovačkih lanaca. Tako je i tijekom 2010. godine, unatoč brojnim poticajnim mjerama, nastavljen trend smanjenja broja obrta u Sisačko moslavačkoj županiji u odnosu na isto razdoblje prošle godine. U razdoblju XII. mj. 2009. /X. mj. 2010. je 109 aktivnih obrta manje (4,31%), a broj zaposlenih u obrtima u istom razdoblju smanjen je za 265 osoba (6,6%).

Iz donje tablice vidljivo je kako se trend smanjenja broja obrta najprisutniji u Kutini, Novskoj, Petrinji i Sisku, što ukazuje kako je obrtništvo posebno jako pogođeno recesijom.

Tablica 27. Broj malih i srednjih trgovačkih društava u SMŽ-i u razdoblju 1999.-2009. godine

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Mala (do 50 zaposlenih)	985	959	918	1.205	1.181	1.121	1.120	1.200	1.354	1.252	1.329
Srednja (do 250 zaposlenih)	37	34	36	45	49	51	56	29	26	25	31
UKUPNO:	1.022	993	954	1.250	1.220	1.172	1.176	1.229	1.380	1.277	1.360

U strukturi obrta dominiraju trgovina i obrtničke uslužne djelatnosti (57% svih obrta), i to uglavnom građevinarstvo, što je i razumljivo jer je u tijeku obnova ratom porušenih objekata na području SMŽ-e. Značajno su zastupljeni i obrti koji se bave popravkom i održavanjem motornih vozila, te ugostiteljski objekti. Pad broja obrtnika koji se bave prijevozom u 2009. godini posljedica je zahtijevanih propisa o tehničkoj ispravnosti vozila i ekoloških standarda koje većina njih nije zadovoljila. Razvoj obrtništva SMŽ-e zahtijeva usklađivanje s međunarodnim standardima i tržišnim kriterijima koji osiguravaju plasman na međunarodno tržište. Time se, kao i zaštitom i promicanjem interesa obrtnika, bavi Obrtnička komora SMŽ-e.

8.5. Mala i srednja trgovačka društva

Kao kriterij za razlikovanje malih i srednjih trgovačkih društava koriste se kriteriji broja zaposlenih, ukupnog prometa i vrijednosti bilance. Potrebno je napomenuti da se svi podaci odnose samo na trgovačka društva koja predaju svoje završne račune i odgovaraju stvarno trgovačkim društvima. Obzirom na dosadašnje pokazatelje za očekivati je daljnji rast broja zaposlenih u području malog gospodarstva Sisačko-moslavačke županije. Broj malih i srednjih poduzeća u SMŽ-i, njihova gospodarska aktivnost i broj zaposlenih bilježe porast od 2001. godine. Mala trgovačka društva čine gotovo 90% ukupnog broja trgovačkih društava u SMŽ-i.

Mala poduzeća zapošljavaju više od trećine ukupnog broja zaposlenih u trgovačkim društvima, a srednja gotovo 25% ukupnog broja zaposlenih.

Tablica 28. Broj zaposlenih u malim i srednjim trgovačkim društvima

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Srednja trg. društva	4.262	3.997	4.428	4.891	5.144	4.669	4.592	4.495	6.615	5.157	5.603
Mala trg. društva	5.417	5.610	5.172	5.633	5.962	6.205	5.757	8.346	9.077	9.355	7.952
UKUPNO:	9.679	9.607	9.600	10.524	11.106	12.874	10.349	12.841	15.692	14.512	13.565

Izvor: Državni zavod za statistiku, FINA

Poslovno savjetovanje, te poticanje i razvijanje malog poduzetništva provodi HGK Županijska komora Sisak koja od 2004. godine ima sustav upravljanja kvalitetom po međunarodnoj normi ISO 9001:2000 čime je bitno unaprijeđen njezin rad.

8.6. Poduzetnički centri i poduzetničke zone

Na području SMŽ-e postoje četiri poduzetnička centra čija je uloga razvoj poduzetništva na lokalnoj razini, jačanje suradnje poduzetnika s poduzetničkim potpornim institucijama te njihovo međusobno povezivanje i umrežavanje. Poduzetnički centri su: Poduzetnički centar Novska, Razvojna agencija Petra d.o.o. Petrinja, Razvojna agencija Glina te regionalna razvojna agencija SIMORA d.o.o.

Grad Sisak osnovao je i trgovačko društvo Poslovne zone d.o.o. Ovo poduzeće pruža zaokruženu potporu ulagačima u njihovom nastojanju da ostvare vlastiti poslovni poduhvat unutar poslovnih zona u Gradu Sisku. Podupire ostvarivanje gospodarskih ciljeva Grada Siska. Prilagođava se potrebama ulagača analizirajući položaj sisačkih poslovnih zona na tržištu. Djeluje brzo i učinkovito jer je vrijeme ulagača novac. Svoja dosadašnja iskustva nastoje iskoristiti za stalno usavršavanje usluga koje pružaju. Svakom projektu posvećuju punu pozornost s ciljem njegove uspješne realizacije. Trenutačno je na području SMŽ-e u funkciji deset poduzetničkih zona. Poduzetničke zone su jezgre za razvoj gospodarstva u SMŽ-i. Trenutačno poduzetničke zone u funkciji zadovoljavaju potrebe investitora ali se zbog očekivanih novih investicija realiziraju i nove poduzetničke zone. Ukupno je planirano za cijelo područje SMŽ-e 37 poduzetničkih zona. Izgradnjom poduzetničkih zona Sisačko-moslavačka županija, općine i gradovi žele potaknuti razvoj gospodarstva na svom području, riješiti prostorne probleme poduzetnika i poticati buduće poduzetnike na ulaganje. Osnivanjem poduzetničkih zona i proširenjem aktivnosti u postojećim, na dugoročan se način pomaže poduzetnicima u rješavanju problema prostora, odnosno stvaranju uvjeta za nesmetani rad, korištenje zajedničke infrastrukture i povezivanje poduzetnika smještenih na istom prostoru. Deset poduzetničkih zona je u funkciji na području SMŽ-e u kojima radi je 70 tvrtki, a zaposleno je 672 radnika. To su sljedeće poduzetničke zone: Gorički (Obrtnička zona Tanina – Gorički) Sisak, Komunalna zona Sisak, Zona „Mišička“ Popovača, Poduzetnička zona Kutina I., Poduzetnička zona Kutina II., Poduzetnička zona Novska Zapad, Poljoprivredno industrijska zona Jasenovac, Poduzetnička zona Željezara u Glini, Južna industrijska zona Sisak i Zona malih obrta s tržnicom Jasenovac.

Tablica 29. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi s gospodarstvom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Uska gospodarska struktura SMŽ-e - BDP „per capita“ SMŽ-e nalazi se pri dnu ljestvice svih hrvatskih županija - Slaba gospodarska aktivnost koja se očituje u velikoj razlici između broja registriranih i aktivnih poslovnih subjekata - Slaba razvijenost poduzetničke infrastrukture kao posljedica niskih investicijskih ulaganja i slabe umreženosti poduzetnika - Trend pogoršanja pokazatelja produktivnosti, ekonomičnosti i rentabilnosti s tendencijom daljnjeg pada jer se investicije ne odražavaju na rast gospodarske aktivnosti - Propadanje obrtništva i trgovine zbog nekontroliranog ulaska na tržište velikih trgovačkih lanaca - Poduzetnici u SMŽ-i u prošloj godini poslovali ispod praga ekonomičnosti - Smanjenje izvoza u svim sektorima gospodarstva - Smanjene narudžbe na domaćem i stranom tržištu - Stanje robne razmjene i pokazatelji zabilježeni u protekloj godini upućuju na potrebu poduzimanja daljnjih mjera u cilju povećanja proizvodne i izvozne aktivnosti SMŽ-e - Trend diversifikacije osnovne djelatnosti obrtnika kako bi lakše opstali na tržištu - Nezadovoljavajuća struktura obrtništva dominira samo trgovina i obrtničke uslužne djelatnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Uskladiti poslovanje obrtnika s međunarodnim standardima i zahtjevima međunarodnog tržišta, te poticati kreiranje regionalnih brandova kao način sprječavanja zatvaranja i propasti obrta - Jačati izvoznu orijentaciju glavnih izvoznih djelatnosti, prerađivačke i prehrambene industrije, te proizvodnje elektroničke opreme i računala - Kreirati i provoditi programe poticanja poduzetničke umreženosti, suradnje s poduzetničkim institucijama i poduzetničkim centrima i zonama

9. TURIZAM

Sisačko-moslavačka županija posjeduje kvalitetnu osnovu za razvoj onih oblika turističke djelatnosti koji odgovaraju njezinim prirodno-geografskim i kulturno povijesnim uvjetima. Turizam je gospodarska grana čiji su dosadašnji gospodarski učinci u SMŽ-i daleko ispod njezinih turističkih potencijala. Glavni turistički potencijali SMŽ-e su očuvani prirodni krajobrazi, bogata povijesna i kulturna baština, te brojne turističke manifestacije. Obzirom na to, SMŽ ima sve predispozicije za razvoj svih oblika kontinentalnog turizma (lječilišni, rekreacijski, izletnički, seoski, lovni i kulturni), ali turistička ponuda nije dovoljno osmišljena i turistički potencijali nisu dovoljno iskorišteni. Jedan od razloga tome je svakako što se ova Županija često doživljava kao područje „prljave industrije“, zaostale poljoprivrede i mnogih drugih gospodarskih i društvenih problema, pa je orijentacija prema razvoju turizma važna i za promjenu takvog dojma.

Sisačko-moslavačka županija pravce razvoja turizma na svom području odredila je kroz strateški dokument „Strategija razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije 2007. - 2013. godine“. Strategija predstavlja polaznu točku od koje ce se moći mjeriti napredak turističkog i gospodarskog razvoja te oblikovati budući razvojni koraci.

U razdoblju od 2006. – 2008. godine Sisačko-moslavačka županija bilježi uočljiv rast turističkog prometa koji je za tri godine porastao za više od 20 %. Što je vidljivo iz donje tablice.

Tablica 30. Broj noćenja 2006.- 2010. godine

Broj noćenja	2006.	2007.	2008.	2009.	rujan 2010.
		80.025	96.833	101.072	100.995

Izvor: DZS

Promatrajući posljednje tri godine, vidljiv je blagi pad turističkog prometa na razini SMŽ-e, i to zbog nastale gospodarske krize, naročito u pojedinim sektorima (npr, građevinarstvo, gdje se smanjena aktivnost očitovala i na dio ostvarenih noćenja). Broj posjetitelja i broj noćenja na razini Županije prikazan je u tablici. Najveći broj posjetitelja zabilježen je u Lonjskom polju. U strukturi gostiju prevladava udio domaćih u odnosu na strane goste (70%).

Tablica 31. Turistički promet u SMŽ-i

Turisti				Indeks	Noćenja				Indeks
2007.	2008.	2009.	2010. 9.mj.	2008./09.	2007.	2008.	2009.	2010. 9.mj.	2008./09.
33.164	31.618	29.273	21.233	92,58	96.833	101.072	100.995	65.496	99,92

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2009. godinu na području Sisačko-moslavačke županije imamo ukupno 482 poslovne jedinice koje se bave ugostiteljstvom (pravne i fizičke osobe) od toga 434 obrtnika. Analizirajući statističke podatke po kvartalima u 2009. godini možemo konstatirati da je broj subjekata i zaposlenih u blagom opadanju.

Osim PP Lonjsko polje, veliku vrijednost u turističkom smislu imaju i krajobrazi Zrinske i Moslavačke gore, doline rijeka Kupe i Une, posebni rezervat šuma Šamarica, parkovne površine i izvori termalne vode u Topuskom, Park šuma u Hrvatskoj Kostajnici, te speleološki objekti (špilja u Šušnjaru na Zrinskoj gori, špilja Gradusa, špilja Gvozdenica na Petrovoj gori).

Iz donje tablice vidljiv je broj posjetitelja na području Parka prirode Lonjsko polje koji za 9 mjeseci ove godine iznosi 13 750, što čini 47 % ukupnog broja dolazaka na razini Sisačko-moslavačke županije, a ukoliko taj broj usporedimo s podacima o broju dolazaka na kraju 2009. godine, vidljiva je turistička vrijednosti ovog područja za Županiju.

Tablica 32. Evidencija posjetitelja PP Lonjsko polje za prvih 9 .mjeseci u 2010. godini

Mjesec	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.
Ukupno/procjena	300	2 200	5 000	3 700	700	1 050	800
Domaći	200	1 700	3 500	2 700	300	800	650
Strani	100	500	1 500	1 000	400	250	150
Broj prod. ulazn.	111	1178	3 189	2 380	231	155	271
Vođenje ukup.	2	28	69	53	1	-	1
- poludnevno	2	27	69	53	1	-	1
- cjelodnevno	-	1	-	-	-	-	-

Izvor: JU Park prirode Lonjsko polje

Rubni dijelovi Lonjskog polja pogodni su za razvoj seoskog turizma, čemu u prilog ide i činjenica o sve većem broju seoskih domaćinstava na tom dijelu SMŽ-e, registriranih za bavljenje tom vrstom djelatnosti, gdje je i izdvojen najveći dio nepovratnih potpora za turizam. Daljnje jačanje razvoja ovog oblika turizma značajno je i zbog smanjenja razlika u razvijenosti gradova i seoskih sredina u SMŽ-i i, te sprječavanja izražene pojave napuštanja sela.

Dosadašnja ulaganja Sisačko-moslavačke županije za razvoj turizma u razdoblju od 2006. do 2010. godine iznose

16.000.000 milijuna kuna, u svrhu sufinanciranja investicija u turističke projekte prigodom čega su investitori privatni subjekti. Ulaganja su vidljiva iz donje tablice.

Grafikon 8. Ulaganja iz proračuna SMŽ-e u turizam

Najbolji pokazatelji rezultata sustavnog planiranja i ulaganja u turizam u proteklih nekoliko godina vidljiv je iz sljedeće tabele.

Tablica 33. Subjekti u seoskom turizmu u SMŽ-i

SUBJEKTI		G O D I N A					
		2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	15.10. 2010.
OBITELJSKA SELJAČKA GOSPODARSTVA	Broj	4	8	14	17	19	23
IZNAJMLJIVAČI	Broj	21	22	32	30	33	37

Izvor: Ured državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji, Služba za gospodarstvo

Postojeći sadržaji koje pružaju hoteli, restorani i drugi dopunski smještajni kapaciteti nedostatni su. Trenutačno na razini cijele Županije postoji 1 091 ležaj u turističkim objektima, s tendencijom rasta broja ležaja u seoskim domaćinstvima i padom u hotelskom smještaju, što je posljedica nesređene evidencije i privatizacije. Smještajni kapaciteti u SMŽ-i vidljivi su iz sljedeće tablice.

Tablica 34. Smještajni kapaciteti u SMŽ-i

Turizam smještajni kapaciteti	2009.g.	10.mj. 2010.g.
Ukupan broj kreveta	1088	1091
- u hotelima	703	659
- u seoskim domaćinstvima	77	83
- kod iznajmljivača	147	165
- ostali (trgovačka društva i obrti)	161	184

Izvor: SMŽ, Upravni odjel za obrt, malo i srednje poduzetništvo i turizam

Na području SMŽ-e registrirano je ukupno 66 lovišta, od čega 28 državnih lovišta na ukupno 187 019 ha površine i 38 zajedničkih lovišta na 245 044 ha. Od tog broja, 50 lovišta je učlanjeno u Lovački savez SMŽ-e. Brojno stanje divljači u lovištima na području SMŽ-e se, nakon drastičnog pada čija posljedica su ratna događanja, uočljivo popravlja. Takav trend rasta broja jedinki upućuje na mogućnost daljnjeg razvoja lovnog turizma. Nepovoljni utjecaji urbanizacije, suvremenih tehnologija i krčenja šuma otežavaju osiguranje lovišta, pa je potrebno unaprijeđenje i pravovremeno donošenje mjera njihove zaštite. Poseban problem je i potreba za smještajem stranih lovaca koji sve masovnije dolaze u SMŽ-u, pa se tu otvaraju mogućnosti uključenja seoskih domaćinstava i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Na području Moslavine (okolica Kutine i Popovače) i petrinjskog vinogorja, s vinogradima na području Petrinje, Siska, Lekenika, Jabukovca, Gline i Sunje, postoji potreba proglašenja, obilježavanja, rekonstrukcije i izgradnje cesta u službi

turističke infrastrukture, tzv. vinskih cesta koje bi omogućile razvoj ovog selektivnog oblika turizma. Vinske ceste postoje samo u okolici Kutine i Popovače.“

Osim na „vinskoj cesti“ postoje i drugi proizvodi poljoprivrednih domaćinstava koji imaju svoj potencijal kao „zdravi“ proizvodi za „zdravu prehranu“ čime bi se temeljeno na eko-turističkoj ponudi omogućio ruralni razvoj. Na mjestima koncentracije određene poljoprivredne proizvodnje moguće je udruživanjem i brendiranjem proizvoda doprinijeti reorijentaciji poljoprivrednih gospodarstava u ekonomskom smislu. Takav način pridonosi očuvanju i razvoju ruralnog prostora, a konkurentnost osigurava lakše prilagođavanje potrebama rastućeg turističkog tržišta (put jabuke, kestena, šljive, jagode, sira... i eko putovi).

Tablica 35. Osnovni razvojni problemi i potrebe u turizmu

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna iskorištenost svih turističkih potencijala Županije - Negativna slika Županije kao područja prljave industrije, te velikih društveno-gospodarskih problema - Pad turističkog prometa - Okosnicu turističke ponude čini Lonjsko polje, dok su drugi vrijedni krajobrazi u turističkoj ponudi zapostavljeni - Jačati uključivanje izvornih proizvoda i eno-gastronomskog naslijeđa kao dijela kulturnog naslijeđa u turističku ponudu - Objediniti i unaprijediti obrazovanje u poljoprivrednom sektoru turističkim znanjima i modelima objedinjavanja ponude - Promovirati izvorne poljoprivredne proizvode kao važan dio atrakcijske osnove destinacije, kroz tematske rute i udruženu turističku ponudu (objedinjeno ugostiteljstvo, poljoprivredna proizvodnja i suvenirski obrti) - Neizgrađenost turističke infrastrukture (biciklističke, pješačke, planinarske staze, vinske ceste, sportski tereni...) - Slaba orijentiranost poljoprivrednih domaćinstava za turizam i slaba prilagodljivost rastućem turističkom tržištu - Manjak smještajnih kapaciteta, te nedostatna opremljenost postojećih (posebno u seoskom i lovnom turizmu) - Nedovoljna uključenost bogate kulturno-povijesne baštine i velikog broja kulturnih manifestacija u turističku ponudu SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> - Jačati udio svih oblika kontinentalnog turizma u gospodarstvu SMŽ-e (seoski, izletnički, rekreacijski, lovni, lječilišni i kulturni) - Jačati i proširivati turističku ponudu Županije te posebno promovirati vrijedne prirodne krajobraze koji su dosad bili zapostavljeni - Unaprijediti lovni turizam i izgraditi smještajne kapacitete za lovce - Poticati uključivanje seoskih domaćinstava u seoski, lovni, izletnički, rekreacijski i eko turizam - Jačati promociju Topuskog kao središta lječilišnog turizma Županije, te iskoristiti rehabilitacijski značaj ostalih termalnih izvora na području SMŽ-e - Poboljšati turističku ponudu Siska i jačati ulaganja u promoviranje njegove bogate kulturno-povijesne baštine

10. POLJOPRIVREDA

SMŽ ima velike mogućnosti za razvoj poljoprivrede, jer na njenom području prevladavaju poljoprivredne površine sa 236 618 ha ili 53% ukupne površine Županije, od kojih je 190 429 ili njih 43% obradivo.

Uz pomoć sredstava iz CARDS programa Europske unije, SMŽ je izradila Poljoprivrednu razvojnu strategiju kojom se detaljno razrađuju potrebne mjere i aktivnosti za realiziranje dugoročnih ciljeva u razvoju poljoprivrede. Ključni prioriteti strategije su jačanje svijesti i edukacije o ekološkoj poljoprivredi, te čvršća koordinacija poljoprivrede s ostalim gospodarskim sektorima (malo i srednje poduzetništvo i turizam).

Od ukupno obradivih površina, koristi se svega 33% (62 722 ha), što znači da postoji mogućnost povećanja korištenja poljoprivrednog zemljišta u SMŽ-i, ali i opasnost pretvaranja nekorištenih poljoprivrednih površina u šumsko zemljište. Davanjem u zakup i prodajom dijela državnog poljoprivrednog zemljišta (39 555, 5 ha planiranog zemljišta) povećale bi se površine korištenog poljoprivrednog zemljišta te specijalizirana poljoprivredna proizvodnja.

Na obradivim poljoprivrednim površinama najviše se uzgajaju kukuruz (24 561 ha), pšenica (7 700 ha), krumpir (2 662 ha) i soja (858 ha). Najznačajnija i najkvalitetnija obradiva tla nalaze se u dolinama rijeka.

Tablica 36. Zasijane površine u SMŽ-i

Godina	Žitarice	Krumpir	Mahunasto povrće	Uljano sjemenje i plodovi	Šećerna repa	Krmno bilje	Ostalo povrće
2000.	36 962	2 662	459	1 321	-	6 278	3 280
2001.	39 746	2 765	455	2 386	99	5 820	3 631
2002.	41 208	2 817	527	2 240	54	5 995	3 271
2003.	38 006	2 785	563	2 177	76	6 038	3 843
2004.	41 250	2 685	500	1 720	218	6 359	3 912
2005.	32 493		1 036	3 372	116	5 460	17
2006.	33 134		1 232	2 662	35	4 887	14
2007.	31 041		834	1 881	-	6 261	860

Izvor: Ured državne uprave SMŽ-e, Služba za gospodarstvo, Pododsjek za statistiku

Prema Popisu poljoprivrede iz 2003. godine na području SMŽ-e registrirano je 27 184 poljoprivrednih kućanstava i 40 poslovnih subjekata čija je osnovna djelatnost poljoprivreda. Iako je u pitanju ozbiljan gospodarski resurs, činjenica da na prostoru SMŽ još uvijek prevladava ekstenzivan pristup poljoprivrednoj proizvodnji, usitnjeni posjedi s velikim brojem malih poljoprivrednih gospodarstava. Posljedica toga je mali postotak obradivih poljoprivrednih površina u funkciji robne proizvodnje, te niska produktivnost i tržišna nekonkurentnost.

Iskorištavanje pojedinih kvalitetnih tala u poljoprivredne svrhe još je ugroženo minski površinama koje obuhvaćaju 3,3% ukupne površine SMŽ-e, a 30%, prema podacima iz 2010. godine, minski sumnjivih površina odnosi se na poljoprivredno zemljište. Iz priložene tablice vidljivo je da su najugroženije JLS s najvećim površinama minski sumnjivih površina (MSP) Petrinja, Dvor, Glina, Sunja. Struktura minski sumnjivih površina ukazuje kako je **67 % šuma pod minko sumnjivim područjima**, poljoprivredne površine i oranice 5 %, livade i pašnjaci 25 % okućnice 0,5 %.

Na Županiji u razdoblju od 1998. do 2010. godine razminirano 30,2 km² (3 020 ha), a utrošeno oko 305 milijuna kuna. U 2009. razminirano 3,79 km² (379 ha), a plan razminiranja za 2010. je 3,61 km² (361 ha), od tog oranica i pašnjaka 68 %. Minskih žrtava je, od 1998. do 2010. godine, ukupno 68, od toga smrtno 26.

Tablica 37. Minski sumnjiva poljoprivredna područja

Naziv područja izvida	Ukupno minski sumnjive površine (MSP)	
	m ²	Ha
Novska	11.882.279	1.188,23
Sisak	12.694.452	1.269,45
Sunja	19.997.511	1.999,75
Hrvatska Dubica	3.717.958	371,80
Glina	20.605.993	2.060,60
Dvor	29.283.734	2.928,37
Jasenovac	8.146.450	814,64
Petrinja	40.065.721	4.006,57
Gvozd	70.374	7,04
Topusko	647.141	64,71
Ukupno:	147.111.613	14.711,16

Izvor: Hrvatski centar za razminiranje, Sisak, 2010.

Poljoprivredni posjedi su usitnjeni, a kao poseban problem nameću se neriješeni imovinsko-pravni odnosi. Za njihovo rješavanje potrebna je uspostava integriranog sustava prikupljanja i praćenja informacija, kao i sustava identificiranja zemljišnih parcela. Najviše je zemljišta površine od 1,01 – 2,00 ha ili 15% ukupno obradivih poljoprivrednih površina. Zemljišta površine preko 10 ha je svega 5,8%.

Tržište poljoprivrednih proizvoda nije zadovoljavajuće organizirano. Većina proizvoda nema poznatog kupca. Poljoprivrednici su udruženi u 77 poljoprivrednih udruga, a započeo je i proces udruživanja poljoprivrednika u

zadruga (više od 200 zadruga). Zadrugarstvo na području SMŽ-e ima tradiciju, a njegova važnost je time veća što otvara mogućnost osvajanja tržišta s prepoznatljivim zadrugnim proizvodima (tzv. malim zadrugnim brandovima).

Navodnjavanje zemljišta obavlja se iz otvorenih vodotoka, izgrađenih brdskih akumulacija i podzemnih izvora. Planirana je izgradnja sustava za navodnjavanje 6 800 ha zemljišta i to zahvatom vode iz rijeke Save na području Martinske Vesi (1 750 ha) i na području Topolovca i Šašne Grede (1 350 ha), te iz manjih vodotoka s izgrađenim akumulacijama (1 200 ha) i podzemnih izvora (2 500 ha).

Vinogradarska i voćarska proizvodnja je perspektivna te je stoga subvencionirana iz državnih i županijskih izvora i sredstava JLS. Zahvaljujući subvencijama, od 2005. godine intenziviran je proces podizanja trajnih nasada, osobito autohtone vinove loze škrleta.

Za trend kretanja broja trajnih nasada može se koristiti tablica 38. s podatcima o županijskim poticajima na tom planu od 2005. do 2009. godine.

Tablica 38. Pregled županijskih poticaja za 2005. i 2009. godinu

Kultura	Broj sadnica kom		Površina ha		Indeks rasta broja sadnica 2009./05.
	2005.	2009.	2005.	2006.-2009.	
Breskva	1.280	745	4,2	23,16	0,58
Jabuka	29.405	71.685	16,34	131,75	2,44
Kruška	1.360	11.496	4,53	36,28	8,45
Kupina	7.570	-	3,79	2,00	-
Ljeska	14.356	5.275	47,85	176,79	0,37
Malina	4.000	22.500	1,6	7,88	5,63
Orah	461	4.654	4,61	101,64	10,10
Šljiva	6.938	7.665	15,42	74,83	1,10
Jagode	54.450	207.870	1,36	19,14	3,82
Škrlet	21.539	47.152	7,2	45,14	2,19
Loza - razno	15.533	56.783	5,18	45,28	3,66
trešnja	-	661	-	1,20	-
Marellica	-	800	-	2,00	-
Kesten	-	-	-	2,10	-
Višnja	-	-	-	2,70	-
UKUPNO:	156.892	437.286	112,08	671,89	-

Stočni fond SMŽ-e je tijekom rata bio jako devastiran, a posljedice toga osjećaju se i danas. Stabilnost te grane poljoprivrede, a posebno smanjenje oscilacija zbog kretanja otkupnih cijena, pokušava se postići subvencijama i poticajnim mjerama.

Stočarstvo je tradicionalna i značajna grana ruralne djelatnosti u Županiji, koja za taj vid proizvodnje ima niz komparativnih prednosti. Veliki postotak ruralnog prostora, zapuštenost obradivih površina, dijelom i u korist pašnjaka, prisutnost lokalne meso-prerađivačke industrije, izgrađene kapacitete za držanje i tov svinja, goveda i mliječnih krava, samo su neke od pretpostavki dinamičnijeg razvoja te grane gospodarstva, koji se trenutačno i ne manifestira pretpostavljenom i željenom dinamikom. Otklanjanjem, već spomenutih problema razvoja ruralnih djelatnosti, prije svega poticanjem stvaranja srednjih i većih gospodarstava, njihovo umrežavanje preko zadruga ili velikih proizvođača hrane, stvorit će se uvjeti za stabilnu, dohodovnu i konkurentnu robnu proizvodnju na planu stočarstva.

10.1. Šumarstvo

Prema podacima Hrvatskih šuma i Šumarske savjetodavne službe, ukupna površina šuma na Županiji iznosi 196.005 ha, od toga na državne šume otpada 141.005 ha ili 77 %, a na privatne oko 55.000 ha. Drvna zaliha na Županiji je veća od 28.000.000 m³, a godišnje se u svim šumama Županije siječe više od 500.000 m³

Šumskim resursima u državnom vlasništvu, na području Sisačko-moslavačke županije gospodare Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, preko četiri uprave šuma i to: dio Podružnice Nova Gradiška sa šumarijama Jasenovac i Novska, dio Podružnice Zagreb sa šumarijama Lipovljani, Kutina i Popovača, cijela Podružnica Sisak, te dio Podružnice Karlovac sa šumarijama Gvozd i Topusko.

«Hrvatske šume» d.o.o. Zagreb, stekle su pravo na prestižni FSC certifikat za gospodarenje šumama. Prema definiciji, "FSC akreditirana certifikacija znači da se šumom gospodari prema strogim ekološkim, socijalnim i ekonomskim standardima."

Cilj programa FSC je promoviranje ekološki odgovorno, društveno korisno i ekonomski održivo gospodarenje šumama u svijetu na način da se utvrdi općepoznati standard koji će se priznati i poštivati preko Principa odgovornog šumarstva. U najnižim dijelovima Županije rasprostiru se biljne zajednice: 1. crne johe s trušljikom (*Frangulo-Alnetum glutinosae*), 2. poljski jasen s kasnim drijemovcem (*Leucoio-Fraxinetum angustifolie*), 3. hrast lužnjak s velikom žutilovkom (*Genisto elatae-Quercetum roboris*).

U višim dijelovima rasprostiru se biljne zajednice: 1. hrasta kitnjaka s pitomim kestenom (*Quercu-Castanetum illyricum*) – do 500 m, 2. pitomog kestena (*Castanetum sativae*), 3. bukve s lazarkinjom (*Asperulo-Fagetum*) u najvišim dijelovima - preko 500 m/nm i 4. bukve s bekicom (*Luzulo albidae-Fagetum*).

Pitomi kesten je još jedna vrsta drveća koja ubrzano propada u svim našim šumama zbog raka kestenove kore. Kesten se suši na velikim površinama, te se mora posjeći, a drvo se koristi u industriji tanina. Treba napomenuti da se 50 % areala pitomog kestena u Hrvatskoj nalazi upravo na našoj Županiji, te da je gospodarski jako interesantna vrsta drveta, za uzgoj i iskorištavanje: drvo - trupac u drvnj industriji, cvjetovi u pčelarstvu, plodovi u ishrani divljači, te za prehrambenu industriju.

U svrhu zaštite i spašavanja pitomog kestena pri kraju je postupak potpisivanja projekta prekogranične suradnje gradova i općina Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, na potezu od Hrvatske Kostajnice do Velike Kladuše, području s visokim postotkom šuma pitomog kestena, ali i zaraženosti od raka kestenove kore.

10.2. Lovstvo

Na području Sisačko-moslavačke županije utvrđeno je 28 državnih, na ukupno 187.019 ha u nadležnosti Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, i 38 zajedničkih lovišta ukupne površine 245.044 ha u nadležnosti Sisačko-moslavačke županije. Od ukupno 66 lovišta, 50 ih je preko 42 lovoovlaštenika učlanjeno u Lovački savez SMŽ-e.

Državna lovišta po propisanoj proceduri daju se u koncesiju na 30 godina ili lovozakup na 10 godina, a zajednička lovišta daju se isključivo u lovozakup na 10 lovnih godina,

U Sisačko-moslavačkoj županiji postoje realne mogućnosti za razvoj seoskog i lovnog turizma kroz ponude za smještaj stranih lovaca koji sve masovnije dolaze u lov, a ne žele biti smješteni u hotelima već u samim lovištima. Tu se pružaju mogućnosti za plasman vlastitih autohtonih proizvoda (specijaliteti domaće kuhinje) preko seoskih domaćinstava i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Tablica 39. Osnovni razvojni problemi i potrebe u poljoprivredi

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna iskorištenost velikog poljoprivrednog potencijala SMŽ-e - Opasnost od pretvaranja napuštenog poljoprivrednog zemljišta u šumsko zemljište - Onemogućen pristup plodnom tlu zbog opasnosti od mina. - Neriješenost imovinsko-pravnih odnosa - Usitnjenost poljoprivrednih parcela - Neorganiziranost tržišta poljoprivrednih površina - Posljedice ratnih šteta još uvijek su prisutne u stočarstvu - Na prostoru SMŽ-e još uvijek prevladava ekstenzivan pristup poljoprivrednoj proizvodnji, usitnjeni posjed s velikim brojem malih poljoprivrednih gospodarstava - Mali postotak obradivih poljoprivrednih površina u funkciji robne proizvodnje, te nisku produktivnost i tržišnu nekonkurentnost 	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuirano i sustavno provoditi mjere definirane županijskom Poljoprivrednom razvojnom strategijom - Poticajnim mjerama u poljoprivredi poticati iskorištenost poljoprivrednog zemljišta - Davanjem u zakup i prodajom riješiti problem poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu - Jačati ulaganja u razminiranja poljoprivrednih površina - Uspostaviti i provoditi integriran pristup rješavanja imovinsko-pravnih odnosa poljoprivrednog zemljišta - Poticati udruživanje poljoprivrednika u udruge i zadruge - Ulagati u modernizaciju i proširenje sustava navodnjavanja poljoprivrednih površina - Intenzivirati razvoj voćarstva i vinogradarstva - Poticati razvoj stočarstva i povećanje stočnog fonda

11. PRORAČUNI ŽUPANIJE I LOKALNIH JEDINICA

Osiguranje sredstava i financije često su jedini fokus planiranja razvoja. To predstavlja opasnost, budući da će Županija morati zadržati kontrolu nad razvojnim procesom i pitanjima, te privlačiti sredstva u projekte koji će podupirati Razvojnu strategiju Županije. Za sredstva postoji natjecanje, baš kao što se donatori i financijske organizacije natječu za "dobre projekte". Dobri projekti su prioritetni projekti koji ostvaruju razvoj u pravcu koji je utvrđen Strategijom. Prema tome, Strategija određuje sredstva, a ne obrnuto.

Obzirom na trenutačni nedostatak financijskih sredstava u Županiji i težak financijski položaj općina, strategija financiranja sastoji se u pristupanju financijskoj pomoći tako da se raspoloživa sredstva Europske komisije iskoriste za mobiliziranje sredstava iz drugih izvora. Županija će osiguravati potrebno sufinanciranje u obliku financijskih i drugih resursa. Dugoročni cilj je razviti poreznu i resursnu bazu u Županiji kako bi se maksimalno umanjilo oslanjanje na subvencije s nacionalne razine i pomoć donatora.

Od ukupno 19 jedinica lokalne samouprave na području SMŽ-e samo 3 (tri) jedinice lokalne samouprave imaju više od 100% ostvarenih planiranih proračunskih prihoda za 2009. godinu (općine Dvor, Lekenik i Majur), dok sve ostale jedinice lokalne samouprave (uključujući i proračun Sisačko-moslavačke županije) nisu ostvarili planirane proračunske prihode za isto razdoblje.

Najbolji index ostvarenih planiranih proračunskih prihoda za 2009. godinu (ne računajući prije navedene jedinice lokalne samouprave) imaju općine Gvozd (99,21%), Velika Ludina (97,45%) i Popovača (96,72%).

Najslabiji index ostvarenih planiranih proračunskih prihoda za 2009. godinu imaju općine **Jasenovac (48,56%)**, Hrvatska Dubica (63,83%) i Lipovljani (71,38%).

Daljnja analiza iskazala je kako ukupna vrijednost indeksa iznosi 86,66 %, što govori da je to jedan od glavnih problema u funkcioniranju jedinica lokalne samouprave na području Sisačko-moslavačke županije.

Tablica 40. Planirani i ostvareni prihodi proračuna za 2009. godinu – JRLS

	Ukupni planirani prihodi (izvorni proračun) kn	Ukupni planirani prihodi (zadnji rebalans proračuna) kn	Ukupni ostvareni prihodi 31.12.2009. kn	Indeks %
Sisačko-moslavačka županija		195.103.189,00	172.376.462,00	88,40
Grad Glina	28.031.102,00	24.218.853,00	23.058.539,26	95,21
Grad Hrvatska Kostajnica	18.412.943,00	10.720.566,00	8.601.452,00	80,23
Grad Kutina	129.631.000,00	123.141.000,00	94.567.376,22	76,80
Grad Novska		37.829.432,00	34.461.468,44	91,10
Grad Petrinja	99.547.616,31	90.890.994,07	71.991.735,44	79,21
Grad Sisak	265.104.885,00	244.256.068,00	217.579.524,52	89,08
Općina Donji Kukuruzari	5.433.717,64		4.821.019,55	88,72
Općina Dvor	18.874.252,00	11.956.433,34	12.033.538,73	100,64
Općina Gvozd	10.505.300,00	8.034.863,89	7.971.110,75	99,21
Općina Hrvatska Dubica	9.970.000,00	10.666.000,00	6.808.399,00	63,83
Općina Jasenovac	20.512.718,00		9.961.596,03	48,56
Općina Lekenik	15.329.000,00	11.487.110,00	11.595.016,00	100,94
Općina Lipovljani	18.382.451,00	10.315.864,00	7.363.473,38	71,38
Općina Majur	2.765.382,33		2.786.758,68	100,80
Općina Martinska Ves	7.040.500,00	5.820.000,00	5.376.667,00	92,38
Općina Popovača	35.718.549,00	28.364.269,00	27.432.515,00	96,72
Općina Sunja	22.008.170,00	12.353.797,00	11.691.962,00	94,64
Općina Topusko	23.394.696,00	10.649.536,22	8.295.307,50	77,89
Općina Velika Ludina	6.281.300,00	8.345.250,00	8.132.450,00	97,45

Izvor službena glasila JLS

11.1. Životni standard

Visina osobnog dohotka jedan je od ključnih pokazatelja određene regije, županije, grada ili općine. Iznos prosječnog osobnog dohotka (neto vrijednost) u Republici Hrvatskoj u 2009. godini bio je 4.634 kn i u odnosu na prethodnu godinu nominalno je veći za 0,6%.

Iznos prosječnog osobnog dohotka (neto vrijednost) u Sisačko-moslavačkoj županiji u 2009. godini bio je 3.933 kn i u odnosu na prethodnu godinu nominalno je manji za 0,5%, ali je i za 15,15 % manji od prosjeka Republike Hrvatske.

Savez samostalnih sindikata Hrvatske mjesečno računa sindikalnu košaricu za četveročlanu radničku obitelj i ona sadrži minimalne mjesečne izdatke za prehranu, stanovanje, prijevoz, higijenu, odijevanje, obrazovanje i kulturu. Cilj je sindikalnom košaricom pratiti kretanje minimalnih mjesečnih izdataka prijeko potrebnih za otkrivanje osnovnih egzistencijalnih potreba.

Minimalni troškovi života u Sisačko-moslavačkoj županiji u travnju 2010. godine iznosili su 6.413,97 kuna. U istom razdoblju, potrošačka košarica u Republici Hrvatskoj iznosila je 6.490,51 kunu, što je za 1% više od potrošačke košarice u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Promatrajući županije NUTS 2 regije Panonska Hrvatska, iznos sindikalne košarice u Sisačko-moslavačkoj županiji iznad prosjeka, a dok je taj iznos na razini Republike Hrvatske niži za 1%.

Tablica 41. Iznosi košarica u NUTS 2 regiji Panonska Hrvatska za travanj 2010. godine

Županija	Košarica - kune	Indeks RH=100
Sisačko-moslavačka	6.413,97	98,82
Karlovačka	6.508,70	100,28
Bjelovarsko-bilogorska	6.576,92	101,33
Virovitičko-podravska	6.678,49	102,90
Požeško-slavonska	5.682,05	87,54
Brodsko-posavska	6.233,96	96,05
Osječko-baranjska	5.865,62	90,37
Vukovarsko-srijemska	5.449,30	83,96
UKUPNO HRVATSKA	6.490,51	100

Izvor: SSSH

Tablica 42. Osnovni razvojni problemi i potrebe u pronalaženju novih izvora financiranja za funkcioniranje županije

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Vrlo nizak BDP „per capita“ Sisačko-moslavačke županije - Nedovoljno ciljanih programa za ravnomjeran razvoj cijele županije - Nemogućnost samofinanciranja pojedinih općina na prostoru županije - Manjak stručnih kadrova u lokalnoj samoupravi i udrugama. - Naglašeno visoke razlike u financijskim kapacitetima lokalnih jedinica 	<ul style="list-style-type: none"> - Jačati dugoročno poreznu i resursnu bazu u županiji, kako bi se umanjilo oslanjanje na subvencije s nacionalne razine - Jačati izvoznu orijentaciju glavnih izvoznih djelatnosti u strateškim sektorima - Jačati i poticati razvoj poduzetničke mreže u cilju otvaranja novih proizvodnih pogona - Veća orijentiranost prema fondovima EU, razvoj i apliciranje projekata na otvorene natječaje EU fondova - Kreirati i provoditi programe za privlačenje domaćih i stranih investitora na područje Sisačko-moslavačke županije - Dodatno povećati izdvajanja za obrazovanje zaposlenih - Povećati ulaganja u razvojne projekte u slabije razvijenim lokalnim jedinicama

12. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

12.1. Obrazovanje

Obrazovni sustav SMŽ-e uključuje obrazovne programe koji se provode na razini predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja.

U obrazovnim ustanovama, pored redovitih obrazovnih programa, organiziraju se i provode programi besplatnih tečajeva stranih jezika, natjecanja i smotre učenika, kao i niz drugih izvannastavnih aktivnosti. Obzirom na odaziv i uspjehe pojedinih programa (dobri rezultati učenika osnovnih i srednjih škola u određenim područjima državnih natjecanja poput hrvatskog i engleskog jezika te na području glazbe, te dobri rezultati iz nekih predmeta na državnoj maturi, poput engleskog jezika), postoji potreba za daljnjom podrškom takvim programima, njihovim unaprjeđenjem i iniciranjem novih programa.

12.2. Predškolski odgoj

U vlasništvu gradova i općina na području SMŽ-e postoji ukupno 15 dječjih vrtića. U okviru njih provode se redoviti cjelodnevni i poludnevni programi predškolskog odgoja za oko 3 100 djece, 600 djece u jaslicama te program predškole za oko 1100 djece.

Na području SMŽ-e ne postoje privatni dječji vrtići kao niti oni organizirani od strane vjerskih zajednica. To je potencijal koji bi jedinice lokalne samouprave morale značajnije iskoristiti, jer postojeća mreža predškolskih ustanova ne zadovoljava potrebe (posebno u Sisku i Petrinji).

U tijeku je završetak projekta izgradnje novog predškolskog objekta u Sisku s raspoloživim kapacitetom za 150 djece. U općinama Jasenovac, Hrvatska Dubica i Majur određene su lokacije za izgradnju novih vrtića.

Objekti predškolskih ustanova na području SMŽ-e uglavnom su građeni namjenski, a prosječna im je starost 25 godina. Postoje i prostori privremeno prenamijenjeni za smještaj djece. Opremljenost jednih i drugih nije zadovoljavajuća, jer ne raspolažu odgovarajućim dvoranama za tjelesnu aktivnost i igralištima. Unaprjeđenje opremljenosti predškolskih ustanova zahtijeva dodatna financijska sredstva.

12.3. Osnovnoškolsko obrazovanje

Prema podacima za školsku godinu 2010./2011. sustavom osnovnog obrazovanja u SMŽ-i je obuhvaćeno ukupno 14 232 učenika.

Sustav osnovnoškolskog obrazovanja obuhvaća 21 osnovnu školu čij je osnivač SMŽ, 9 osnovnih škola u vlasništvu Grada Siska, te 5 osnovnih škola u vlasništvu Grada Kutine. Osnovnoškolsko obrazovanje na području SMŽ-e provodi i 55 područnih škola.

Od ukupno 35 redovitih osnovnih škola u SMŽ-i, 12 ih radi u jednoj smjeni, te time udovoljava Državnom pedagoškom standardu osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja⁶. Da bi i preostale 23 osnovne škole udovoljile tom standardu, potrebna su značajna financijska sredstva za dogradnju, i rekonstrukciju postojećih objekata. Planirane investicije u osnovnoškolskom obrazovanju trenutačno se odnose na izgradnju novih osnovnih škola u Popovači, Novskoj i Mošćenici, te dogradnju OŠ Mate Lovraka u Petrinji.

Kao poseban problem javljaju se nekadašnje područne škole, posebice na Banovini, koje nisu više u namjeni, a zbog napuštanja sela i značajnog pada nataliteta, njihova obnova nije predviđena.

Na području SMŽ-e postoje i tri glazbene osnovne škole, od čega je dvije osnovala SMŽ, a treću je osnovao Grad Kutina.

Zbog velikih razlika u gustoći naseljenosti pojedinih dijelova SMŽ-e i rapidnog smanjenja broja djece u ruralnim sredinama, javlja se problem organiziranja prijevoza djece u škole.

⁶ Prema Državnom pedagoškom standardu osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, škole bi do kraja 2017. trebale prijeći na rad u jednoj smjeni.

Tablica 43. Osnovne škole po gradovima i općinama SMŽ-e

UKUPAN BROJ OSNOVNIH ŠKOLA PO OPĆINAMA I GRADOVIMA SMŽ-e				
	GRAD-OPĆINA	Broj mat. osnovnih škola	Broj područnih škola	Ukupan broj učenika
1.	Sisak	9	15	3844
2.	Petrinja	5	3	2352
3.	Kutina	5	12	2109
4.	Glina	1	1	651
5.	Novska	2	3	1152
6.	Hrvatska Kostajnica	1		338
	UKUPNO GRADOVI	23	34	10446
7.	Donji Kukuruzari	1		134
8.	Dvor	1	1	242
9.	Gvozd	1		155
10.	Hrvatska Dubica	1		184
11.	Jasenovac	1	1	182
12.	Lipovljani	1	5	448
13.	Lekenik	1	3	493
14.	Majur		1	
15.	Martinska Ves	1	3	161
16.	Popovača	1	5	909
17.	Sunja	1	1	380
18.	Topusko	1		246
19.	Velika Ludina	1	4	253
	UKUPNO OPĆINE:	12	25	3787
	SVEUKUPNO U SMŽ-i	35	58	14233

12.4. Srednjoškolsko obrazovanje

Sustav srednjoškolskog obrazovanja i odgoja na području SMŽ-e uključuje 15 srednjih škola, među kojima su i dvije glazbene srednje škole, u Sisku i Kutini. Osnivač svih srednjih škola je SMŽ, dok privatne i vjerske srednje škole ne postoje. Od ukupnog broja srednjih škola u Županiji, samo ih 5 radi u jednoj smjeni.

Prema podacima za školsku godinu 2010./2011., srednje škole pohađa ukupno 5 454 učenika u 250 razrednih odjela.

Broj srednjih škola i njihovi prostorni uvjeti, te njihova lociranost s obzirom na lošu neravnomjernu naseljenost Županije, ne zadovoljava u cijelosti potrebe za srednjoškolskim obrazovanjem. To se odražava tako da mnogi učenici pohađaju srednje škole u Zagrebu. Nedostatak prostora u nekim školama i preveliki broj učenika također umanjuju kvalitetu nastave.

Na području cijele Županije nema niti jedne vjerske ili privatne osnovne škole s pravom javnosti. Zbog sadašnjih demografskih prilika, takve potreba niti ne postoje.

Na području SMŽ-e postoji jedan učenički dom, i to u Kutini sa 70-tak mjesta. Osnivanjem učeničkih domova u gradovima gdje postoje srednje škole (posebice u Sisku) riješili bi se u najvećem broju problemi srednjoškolskog obrazovanja u Županiji, zbog njezinih demografskih i prometnih posebnosti.

U svrhu povećanja kvalitete srednjoškolskog obrazovanja na razini SMŽ-e, planirana je izgradnja nove srednje Obrtničke škole u Sisku.

Programi srednjoškolskog obrazovanja u SMŽ-i obuhvaćaju opće, jezično i prirodoslovno-matematičko gimnazijsko usmjerenje (23,13% upisanih učenika), 18 različitih četverogodišnjih strukovnih programa (46,78% upisanih učenika) 27 trogodišnjih strukovnih programa (obrotničkih, industrijskih i njima srodnih, 28,97 upisanih učenika), jedan umjetnički program za stjecanje zvanja glazbenika (1,12% upisanih učenika), te programi stjecanja niže stručne spreme za učenike s teškoćama u razvoju.

Sukladno preporučenim državnim standardima, osnovna raspodjela upisa učenika u srednjim školama Sisačko-moslavačke županije na gimnazijske, umjetničke i druge četverogodišnje programe – u odnosu na industrijske, gospodarske i obrtničke programe, optimalno je raspoređena. Međutim, unutar prve grupe, upisan je nešto veći postotak učenika u druge četverogodišnje programe na uštrb broja upisanih učenika u gimnazijske programe kao i u odnosu na broj upisanih učenika u umjetničke programe. Nešto veći broj upisanih učenika u strukovna obrazovanja od sadašnjih potreba tržišta rada, nastao je zbog smanjenog zapošljavanja posljednjih godina zbog recesije.

Razlog premalog broja upisanih učenika u umjetničke škole vjerojatno leži u postojanju samo glazbenih škola, odnosno u nedostatku drugih umjetničkih škola (likovne, plesne), kao i u nedostatku umjetničkih škola zbog premalog broja učenika koji gravitiraju određenom području i/ili premalog broja učenika koji imaju sklonost ka ovim programima, odnosno zbog nedostatka konkurentnosti obzirom na relativno mali broj stanovnika.

Razlog manjeg broja upisanih učenika u gimnazijske programe, uzevši u obzir broj neupisanih učenika koji se natječu za ove programe, očito je u premalom kapacitetu postojećih gimnazijskih školskih programa. Stoga bi se trebala preispitati mogućnost proširenja za upis mogućih još tritostinjak učenika u gimnazijske programe, što bi optimiziralo preporučene potrebe na razini Hrvatske.

Tablica 44. Srednje škole po gradovima i općinama:

UKUPAN BROJ SREDNJIH ŠKOLA PO OPĆINAMA I GRADOVIMA SMŽ-e			
	GRAD - OPĆINA	Broj škola	Ukupan broj učenika
1	Sisak	7*	2636
2	Petrinja	1	450
3	Kutina	2	1120
4	Glina	1	238
5	Novska	2*	460
6	Hrvatska Kostajnica	1	268
7	Topusko	1	282
	SVEUKUPNO U SMŽ	15	5454

*Uključujući srednju glazbenu školu

12.5. Visokoškolsko obrazovanje

Visokoškolsko obrazovanje Sisačko-moslavačke županije koncentrirano je u Sisku (Metalurški fakultet, te Fakultet organizacije i informatike Varaždin – Centar Sisak), Petrinji (Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu - Odsjek u Petrinji) i Kutini (Visoka poslovna škola Libertas).

Relativna blizina grada Zagreba sa svim njegovim ustanovama visokoškolskog obrazovanja je često destimulirajući faktor za osnivanje novih visokoškolskih ustanova u Sisačko-moslavačkoj županiji, kako u području formalnog obrazovanja, tako i u području cjeloživotnog učenja. U tom smislu valja poticati privatne visokoškolske ustanove s pravom javnosti koje bi pridonijele daljem razvoju visokoškolskog obrazovanja.

Sisačko-moslavačka županija sufinancira prijevoz svih studenata koji željeznicom putuju u Zagreb, uključujući i zagrebački gradski prijevoz. Županija također redovito stipendira studente koji se obrazuju u područjima suficitarnih zanimanja u gospodarstvu Sisačko-moslavačke županije.

Iako, zbog nepostojanja sisačke Željezare u nekadašnjem obimu, uloga Metalurškog fakulteta nije istaknuta kao ranije, ovaj jedini sisački fakultet treba dalje kadrovski ojačati i učiniti ga središnjom regionalnom institucijom razvoja i istraživanja.

Tablica 45. Osnovni razvojni problemi i potrebe u obrazovanju

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Manjak predškolskih ustanova - Propadanje nekadašnjih područnih škola u ruralnim sredinama - Prijevoz školske djece iz sela u gradove - Prevelik broj učenika u razrednim odjelima pojedinih škola umanjuje kvalitetu nastave - Nedostatci srednjoškolskih obrazovnih programa ili njihova nedostupnost u najbližoj srednjoj školi uzrokuje odlazak mnogih učenika na školovanje u Zagreb - Rubni i najslabije razvijeni dijelovi Županije su najviše pogođeni nedostatkom visokoškolskih obrazovnih ustanova (Dvor, Gvozd, Glina, Hrvatska Dubica, Hrvatska Kostajnica i područje Posavine) - Nedostatak visokoškolskih obrazovnih institucija na području Županije je veoma teško popraviti zbog njezine veličine i slabe naseljenosti, te blizine Zagreba i prometne povezanosti s njim kada je riječ o najnaseljenijim područjima Sisačko-moslavačke županije (Sisak, Petrinja, Popovača i Kutina) - Jedini sisački Fakultet treba dalje kadrovski ojačati i učiniti ga središnjom regionalnom institucijom razvoja i istraživanja 	<ul style="list-style-type: none"> - Podržavati i razvijati izvannastavne programe (radionice, tečajevi, smotre, natjecanja) - Modernizirati, dograditi i povećati opremljenost škola kako bi se osiguralo provođenje nastave u jednoj smjeni. - Povećati kapacitete i opremljenost postojećih vrtića te izgraditi nove - Poticati osnivanje vjerskih i privatnih vrtića - Poticati osnivanje novih učeničkih domova kao najboljeg načina sprječavanja odlaska mladih ljudi na školovanje izvan Sisačko-moslavačke županije (zbog demografskih i prometnih posebnosti Županije) - Dovršiti započete projekte izgradnje novih obrazovnih ustanova (vrtići u Sisku, Jasenovcu, Hrvatskoj Dubici i Majuru, osnovne škole u Popovači, Novskoj i Mošćenici, te srednje Obrtničke škole u Sisku) - Prenamijeniti prostore nekadašnjih područnih škola u seoskim sredinama - Poticati osnivanje privatnih visokoškolskih obrazovnih ustanova s pravom javnosti - Metalurški fakultet u Sisku učiniti središnjom regionalnom institucijom razvoja i istraživanja - Nastaviti sa sufinanciranjem prijevoza studenata koji se školuju u Zagrebu, te povećati broj godišnjih studentskih stipendija

12.2. Zdravstvo i socijalna skrb

Zdravstveno stanje stanovništva

Vodeći uzroci smrtnosti na području Sisačko-moslavačke županije u 2008. godini su : bolesti cirkulacijskog sustava (53,82 %) od čega su najviše zastupljene ishemične bolesti srca i cerebrovaskularne bolesti, novotvorine (karcionomi) (21,57 %) od čega su najviše zastupljene zloćudne novotvorine dišnih putova, debelog crijeva i dojke, bolesti dišnog sustava (7,53 %).

U 2008. godini u Županiji je umrlo 4 dojenčadi. Perinatalna smrtnost iznosi 8,1/1000 ukupno rođene djece i nalazi se u prosjeku Republike Hrvatske.

Izradom «Slike zdravlja Sisačko-moslavačke županije» (2004. godine) utvrđeno je pet županijskih zdravstveno socijalnih prioriteta. To su:

1. **Mladi i ovisnosti** - Sve veća ovisnost o alkoholu i raznim opijatima kod srednjoškolaca predstavlja veliku opasnost za zajednicu. Potreban je sustavan rad na prevenciji ovisnosti.
2. **Skrb za stare i nemoćne osobe** - Demografski sve starije stanovništvo u našoj Županiji (25 % stanovnika Županije starije od 60 godina) zahtijeva posebnu pozornost i osnivanje mreže izvan institucijske skrbi za starije i nemoćne osobe. Naročito razvijanje pomoći i njege u kući korisnika.
3. **Kardiovaskularne bolesti** - Predstavljaju vodeći uzrok smrtnosti u svijetu, u Hrvatskoj pa tako i u Sisačko-moslavačkoj županiji. Kako bi se utjecalo na promjenu načina života i ustaljenih navika stanovnika, koje su i osnovni uzrok bolesti, potrebno je raditi na prevenciji bolesti.
4. **Ekologija** - Onečišćenje zraka, vode i tla predstavlja značajnu prijetnju za zdravlje stanovnika naše Županije. Potrebno je sustavno ulaganje u zaštitu okoliša kroz bolju odvodnju otpadnih voda, te uklanjanje nastalih divljih

odlagališta otpada i zabranom nastanka novih.

5. **Duševno zdravlje** - Stanovništvo Sisačko-moslavačke županije osjeća posljedice ratnih stresnih događanja, koje se manifestiraju kod odraslih osoba, ali i kod djece u vidu osjećaja beznađa i bespomoćnosti, kroz razne oblike depresija i brojne posttraumatske stresne situacije. Stoga je potreban širi i organiziraniji pristup zajednice u radu s oboljelima i njihovim obiteljima.

12.2.1 . Zdravstvo

Na području SMŽ djeluju slijedeće zdravstvene ustanove: domovi zdravlja u Sisku, Petrinji i Kutini, Opća bolnica "Dr. Ivo Pedišić" u Sisku s Odjelom za plućne bolesti i produženo liječenje u Petrinji, Neuropsihijatrijska bolnica "Dr. Ivan Barbot" u Popovači, Lječilište Topusko, Gradske ljekarne Sisak i Zavod za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije. Obavljanje osnovnih djelatnosti navedenih ustanova (plaće, održavanje, lijekovi, energenti, potrošni materijal) financira se u najvećoj mjeri iz sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, dok se decentraliziranim sredstvima županijskog proračuna financiraju investicijska ulaganja ⁷.

Primarnu zdravstvenu zaštitu u SMŽ-i provodi 88 timova opće/obiteljske medicine, 76 stomatoloških timova i 7 privatnih stomatoloških ordinacija, 14 ginekoloških timova, 12 pedijatrijskih timova, 37 patronažnih medicinskih sestara, 49 medicinskih sestara za zdravstvenu njegu u kući, 6 fizioterapeuta za fizikalnu terapiju u kući, 5 timova primarne laboratorijske dijagnostike, 12 timova hitne medicinske pomoći, 6 timova dežurstava, 21 tim sanitetskog prijevoza, 10 timova prijavno dojavnih jedinica, 5 timova higijensko-epidemiološke zdravstvene zaštite i 5 timova zdravstvene zaštite školske djece i studenata.

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti izražen je manjak stomatoloških timova te zdravstvenih djelatnika za zdravstvenu njegu i fizikalnu terapiju u kući. Veliki problem predstavlja i organiziranje sustava hitne pomoći koji se očituje u nepokrivenosti čitavog područja Županije, te manjku stručnog osoblja. Zbog toga postoje opravdane potrebe za dodatnim financiranjem zdravstvenog standarda hitne medicinske pomoći.

Sekundarnu zdravstvenu zaštitu pružaju bolnice u Sisku i Popovači, te Lječilište Topusko. Opća bolnica "Dr. Ivo Pedišić" u Sisku raspolaže s 426 kreveta od čega su 66 kreveta u odjelu bolnice u Petrinji. Bolnica ukupno zapošljava 90 liječnika. Neuropsihijatrijska bolnica "Dr. Ivan Barbot" u Popovači ima kapacitet od 699 kreveta, a zapošljava 48 liječnika. U Lječilištu Topusko postoji 71 ležaj, te 7 zaposlenih liječnika. Za liječenje u tom Lječilištu koriste se obližnji termalni izvori koji pogoduju oporavku od upalnih, degenerativnih i metaboličkih bolesti lokomotornog sustava za kretanje, rehabilitaciji nakon operativnih zahvata i sportskih ozljeda. U sve tri navedene bolnice potrebe su daleko veće od postojećih. U sisačkoj Bolnici, te posebno onoj u Topuskom još su prisutne posljedice ratnih šteta, pa su i dalje potrebna znatna financijska ulaganja u njihovo potpuno saniranje.

Prioriteti zdravstvenog sustava na području SMŽ-e odnose se na potrebu jačanja preventivnih zdravstvenih programa, te sustavno ulaganje u zaštitu okoliša jer su industrijski pogoni (INA Rafinerija nafte Sisak, Termoelektrana Sisak,) velika prijetnja javnom zdravlju. Tako se u Sisku bilježi učestalija pojava bolesti dišnog sustava i raka dišnih organa u odnosu na ostatak Hrvatske.

Sredstva koja se osiguravaju preko ugovora s Hrvatskim zavodima za zdravstveno osiguranje (HZZO) određuju se temeljem usvojene mreže zdravstvenih ustanova u Republici Hrvatskoj na osnovi određene cijene rada u zdravstvenoj djelatnosti, na osnovi utvrđenog broja kreveta za pojedinu bolnicu i Lječilište, na osnovi planiranih ambulantnih usluga i drugim djelatnostima koje pružaju zdravstvene ustanove. Djelatnost, cijenu rada i broj usluga određuje Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Financiranje investicijskog ulaganja i održavanja objekata zdravstvenih ustanova financira se iz decentraliziranih sredstava preko županijskog proračuna u iznosu od 21.754.619,18 kuna za 2009. godinu.

Dio sredstava iz županijskog proračuna (za 2009. godinu 6.332.113,41 kuna) i manji dio sredstava iz proračuna jedinica lokalne samouprave namijenjen je za povećanje zdravstvenog standarda korisnika zdravstvenih usluga i povećanje pružanja zdravstvenih usluga u zdravstvenim ustanovama, koje nisu ugovorene sa HZZO - om.

U Sisačko-moslavačkoj županiji je 10 ustanova za zdravstvenu njegu i 4 privatne prakse zdravstvene njege.

Nedostaje stomatoloških timova te zdravstvenih djelatnika za zdravstvenu njegu i fizikalnu terapiju u kući. Veliki

⁷ Taj iznos je 2009. iznosio približno 22 milijuna kuna, od čega je nešto više od 6 milijuna kuna namijenjeno za povećanje zdravstvenog standarda korisnika zdravstvenih usluga

problem predstavlja i organiziranje rada hitne medicinske pomoći koja popunjava mrežu, ali taj ugovoreni broj timova je nedostatan za pružanje odgovarajuće zdravstvene skrbi, te za pokrivanje čitavog prostora u našoj prostranoj Županiji. Zbog toga postoje potrebe za dodatnim financiranjem povećanog zdravstvenog standarda hitne medicinske pomoći iz županijskih sredstava.

Ljekarnička djelatnost u Sisačko-moslavačkoj županiji provodi se u 33 ljekarne, dok je mrežom planirano 36 ljekarni. Rasporedom ljekarni nastoji se pokriti čitavo područje Sisačko-moslavačke županije.

Zavod za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije bavi se sljedećim djelatnostima: epidemiologijom, zdravstvenom ekologijom, mikrobiologijom, preventivnom školskom medicinom, prevencijom bolesti ovisnosti i socijalno-zdravstvenom statistikom.

Tablica 46. Osnovni razvojni problemi i potrebe u zdravstvu

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Manjak stomatoloških timova, zdravstvene njege i fizikalne terapije u kući - Sustav hitne pomoći ne pokriva cijelo područje Županije te ne raspolaže dovoljnim brojem stručnog osoblja - Opremljenost i prostorni kapaciteti bolnica ne odgovaraju potrebama, a bolnice u Sisku i Lječilište Topusko još nisu potpuno obnovljeni od ratnih razaranja - Industrijski pogoni s opremom i tehnologijom koja ne odgovara ekološkim standardima predstavljaju velik rizik za javno zdravlje 	<ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti zdravstveni standard hitne pomoći - Povećati ulaganja u opremljenost i širenje kapaciteta bolnica, te dovršiti obnovu bolnica pogođenih ratnim štetama - Jačati preventivne zdravstvene programe - Modernizirati i rekonstruirati industrijske pogone

12.2.2. Socijalna skrb

Na području Sisačko-moslavačke županije nastoji se skrbiti za sljedeće socijalno osjetljive i ranjive skupine:

- stare i nemoćne osobe ,naročito staračka domaćinstva
- djecu i žene koje su žrtve nasilja u obitelji
- invalidne osobe i osobe s teškoćama u razvoju
- osobe kojima je potrebna pomoć pri liječenju bolesti ovisnosti
- povratnike i izbjeglice s prostora bivše Jugoslavije, ratne vojne invalide, oboljele od PTSP-a, djecu
- žene poginulih hrvatskih branitelja, te obitelji poginulih hrvatskih branitelja.

Skrb za navedene ranjive skupine provodi se kroz aktivnosti sljedećih institucija:

državne institucije (centri za socijalnu skrb, domovi za smještaj različitih kategorija korisnika i zdravstvene ustanove); stručni centri i odsjeci koji pružaju psihološku, socijalnu, pravnu i drugu savjetodavnu pomoć potpomognuti od države (Centar za psihosocijalnu pomoć hrvatskim braniteljima i stradalnicima iz Domovinskog rata SMŽ-e, Odsjek za prevenciju bolesti ovisnosti pri ZZJZ SMŽ -e); nevladine udruge koje svojim radom obuhvaćaju područje zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

Na području Sisačko-moslavačke županije korisnici socijalne skrbi ostvaruju svoja prava pri 6 centara za socijalnu skrb: Centar za socijalnu skrb Sisak, Centar za socijalnu skrb Petrinja, Centar za socijalnu skrb Kutina, Centar za socijalnu skrb Novska, Centar za socijalnu skrb Glina, Centar za socijalnu skrb Hrvatska Kostajnica.

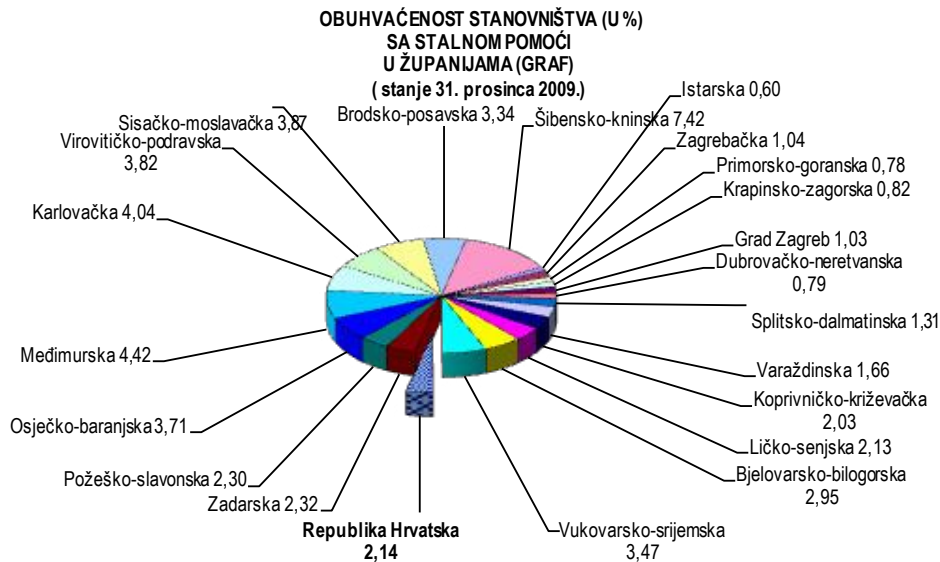
Stanje socijalne ugroženosti posebno je uočljivo na područjima od posebne državne skrbi u SMŽ-i.

U Sisačko-moslavačkoj županiji od ukupnog broja stanovnika 185.387 ima 3,87% osoba koje su korisnici stalne pomoći,

odnosno 7.178 osoba. U Republici Hrvatskoj od ukupnog broja stanovnika 4.437.460 ima 2,14% osoba koje su korisnici stalne pomoći, odnosno 94.849 osobe.

Donji grafikon ilustrira obuhvaćenost stanovništva (u postotcima) sa stalnom pomoći po županijama u Republici Hrvatskoj (stanje 31. prosinca 2009.).

Grafikon 9. Obuhvaćenost stanovništva (%) sa stalnom pomoći u županijama, na dan 31. prosinca 2009. godine

U tri doma za starije i nemoćne osobe na području Županije, dva u Sisku i jedan u Petrinji, smješteno je 440 korisnika. U 18 pravnih osoba koje pružaju smještaj starim i nemoćnim do 20 korisnika smješteno je 244 korisnika.

U Sisačko-moslavačkoj županiji ima 144 udomiteljske obitelji koje skrbe o 66 djece i 158 odraslih, starih i nemoćnih osoba.

U Sisačko-moslavačkoj županiji djeluje Dječji dom «Vrbina» Sisak za stalni i tjedni smještaj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi u kojem je smješteno 34 djece i SOS – Dječje selo Lekenik sa 91 djetetom.

Dom za smještaj psihički bolesnih odraslih osoba nalazi se u Petrinji u sastavu županijske bolnice «Dr.Ivo Pedišić» za 100 korisnika.

Centar za rehabilitaciju Komarevo je u Gornjem Komarevu pokraj Siska, kapaciteta za 39 osoba sa intelektualnim poteškoćama u stacionarnom i 66 u poludnevnom ili dnevnom boravku.

U Obiteljskom domu predstavnika Ernesta Rafajca za psihički bolesne odrasle osobe u Popovači smješteno je 18 korisnika, od kojih 13 s područja nadležnosti CZSS Kutina.

Na ukupan broj stanovnika u Sisačko-moslavačkoj županiji (185.387 stanovnika) 7.178 stanovnika odnosno 3,87% korisnici su stalne pomoći, dok je u Republici Hrvatskoj od ukupnog broja stanovnika 2,14 % korisnika stalne pomoći. Visina pomoći za uzdržavanje u punom iznosu je 500,00 kuna.

Ako analiziramo broj korisnika stalne pomoći po područjima Sisačko-moslavačke županije primjećujemo da je dosta veći broj osoba u stanju socijalne ugroženosti na područjima od posebne državne skrbi. Osim socijalno ugroženog stanovništva u Sisačko-moslavačkoj županiji sve je veće težište rada centara za socijalnu skrb i ostalih pratećih institucija na obiteljskoj problematici (nasilje, bolesti ovisnosti, zanemarivanje u odgoju djece), maloljetničkoj delinkvenciji i skrbništvu.

Zbog još uvijek prisutnih posljedica stresa izazvanog ratnim događanjima, uglavnom u obliku PTSP-a, obiteljskog nasilja, ovisnosti, depresije i tjeskobe, potreban je širi i organiziraniji pristup cijele zajednice u radu s oboljelima i njihovim obiteljima. Stručni centri i odsjeci na području SMŽ-e koji se bave tim problemima su Centar za psihosocijalnu pomoć hrvatskim braniteljima i stradalnicima iz Domovinskog rata SMŽ-e, te Odsjek za prevenciju ovisnosti pri Zavodu za javno zdravstvo SMŽ-e.

Tablica 47. Razvojni problemi i potrebe socijalna skrb

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Rastući broj korisnika socijalne skrbi upućuje na veliku socijalnu ugroženost stanovništva SMŽ-e - Visok udio radno sposobnih nezaposlenih osoba među stalnim korisnicima socijalne skrbi - Stanje socijalne ugroženosti posebno je prisutno na područjima od posebne državne skrbi - Sve veći udio starog stanovništva zahtijeva širenje mreže izvaninstitucionalne socijalne skrbi - Ratne posljedice koje se negativno odražavaju na duševno zdravlje stanovništva 	<ul style="list-style-type: none"> - Jačati gospodarstvo i politiku zapošljavanja kako bi se smanjio udio nezaposlenih osoba među korisnicima socijalne skrbi - Izraditi i sustavno provoditi mjere za razvoj područja od posebne državne skrbi - Širiti mrežu izvaninstitucionalne socijalne skrbi, osobito pružanje njege u kući starijim i nemoćnim osobama - Jačati sustavan angažman cijele zajednice u radu s ovisnicima, ratnim stradalnicima i žrtvama nasilja, te poticati njihovu uključenost u društvene aktivnosti

12.3. Kulturne i športske djelatnosti

Raznovrsna, vrijedna i brojna kulturno-povijesna baština Sisačko-moslavačke županije i danas utječe i obogaćuje kulturnu djelatnost u Županiji, koja se odvija kroz razne ustanove, institucije, manifestacije i susrete.

Na području SMŽ-e postoji ukupno 29 ustanova u kulturi (šest domova kulture, odnosno pučkih učilišta, 19 narodnih i gradskih knjižnica, dva muzeja, jedan arhiv i jedna samostalna galerija).

Mreža knjižnica u županiji je vrlo kvalitetna. Uz 19 narodnih i gradskih knjižnica, koje imaju status ustanova, tu je još 57 knjižnica osnovnoškolskih, srednjoškolskih, visokoškolskih, specijalnih (Muzej, Arhiv, crkve) i stručnih (sisačka Bolnica, Rafinerija, i Petrokemija). O svima njima skrbi matična Narodna knjižnica i čitaonica u Sisku.

Državni arhiv u Sisku jedna je od četrnaest ustanova u Republici Hrvatskoj zaduženih za zaštitu i čuvanje arhivskih dokumenata. Kao samostalna ustanova djeluje od 1962. godine, a od 1966. ima sabirni centar u Petrinji. Do danas je Arhiv prikupio 1600 dužnih metara arhivskog gradiva, a nadzire oko 5000 dužnih metara izvan ustanove. Arhivsko gradivo obuhvaća razdoblje od 16. stoljeća, pa do novije povijesti Domovinskog rata.

Gradska galerija Striegl u Sisku ima status samostalne galerije, a u okviru domova i muzeja, nalaze se galerije: Galerija Sv. Kvirin u Domu kulture "Kristalna kocka Vedrine" u Sisku, te Galerija Krsto Hegedušić u Hrvatskom domu Petrinja, galerije u Muzeju Sisak i Muzeju Moslavine u Kutini, te Galerija Srednje škole Novska u kojoj je zbirka Bauer.

Cjelokupni prostor Sisačko-moslavačke županije ima značenje kulturnog krajolika odnosno prostorne baštine. Kulturni krajolici Lonjskog polja i Zrinske gore spadaju u nacionalnu kategoriju zaštićenog krajolika, Pokuplje, Pounje i Moslavina u drugu kategoriju, a Banovina u treću. Posebnu vrijednost predstavlja Park prirode Lonjsko polje smješteno u srednjem Posavlju na površini od 506 km². Danas je to već rijedak spoj očuvane prirode i tradicionalne zaštićene graditeljske baštine (Krapje, Čigoć).

Kultura i umjetnost važan su dio gospodarskog razvoja Županije. Muzejsku djelatnost pokrivaju dvije ustanove: Gradski muzej Sisak i Muzej Moslavine Kutina. Uz njih je i osam samostalnih etno zbirki (Škofač - Letovanić, Sučić - Čigoć, Ravlić - Mužilovčica, Palaić- Krapje, Sajko - Novska Hosi u Petrinji, Sever u Popovači i Spomen-soba braće Radić u Desnom Trebarjevu), Zbirka glazbala i nosača zvuka Kraker te Spomen soba braće Radić u Desnom Trebarjevu.

Prirodna atraktivnost i privlačnost prostora rezultirala je višestoljetnom naseljenošću što se neizbježno odrazila na bogatstvo kulturnom baštinom. U neprocjenjivom kulturnom bogatstvu svjedoči 513 kulturnih dobara od kojih je 337 evidentirano, 105 preventivno zaštićeno, a 71 registrirano.

U SMŽ-i je 23 zaštićena nalazišta iz prapovijesti i 31 antičko nalazište. U 16. stoljeću stvoren je novi obrambeni sustav koji se temeljio na izradi kaštela i utvrda. Najveći dio od 41 kaštela i utvrde samo je djelomično sačuvan.

Od 25 evidentiranih građevina javne namjene (hotela, magistrata, domova i škola) čak je 19 registrirano kao spomenik kulture.

Sakralne građevine predstavljaju posebnu vrijednost ovog prostora. Ukupno je 235 sakralnih objekata od čega je 36 registriranih spomenika, 68 preventivno zaštićenih, a 131 evidentirano. Od sakralnih objekata 53 su crkve, 3 samostana, 126 kapela i 13 kapela poklonika te 40 župnih dvorova.

Tijekom srpske agresije srušena su ili teško oštećena 84 sakralna objekta od kojih su 63 bili zaštićeni spomenici kulture. Veliki dio je faksimilski obnovljen ili je obnova u tijeku.

Od 29 ustanova u kulturi šest je domova kulture, odnosno pučkih učilišta, 19 narodnih i gradskih knjižnica, 2 muzeja, jedan arhiv i jedna samostalna galerija. Djelatnost domova kulture je raznolika i kreće se od scenske, glazbene, filmske, galerijske obrazovne i knjižničarske, pa do nakladničke djelatnosti.

Mreža knjižnica u županiji je vrlo kvalitetna. Uz 19 narodnih i gradskih knjižnica, koje imaju status ustanova, tu je još 57 knjižnica osnovnoškolskih, srednjoškolskih, visokoškolskih, specijalnih (Muzej, Arhiv, crkve) i stručnih (sisačka Bolnica, Rafinerija i Petrokemija). O svima njima skrbi Matična služba pri Narodnoj knjižnici i čitaonici u Sisku.

Muzejsku djelatnost pokrivaju dvije ustanove: Gradski muzej Sisak i Muzej Moslavine Kutina.

Državni arhiv u Sisku jedna je od četrnaest ustanova u Republici Hrvatskoj zaduženih za zaštitu i čuvanje arhivskih dokumenata. Kao samostalna ustanova djeluje od 1962. godine, a od 1966. ima sabirni centar u Petrinji. Do danas je Arhiv prikupio 1600 dužnih metara arhivskog gradiva, a nadzire oko 5000 dužnih metara izvan ustanove, Arhivsko gradivo obuhvaća razdoblje od 16. stoljeća, pa do novije povijesti Domovinskog rata.

Samostalna je Gradska galerija «Striegl» u Sisku (trenutačno nema izložbenog prostora), a u okviru domova i muzeja, nalaze se galerije : «Galerija Sv. Kvirin» u Domu kulture «Kristalna kocka Vedrine» u Sisku, «Galerija Krsto Hegedušić» u Hrvatskom domu Petrinja, galerije u Gradskom muzeju Sisak i Muzeju Moslavine u Kutini, te Galerija Srednje škole Novska u kojoj je zbirka Bauer.

Kulturni amaterizam u ovom prostoru ima naglašenu dugu tradiciju. Županiju karakterizira više regionalnih cjelina što je rezultiralo posebnim etnološkim bogatstvom. Od ukupno 125 udruga čak su 73 kulturno - umjetnička društva. U 52 ostale udruge u kulturi su : pjevači, puhači, plesači, mažoretkinje, matice i slikari amateri. Značajne manifestacije u Županiji su : «Voloderska jesen» u Voloderu, «Dani graditeljske baštine» u Krapju, Viteški turnir u Sisku, Dan sela Čigoć - «Europskog sela roda» u Čigoću, «Kvirinovi poetski susreti» u Sisku, «Kutinski vinski dani» u Kutini, «Državna konjogojska izložba» u Sunji, Županijska smotra izvornog folkloru «Martinski susreti» te još cijeli niz tradicionalnih manifestacija.

Na području Županije aktivno je sedam radio postaja (Rasio Quirinus, Radio Sisak, Petrinjski radio, Radio Moslavina, Radio Novska, RTL Lekenik, Radio Banovina - Glina) te jedna nezavisna televizija: TV NET.

Športske aktivnosti Sisačko-moslavačke županije odvijaju se kroz djelovanje deset športskih saveza, 238 sportskih udruga ili klubova i oko 12.000 sportaša natjecatelja. Od 34 sportske grane u Županiji, najzastupljeniji su nogomet, rukomet, košarka, odbojka, hrvanje, karate i plivanje.

Školski športski savez Sisačko-moslavačke županije okuplja 35 školskih športskih društava osnovnih škola i 13 školskih sportskih društava srednjih škola, te ima gotovo 6.000 registriranih učenika sportaša koji treniraju i natječu se u 13 sportskih grana od međuškolskog, županijskog i regionalnog do državne razine.

Od sportskih objekata postoji 30-ak školskih i gradskih dvorana, 10 stadiona, nekoliko otvorenih i jedan zatvoreni bazen, klizalište te desetak teniskih terena.

Ponuda sportskih sadržaja djelomično udovoljava suvremenim potrebama i vrlo je neujednačeno raspoređena u ukupnom županijskom prostoru. Stanje mnogih športskih građevina je loše i zahtijeva potrebu brzog uređenja ili sanacije.

Budući planovi izgradnje odnosno preuređenja postojećih građevina usmjereni su na športske dvorane u osnovnim i srednjim školama⁸, te nedostatak objekata za održavanje sportskih priredbi kao i za razvoj vrhunskog športa (plivanje,

⁸ Športsku dvoranu nema sedam osnovnih škola i šest srednjih škola.

rukomet, košarka, atletika). Prioriteti u planiranju izgradnje športskih objekata usmjereni su na gradove koji su najdeficitarniji sa športskim objektima u odnosu na broj stanovnika (Sisak) ili tamo gdje ih uopće nema a neophodni su obzirom na njihovu veličinu ili značaj (gradovi Petrinja i Glina ili Općina Popovača).

Tablica 48. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi kulturnih i športskih djelatnosti

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljan broj športskih objekata, njihov neujednačen raspored na području SMŽ-e, te neodgovarajuća opremljenost postojećih objekata - Nepostojanje dugoročnog programa zaštite kulturne baštine i nedostatak financijskih sredstava - Odumiranje stare arhitekture - Zapuštenost spomeničke baštine - Manjak prostora za djelovanje KUD-ova 	<ul style="list-style-type: none"> - Jačati uključivanje bogate kulturno-povijesne baštine i brojnih kulturnih manifestacija u turističku ponudu SMŽ-e - Izgraditi športske dvorane u školama te obnoviti postojeće športske objekte - Izraditi dugoročni i cjelovit program zaštite kulturne baštine u svrhu zaštite, očuvanja i revitaliziranja baštine - Gradnja (adaptacija i modernizacija) domova kulture - Gradnja (uređenje) po pravilima struke galerije te moderne kinodvorane

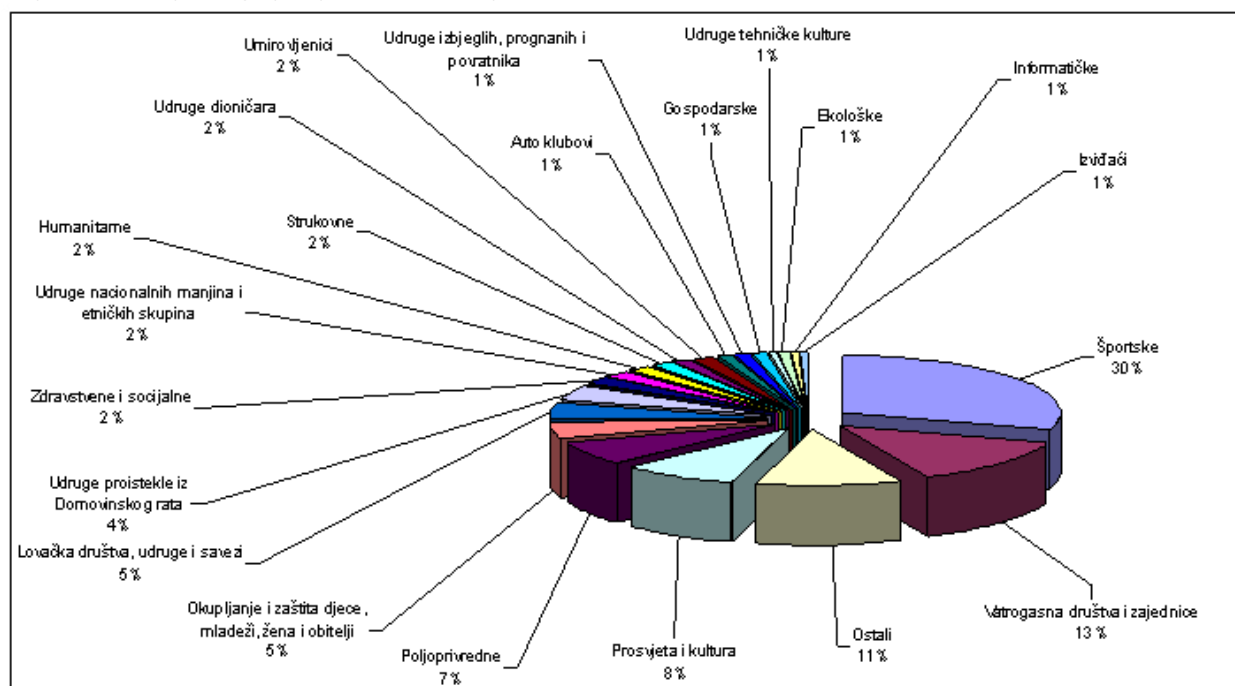
12.4 Civilno društvo

Sisačko-moslavačka županija redovito sudjeluje u programima raznih udruga, te na taj način ukazuje na njihovu važnost u obogaćivanju svakodnevnog društvenoga života svih stanovnika. Posebice važnima smatra rad udruga koje imaju izrađene kvalitetne programe, utemeljene na potrebama i povezivanju različitih subjekata; one koje su uspostavile partnerski odnos s drugim udrugama, te gradovima i općinama, te one koje djeluju s ciljem povećanja kvalitete života i pridonose većoj socijalnoj pravednosti.

Na području Sisačko-moslavačke županije registrirane je 1610 udruga, prema podacima Ureda državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji, Službe za opću upravu. Više od polovine registriranih udruga djeluje u gradovima.

Svojim djelokrugom udruge pokrivaju sva područja društvenog života stanovnika Županije, od sporta i kulture do poljoprivrede, vatrogasnih društava i zajednica, lovačkih društava i udruga koje se bave okupljanjem i zaštitom djece, mladih i žena. Grafikon 10. ilustrira zastupljenost udruga po pojedinim djelatnostima.

Grafikon 10. Broj udruga po djelatnostima, u postotku

Sisačko-moslavačka županija je u tijeku izrade Županijskog programa za mlade, temeljem preporuka, a koje su proizašle iz provedenog velikog istraživanja na području Sisačko-moslavačke županije koje je bilo povjereno Mreži mladih Hrvatske i njezinim partnerima Razvojnoj agenciji Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o. i Sisačko-moslavačkoj županiji. Cilj istraživanja je donošenje kvalitetnog i provedivog Županijskog programa za mlade, koji će doista odgovarati potrebama mladih u Županiji, kao i razvoja poduzetničke kulture te povećavanja zapošljivosti mladih na ovom području.

Veliki broj udruga koje su registrirane nisu aktivne, pretpostavlja se čak jedna trećina. Mnoge udruge nemaju sustavne izvore financiranja i svoje redovite programe i aktivnosti uglavnom provode volonterski uz pojedinačna pokroviteljstva.

Uspješnije su udruge sa stalno zaposlenim djelatnicima koje redovitim kandidiranjem projekata uspijevaju financirati svoje programe iz domaćih i međunarodnih izvora.

Istraživanje koje je provedeno na reprezentativnom uzorku među mladima na području Sisačko-moslavačke županije je konkretna osnova za donošenje strateškog dokumenta „Županijskog programa za mlade“. Taj će se dokument s jedne strane oslanjati na glavni nacionalni strateški dokument koji govori o pitanjima mladih „Nacionalni program za mlade“, koji je 2009. revidiran i programiran za razdoblje 2009. -2013., a s druge strane na spomenuto istraživanje o konkretnim stajalištima, detektiranim problemima od strane populacije mladih. Glavni cilj je postavljanje osnove za sustavno djelovanje prema mladima sukladno dobivenoj demografskoj i socijalnoj slici na području SMŽ-e. Krajnji rezultat je unaprijeđen ukupni položaj mladih i sustav rješavanja problema populacije mladih na području SMŽ-e.

Tablica 49. Osnovni razvojni problemi i potrebe u radu udruga

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Slaba aktivnost velikog broja registriranih udruga u području njihovih djelatnosti - Više od polovine registriranih udruga djeluje u gradovima. - Nepostojanje sustavnog izvora financiranja za redovite programe i aktivnosti mnogih udruga - Nemogućnost stalnog zapošljavanja djelatnika - Nepostojanje volje za uspostavljanjem partnerskih odnosa s drugim udrugama i međusobnog povezivanja srodnih udruga s ciljem realizacije zajedničkih projekata 	<ul style="list-style-type: none"> - Osigurati osnovne materijalne, prostorne i druge uvjete za organizacijsku konsolidaciju i razvoj programske djelatnosti svih, posebice novoosnovanih udruga - Izraditi plan sustavnog financiranja za one udruge koje aktivno provode svoje programe i aktivnosti, te na taj način stvarati mogućnosti za stalno zapošljavanje pojedinaca - Poticati rad udruga koje svojim programima i radom djeluju s ciljem povećanja kvalitete života na području SMŽ-e, te pridonose većoj socijalnoj pravednosti - Sustavno jačati suradnju SMŽ-e i udruga - Stalno rad na edukaciji udruga o mogućnostima financiranja iz raznih fondova - Jačati povezanost i umreženosti udruga

13. UPRAVLJANJE RAZVOJEM

Upravljanje razvojem u SMŽ-e, slično kao i u drugim županijama, može se podijeliti na pet ključnih segmenata: upravna tijela županije, gradova i općina, Razvojnu agenciju Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA, privatni sektor, civilni sektor, te ostali subjekti.

13.1. Upravna tijela županije, gradova i općina

Županijska uprava i uprave gradova i općina imaju glavnu ulogu u upravljanju razvojem. Glavna tijela županijske uprave SMŽ-e su: Skupština- kao predstavničko tijelo, te župan, zamjenici župana, Stručna služba župana kao izvršno tijelo. Za obavljanje upravnih i stručnih poslova iz samoupravnog djelokruga Županije ustrojena su upravni odjeli (UO) i stručne službe. To su UO za zaštitu okoliša i prirode, UO za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo, UO za upravljanje pristupnim fondovima i poticajnim sredstvima, UO za proračun i financije, UO za prosvjetu, kulturu i šport, UO za zdravstvo i socijalnu skrb, UO za obrt, malo i srednje poduzetništvo i turizam. love i Samostalni odjel za reviziju,

Stručna služba za poslove Skupštine, župana i opće poslove i Samostalni odjel za reviziju. Kroz ova županijska tijela oblikuje se i provodi razvojna politika, u skladu s ovlastima utvrđenim zakonskim propisima o jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Suradnja županijskih upravnih tijela s tijelima na središnjoj razini u vezi s razvojnim problemima i potrebama nije zadovoljavajuća niti je dovoljno koordinirana. Dijelom je to posljedica nepoznavanja rada i organizacije u područnoj i lokalnoj samoupravi od strane tijela državne uprave.

Veći gradovi i općine imaju također uz gradonačelnika ili načelnika, skupštinu i neka od spomenutih upravnih tijela i stručne službe, dok male općine imaju uglavnom načelnika i nekoliko zaposlenika u stručnim službama. Kod tih općina su male sposobnosti za upravljanje razvojem, kadrovske, financijske, komunikacijske, a naročito kod onih periferno smještenih. To zahtijeva dobru, sustavnu povezanost i suradnju županijske uprave, SI-MO-RA-e i jedinica lokalne samouprave te drugih subjekta u Županiji. Unaprjeđenju i poboljšanju te suradnje može doprinijeti institucionalizacija suradnje s jasnim i konkretnim postupcima i aktivnostima (npr. savez gradova i općina) uz suglasje oko zajedničke pomoći onim slabijim jedinicama lokalne samouprave.

U tijelima regionalne, a naročito lokalne samouprave relativno je dosta zaposlenih djelatnika sa srednjom stručnom spremom, dok je nizak udio djelatnika s visokom i višom stručnom spremom, što je ograničenje za uspješno upravljanje lokalnim razvojem.

13.2. Privatni sektor

Privatni sektor je kao i u drugim županijama organiziran i djeluje kroz Hrvatsku gospodarsku komoru i Hrvatsku obrtničku komoru. Osim svojih uobičajenih i redovitih aktivnosti, obje komore trebaju uložiti dodatne napore za osmišljavanje i planiranje gospodarskog i ukupnog razvoja SMŽ-e, posebno u oblikovanju i pripremi razvojnih projekata, u vrednovanju razvojnih učinka tih projekata te aktivnostima koje one provode.

13.3. Civilni sektor

I pokraj velikog broja registriranih udruga stvarno aktivnih je tek nešto više od 1/3. Registrirane udruge djeluju u mnogobrojnim i različitim područjima, a među njima su najzastupljenije udruge iz područja športa i kulture. Manji je broj udruga iz područja ekologije, poljoprivrede (masline, vino) zatim iz humanitarnog i karitativnog područja, i zdravstva. Djelovanje udruga, gledano u cjelini, pridonosi poboljšanju upravljanja razvojem SMŽ-e. Postoji nekoliko udruga koje mogu poslužiti kao primjer uspješnog funkcioniranja i sudjelovanja u lokalnom i regionalnom razvoju. One mogu u budućnosti poslužiti za "benchmarking", za korištenje i prijenos dobre prakse za razvoj civilnog sektora u čitavoj SMŽ-i te za jačanje njegovog doprinosa upravljanju razvojem.

Jedno od obilježja rada udruga je i nedostatna međusobna koordinacija i nedovoljna suradnja. U slučaju kada se nekoliko različitih udruga bavi istim područjem, suradnja je obično slaba i svaka se uglavnom usredotočuje na provedbu svojih programa, premda je ciljna grupa korisnika ista.

13.4. Ostali subjekti

Za upravljanje razvojem važne su i turističke zajednice budući da turizam ima jednu od ključnih uloga u razvoju SMŽ-e. U Županiji djeluje 10. turističkih zajednica. Osim Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije postoji 4 gradske i 6 općinskih turističkih zajednica.

13.5. Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije – SI-MO-RA

Osnovana je 2007. godine i registrirana je kao trgovačko društvo (u daljnjem tekstu SI-MO-RA). Osnivač i vlasnik je Sisačko-moslavačka županija. SI-MO-RA je osnovana sa zadaćom poticanja, provedbe i koordinacije aktivnosti regionalnog razvoja, stvaranja pozitivne klime za ulaganje i poduzetništvo sa svrhom ostvarenja gospodarskog i društvenog razvoja Sisačko-moslavačke županije.

Ciljevi SI-MO-RA-e su:

- Poticati i razvijati poduzetništvo
- Privlačiti i poticati proizvodnju kompatibilnu strateškom gospodarskom opredjeljenju
- Educirati i osmišljavati edukativne programe za malo i srednje poduzetništvo i turizam
- Surađivati s jedinicama lokalne samouprave na izradi programa i projekata razvoja lokalne samouprave kao razvojnu podlogu za projektni pristup.

U okviru svog djelokruga rada Razvojna agencija obavlja:

Poslove pripreme, proučavanja i vrednovanja prijedloga programa i projekata u području gospodarstva, malog i srednjeg poduzetništva, obrtništva, lokalne samouprave i turizma.

Poslove uspostavljanja i održavanja kontakata s predstavnicima jedinica lokalne samouprave, drugih razvojnih agencija i udruga istih u planiranju i provođenju razvojnih programa.

Poslove pripreme i izvođenja aktivnosti promidžbe razvojnih potencijala i razvojnih projekata Županije usmjerenih privlačenju i poticanju ulaganja u inozemstvu i u Hrvatskoj te uspostavljanja kontakata s institucijama i osobama zainteresiranim za ulaganje.

Organiziranje edukativnih seminara i radionica za poduzetništvo, pomoć pri organiziranju povezivanja poduzetnika u klustere, asistencija i savjetovanje.

Kroz rad Garancijske sheme osiguranje instrumenta jamstva za poduzetničke kredite

Upravljanje postojećim i novim razvojnim programima (program poticanja obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva, program poticanja i razvoja poduzetničkih zona i poslovnih parkova, program formiranja klastera različitih djelatnosti). Sisačko-moslavačka Županija ovlastila je Agenciju da predstavlja Sisačko-moslavačku županiju kao regionalni koordinator, odnosno tijelo određeno i odgovorno za poslove poticanja i koordiniranja regionalnog razvoja navedene jedinice. Ovim ovlaštenjem Agencija je i službeno nositelj svih razvojnih projekata u Županiji, te će koordinirati kako projektima tako i daljnjim razvojem. SI-MO-RA zapošljava šest zaposlenika. U cilju daljnjeg rada na regionalnom razvoju nužno ojačati kapacitete Razvojne agencije kako bi ona u cijelosti mogla ispuniti zadaće koje pred nju postavlja regionalni razvoj.

Glavni projekti SI-MO-RA-e:

1. Garancijska shema Sisačko-moslavačke županije
2. Projekt Poduzetničko obrazovanje u Sisačko-moslavačkoj županiji
3. Projekt Turistički klaster "Lonjsko polje" u Sisačko-moslavačkoj županiji
4. Provođenje Županijske razvojne strategije – Izrada akcijskog plana provođenja ŽRS
5. Obrazovanje turističkih vodiča u Sisačko-moslavačkoj županiji
6. Projekt okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta RH
7. Projekt : Obrazovanje za turističke poduzetnike – Turizam na seljačkom gospodarstvu
8. Projekt : Edukacija o uzgoju i prodaji ljekovitog bilja – Obrazovanje za proizvođače i prerađivače ljekovitog bilja u Sisačko-moslavačkoj županiji
9. Suradnja s ministarstvima i agencijama Republike Hrvatske- Projekt „Razvoj investicijskog okruženja“
10. Obrazovanje za poduzetništvo
11. Suradnja s MINGORP-om i HAMAG-om
12. Poticanje i privlačenje ulagača
13. EU Fondovi – IPA Prekogranična suradnja
14. Projekti poslovne suradnje s malim i srednjim poduzetništvom
15. Međunarodna suradnja

Projekti u realizaciji :

- Lokalno partnerstvo za zapošljavanje- faza 3
- E- Business- elektroniko poslovanje
- Razvoj investicijskog okruženja
- Informiranje i savjetovanje poduzetništva
- Promocija poduzetništva
- Edukacija za poduzetništvo

Tablica 50. Razvojni problemi i potrebe upravljanja razvojem

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljno sudjelovanje upravnih tijela u strateškom planiranju, u izradi razvojnih programa, u pripremi, provedbi i praćenju razvojnih projekata - Nedostatna koordinacija i međusobna suradnja među nositeljima razvoja u SMŽ-i, u radu tijela uprave Županije i između općina, gradova - Nedostatno sustavno jačanje kapaciteta za upravljanje razvojem - Nedostatna specijalistička znanja potrebna s obzirom na daljnji tijek decentralizacije i poslove vezane za sudjelovanje u predpristupnom programu IPA ali i programima državnih i drugih institucija - Privatni sektor preko svojih udruženja nije dovoljno uključen u osmišljavanje i planiranje razvoja javnog sektora ni gospodarskog i ukupnog razvoja SMŽ - Potencijal i doprinos drugih civilnog društva cjelokupnom razvoju Županije nedovoljno je iskorišten - Nedostatan kapacitet Razvojne agencije Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA-e za provedbu razvojnih programa i za korištenje Strukturnih fondova - Nedostatan kapacitet komora za provedbu razvojnih programa 	<ul style="list-style-type: none"> - Uvoditi i sustavno primjenjivati i razvijati strateško planiranje, predviđanje procesa i stanja kao temelj planiranja; ocjenu izvršenja mjera, razvojnih programa i projekata, te ocjenu financiranja izvršenja programa - Kontinuirano provoditi edukaciju i usavršavanje u tijelima uprave Županije, gradova i općina ali i kod drugih nositelja razvoja, osobito za pripremu, provedbu, praćenje i vrednovanje projekata - Poboljšati koordinaciju i intenzivirati međusobnu suradnju među nositeljima razvoja u SMŽ-i te s ministarstvima i drugim tijelima središnje državne uprave - Sustavno jačati i razvijati kapacitete (ljudske resurse, opremu i financijska sredstva) županijske uprave za upravljanje razvojem - Informirati, poticati i privlačiti privatni sektor, osobito vodeća poduzeća u SMZ da se uključe u osmišljavanje, pripremu i realizaciju razvojnih projekata u Županiji, u gradovima i općinama - Unapređivati i poboljšavati program razvoja civilnog društva, te unapređivati suradnju udruga na projektima s javnim i privatnim sektorom - Uvesti i sustavno primjenjivati sustav praćenja i vrednovanja provedbe mjera, razvojnih projekata i njihovih učinaka na razvoj - Jačati kapacitete SIMORA-e i ulogu u provedbi razvojnih programa i projekata SMZ, posebno s obzirom na mogućnosti koje pruža Strategije regionalnog razvoja RH, IPA program EU i pripreme za korištenje strukturnih fondova

14. MEĐUŽUPANIJSKA, PREKOGRANIČNA I MEĐUNARODNA SURADNJA

14.1. Međužupanijska suradnja

Međužupanijska suradnja nije dovoljno razvijena, ponajprije zbog nepostojanja sredstava za razvijanje i provedbu značajnijih infrastrukturnih projekata na regionalnoj razini. Značajni infrastrukturni projekti (ceste, željeznice, luke, vodoopskrba i sl.) određuju se odlukama na državnoj razini, najčešće bez konzultacija s regionalnom razinom. S druge strane, projekti koje regionalna razina predlaže državnoj, a najčešće su upravo međužupanijskog karaktera, ostaju neriješenog statusa. Stoga identifikacija razvojnih projekata statističkih regija predstavlja posebno važan postupak za razvoj županija jer će na taj način biti predloženi projekti principom bottom-up. Pitanje sufinanciranja međužupanijskih projekata u bliskoj budućnosti bit će zasigurno jedan od najvećih izazova za sve sudionike procesa regionalnog razvoja.

Od ožujka 2007. godine u Republici Hrvatskoj postoje tri statističke regije razine NUTS 2 – Jadranska Hrvatska, Središnja i istočna (Panonska) Hrvatska i Sjeverozapadna Hrvatska. Sisačko-moslavačka županija pripada regiji Panonska Hrvatska, te od 2008. godine intenzivira međužupanijsku suradnju, ponajprije aktivnim sudjelovanjem u izradi zajedničkih ciljeva, prioriteta i mjera osam županija koje čine tu regiju.

Na razini statističke regije u svrhu planiranja razvoja i upravljanja njime identificirat će se razvojni projekti statističkih regija (RPSR). To će biti projekti koji će sukladno definiranim razvojnim prioritetima statističke regije biti prepoznati kao ključni za razvoj određene statističke regije. Sisačko-moslavačka županija aktivno sudjeluje u procesu identifikacije i pripreme razvojnih projekata statističkih regija, a posebno kada se radi o projektima koji imaju značajan socio-ekonomski učinak na razvoj potpomognutih područja.

Na razni statističke regije osnovano je Partnersko vijeće statističke regije kao savjetodavno tijelo sa svrhom definiranja zajedničkih prioriteta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te predlaganja razvojnih projekata na

razini statističkih regija. Predstavnici Sisačko-moslavačke županije sudjeluju u radu PV-a s ciljem poticanja razvoja statističke regije, definiranja zajedničkih razvojnih prioriteta, predlaganja razvojnih projekata, sudjelovanja u izradi i praćenju učinaka programskih dokumenata namijenjenih razvoju statističkih regija.

Sisačko-moslavačka županija od 2009. godine sudjeluje u pripremi i provedbi zajedničkog projekta županija regije Panonska Hrvatska "Panonski biciklistički maraton" čiji je cilj jačanje suradnje i zajednička turistička promocija. Od prosinca 2010. godine SMŽ je partner u projektu EU Minds (IPA INFO) kojeg pod vodstvom udruge PRONI zajedno provodi s Vukovarsko-srijemskom i Osječko-baranjskom županijom.

14.2. Prekogranična i međuregionalna suradnja Sisačko-moslavačke županije

U okviru Instrumenta za pomoć u pretprijetnom razdoblju EU-a 2007.-2013. (IPA), Hrvatska sudjeluje, između ostalog, i u Prekograničnom programu Hrvatska – Bosna i Hercegovina. Ciljano područje programa je osnivanje prekograničnih mreža i partnerstva te razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti. Budući da se granica RH i BiH proteže južnim dijelom SMŽ-e u dužini od 211 km, SMŽ je važan posrednik prekogranične suradnje dviju država.

U okviru projekta Procijeni i zaštiti rijeku Unu – U.N.A. financiranog sredstvima Novog jadranskog programa za susjedstvo INTERREG/CARDS-PHARE izrađen je Prekogranični program upravljanja – Plan zaštite i očuvanja rijeke Une i održivog razvoja Pounja za prekogranično područje uz tok od Dobretina do Jasenovca. Projekt je provodila SMŽ od 2008. do 2009. godine, a partneri u projektu bili su Grad Hrvatska Kostajnica, općine Dvor, Hrvatska Dubica, Jasenovac, Majur te Talijanski centar za obnovu rijeke. Suradnik na projektu bila je i Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima SMŽ-e. U okviru projekta U.N.A. izrađen je i Akcijski plan zaštite bioraznolikosti rijeke Une i priobalnog područja. Ciljevi tog plana su, poticanjem prekogranične suradnje s BiH, osigurati zaštitu i održivi razvoj područja rijeke Une i njenog priobalja.

Od 2006. godine SMŽ je članica Skupštine europskih regija (SER). Ta zajednica ima važnu ulogu u promoviranju političkih, ekonomskih i kulturnih interesa europskih regija, te pomaže u formiranju multilateralnog i bilateralnog partnerstva između europskih regija sa zajedničkim interesima.

Od 2009. godine SMŽ aktivno sudjeluje i u Programu razmjene mladih Skupštine europskih regija (SER) – Eurodyssee. Eurodyssee je međuregionalni program razmjene mladih među regijama članicama Skupštine europskih regija, a omogućava mladima u dobi od 18 do 30 godina stjecanje profesionalnog iskustva i usavršavanje stranog jezika u trajanju između tri i šest mjeseci. U okviru tog programa u prvoj godini provedbe SMŽ je razmijenila ukupno šest mladih osoba.

SMŽ je uključena i u Projekt Skupštine europskih regija Do you speak European? koji je prvi put organiziran 2008. godine. Pobjednici tog natjecanja na državnoj razini bili su učenici Gimnazije Sisak, te su predstavljali SMŽ-u i RH na europskoj završnici u Bruxellesu.

Od 2007. godine SMŽ je članica Ureda hrvatskih regija u Bruxellesu. Temeljem Ugovora o korištenju Ureda hrvatskih regija u Bruxellesu, sklopljenog između SMŽ-e i Agencije za razvoj Varaždinske županije, SMŽ redovito upućuje praktikante s cijelog svog područja na stažiranje u Bruxelles, te posreduje u protoku informacija i kontakata.

Županijska skupština SMŽ-e je 2007. godine donijela Odluku o pristupanju SMŽ-e u članstvo Mreže europskih GMO-free regija. Cilj mreže je podjela informacija i najboljih iskustava na temu kvalitetne i održive poljoprivrede, zaštićene nekontrolirane uporabe genetski modificiranih sredstava.

Od 2007. godine SMŽ je članica Instituta Regija Europe, nadregionalne i politički neovisne organizacije za jačanje političke i ekonomske pozicije europskih regija poticanjem njihove umreženosti i raznih oblika suradnje.

Zaključno, prekogranična i međuregionalna suradnja uspostavljena je i intenzivirana u razdoblju od 2005. do 2010. godine. No, svi potencijalni korisnici još nisu uključeni i potrebno je nastaviti s obimnim aktivnostima jačanja svijesti, kapaciteta i suradnje na lokalnoj razini.

Tablica 51. Osnovni razvojni problemi i potrebe u vezi s međužupanijskom, prekograničnom i međunarodnom suradnjom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Međužupanijska suradnja nije dovoljno razvijena - Razvojni projekti donose se na centraliziran način - Nepripremljenost većine jedinica lokalne samouprave za korištenje sredstava EU fondova (nedostatni ljudski resursi, financije, znanje) - Prekogranična suradnja u SMŽ-i nije ravnomjerno zastupljena (niti sektorski, niti mikro-geografski) - Nedovoljna dostupnost i neravnomjerna iskorištenost sredstava iz EU fondova 	<ul style="list-style-type: none"> - Povećati razinu sudjelovanja županija u procesu odlučivanja na državnoj razini - Izraditi plan za provedbu suradnje s ostalim županijama. - Povećati uključenost u projekte važne za daljnji razvoj SMŽ-e - Jačati bilateralnu suradnju s BiH u područjima od interesa za obje države - Organizirati i provoditi edukaciju o prijavljivanju projekata na programe EU fondova

POGLAVLJE 4.

Rezultati provođenja prijašnjih strategija

Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2007.-2013.

Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2007.-2013. usvojena je na 15 sjednici Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije dana 24. prosinca 2007. godine, te objavljena u Službenom glasniku Sisačko-moslavačke županije br. 19 od 27. prosinca 2007. godine. Županijska razvojna strategija objavljena je 27. prosinca 2007. godine i na internetskoj stranici www.smz.hr na hrvatskom i engleskom jeziku.

Županijska razvojna strategija pripremljena je prema standardnoj metodologiji izrade strateških planova, te u skladu sa smjernicama tadašnjeg Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka Vlade Republike Hrvatske. Glavni nositelji izrade bili su upravni odjeli Županije, te Županijska razvojna jedinica koju su činili pročelnici odjela te Županica sa zamjenicima. Stručno tehničku pomoć pružili su i profesionalni domaći i strani konzultanti angažirani kroz CARDS 2004 projekt «Održivi razvoj ratom pogođenih područja Hrvatske», uz opću koordinaciju Upravnog odjela za upravljanje pristupnim fondovima i poticajnim sredstvima. Kroz niz radionica pripremljene su i verificirane pojedine faze strategije, od osnovne analize, preko SWOT analize do strateških ciljeva, prioriteta i mjera. Saznanja izrasla iz ovih aktivnosti su redovito testirana i verificirana kroz konzultacije sa *Županijskim partnerstvom* (ŽP) kao nadležnom skupinom koja predstavlja interese državne i lokalne vlasti, privatnog sektora i civilnog društva, a kojom je koordinirao Zamjenik Županice. U osnovi je ŽRJ bila glavno tehničko operativno tijelo, a ŽP tijelo zaduženo za davanje smjernica i usvajanje ŽRS - a.

Učinci izrade i provedbe ŽRS

1. Izgradnja kapaciteta i institucionalizacija

Za potrebe izrade Županijske razvojne strategije osnovana je Županijska razvojna jedinica (ŽRJ) koju su činili Županica i zamjenici, te svi pročelnici upravnih odjela. Tijekom izrade ŽRS, članovima Županijske razvojne jedinice od strane Tehničke pomoći projekta CARDS 2003 organizirana je edukacija o strateškom planiranju, programima EU, izrađen niz pismenih naputaka, smjernica, priručnika, te provedeno nekoliko studijskih posjeta članicama EU (Poljska, Velika Britanija) gdje su imali priliku razmijeniti iskustva i upoznati primjere najbolje prakse. Izrada ŽRS rezultirala je općenitim unaprijeđenijem upravljanja projektnim ciklusom, razvijen je model multikriterijske analize koji omogućava prioritizaciju projekata.

Za potrebe izrade Županijske razvojne strategije 2006. godine osnovano je Županijsko partnerstvo sa 21-im članom iz tri interesne skupine koje je također sudjelovalo u svim oblicima izgradnje kapaciteta, te se redovito sastajalo i davalo smjernice za izradu ŽRS.

U razdoblju od usvajanja ŽRS (2007.) do donošenja Zakona o regionalnom razvoju tijekom 2009. godine Razvojna agencija SIMORA, u partnerstvu sa Sisačko-moslavačkom županijom, bila je nositelj projekta "Provedba Županijske razvojne strategije." Opći cilj projekta je bio doprinijeti održivom razvoju Sisačko-moslavačke županije kroz osiguranje operativne potpore za učinkovito i koordinirano upravljanje provedbom mjera definiranih Županijskom razvojnom strategijom.

Specifični ciljevi projekta bili su:

Usuglasiti proces provedbe Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije s odrednicama nacrtu Strategije regionalnog razvoja i nacrtu Zakona o regionalnom razvoju

- Intenzivirati partnerstvo između dionika u procesu razvoja Županije koristeći suradnju sa Županijskim partnerstvom Sisačko-moslavačke županije te tako stvoriti preduvjete za uspostavljanje baze razvojnih projekata Županije.
- Unaprijediti institucionalne i kapacitete dionika u SMŽ-i za projektnu organizaciju i provedbu mjera definiranih ŽRS-om.

Očekivani rezultati projekta bili su, među ostalim, izrađen Akcijski plan provođenja Županijske razvojne strategije za razdoblje 2009-2011 godina, uspostavljeni mehanizmi za praćenje provedbe Županijske razvojne strategije i izvješćivanje partnera i javnosti o provedbi ŽRS-e, definirana partnerstva na regionalnoj, međuregionalnoj i prekograničnoj razini za provedbu zajedničkih projekata sukladno definiranim razvojnim prioritetima i mjerama za provedbu Županijske razvojne strategije kroz konkretne projekte, uspostavljena baza zajedničkih projekata Sisačko-moslavačke županije, te daljnja edukacija o modelima provedbe prioriteta i mjera Županijske razvojne strategije.

Budući da tijekom 2009. godine nije usvojen Zakon o regionalnom razvoju, donošenje Akcijskog plana provedbe ŽRS SMŽ-e odgođeno je za sljedeće razdoblje. Definirana su brojna partnerstva na regionalnoj, međuregionalnoj i prekograničnoj razini koja su rezultirala i nizom pripremljenih projekata, te nekoliko sporazuma o suradnji. Uspostavljena je baza zajedničkih projekata Sisačko-moslavačke županije koja se redovito ažurira, odnosno nadopunjuje. Za službenike Županije i članove Partnerskog vijeća, u suradnji s tijelima državne uprave, organizirano je daljnje jačanje kapaciteta kroz 4 provedene radionice na teme: Upoznavanje sa prijedlogom Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske i nacrtom Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske; Upoznavanje sa strateškim planiranjem u kontekstu pripreme za korištenje nacionalnih, pristupnih i strukturnih instrumenata EU; Od ideje do prijedloga projekta, te praćenje i ocjena uspješnosti provedbe projekata.

Partnerska vijeća županijskih razvojnih strategija osnivanja su prema naputcima tadašnjeg Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka (Uprave za regionalni razvoj), koje je bilo nadležno za donošenje i provođenje regionalne politike u RH, a u skladu sa načelnima i standardima djelotvorne regionalne politike kakva se prakticira u Europskoj uniji. Kako je ovo tijelo tijekom svoga postojanja radilo isključivo kao neformalno tijelo, do donošenja propisa kojima će se urediti područje regionalnog razvoja u Hrvatskoj, te kako je u međuvremenu izglasan i stupio je na snagu *Zakon o regionalnom razvoju RH* (NN, 153/09), a koji ne predviđa Partnerska vijeća u dotadašnjem obliku i sastavu, Sisačko-moslavačka županija je za obavljanje poslova vezanih uz postupak savjetovanja pri strateškom planiranju ŽRS zadužila Županijski savjet za europske integracije. Naime, Županijski savjet je radno tijelo Skupštine, naknade za rad njegovih članova planirane su Proračunom SMŽ-e, te svojim sastavom i djelokrugom pokriva sve interesne skupine. U svome radu savjetodavno tijelo primjenjivat će načela partnerstva i suradnje, te će biti uključeno u praćenje provedbe Županijske razvojne strategije.

Bez obzira na značajne pomake u smislu izgradnje kapaciteta i institucionalizacije participativnog planiranja koji su postignuti u proteklom razdoblju, iskustvo izrade ŽRS-a pokazuje da proces treba biti nastavljen i intenziviran. Prije svega potrebno je planski pristupiti izgradnji kapaciteta kroz odgovarajuću analizu stanja i potreba definirati planove usavršavanja službenika (primjerice, standardizacija postojećih i uvođenje novih jedinstvenih procedura i instrumenata za monitoring i evaluaciju), uspostavu info - sustava o projektima koji će povezivati različite razine uprave i olakšati monitoring, evaluaciju i financijsku kontrolu, te opće podizanje svijesti o koristima koje donosi učinkovito i integrirano planiranje.

2. Financijski i drugi rezultati provedbe

Županijska razvojna strategija definirala je razvojne ciljeve, prioritete i mjere na temelju kojih su izrađeni županijski programi i usmjereno financiranje projekata kako bi njihovi rezultati bili što učinkovitiji.

Strateški prioriteti Županije: poljoprivreda, obrt, malo i srednje poduzetništvo i turizam su kroz niz mjera i projekata u razdoblju od 2005. do 2010. krajnjim korisnicima usmjerili oko 306 milijuna kuna iz proračuna Sisačko-moslavačke županije, te pridonijeli ukupnom razvoju županije. U 2005. godini broj nezaposlenih iznosio je 19.455, a u 2008. godini taj je broj smanjen na 14.893. No, tijekom gospodarske krize 2009. i 2010. godine taj se broj povećava, te u studenom 2010. godine iznosi 18.560.

Primjerice, za potrebe razvoja turizma, obrta, malog i srednjeg poduzetništva svake se godine donosi Operativni plan poticanja razvoja malog gospodarstva i turizma u Sisačko-moslavačkoj županiji čiji je prioritet proizvodnja i temeljem kojeg je u razdoblju 2006.-2010. usmjereno oko 290 milijuna kuna poticajnih sredstava (poduzetnički krediti,

bespovratne potpore i drugo). Istodobno, ukupan proračun Sisačko-moslavačke županije iznosio je 1,1 mlrd kuna što čini njegovih 28,8%. Razvoj turizma najbolje oslikavaju podaci Državnog zavoda za statistiku o povećanju broja noćenja na području županije s 86.894 (2005.) na 100.995 (2009.), te broja posjetitelja s 25.138 (2005.) na 29.273 (2009.)

Do 2005. godine, na razini Županije nije uopće postojao sustav mjera za poticanje poljoprivrede. Za potrebe razvoja te strateške grane u razdoblju 2005.-2009. usmjereno je kroz 16 različitih vrsta poticaja (ekološke poljoprivrede, voćarstva i vinogradarstva, izgradnju plastenika, sustava navodnjavanja, stočarstva itd.) više od 16 milijuna kuna.

Sisačko-moslavačka županija je prva u Republici Hrvatskoj po broju ekoloških proizvođača te druga po površini pod ekološkom proizvodnjom. U 2005. godini ih je bilo samo 9, a u 2010. godini 102 ekološka proizvođača. Sisačko-moslavačka županija je prva u Republici Hrvatskoj i prema broju pčelinjih zajednica. Ukupno se u našoj Županiji nalazi 35 345 pčelinjih zajednica, odnosno 337 pčelara. Godišnje se proizvede oko 1 000 tona meda. Najveći broj konja pod selekcijskim obuhvatom nalazi se u SMŽ-i na čijem prostoru se nalazi 4. 468 grla ili 28,29 % ukupnog broja konja u Republici Hrvatskoj. Uglavnom je zastupljena pasmina hrvatski posavac, namijenjena prvenstveno za proizvodnju mesa. Županija smo sa najvećim brojem goveda u sustavu uzgoja krava-tele. Prema količini isporučenog mlijeka 6. smo Županija u Republici Hrvatskoj (37 056 745 kg mlijeka), a prema broju proizvođača 4. (1 973 proizvođača). Nadalje, zahvaljujući poticajima za podizanje voćnjaka i vinograda, podignuto je više od 680 ha novih voćnjaka i više od 100 ha novih vinograda. Kroz poticaje za izgradnju plastenika i staklenika izgrađeno je 32 546 m² novih plastenika i staklenika. Sufinanciranjem nabave i postavljanja sustava za navodnjavanje u posljednje dvije godine površina koja se navodnjava iznosi oko 520 000 m². Izdvajanjem sredstava za okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta sređeno je imovinsko-pravno oko 140 hektara poljoprivrednog zemljišta. Kroz poticaje za nabavu i postavljanje zaštitnih mreža trajnih nasada od tuče je zaštićeno oko 22 hektara trajnih nasada. U cilju pomoći pri nabavci laktofriza proizvođačima mlijeka na područjima gdje vozila za prijevoz mlijeka imaju otežani pristup, te na područjima koja imaju problema s redovitim otkupom mlijeka, Županija je sufinancirala nabavu laktofriza ukupnog kapaciteta oko 18 000 litara.

U svrhu povećanja kvalitete života i standarda stanovnika Sisačko-moslavačke županije u područja zdravstva, socijalne skrbi, civilnog društva, te prosvjete, kulture i športa iz Proračuna je u razdoblju 2005.-2010. usmjereno gotovo 400 milijuna kuna ili 40% raspoloživih sredstava.

Tijekom razdoblja od četiri godine (2006.-2010.), Upravni odjel za upravljanje pristupnim fondovima i poticajnim sredstvima je samostalno i/ili uz pomoć konzultanata sudjelovao u pripremi i provedbi 40-ak projekata od kojih je 5 financirano iz CARDS 2003 programa, 2 iz PHARE 2005 programa, 1 iz PHARE 2006 programa, 1 iz programa Vanjske pomoći Ministarstva vanjskih poslova Poljske, 1 iz Programa suradnje između Flandrije i zemalja srednje i istočne Europe, 1 iz programa Jugoistočna Europa – transnacionalnog programa suradnje, te 4 iz programa PSGO i zajma Svjetske banke. Za natječaje programa pretprijetne pomoći (IPA) pripremljeno je i kandidirano 8 projekata ukupne vrijednosti 4,6 milijuna EUR-a.

Tijekom 2010. godine u Sisačko-moslavačkoj županiji započela je intenzivna priprema projekata za korištenje strukturnih instrumenata Europske Unije u Republici Hrvatskoj, odnosno Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda i Kohezijskog fonda koji su namijenjeni za financijsku potporu državama članicama Europske unije s ciljem jačanja ekonomske i socijalne kohezije, te ispunjavanja zahtjeva jedinstvenog europskog tržišta. Prema iskazanim potrebama i interesima na području županije je do mjeseca listopada 2010. godine identificirano 142 projekta ukupne vrijednosti 1,5 mlrd EUR-a od kojih se polovina odnosi na cestogradnju i vodoopskrbu i odvodnju.

Zaključno, priprema i provedbe Županijske razvojne strategije unaprijedila je kapacitete svih dionika za strateškim planiranjem i upravljanjem projektnim ciklusom, utjecala je i na značajan porast broja pripremljenih i kandidiranih projekata, porast broja korisnika različitih izvora sredstava, te na ukupan razvoj županije, posebice strateški određenih grana gospodarstva.

POGLAVLJE 5. SWOT Analiza

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Povoljan prometno-zemljopisni položaj u središnjoj Hrvatskoj - Postojanje značajnih prirodnih vrijednosti i resursa - Jedinstvene i atraktivne prirodne vrijednosti od lokalnog, nacionalnog i međunarodnog značaja (npr. Lonjsko polje i dr.) - Bogato i raznovrsno kulturno i arheološko naslijeđe - Ekološki čisti prostori (potencijalne mogućnosti ekološke proizvodnje) - Postojanje autohtonih pasmina i sorti (mogućnost brandiranja proizvoda) - Pro-aktivno i dinamično županijsko vodstvo - Snažna tradicija obrta, malog i srednjeg poduzetništva, industrije i poljoprivrede - Postojanje opremljenih poduzetničkih zona kao jezgre gospodarskog razvoja - Značajan potencijal za razvoj turizma - Dobra prometna mreža (ceste, željeznički i riječni promet) u nekim dijelovima Županije - Velik broj nevladinih udruga - Otvorenost Županije za međuzupanijsku, međuregionalnu, prekograničnu i međunarodnu suradnju - Iskustvo Županije u korištenju programa i fondova EU programa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nezadovoljavajuće stanje prometne infrastrukture u pojedinim dijelovima Županije - Nedovoljno razvijen javni prijevoz u pojedinim dijelovima Županije - Slabo održavanje, neuređenost i neobilježnost plovnih putova (npr. plovni put Savom) i nedovoljno iskorištena riječna luka Sisak - Negativan imidž županije kao područja prljave industrije, te velikih društveno-gospodarskih problema - Nedovoljna uključenost kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu SMŽ - Nepostojanje županijskog centra za gospodarenje otpadom - Nedovoljno razvijen IT sektor i niska razina inovativnosti, kao ograničavajući faktor budućeg gospodarskog razvoja. - Nedovoljno razvijeno poslovno okruženje i poduzetnička kultura - Neravnomjeran razvoj pojedinih dijelova Županije zbog posljedica ratnih djelovanja (minsko zagađena područja, oštećeni infrastrukturni objekti, depopulacija), neravnomjerna gustoća naseljenosti i neujednačenost zaposlenosti - Nezadovoljavajuća pokrivenost SMŽ vodoopskrbnom i kanalizacijskom mrežom, te sustavom opskrbe stanovništva pitkom vodom - Nesklad između ponude i potražnje na tržištu rada - Izražen proces napuštanja i propadanja seoskih sredina - Problemi u opskrbi potrošača električnom energijom - Nedovoljno iskorišteni potencijali u korištenju obnovljivih izvora energije - Međuzupanijska suradnja nije dovoljno razvijena - Prekogranična suradnja u SMŽ nije dovoljno razvijena - Nedovoljne sposobnosti privlačenja sredstava EU fondova - Velika stopa nezaposlenosti, nezadovoljavajuća dobnost i kvalifikacijska struktura nezaposlenih osoba - Neriješeni imovinsko-pravni odnosi i usitnjenost poljoprivrednog zemljišta - Niska iskorištenost, zapuštanje i prenamjena poljoprivrednog zemljišta - Nizak stupanj opremljenosti pojedinih objekata javnog sektora (javne službe; ustanove za odgoj i obrazovanje; zdravstvo i socijalna skrb; kultura; sport i dr.), naročito u potpomognutim područjima - Nepopunjena mreža zdravstvenih i socijalnih usluga u pojedinim dijelovima Županije

MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - Blizina Zagreba – potencijal za privlačenje novih poslova, investicija i povećanje izravnih stranih ulaganja - Završetak izgradnje auto-ceste Zagreb-Sisak - Konsolidacija tržišta u poljoprivrednom sektoru; intenziviranje poljoprivredne proizvodnje i mogućnost trženja poljoprivrednih proizvoda kroz turizam i srodne djelatnosti - Porast potražnje za selektivnim oblicima turizma (zdravstveni, kulturni, rekreativni i dr.) i jačanje hrvatskog turizma - Održiva eksploatacija prirodnih resursa i baštine za potrebe gospodarskog razvoja - Promoviranje i podržavanje prekograničnih i međuzupanijskih razvojnih programa Jačanje izvozne orijentacije gospodarstva - stvaranje veće dodane vrijednosti i generiranje zaposlenja - Razvoj znanstveno istraživačkih i IT centara povezanih s potrebama poslovnog sektora kroz nacionalne i EU programe - Razvoj posebnih industrijskih zona (koridora) uz glavne prometnice i rijeke, na planski utvrđenim lokacijama - Strateško usmjeravanje infrastrukturnih ulaganja u podršku rastućim sektorima gospodarstva - Povećanje kapaciteta privlačenja i iskorištavanja EU fondova za realizaciju razvojnih programa - Jačanje međunarodne, međuregionalne i prekogranične suradnje sa BiH intenziviranjem približavanju Hrvatske prema EU. - Privlačenje stranih ulaganja - Politička podrška s nacionalne i lokalne razine međunarodnim, prekograničnim i međuregionalnim inicijativama - Jačanje sposobnosti županije i JLS-a za upravljanje razvojem (ljudski resursi, edukacija i trening) kroz nacionalne i programe EU - Unapređenje rada Razvojne agencije i drugih institucija u županiji i JLS-a kroz nacionalne i EU programe - Usklađenost strukovnog i akademskog obrazovanja s planiranim potrebama na tržištu rada kroz nacionalne i EU projekte - Prioritizacija programa razminiranja kako bi bili u skladu s potrebama uređenja građevinskog i poljoprivrednog zemljišta u cilju ekonomskog razvoja - Stvaranje nove i poboljšanje postojeće telekomunikacijske, elektroenergetske, plinske, vodoopskrbne i kanalizacijske infrastrukture kroz iskorištavanje sve većih mogućnosti nacionalnih programa, programa EU-a i drugih programa - Izgradnja, rekonstrukcija i osuvremenjivanje infrastrukturnih objekata u svim prometnim sektorima - Poboljšanje sustava i tehnologija sakupljanja i recikliranja otpada kroz nacionalne i EU programe - Unapređenje partnerstva i suradnje horizontalno (civilni, javni, privatni te gospodarski sektori) i vertikalno (lokalna, područna i centralna uprava i institucije), podrška integriranim, multi-sektorskim inicijativama i programima kroz programe EU 	<ul style="list-style-type: none"> - Blizina Zagreba, opasnost od dolaska „prljavih industrija“ - Odljev stručnih i visokoobrazovanih kadrova - Kontinuitet depopulacije, starenja stanovništva i deruralizacija - Prisutnost minski sumnjivih površina, 34% plodnog zemljišta pod minama - Suočenosť sa sve većom međunarodnom konkurencijom prilikom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju - Gospodarska kriza i manjak financijskih sredstava - Nekonkretnost hrvatske industrije - Nedovoljni izvozni poticaji - Neprimjerena i nestabilna nacionalna fiskalna i monetarna politika - Nedostatak kapitala za poslovna ulaganja, neizvjesna izravna strana ulaganja - Nepostojanje efikasnog sustava kontrole uvoza svih proizvoda u Republiku Hrvatsku - Nefleksibilan i neadekvatan model školovanja, ne odgovara potrebama gospodarstva - Zagađenje okoliša iznad zakonom dopuštenih granica. - Opasnost od poplava zbog neadekvatnog sustava zaštite na nacionalnoj razini - Nepostojanje jedinstvenog nacionalnog sustava gospodarenja otpadom

POGLAVLJE 6. VIZIJA, STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI

Vizija sadrži opis zamišljenog sveobuhvatnog budućeg postignuća u razvoju Županije.

Strateški ciljevi sadrže konzistentan i sažeti opis namjeravanih ishoda s jasno izraženim i mjerljivim postignućima koja proizlaze iz vizije.⁹

Vizija razvoja SMŽ-e, identificirana i konsenzusom usvojena unutar Županijskog razvojnog tima i Županijskog partnerskog vijeća, je kako slijedi.

VIZIJA

Županija ubrzanog gospodarskog rasta, temeljenog na inovativnoj i izvozno orijentiranoj industriji, poljoprivrednoj proizvodnji, poželjno turističko odredište prepoznatljive očuvane povijesne kulturne i prirodne baštine, razvijene infrastrukture privlačna investitorima poželjna za rad i življenje.

Kao konkretizacije vizije, predloženo je sljedećih pet strateških ciljeva:

CILJ 1. UČINKOVITO UPRAVLJANJE RAZVOJEM I RAZVOJNIM RESURSIMA

CILJ 2. RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA

CILJ 3. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA

CILJ 4. OČUVANI OKOLIŠ, ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNOM I KULTURNOM BAŠTINOM

CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
<p>C1.</p> <p>UČINKOVITO UPRAVLJANJE RAZVOJEM I RAZVOJNIM RESURSIMA</p>	<p>P 1.1. Horizontalna i vertikalna koordinacija regionalnog razvoja i usklađenje strateškog i prostornog planiranja</p> <p>P 1.2. Intra-županijska, međuzupanijska, prekogranična, bilateralna i multilateralna suradnja</p> <p>P 1.3. Aktivno građanstvo, jačanje uloge civilnog društva</p> <p>P 2.1. Razvoj i učinkovito upravljanje energijom</p>	<p>1.1.1. Osnajivanje institucionalnih kapaciteta za strateško i prostorno planiranje</p> <p>1.1.2. Razvoj područja s razvojnim potencijalom/ poteškoćama</p> <p>1.1.3. Razminiranje</p> <p>1.2.1. Jačanje svijesti o procesu europskih integracija na lokalnoj i regionalnoj razini</p> <p>1.2.2. Jačanje partnerskih odnosa unutar Županije, te jačanje međuzupanijske, prekogranične i druge međunarodne suradnje</p> <p>1.3.1. Stvaranje poticajnog okruženja uz razvitak i održivost civilnog društva</p> <p>1.3.2. Promoviranje jednakosti, ljudskih prava, slobode govora i medija, demokracije, vladavine prava i dr.</p> <p>2.1.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije</p> <p>2.1.2. Poticanje učinkovitog upravljanja energijom</p>
<p>C2.</p> <p>RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA</p>	<p>P 2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja</p> <p>P 2.3. Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj</p> <p>P 2.4. Razvoj održivog turizma temeljenog na kulturno povijesnoj i prirodnoj baštini</p>	<p>2.2.1. Razvoj kvalitetne poduzetničke infrastrukture</p> <p>2.2.2. Razvoj povoljnog financijskog okruženja za poduzetništvo</p> <p>2.2.3. Poticanje industrije temeljene na inovacijama i suvremenim tehnologijama</p> <p>2.2.4. Poticanje industrije temeljene na stvaranju proizvoda s većom dodanom vrijednošću</p> <p>2.2.5. Poticanje izvozne orijentacije gospodarstva</p> <p>2.2.6. Stvaranje investicijskih uvjeta i te privlačenje stranih i domaćih ulaganja</p> <p>2.2.7. Povezivanje subjekata malog gospodarstva radi jačanja konkurentnosti</p> <p>2.3.1. Jačanje kapacitete za upravljanje poljoprivrednim i šumskim zemljištem i njihovim kvalitetnijim iskorištenjem</p> <p>2.3.2. Jačanje kapaciteta razvoja poduzetništva i poduzetničkog okruženja u ruralnom prostoru</p> <p>2.3.3. Daljnje poticanje i razvoj ekološke proizvodnje</p> <p>2.3.4. Razvoj infrastrukture ruralnih područja</p> <p>2.3.5. Poticanje umrežavanja poljoprivrednih proizvođača</p> <p>2.3.6. Razvoj znanstveno stručne suradnje i brendiranja</p> <p>2.4.1. Razvoj novih i unapređenje postojećih turističkih proizvoda</p> <p>2.4.2. Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma (ruralni turizam, lječilišni turizam, lovni turizam i dr.).</p> <p>2.4.3. Horizontalno povezivanje sudionika turističkog razvoja</p>

C3. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA	P 3.1. Unaprijeđenje obrazovnog sustava	3.1.1. Unaprijeđenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja
		3.1.2. Razvoj i jačanje visokog obrazovanja i istraživanja
	P 3.2. Razvoj ljudskih resursa	3.2.1. Promocija i podrška programima cjeloživotnog učenja i usavršavanja
		3.2.2. Podrška programima opismenjivanja, učenja stranih jezika te informatičko-komunikacijskih tehnologija.
	P 3.3. Unaprijeđenje socijalne, zdravstvene infrastrukture i usluga	3.2.3. Razvoj aktivnog i fleksibilnog tržišta rada
		3.2.4. Usklađenost ponude i potražnje na tržištu rada i stvaranje kompetentne radne snage
		3.3.1. Promocija preventive i učinkovitijeg korištenja resursa
		3.3.2. Unaprijeđenje infrastrukture, dostupnosti i kvalitete usluga u socijalnim i zdravstvenim ustanovama u privatnom i javnom sektoru
		3.3.3. Podrška obrazovanju i usavršavanju u zdravstvu i socijalnoj skrbi
		3.3.4. Podrška razvoju izvaninstitucionalnih oblika skrbi, volonterizma i samopomoći
	P 3.4. Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj	3.4.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom
		3.4.2. Razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
	P 4.1. Očuvanje i zaštita okoliša	3.4.3. Razvoj sustava vodoopskrbe
3.4.4. Zaštita od poplava		
3.4.5. Plinifikacija Županije		
3.4.6. Izgradnja i održavanje sustava infrastrukture		
4.1.1. Održavanje i nadogradnja sustava mjerenja, praćenja i vrednovanja kakvoće okoliša, te izgradnja sustava upravljanja okolišem		
P 4.2. Održivo korištenje prirodnih resursa i kulturne baštine	4.1.2. Informiranje i uključivanje javnosti u pitanja okoliša	
	4.2.1. Valorizacija i učinkovito upravljanje kulturno-povijesnim materijalnim i nematerijalnim naslijeđem	
	4.2.2. Valorizacija i učinkovito upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima	
	4.2.3. Jačanje Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima	

POGLAVLJE 7. MJERE

STRATEŠKI CILJ	UČINKOVITO UPRAVLJANJE RAZVOJEM I RAZVOJNIM RESURSIMA
PRIORITET	<i>P 1.1. Horizontalna i vertikalna koordinacija regionalnog razvoja i usklađenje strateškog i prostornog planiranja</i>
MJERA	<i>1.1.1. Osnaživanje institucionalnih kapaciteta za strateško i prostorno planiranje</i>
SVRHA MJERE	<i>Povećanje učinkovitosti upravljanja razvojem kroz unaprijeđenu koordinaciju i učinkovitiju organizaciju svakodnevnog rada, te definirane i formalizirane poslovne procese, radne procedure i zadatke.</i>
CILJ MJERE	<i>Osnažiti institucionalne kapacitete za strateško planiranje kroz adekvatne organizacione, metodološke, programske i druge promjene te izgradnju vještina i znanja.</i>
SADRŽAJ	<i>Analiza edukacijskih potreba pojedinih sektora unutar županije, izrada programa edukacije, jačanje institucionalnih potencijala, osposobljavanje županijskih tijela, JLS-a, privatnog i civilnog sektora za provedbu politika i programa Europske Unije. Informiranje i promidžba o mogućnostima sudjelovanja u procesu europskih integracija na županijskoj razini (programi razmjene, cjeloživotno učenje, mobilnost, fondovi). Praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere.</i>
REZULTAT	<i>Osnaženi kapaciteti za strateško planiranje, odgovarajuće organizacijske, metodološke, programske i druge promjene. Educirani službenici JLRS, usvojene nove potrebne vještine i znanja i uspostavljen informacijski sustav prostornog uređenja.</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Omogućene bolje usluge svim korisnicima iz djelokruga strateškog i prostornog planiranja na svim razinama.</i>
INDIKATORI	<i>Povećan broj educiranih djelatnika JLRS za rad u specijalnim programima za 50%. Veća učinkovitost realiziranih zadataka. Viša kvaliteta pruženih usluga građanima (anketa i dr.) Brža dostupnost podataka, kvalitetnija opremljenost institucija.</i>
NOSITELJI	<i>Županija i jedinice lokalne samouprave</i>
KORISNICI	<i>Županija, jedinice lokalne samouprave, poslovni subjekti i građani</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 130.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračuni JLS, Proračun RH, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ		UČINKOVITO UPRAVLJANJE RAZVOJEM I RAZVOJNIM RESURSIMA
PRIORITET	<i>P 1.1. Horizontalna i vertikalna koordinacija regionalnog razvoja i usklađenje strateškog i prostornog planiranja</i>	
MJERA	<i>1.1.2. Razvoj područja s razvojnim potencijalom/poteškoćama</i>	
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti smanjenju razlika između razvijenih i područja s poteškoćama kroz razvoj i implementaciju projekata</i>	
CILJ MJERE	<i>Smanjiti nejednačenosti u razvoju kroz nadrađanje prostornih ograničenja i granica i suradnju s pojedincima, ustanovama, organizacijama i drugim akterima te zajednički ostvariti sveopće korisne razvojne ciljeve određenog područja i Županije u cjelini</i>	
SADRŽAJ	<i>Izraditi planove – projekte za prostorne cjeline čije se granice nužno ne preklapaju s administrativnim granicama općine/grada/županije -prostorne cjeline, koridori, urbano-ruralne cjeline i slično (npr. koridor rijeke Une ili koridor autoceste Zagreb-Sisak- granica BiH - Split). Izraditi analizu postojećeg stanja i utvrditi prioritete investiranja između područja gdje su javne investicije potrebne za rješavanje osnovnih egzistencijalnih problema nerazvijenosti i područja gdje će investicije djelovati kao katalizator ili biti dio paketa investicija koji potiču značajnu pozitivnu promjenu</i>	
REZULTAT	<i>Izrađeni planovi i projekti za područja s razvojnim potencijalom/poteškoćama. Nove investicije i ulaganja na područjima s razvojnim potencijalom/poteškoćama</i>	
RAZVOJNI UČINAK	<i>Ujednačeni razvoj na području cijele Županije</i>	
INDIKATORI	<i>15 izrađenih razvojnih planova i projekata za područja s razvojnim potencijalima/poteškoćama. Povećan broj investicija za 20% na područjima s razvojnim potencijalima/poteškoćama.</i>	
NOSITELJI	<i>Županija i jedinice lokalne samouprave</i>	
KORISNICI	<i>Županija, jedinice lokalne samouprave, poslovni subjekti i građani</i>	
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 950.000,00 kn Izvor: Proračun SMŽ-e, Proračuni JLS, Proračun RH, Programi EU</i>	
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>	

STRATEŠKI CILJ		UČINKOVITO I RAVNOMJERNO UPRAVLJANJE RAZVOJNIM RESURSIMA I POTENCIJALIMA
PRIORITET	<i>P 1.1. Horizontalna i vertikalna koordinacija regionalnog razvoja i usklađenje strateškog i prostornog planiranja</i>	
MJERA	<i>1.1.3. Razminiranje</i>	
SVRHA MJERE	<i>Potaknuti razvoj gospodarstva i poljoprivrede te osigurati siguran život stanovništva</i>	
CILJ MJERE	<i>Ubrzati proces razminiranja do potpunog čišćenja prostora, razviti svijest o pogubnosti i štetama od mina, pripremiti se i iskoristiti prednosti uporabe razminiranih prostora</i>	

SADRŽAJ	<i>Koordinirati izradu planova razminiranja za Sisačko –moslavačku županiju u suradnji s Hrvatskim centrom za razminiranje , HCR Podizati svijest građana o opasnostima od mina</i>
REZULTAT	<i>Smanjenje površine zemljišta pod minama i zemljišta pod sumnjom od mina. Potaknut razvoj gospodarstva i veće zapošljavanje. Smanjen broj nesreća uzrokovanih stradanjima od mina</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Ravnomjeran razvoj gospodarstva i poljoprivrede, te omogućen sigurniji život građana Županije</i>
INDIKATORI	<i>Površine razminiranog zemljišta Smanjen broj nesreća uzrokovan stradanjima od mina</i>
NOSITELJI	<i>HCR, Županija</i>
KORISNICI	<i>Stanovnici i gospodarstvo Županije</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 50.000, 00 kn Izvori: Proračun SMŽ, Proračuni JLS, Proračun RH, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3. godine</i>

STRATEŠKI CILJ	UČINKOVITO I RAVNOMJERNO UPRAVLJANJE RAZVOJNIM RESURSIMA I POTENCIJALIMA
PRIORITET	<i>P.1.2. Intra-županijska, međužupanijska, prekogranična, bilateralna i multilateralna suradnja</i>
MJERA	<i>1.2.1. Jačanje svijesti o procesu europskih integracija na lokalnoj i regionalnoj razini</i>
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti učinkovitom i ravnomjernom upravljanju razvojnim resursima jačanjem znanja i svijesti o euro integracijskim procesima i razumijevanja politike i programa Europske Unije</i>
CILJ MJERE	<i>Podizanje opće razine svijesti, informiranosti i znanja o europskim programima i projektima, regionalnom razvoju i euro integracijskim procesima. Poticanje razvoja procesa europskih integracija u svrhu jačanja njegove uloge i doprinosa razvoju Županije. Jačanje postojeće i stvaranje novih oblika komunikacije o procesima europskih integracija u svrhu realizacije utvrđenih razvojnih prioriteta Županije</i>
SADRŽAJ	<i>Analiza edukacijskih potreba pojedinih sektora unutar županije, izrada programa edukacije, jačanje institucionalnih potencijala, osposobljavanje županijskih tijela, JLS-a, privatnog i civilnog sektora za provedbu politika i programa Europske Unije. Informiranje i promidžba o mogućnostima sudjelovanja u procesu europskih integracija na županijskoj razini (programi razmjene, cjeloživotno učenje, mobilnost, fondovi). Praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere</i>
REZULTAT	<i>Povećana razina znanja i informiranosti o europskim integracijama na županijskoj razini. Povećana motiviranost i uključenost ciljnih skupina u programe koji promiču proces europskih integracija na lokalnoj i regionalnoj razini. Ojačane institucionalne sposobnosti</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Usklađenost sa razvojnim ciljevima i prioritetima ŽRS-e i razvojne politike EU</i>

INDIKATORI	<i>Izrađena 1 analiza edukacijskih potreba za 3 sektora. Održano 6 programa edukacije (seminara, konferencija, edukativnih radionica i sl.), 6 programa razmjene, 2 programa mobilnosti za najmanje 100 polaznika/sudionika. Održane 3 proslave Europskog tjedna i Dana Europe . Tiskano 500 kom. promotivnih materijala, emitirane 3 radio emisije o procesu europskih integracija na lokalnoj i regionalnoj razini. Održane 4 javne debate o pristupanju RH EU. Održana 2 okrugla stola o značaju europskih integracija na lokalnoj i regionalnoj razini. Uključeno 300 građana u aktivnosti promidžbe i inicijative informiranja. Djelotvorna mreža 13 euro-info polica, Euro-info kutaka, Euro-info točaka, Euro-info kabineta s 400 korisnika</i>
NOSITELJI	<i>Sisačko-moslavačka županija</i>
KORISNICI	<i>Županija, JLS, javni, privatni i civilni sektor, građanstvo, mladi</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 200,000.00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e; proračuni JLS, MVPEI, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ	UČINKOVITO I RAVNOMJERNO UPRAVLJANJE RAZVOJNIM RESURSIMA I POTENCIJALIMA
PRIORITET	<i>P 1.2. Intra-županijska, međužupanijska, prekogranična, bilateralna i multilateralna suradnja</i>
MJERA	<i>1.2.2. Jačanje partnerskih odnosa unutar Županije, te jačanje međužupanijske, prekogranične i druge međunarodne suradnje</i>
SVRHA MJERE	<i>Doprinijeti učinkovitim i ravnomjernom upravljanju razvojnim resursima izgradnjom i jačanjem partnerskih odnosa Županije i njenih općina i gradova, te jačanjem suradnje s drugim županijama, regijama i državama</i>
CILJ MJERE	<i>Postići ravnomjeran socioekonomski razvoj realizacijom strateških razvojnih ciljeva i rješavanjem razvojnih poteškoća kroz izgradnju suradnje i partnerstva sa susjednim i drugim županijama, regijama i državama, ali i unutar same Županije. Jačanje međuregionalne i prekogranične suradnje temeljene na zajedničkoj suradnji Županije i JLS u pripremi i provedbi razvojnih projekata</i>
SADRŽAJ	<i>Izraditi analizu dosadašnje suradnje Županije i njezinih gradova i općina, te suradnje s drugim županijama, pograničnim i drugim regijama; izraditi plan aktivnosti vezano uz unapređenje svakog od spomenutih oblika suradnje; ocjena osposobljenosti za pripremu prijedloga razvojnih projekata i analiza kapaciteta za upravljanje projektima na županijskoj i lokalnoj razini te izrada trening programa (radionice, seminari, npr. Upravljanje projektnim ciklusom); stvaranje zajedničkih međužupanijskih i prekograničnih radnih skupina za pripremu projekata; izraditi niz kvalitetnih prijedloga razvojnih projekata sa županijama Regije Panonska Hrvatska; uspostava sustava periodičkog informiranja između Županije, javnog, privatnog i civilnog sektora o svim relevantnim razvojnim aktivnostima/programima/projektima, utvrđivanje potrebnih mehanizama za realizaciju svih oblika suradnje; praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere</i>
REZULTAT	<i>Porast razine suradnje. Stvorena kvalitetna mreža educiranog kadra za pripremu, financiranje i provedbu lokalnih, regionalnih i nacionalnih projekata kao i za upravljanje fondovima Europske unije te njihovo iskorištavanje. Uspostavljena prekogranična, međužupanijska, bilateralna, međunarodna i nacionalna suradnja s drugim institucijama partnerima u provedbi projekata Povećana znanja i kompetencije o učinkovitim i ravnomjernom upravljanju razvojnim resursima</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Veći broj provedenih projekata, bolja infrastrukturna izgrađenost, te bolje okruženje za život i rad u Županiji i regiji</i>

INDIKATORI	<p>Definirano najmanje 10 novih oblika i modela suradnje Izrađeno i preporučeno najmanje 5 mjera za unapređenje dosadašnjih oblika suradnje Izrađeno i preporučeno najmanje 5 mjera za unapređenje kapaciteta za upravljanje projektnim ciklusom na županijskoj i lokalnoj razini Održan trening program s najmanje 4 seminara za najmanje 60 polaznika Broj sporazuma o suradnji s drugim regijama povećan za najmanje 20% Broj međuzupanijskih i prekograničnih radnih skupina povećan za 50% Broj predloženih projekata u okviru domaćih i EU natječaja povećan za najmanje 30% Broj projekata koji su prihvaćeni za financiranje iz domaćih i EU sredstva povećan za najmanje 20% Broj uspješno realiziranih projekata povećan za najmanje 20%</p>
NOSITELJI	Županija, Županijska razvojna agencija SIMORA, JLS
KORISNICI	Županija, JLS, javni sektor, poslovni sektor, civilno društvo
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<p>Godišnja osnova : 300.000,00 kn Proračun SMŽ-e, JLS, ŽRA , Sredstva MVPEI, EU</p>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3 godine

STRATEŠKI CILJ	UČINKOVITO I RAVNOMJERNO UPRAVLJANJE RAZVOJNIM RESURSIMA I POTENCIJALIMA
PRIORITET	P 1.3. Aktivno građanstvo, jačanje uloge civilnog društva u razvoju
MJERA	1.3.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvitak i održivost civilnog društva
SVRHA MJERE	Jačanje suradnje građanstva i udruga civilnog društva sa tijelima županije i jedinicama lokalne samouprave
CILJ MJERE	Unaprjeđenje sposobnosti građanstva i civilnog društva s regionalne i lokalne samouprave za suradnju i poboljšano uključivanje civilnog društva u proces donošenja odluka važnih za cijelu zajednicu. Poticanje intenzivnijeg rada civilnog društva i građanskih inicijativa
SADRŽAJ	Analizirati rezultate dosadašnjih aktivnosti i postignutih razvojnih učinaka udruga u Sisačko-moslavačkoj županiji i definirati pravce daljnjeg razvoja i jačanja civilnog društva. Izraditi i provesti sustav učinkovitog i transparentnog programa poticanja rada udruga civilnog društva putem dodjele financijskih potpora programima i projektima rada. Provesti procjenu potreba udruga civilnog društva za programe izgradnje ljudskih i institucionalnih kapaciteta. Izraditi analizu i procjenu postojeće suradnje udruga civilnog društva sa tijelima županije i jedinicama lokalne samouprave
REZULTAT	Unaprjeđena suradnja regionalnih i lokalnih vlasti te civilnog društva . Osiguran i unaprjeđen pravodoban i kvalitetan protok informacija. Unaprjeđeni kapaciteti udruga civilnog društva
RAZVOJNI UČINAK	Poboljšana kvaliteta života te poboljšani politički život regije kroz primjenu načela pravednosti i ravnopravnosti
INDIKATORI	<p>Plan provedbenih mjera za daljnji razvoj civilnog društva SMŽ-e Prihvaćeni kriteriji za transparentu raspodjelu županijskih potpora projektima udruga civilnog društva SMŽ Programa edukacija za izgradnju ljudskih i institucionalnih kapaciteta udruga civilnog društva SMŽ Formiran Centar za suradnju civilnog i javnog sektora radi uključivanja dionika civilnog društva u procese razvijanja razvojnih projekata u Županiji Broj projekata udruga civilnog društva iz SMŽ-e za prijavu na natječaje za sufinanciranje</p>
NOSITELJI	Županijska tijela i civilne udruge

KORISNICI	<i>Županija, civilne udruge, građani</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 100.000,00 kn Izvori: Proračun Sisačko-moslavačke županije, proračuni jedinica lokalne samouprave, donacije</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>Kontinuirano</i>
STRATEŠKI CILJ	UČINKOVITO I RAVNOMJERNO UPRAVLJANJE RAZVOJNIM RESURSIMA I POTENCIJALIMA
PRIORITET	<i>P 1.3. Aktivno građanstvo, jačanje uloge civilnog društva u razvoju</i>
MJERA	<i>1.3.2. Promoviranje jednakosti, ljudskih prava, slobode govora i medija, demokracije, vladavine prava i dr.</i>
SVRHA MJERE	<i>Uspostavljanje i provedba aktivne politike regionalne i lokalne samouprave te stvaranje uvjeta jednakih mogućnosti za sve.</i>
CILJ MJERE	<i>Poticati razvoj civilnog društva u svrhu jačanja njegove uloge i doprinosa razvoju kroz jačanje kapaciteta i njihovim jačim uključenjem u formalne i neformalne procese donošenja odluka. Promicati jednakost, slobodno, pravično i demokratsko društvo.</i>
SADRŽAJ	<i>Ažurirati i usvojiti program rada Koordinacije za ljudska prava SMŽ-e. Organizirani savjetodavno-edukativni skupovi s ciljem promocije jednakosti, ljudskih prava, slobode govora i medija, demokracije, vladavine prava. Izraditi i usvojiti programe jačanja institucionalnih kapaciteta organizacija i inicijativa aktivnih na polju zaštite i promicanja ljudskih prava. Izraditi plan poticanja zaštite i promoviranja manjinskih prava na području SMŽ-e</i>
REZULTAT	<i>Poboljšana svijest svih dionika o važnosti ljudskih prava, slobode govora i medija, demokracije, vladavine prava. Osnaženi kapaciteti sudionika te povećana aktivnost tijela za zaštitu ljudskih prava. Povećana uključenost predstavnika manjina u procese donošenja odluka važnih za život i rad na lokalnoj i regionalnoj razini</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Poboljšana kvaliteta života kroz primjenu načela jednakosti, slobode govora, pravednosti i ravnopravnosti</i>
INDIKATORI	<i>Ažuriran i usvojen program rada Koordinacije za ljudska prava SMŽ-e Izrađen program jačanja institucionalnih kapaciteta Izrađen plan poticanja zaštite i promicanja manjinskih prava Održano najmanje 12 savjetodavno-edukativnih skupova o jednakosti, slobodi govora, pravednosti i ravnopravnosti na području SMŽ-e</i>
NOSITELJI	<i>Jedinice lokalne i regionalne samouprave, županijske institucije, organizacije civilnog društva</i>
KORISNICI	<i>Građani, predstavnici manjina, predstavnici medija, jedinice lokalne i regionalne samouprave, organizacije civilnog društva, županijske institucije</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 200.000,00 kn Proračun SMŽ-e, Nacionalni i EU fondovi</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>Kontinuirano</i>

STRATEŠKI CILJ	RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA
PRIORITET	<i>P 2.1. Razvoj i učinkovito upravljanje energijom</i>
MJERA	<i>2.1.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije</i>

SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti očuvanju okoliša i prirodnih izvora orijentacijom na ekološki prihvatljive i obnovljive izvore energije, smanjenjem uporabe fosilnih izvora energije i štetnih emisija nastalih njihovom uporabom</i>
CILJ MJERE	<i>Doprinijeti intenziviranju i stimuliranju korištenje i drugih ekološki prihvatljivih energenata kao što su vjetar, sunce, biomasa i sl.</i>
SADRŽAJ	<i>Izgradnja sustava poticaja i stimulacije za korištenje ekoloških izvora energije Praćenje i vrednovanje realizacije u učinaka mjere</i>
REZULTAT	<i>Stimulirana ugradnja sustava koji koriste obnovljive izvore energije Proveden program informiranje i edukacije (održani seminari, konferencije, i edukativne radionice o poticanju korištenja obnovljivih izvora energije Ojačane institucionalne sposobnosti (ljudski potencijal)</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Jačanje svijesti očuvanja prirode i okoliša kroz učinkovitu energetske politiku u skladu s razvojnim ciljevima ŽRS i razvojnim politikama EU</i>
INDIKATORI	<i>Povećani kapaciteti za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora Povećano korištenje obnovljivih izvora energije</i>
NOSITELJI	<i>Županija</i>
KORISNICI	<i>Županija, JLS, privatni i civilni sektor, građanstvo</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 200.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračun RH, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA
PRIORITET		<i>P 2.1. Razvoj i učinkovito upravljanje energijom</i>
MJERA		<i>2.1.2. Poticanje učinkovitog upravljanja energijom</i>
SVRHA MJERE		<i>Ušteda korištenja energije sustavnim gospodarenjem energijom</i>
CILJ MJERE		<i>Pridonijeti intenziviranju i stimuliranju procesa koji omogućuju uštedu energije na svim područjima (u gospodarstvu i stanovanju) Potaknuti primjenu elementa koji povećavaju energetske učinkovitost u građevinarstvu</i>
SADRŽAJ		<i>Izraditi i provesti projekte koji doprinose povećanju energetske učinkovitosti u cilju uštede korištenja energije Informirati javnost i promovirati mogućnosti i načine povećavanja energetske učinkovitosti u građevinarstvu i sl. Praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere</i>
REZULTAT		<i>Ušteda energije na provedenim građevinskim projektima Povećana razina znanja i informiranosti o energetske učinkovitosti Povećana motiviranost i uključenost ciljanih skupina u projekte koji povećavaju energetske učinkovitost</i>
RAZVOJNI UČINAK		<i>Povećana energetska učinkovitost objekata u gospodarstvu i stanovanju Učinkovito upravljanje energijom u skladu s razvojnim ciljevima ŽRS i razvojnim politikama EU</i>
INDIKATORI		<i>Održano najmanje 10 radionica i konferencija o energetske učinkovitosti za najmanje 200 polaznika Učinkovitije upravljanje energijom izraženo u vrijednostima uštede energije za 10% Broj projekata koji su prihvaćeni za financiranje iz nacionalnih i EU sredstava povećan za najmanje 20%</i>
NOSITELJI		<i>Županija, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost</i>

KORISNICI	Županija, javni i poslovni sektor, građanstvo
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	Godišnja osnova: 400.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračuni JLS, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Programi EU
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3 godine

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA
PRIORITET	P 2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja	
MJERA	2.2.1. Razvoj kvalitetne poduzetničke infrastrukture	
SVRHA MJERE	Pridonijeti razvoju poduzetničke infrastrukture (poduzetničke zone, razvojne agencije i sl.) kako bi se stvorili uvjeti za poticanje osnivanja novih tvrtki, podržao početni razvoj i tekuća poslovanja postojećih poduzeća	
CILJ MJERE	Stvaranje uvjeta i okvira za razvoj i izgradnju poduzetničke infrastrukture, i koordinacija s drugim područjima kako bi se u potpunosti iskoristili potencijali povoljnog geostrateškog položaja	
SADRŽAJ	Izraditi analizu stanja i potreba za poduzetničkom infrastrukturom, te valorizirati učinke dosadašnjih programa. Analiza i projekti koji je slijede trebaju uzeti u obzir različiti stupanj razvijenosti pojedinih dijelova Županije. Kanalizirati priljev sredstava u Županiju kroz koordinaciju «prema gore». Izraditi projekte fizičke uspostave infrastrukture. Izraditi edukacijske programe kadrova, programe privlačenja poduzetnika, nepovratna sredstva ili grant sheme, pružanje usluga poduzetnicima (tehnička pomoć) te promoviranje i marketing. Praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere	
REZULTAT	Vrednovani postojeći i pripremljeni novi programi razvoja poduzetničke infrastrukture. Izrađen plan razvoja poduzetničkih zona na području SMŽ-e Povećan stupanj izgrađenosti poduzetničke infrastrukture Povećana razina znanja djelatnika poduzetničke infrastrukture. Ojačani kapaciteti radne snage poduzetničke infrastrukture Povećana razina tehničke pomoći (npr. izrada smjernica za učinkovito upravljanje zonama i sl.)	
RAZVOJNI UČINAK	Uspostavljena poduzetnička infrastruktura u skladu s potrebama poduzetnika u okviru razvojnih ciljeva i prioriteta županije, kao jedan od preduvjeta za stvaranje konkurentnog gospodarstva	
INDIKATORI	Broj i stupanj izgrađenosti infrastrukture u poduzetničkim zonama na području SMŽ-e povećan za najmanje 50% Izrađena analiza provedbe Plana razvoja poduzetničkih zona na području Županije Održano 15 edukacija djelatnika poduzetničke infrastrukture Broj uspješno realiziranih projekata razvojne agencije i poduzetničkih centara povećan za najmanje 20%	
NOSITELJI	Županija, JLS, RH	
KORISNICI	Subjekti malog gospodarstva	
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	Godišnja osnova: 1.000.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, proračun JLS, proračun RH, programi EU	
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3 godine	

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA
PRIORITET	<i>P 2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja</i>	
MJERA	<i>2.2.2. Razvoj povoljnog financijskog okruženja za poduzetništvo</i>	
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti uspostavi učinkovitih poticajnih mjera i novih financijskih instrumenata usmjerenih na razvoj gospodarstva te izgradnju poticajnog investicijskog okruženja</i>	
CILJ MJERE	<i>Omogućiti gospodarstvu, malim i srednjim poduzetnicima, poduzetnicima početnicima i drugima, jednostavniji, brži i kvalitetniji pristup financijskim sredstvima čime se olakšava pokretanje novih poduzeća te rast i širenje poslovanja postojećih</i>	
SADRŽAJ	<i>Analizirati stanje i izraditi Operativnog plana poticanja razvoja malog gospodarstva Izraditi projekte poticanja poduzetništva na području SMŽ-e Uspostaviti partnerskih odnosa sa JLS i poslovnim bankama Praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere Pružiti garancijske potpore za razvojne projekte koji se sufinanciraju iz poduzetničkih kredita</i>	
REZULTAT	<i>Povećana razina provođenja projekata poticanja poduzetništva Povećan broj izdanih garancija sukladno uvjetima utvrđenim aktima Garancijske sheme Povećan broj korisnika poticajnih mjera po pojedinim projektima poticanja poduzetništva Učinkovitije poslovanje poduzetnika koji su bili uključeni u pojedine projekte Očuvana radna mjesta te uspostava novih radnih mjesta</i>	
RAZVOJNI UČINAK	<i>Razvoj gospodarstva na području SMŽ-e</i>	
INDIKATORI	<i>Broj korisnika projekata poticanja malog gospodarstva povećan za 10% Povećan broj izdanih garancija za najmanje 40% Povećan broj poduzetnika za najmanje 5% Broj zaposlenih u privatnom sektoru povećan za najmanje 5%</i>	
NOSITELJI	<i>Županija</i>	
KORISNICI	<i>Županija, JLS, subjekti malog gospodarstva</i>	
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 9.100.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, proračun JLS, Proračun RH, Programi EU, banke</i>	
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>	

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA
PRIORITET	<i>P 2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja</i>	
MJERA	<i>2.2.3. Poticanje industrije temeljene na inovacijama i suvremenim tehnologijama</i>	
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti stvaranju poduzetništva temeljenog na inovacijama, te razvoju i primjeni suvremenih tehnologija i znanja u gospodarstvu, kroz povezivanje sa znanstveno istraživačkom i akademskom zajednicom.</i>	
CILJ MJERE	<i>Pridonijeti povećanju konkurentnosti i dohotka županijskog gospodarstva razvojem gospodarstva zasnovanog na inovacijama, suvremenim tehnologijama i znanju.</i>	

SADRŽAJ	<i>Intenzivirati aplikacije inovacija i znanja u poduzetništvu. Analizirati stanje i izraditi studije isplativosti. Razviti tehnološki park ili tehnološki i istraživački centar koji omogućavaju povezanost, informiranost i realizaciju zajedničkih projekata tvrtki i institucija za istraživanje i razvoj. Izraditi programe potpora za poticanje i nagrađivanje inovatorstva te komercijalizaciju inovacija. Provoditi promidžbene i edukativne programe (osposobljavanje zaposlenika za nove tehnologije, poticanje zapošljavanja stručnjaka i dr.). Praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere.</i>
REZULTAT	<i>Izrađena analiza stanja (tehnološki profili tvrtki i znanstveno obrazovnih institucija kao i definiranje mogućnosti suradnje) Izrađen Program potpora za komercijalizaciju inovacija Izrađen Program potpora za edukaciju i osposobljavanje zaposlenika za nove tehnologije. Povećana razina znanja polaznika edukacije za nove tehnologije. Razvijen tehnološki park ili istraživački centar</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Uspostavljena suradnja između znanstvenih institucija, akademske zajednice i inovativnih poduzetnika Podignuta razina inovativnosti i tehnološkog napretka u Županiji</i>
INDIKATORI	<i>Broj ugovora o suradnji i partnerstvu između znanstvenih institucija, akademske zajednice i inovativnih poduzetnika povećan za 60%. Povećan broj komercijaliziranih inovacija za 40% Izrađena 1 analiza stanja inovativne industrije Održano najmanje 6 edukacija za nove tehnologije za najmanje 60 polaznika Osnovan tehnološki park ili istraživački centar</i>
NOSITELJI	<i>Županija, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva RH</i>
KORISNICI	<i>Gospodarski subjekti-trgovačka društva, obrti i zadruge, udruge inovatora, inovatori – fizičke osobe</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 200.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračun RH, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA
PRIORITET		<i>P 2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja</i>
MJERA		<i>2.2.4. Poticanje industrije temeljene na stvaranju proizvoda s većom dodanom vrijednošću</i>
SVRHA MJERE		<i>Postizanje pozitivnih ekonomskih učinaka na gospodarstvo Županije kroz izgradnju konkurentnosti i proizvodnju gotovih proizvoda visoke dodane vrijednosti na održiv i ekološki prihvatljiv način</i>
CILJ MJERE		<i>Doprinijeti restrukturiranju i modernizaciji industrije stvaranjem kapaciteta koji će proizvoditi proizvode visokog stupnja finalizacije i veće vrijednosti što će doprinijeti i povećavanju zaposlenosti u Županiji</i>
SADRŽAJ		<i>Kreirati poticajne mjere za nove investicije u opremu, nove tehnologije, informacijske sustave Provesti poticajne mjere iz Operativnog plana poticanja malog gospodarstva Praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere</i>
REZULTAT		<i>Kreirane poticajne mjere za nove investicije u proizvodne kapacitete Provedene poticajne mjere iz Operativni plan poticanja malog gospodarstva Rast industrijske proizvodnje te rast poduzetnika koji proizvode proizvode veće dodane vrijednosti</i>
RAZVOJNI UČINAK		<i>Povećanje industrijske proizvodnje u Županiji, a posebno proizvodnji proizvoda s većom dodanom vrijednosti</i>
INDIKATORI		<i>Izrađen 1 Program restrukturiranja i modernizacije industrije Industrijska proizvodnja povećana za 3 % Povećan broj zaposlenih u industriji za 3 %</i>

NOSITELJI	Županija
KORISNICI	Subjeksi malog gospodarstva – trgovačka društva, obrti i zadruge
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	Godišnja osnova: 200.000,00 kn Izvor: Proračun SMŽ-e, Proračun RH, Programi EU
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3 godine

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA	
PRIORITET	P 2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja
MJERA	2.2.5. Poticanje izvozne orijentacije gospodarstva
SVRHA MJERE	Povećati konkurentnost gospodarstva poticanjem izvozno orijentiranih djelatnosti, priprema gospodarstva za izazove nametnute procesima globalizacije i integracije RH u Europsku uniju
CILJ MJERE	Doprinijeti povećanju konkurentnosti gospodarstva Županije. Analizirati trenutačnu situaciju i alternative u suradnji sa svim sudionicima na lokalnoj, županijskoj i nacionalnoj razini. Uspostaviti nove financijske instrumente i napraviti reviziju postojećih u skladu s analizom i planom
SADRŽAJ	Analizirati stanje gospodarstva na području Županije Utvrđiti poticajne mjere za jačanje konkurentnosti gospodarstva Županije (tehničko usklađivanje, marketing, sajmovi, publikacije) Utvrđiti kriterije odabira i dodijeliti financijske potpore Praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere
REZULTAT	Utvrđeno stanje gospodarstva na području SMŽ s posebnim osvrtom na izvozno orijentirane gospodarske subjekte Kreirane i izrađene poticajne mjere i projekti za jačanje konkurentnosti Povećana razina konkurentnosti gospodarstva Županije
RAZVOJNI UČINAK	Doprinos konkurentnosti gospodarstva Županije Poboljšanje učinaka vanjskotrgovinske razmjene gospodarstva Županije
INDIKATORI	Izrađene poticajne mjere za jačanje konkurentnosti Povećan broj subjekata koji su usvojili međunarodne standarde za 20 % Povećan izvoz Županije za 5 %
NOSITELJI	Županija
KORISNICI	Gospodarski subjekti SMŽ-e
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	Godišnja osnova: 200.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračun RH, Programi EU
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3 godine

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA	
PRIORITET	P 2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja
MJERA	2.2.6. Stvaranje investicijskih uvjeta te privlačenje stranih i domaćih ulaganja
SVRHA MJERE	Privući domaće i strane investitore kroz promociju lokacija, djelatnosti i svih prometnih, prirodnih, institucionalnih i drugih prednosti koje nudi Županija

CILJ MJERE	<i>Pridonijeti razvoju konkurentnog okruženja za ulaganja, odnosno poboljšati poslovno i investicijsko okruženje za privlačenje domaćih i stranih investitora u SMŽ-u</i>
SADRŽAJ	<i>Izraditi analizu o investicijskim mogućnostima koja će uključivati sve podatke relevantne potencijalnim investitorima (npr. lokacije i subjekti pogodni za investiranje, informacije o zakonskom i institucionalnom okviru i drugo) Razraditi kriterije za odabir ulagača Izraditi strategiju i u skladu s njom provesti programe za investitore (aktivni pristup ulagačima, prezentiranje Županije na raznim događanjima, promidžbeni materijali i drugo) Analizirati investicijske mogućnosti Praćenje i vrednovanje realizacije i učinaka mjere</i>
REZULTAT	<i>Izrađena analiza o investicijskim mogućnostima Utvrđeni kriteriji za odabir ulagača Izrađeni promidžbeni materijali i dr. Utvrđene investicijske mogućnosti</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Stvorena pozitivna klima za ulaganja u ponudama atraktivnih i konkurentnih uvjeta potencijalnim ulagačima, a koji odgovaraju njihovim poslovnim potrebama</i>
INDIKATORI	<i>Izrađena analiza o investicijskim mogućnostima Povećan broj ulaganja na području županije za 10% Izrađeno 1.000 komada promidžbenog materijala Održano 20 prezentacija županije potencijalnim investitorima (domaćim i stranim)</i>
NOSITELJI	<i>Županija, JLS</i>
KORISNICI	<i>Razvojna agencija, domaći i strani ulagači</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 50.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračuni JLS, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA	
PRIORITET	<i>P 2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja</i>
MJERA	<i>2.2.7. Povezivanje subjekata malog gospodarstva radi jačanja konkurentnosti</i>
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti maksimiziranju pozitivnih učinaka i ekonomične i učinkovite raspodjele sredstava</i>
CILJ MJERE	<i>Potaknuti i ubrzati razvoj klastera, zadruga i drugih oblika poslovnog, razvojnog, tehnološkog i drugog povezivanja, u svrhu postizanja veće konkurentnosti gospodarstva, razvoja malog i srednjeg poduzetništva i izgradnje poticajnog investicijskog okruženja</i>
SADRŽAJ	<i>Potaknuti subjekte malog gospodarstva na povezivanje kroz analizu gospodarstva koja treba uzeti u obzir prostorne posebitosti i razlike, te uključiti sve relevantne sudionike kako bi se sustavno razvijale i poticale inicijative za uspostavu klastera, zadruga i sl. Provoditi edukativne, savjetodavne i informativne projekte koji će potaknuti povezivanje, educirati i informirati poduzetnike i kadrove klastera, zadruga i sl. Provoditi praćenje i vrednovanje programa u cilju redovite revizije</i>
REZULTAT	<i>Izrađena analiza gospodarstva s ciljem poticanja inicijativa za poslovno povezivanje Povećana razina znanja i motiviranost poduzetnika za poslovna povezivanja</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Porast razine gospodarske konkurentnosti Županije temeljem efektivnosti poslovnog povezivanja poduzetnika</i>

INDIKATORI	<i>Održano 6 programa edukacije poslovnog povezivanja za najmanje 150 polaznika Održano 15 savjetodavnih i informativnih radionica i konferencija za poticanje poslovnog povezivanja Broj novo osnovanih zadruga, klastera i sl. na području županije porastao za 10% Broj zadrugara porastao za 15%</i>
NOSITELJI	<i>Županija</i>
KORISNICI	<i>Subjekti malog i srednjeg gospodarstva – trgovačka društva i obrti, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, fizičke osobe koje se bave gospodarskom djelatnosti (domaća radinost, suveniri, proizvođači poljoprivrednih proizvoda i sl.)</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 300.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračun RH, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA

PRIORITET	<i>P 2.3. Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj</i>
MJERA	<i>2.3.1. Jačanje kapaciteta za upravljanje poljoprivrednim i šumskim zemljištem i njihovim kvalitetnijim iskorištenjem</i>
SVRHA MJERE	<i>Povećati učinkovitost upravljanja i korištenja poljoprivrednih i šumskih zemljišta, te ujednačiti kvalitetu i standarde iskorištavanja</i>
CILJ MJERE	<i>Bolja upotreba prirodnih resursa u funkciji razvoja SMŽ-e. Zaustavljanje procesa depopulacije sela, te izmjena agrarne strukture u skladu s standardima EU</i>
SADRŽAJ	<i>Unaprijediti proces rješavanja imovinsko-pravnih odnosa. Okrupnjivanje poljoprivrednog i šumskog zemljišta. Uređenje poljoprivrednog zemljišta u cilju povećanja postotka obradivih površina. Uskladiti i osigurati poticajne mjere i kreditne programe za te aktivnosti</i>
REZULTAT	<i>Povećanje prihoda poljoprivrednih proizvoda i smanjenje troškova i veću produktivnost poljoprivredne proizvodnje</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Unapređenje poljoprivrednog sektora Sisačko-moslavačke županije, te veća konkurentnost na domaćem, regionalnom i Europskom tržištu</i>
INDIKATORI	<i>150 ha okrupnjenog poljoprivrednog zemljišta. Statistički pokazatelji stanja poljoprivrede u SMŽ, kako o broju aktivnih OPG-a i zasijanim površinama, tako i o količinama poljoprivrednih i stočarskih proizvoda</i>
NOSITELJI	<i>Županija, JLS</i>
KORISNICI	<i>Poljoprivredni proizvođači (OPG), udruge i zadruge</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 600.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, proračuni JLS, Proračun R. Hrvatske, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3. godine</i>

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA

PRIORITET	<i>P 2.3. Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj</i>
MJERA	<i>2.3.2. Jačanje kapaciteta razvoja poduzetništva i poduzetničkog okruženja u ruralnom prostoru</i>

SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje i razvoju ostalih gospodarskih djelatnosti na ruralnom prostoru</i>
CILJ MJERE	<i>Poticanje razvoja poduzetništva na ruralnom prostoru kao i procesa udruživanja u cilju ostvarivanja trajno održivog dohotka. Stvaranja novih mogućnosti zapošljavanja kroz razvoj i diversifikaciju ruralnih aktivnosti, očuvanje postojećih radnih mjesta, te poboljšanje kvalitete usluga koje se pružaju u ruralnim područjima</i>
SADRŽAJ	<i>Izraditi programa edukacije o poduzetništvu na ruralnom prostoru. Provesti projekte edukacije o poduzetništvu na ruralnom prostoru. Podupirati lokalne inicijative za poticanje poduzetništva. Poticati razvoj zadrugarstva i ostale oblike udruživanja. Poduprijeti i promovirati nove vrste usluga u ruralnim područjima</i>
REZULTAT	<i>Povećan stupanj znanja na ruralnom području. Osažene lokalne inicijative povećana kvaliteta života na ruralnom području. Povećana kvaliteta života na ruralnom prostoru, te povećan stupanj poduzetničke aktivnosti na ruralnom području SMŽ-e</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Porast zaposlenosti i životnog standarda te sprečavanje depopulacije</i>
INDIKATORI	<i>Provedena 2 projekta edukacije o poduzetništvu na ruralnom prostoru 100 polaznika educirano o poduzetništvu na ruralnom prostoru Uspostavljena partnerstva s 6 gradova i općina Broj zadruga u radu povećan 25% Održano 5 prezentacija mogućnosti i novih vrsta usluga</i>
NOSITELJI	<i>Županija</i>
KORISNICI	<i>Poljoprivredni proizvođač, poduzetnici, zadruge</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 3.300.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, proračuni JLS, Proračun R. Hrvatske, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3.godine</i>

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA
PRIORITET		<i>P 2.3. Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj</i>
MJERA		<i>2.3.3. Daljnje poticanje i razvoj ekološke i ekološki prihvatljive poljoprivredne proizvodnje</i>
SVRHA MJERE		<i>Pridonijeti ruralnom razvoju i održivoj konkurentnoj poljoprivredi</i>
CILJ MJERE		<i>Povećanje opsega ekološke i ekološki prihvatljive i održive poljoprivredne proizvodnje . Promoviranje ekološke i ekološki prihvatljive poljoprivredne prakse koja omogućava upravljanje resursima sukladno općem interesu i kriterijima europskih integracijskih procesa.</i>
SADRŽAJ		<i>Poticati povećanje površina pod optimalnim voćarskim i poljoprivrednim kulturama. Poticati povećanje broja uzgojno valjanih grla stoke i proizvoda od iste. Povećati broj ekoloških proizvođača . Povećati broj ekoloških proizvoda . Poticati povećanje pčelarske proizvodnje u cilju veće proizvodnje meda.</i>
REZULTAT		<i>Povećane površine, proizvodnja i broj proizvoda ekološke i ekološki prihvatljive poljoprivredne proizvodnje</i>
RAZVOJNI UČINAK		<i>Održivi razvoj seoskog obiteljskog gospodarstva</i>

INDIKATORI	<i>Za 25% povećana površina pod kulturama, 25 % više grla stoke 25% veći broj proizvođača i proizvoda</i>
NOSITELJI	<i>Županija</i>
KORISNICI	<i>Poljoprivredni proizvođači, udruge i zadruge</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 400.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, proračuni JLS, Proračun R. Hrvatske, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3. godine</i>

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA
PRIORITET		<i>P 2.3. Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj</i>
MJERA		<i>2.3.4. Razvoj infrastrukture ruralnih područja</i>
SVRHA MJERE		<i>Pridonijeti poticanju gospodarstva i socijalne aktivnosti na ruralnim područjima te ublažiti proces ruralne depopulacije</i>
CILJ MJERE		<i>Razvoj i poboljšanje osnovne infrastrukture na ruralnom području , poboljšanje životnih i radnih uvjeta na ruralnom području te povećanje konkurentnosti ruralnog prostora</i>
SADRŽAJ		<i>Izgraditi nove i održavanje postojećih prometnica na ruralnom području. Dovršiti elektrifikaciju ruralnog prostora . Povećati područje pokrivenost ICT tehnologijom (telefon, mob. signal , široko pojasni Internet). Izgraditi sustave vodoopskrbe/ odvodnje/ pročišćavanja otpadnih voda na ruralnom području</i>
REZULTAT		<i>Poboljšana kvaliteta postojećih prometnica te povećan protok proizvoda i dobara unutar ruralnog područja . Poboljšana kvaliteta života te uvjeti života na ovom prostoru približeni uvjetima u gradskim prostorima. Smanjen stupanj depopulacije ruralnog prostora</i>
RAZVOJNI UČINAK		<i>Veći održivi dohodak i povećanje kvalitete života u ruralnim područjima</i>
INDIKATORI		<i>Izgrađeno 10% novih i poboljšano 10% postojećih prometnica 100% dovršena elektrifikacija ruralnog prostora Za 30 % povećano područje pokrivenost ICT tehnologijom (telefon, mob. signal , široko pojasni Internet). Izgrađeno 15% novih sustava vodoopskrbe/ odvodnje/ pročišćavanja otpadnih voda na ruralnom području</i>
NOSITELJI		<i>SMŽ, JLS,</i>
KORISNICI		<i>Stanovnici ruralnih područja SMŽ-e</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI		<i>Godišnja osnova: 1.000.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, proračuni JLS, Proračun R. Hrvatske, nadležna javna poduzeća Vlade RH, te koncesionari prava telefonije i dr.</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE		<i>3. godine</i>

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA
PRIORITET		<i>P 2.3. Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj</i>
MJERA		<i>2.3.5. Poticanje umrežavanja poljoprivrednih proizvođača</i>
SVRHA MJERE		<i>Potaknuti i ubrzati razvoj klastera, zadruga i drugih oblika poslovnog, razvojnog, tehnološkog i drugog povezivanja, a u svrhu postizanja veće konkurentnosti gospodarstva</i>

CILJ MJERE	<i>Pridonijeti maksimiziranju pozitivnih učinaka te ekonomične i učinkovite raspodjele sredstava</i>
SADRŽAJ	<i>Povezivanje subjekata malog gospodarstva počinje analizom gospodarstva koja treba uzeti u obzir prostorne posebitosti i razlike, te uključiti sve relevantne sudionike kako bi se sustavno razvijale i poticale inicijative i motivacije za uspostavu klastera, zadruga i sl.. Priprema programa razvoja klastera, zadruga i sl. Izraditi edukativne, savjetodavne i informativne projekte za povezivanje, edukaciju i informiranje poduzetnika i kadrova klastera, zadruga i sl. . Praćenje i vrednovanje programa u cilju redovite revizije.</i>
REZULTAT	<i>Povećan interes subjekata malog gospodarstva za udruživanjem u klasterne, zadruga i sl.</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Povećana konkurentnost poljoprivrednih proizvođača</i>
INDIKATORI	<i>Kvantificirani učinci realiziranih inicijativa koje su u skladu s utvrđenim razvojnim prioritetima Županije Broj korisnika poticajne mjere</i>
NOSITELJI	<i>Županija</i>
KORISNICI	<i>Subjekti malog gospodarstva – trgovačka društva i obrti</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 200.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračun RH, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA	
PRIORITET	<i>P 2.3. Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj</i>
MJERA	<i>2.3.6. Razvoj znanstveno stručne suradnje i brendiranje</i>
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti razvoju standarda i usklađenosti podrijetla, proizvodnje, tržišta, higijensko-zdravstvenih uvjeta u cilju razvoja održive i konkurentne poljoprivrede.</i>
CILJ MJERE	<i>Potaknuti povezivanje znanstvenih institucija i stručne i strukovne institucije / organizacije u poljoprivredi, te osigurati preduvjete i razvoj postupaka brendiranja i zaštite autohtonih proizvoda.</i>
SADRŽAJ	<i>Brendiranje tradicionalnih (autohtonih) proizvoda SMŽ-e. Lokalna i prekogranična suradnja na zaštiti i gospodarenju pitomog kestena. Nastavak klonske selekcije autohtone sorte loze – škrlat. Standardiziranje uzgoja goveda putem embriotransfera. Razvoj mjera suzbijanja širenja zaraznih bolesti kod biljaka i životinja</i>
REZULTAT	<i>Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednih autohtonih i prehrambenih proizvoda, bolja ponuda i opskrbljenost tržišta istim izvan SMŽ-e</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Visok stupanj ekološke osviještenosti, zdravstvene i socijalne sigurnosti, što bi u konačnici trebalo rezultirati pretvaranjem sela za prihvatljiviju alternativu za život i rad</i>
INDIKATORI	<i>Brendirana dva tradicionalna (autohtona) proizvoda SMŽ-e. Održane 3 konferencije lokalne i prekogranične suradnje na zaštiti i gospodarenju pitomog kestena. Završenih 50 % radova na klonskoj selekciji autohtone sorte loze – škrlat. 30 provedenih embriotransfera. Izrađene i provedene dvije mjere protiv širenja bjesnoće, kuge i ostalih zaraznih bolesti s divljih životinja na domaću stoku i ljude.</i>
NOSITELJI	<i>Županija, znanstvene i druge stručne javne ustanove u R. Hrvatskoj i EU.</i>
KORISNICI	<i>Svi subjekti ruralnog područja</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 200.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, proračuni JLS, Proračun R. Hrvatske, te razne fondacije EU.</i>

RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3. godine
STRATEŠKI CILJ RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA	
PRIORITET	<i>P 2.4. Razvoj održivog turizma temeljenog na kulturno povijesnoj i prirodnoj baštini</i>
MJERA	<i>2.4.1. Razvoj novih i unaprjeđenje postojećih turističkih proizvoda</i>
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti razvoju gospodarstva u segmentu turizma temeljenog na cjelogodišnjem turizmu visoke kvalitete.</i>
CILJ MJERE	<i>Potaknuti jačanje imidža Županije kreiranjem brenda kao atraktivne i prepoznatljive turističke destinacije, te jačanje izgradnje cjelovitih i prepoznatljivih turističkih proizvoda. Pridonijeti razvoju atraktivnih i cjelovitih turističkih proizvoda kroz plasman istih na tržište uz ostvarenje socio-ekonomskih dobitaka.</i>
SADRŽAJ	<i>Identificirati potencijale razvoja turističkih proizvoda kroz edukaciju turističkog sektora Poticati i razvijati cjelovite i prepoznatljive turističke proizvode Izgraditi brand i imidž Županije kao prepoznatljive turističke destinacije Pratiti i vrednovati realizaciju i učinke mjera</i>
REZULTAT	<i>Izrađena analiza stanja i potreba za edukacijom turističkog sektora. Kontinuirano i stručno usavršavanje turističkih sudionika Povećana razina kvalitete i kvantitete smještajnih kapaciteta, ugostiteljske te ostale turističke ponude Povećan broj prepoznatljivih turističkih proizvoda</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Povećana konkurentnost i raznovrsnost turističke ponude Sisačko-moslavačke županije.</i>
INDIKATORI	<i>Povećan broj korisnika poticajne mjere 10% Povećan ukupan turistički promet, broj dolazaka i broj noćenja 10% Povećan broj turistički subjekata 10%</i>
NOSITELJI	<i>Županija, TZ SMŽ-e</i>
KORISNICI	<i>Turistički subjekti (fizičke i pravne osobe, turističke agencije, seljačka gospodarstva.)</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 300.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračun RH, proračuni JLS, Programi EU, sponzori</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3 godine

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA	
PRIORITET	<i>P 2.4. Razvoj održivog turizma temeljenog na kulturno povijesnoj i prirodnoj baštini</i>
MJERA	<i>2.4.2. Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma (ruralni turizam, lječilišni turizam, lovni turizam i dr.)</i>
SVRHA MJERE	<i>Unaprijediti ekonomski održivu turističku ponudu kroz razvoj selektivnih oblika turizma</i>
CILJ MJERE	<i>Potaknuti opći imidž Županije kao turističke destinacije, te jačanje svijesti o održivom razvoju turizma Pridonijeti razvoju selektivnih oblika turizma kroz financijske potpore i edukaciju</i>
SADRŽAJ	<i>Analizirati stanje u turizmu Informirati i promovirati mogućnosti bavljenja turizmom kao jedne od gospodarskih grana Izraditi projekte poticanja selektivnih oblika turizma Provoditi edukativne programe za razvoj selektivnih oblika turizma Pratiti i vrednovati realizaciju i učinke mjera</i>

REZULTAT	<i>Izrađena analiza stanja u turizmu Povećan broj razvijenih selektivnih oblika turizma Povećan broj korisnika poticajnih mjera po pojedinim projektima poticanja selektivnih oblika turizma Povećana razina znanja polaznika edukacije za razvoj selektivnih oblika turizma Poboljšan imidž Županije kao turističke destinacije</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Usklađen razvoj selektivnih oblika turizma s razvojnim ciljevima Strateškog marketinškog plana hrvatskog turizma i Strategijom razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije</i>
INDIKATORI	<i>Održana 3 seminara , 5 radio emisija o selektivnim oblicima turizma Tiskano 1000 komada brošure Povećan ukupan turistički promet, broj dolazaka i broj noćenja za 10%</i>
NOSITELJI	<i>Županija, JLS, TZ SMŽ-e, ŽGK, kulturne i zdravstvene ustanove, turistički subjekti.</i>
KORISNICI	<i>Konzumenti turističkih usluga (strani i domaći).</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 1.000.000,00 kn Proračun RH, Županija, JLS, europski fondovi, fizičke i pravne osobe.</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA	
PRIORITET	<i>P 2.4. Razvoj održivog turizma temeljenog na kulturno povijesnoj i prirodnoj baštini</i>
MJERA	<i>2.4.3. Horizontalno povezivanje sudionika turističkog razvoja</i>
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti učinkovitom i ravnomjernom razvoju turizma.</i>
CILJ MJERE	<i>Doprinijeti ravnomjernom razvoju i podizanju kvalitete turističke ponude, te konkurentnosti iste na domaćem tržištu. Jačanje i okrupnjavanje turističke ponude kroz razvoj postojećeg i osnivanje novih turističkih klastera, te standardiziranje razine cijene i kvalitete usluga u turizmu.</i>
SADRŽAJ	<i>Informirati i promovirati mogućnosti zajedničkih nastupa na turističkom tržištu Kontinuirana edukacija članova turističkih klastera Pridonijeti prepoznatljivosti turističke destinacije Pratiti i vrednovati realizaciju i učinke mjera</i>
REZULTAT	<i>Povećana razina svijesti o ravnomjernom razvoju turističke ponude Povećana motiviranost za udruživanjem u svrhu razvoja turizma Povećana prepoznatljivost turističke destinacije kroz zajedničku turističku ponudu Povećani turistički kapaciteti</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Povećana turistička konkurentnost SMŽ -e</i>
INDIKATORI	<i>Povećan ukupan broj turističkih kapaciteta za 10% Povećan ukupan turistički promet, broj dolazaka i broj noćenja za 10% Tiskano 1000 komada promotivne brošure, emitirano 5 radio emisija Održano 1 studijsko putovanje</i>
NOSITELJI	<i>Županija, JLS, TZSMŽ i lokalne turističke zajednice, HGK, turistički subjekti</i>
KORISNICI	<i>Turistički subjekti, fizičke i pravne osobe, konzumenti turističkih usluga</i>

FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	Godišnja osnova: 1.700.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračun RH, Programi EU, fizičke i pravne osobe
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3. godine.

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ Ljudskih RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA	
PRIORITET	P 3.1. Unapređenje obrazovnog sustava		
MJERA	3.1.1. Unaprjeđenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja		
SVRHA MJERE	Pridonijeti učinkovitim podizanju kvalitete odgoja i obrazovanja u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju		
CILJ MJERE	Pridonijeti razvoju predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja u Županiji i u jedinicama lokalne samouprave te jačanju postojećih i stvaranje novih ustanova u procesu osuvremenjivanja programa predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja Potaknuti opću razinu svijesti o potrebi ulaganja u odgoj i obrazovanje te ga učiniti dostupnim svima		
SADRŽAJ	Izraditi program edukacije o važnosti dodatnih ulaganja jedinica lokalne samouprave u obrazovanje Rasporediti ravnomjerno obrazovne ustanove i učiniti ih dostupnima svim stanovnicima Županije Analizirati institucionalne i edukacijske potrebe pri osnivanju novih ustanova predškolskog obrazovanja (dječjih vrtića) Analizirati potrebe za otvaranjem privatnih ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja te srednjih škola s pravom javnosti Analizirati edukacijske potrebe i ulaganja u kvalitetnu opremu odgojno-obrazovnih institucija. Informirati o učinjenom i promovirati daljnje programe na županijskoj razini. Pratiti i vrednovati realizaciju i učinak mjere		
REZULTAT	Povećana razina znanja i informiranosti o obrazovnim mogućnostima na županijskoj razini. Osnovane nove predškolske ustanove te provedena reorganizacija srednjoškolskih ustanova po sektorima. Stvorene prostorne mogućnosti za jednosmjenski i cjelodnevni program odgoja i obrazovanja u osnovnim školama. Povećana kvaliteta nastave, opreme i kadrova u svim obrazovnim institucijama. Ojačane institucionalne sposobnosti (ljudski potencijali). Proveden plan edukacije (održani seminari, konferencije i edukativne radionice o programima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, te europskim obrazovnim programima. Kontinuirano stručno usavršavanje i edukacija.		
RAZVOJNI UČINAK	Podignuta razina kvalitete obrazovanja na području SMŽ-e		
INDIKATORI	Izgrađena najmanje 1 srednjoškolska ustanova za obrazovanje obrtničkih zvanja Izgrađene najmanje 2 osnovne škole na području Županije Održano 6 programa edukacije za korisnike programa odgoja i obrazovanja Održane 2 edukativne radionice za korisnike programa odgoja i obrazovanja Tiskano 1000 komada promotivnog materijala, emitirane 2 radio emisije 1000 djece i mladih uključeno u različite programe edukacije		
NOSITELJI	Županija, JLS, privatni i civilni sektor		
KORISNICI	Djeca i mladi		
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	Godišnja osnova : 600,000.00 kn Izvori: Proračun RH, proračun SMŽ-e; proračuni JLS		
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	5 godina		

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ Ljudskih RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA
PRIORITET	<i>P 3.1. Unapređenje obrazovnog sustava</i>	
MJERA	<i>3.1.2. Razvoj i jačanje visokog obrazovanja i istraživanja</i>	
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti razvoju visokog obrazovanja u cilju povećanja broja građana s višom i visokom školskom spremom</i>	
CILJ MJERE	<i>Jačanje svijesti o potrebi približavanja visokog obrazovanja stanovnicima Sisačko-moslavačke županije. Poticanje razvoja visokog obrazovanja u cilju povećanja broja građana s višom i visokom školskom spremom. Poticanje obrazovanja na visoko-školskim ustanovama među učenicima srednjih škola i u jedinicama lokalne samouprave, za nastavak školovanja na području Sisačko-moslavačke županije, te na visokoškolskim ustanovama u Zagrebu Jačanje postojećih i stvaranje novih ustanova visokog obrazovanja na području cijele županije</i>	
SADRŽAJ	<i>Rasporediti ravnomjerno ustanove višeg i visokoškolskog obrazovanja na područjima županije (Sisak, Kutina i eventualno još jedan grad na području Banovine - Glina) Definirati oblike poticanja obrazovanja na visokim učilištima u Zagrebu. Definirati oblike stipendiranja studenta u cilju olakšavanja završetka obrazovanja i vezivanja za kasniji rad u županiji Ocijeniti osposobljenost Metalurškog fakulteta u Sisku za regionalnu središnju instituciju razvoja i istraživanja. Izraditi prijedlog programa najvažnijih studijskih područja koji potiču razvoj Sisačko-moslavačke županije i zadovoljavaju njene gospodarske potrebe Izraditi analizu i stvoriti mogućnosti za osnivanje privatnih visokoškolskih ustanova. Poticati i organizirati međuregionalne i međunarodne razmjene studenata Informirati o učinjenom i promovirati daljnji program na županijskoj razini. Pratiti i vrednovati realizaciju i učinak mjere</i>	
REZULTAT	<i>Povećana razina informiranosti o mogućnostima visokog obrazovanja na županijskoj razini Povećan broj novoosnovanih novih studijskih programa Povećani ljudski potencijali u broju visoko-obrazovnih djelatnika u županiji Proveden plan edukacije (održani seminari, konferencije i edukativne radionice o mogućnostima cjeloživotnog napredovanja u području visokog obrazovanja, sukladno programima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, te europskim obrazovnim programima) Povećan broj odobrenih projekata od strane nacionalnih i EU programa Kontinuirano stručno usavršavanje i edukacija</i>	
RAZVOJNI UČINAK	<i>Podignuta kvaliteta i razvoj visokog obrazovanja te podignut stupanj konkurentnosti SMŽ-e</i>	
INDIKATORI	<i>Osnovana najmanje 4 nova studijska programa Povećan broj korisnika programa visokog obrazovanja za najmanje 10% Održana 1 konferencija o značaju obrazovanja na visokoškolskim institucijama Odobren najmanje 1 projekt od strane nacionalne i EU fondova Održane 3 radionice o mogućnostima usavršavanja preko programa specijalističkih studija i daljnjeg napredovanja u području visokog obrazovanja</i>	
NOSITELJI	<i>Županija, JLS, privatni i civilni sektor</i>	
KORISNICI	<i>Znanstvene institucije, mladi, građani SMŽ-e</i>	
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova: 800.000,00 kn Usklađenost sa razvojnim ciljevima i prioritetima ŽRS, Nacionalne strategije RH i razvojne politike EU.</i>	
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>	

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA
PRIORITET	<i>P 3.2. Razvoj ljudskih resursa</i>	
MJERA	<i>3.2.1. Promocija i podrška programima cjeloživotnog učenja i usavršavanja</i>	
SVRHA MJERE	<i>Ojačati svijest institucija i građana o potrebi ulaganja u cjeloživotno učenje i kontinuirano obrazovanje, te širenje mogućnosti njegove dostupnosti</i>	
CILJ MJERE	<i>Pridonijeti kontinuiranom odgoju i obrazovanju građana svih stručnih sprema. Cjeloživotno učenje u cilju povećanja osobne fleksibilnosti i prilagodljivosti na tržištu rada Poticati razvoj institucija za cjeloživotno učenje Educirati i poticati građanstvo na samoinicijativno uključivanje u programe cjeloživotnog učenja</i>	
SADRŽAJ	<i>Rasporediti ravnomjerno obrazovne ustanove za cjeloživotno učenje i prekvalifikaciju i učiniti dostupnima svim stanovnicima Županije Izraditi programe edukacije o važnosti cjeloživotnog učenja i strukovnih prekvalifikacija uz suradnju s Agencijom za odgoj i obrazovanje te Agencijom za mobilnost i programe Europske Unije Jačati institucionalne potencijale, te osposobljavati županijska tijela i jedinice lokalne samouprave, privatni i civilni sektor za provedbu politika i programa RH i Europske Unije Jačati snažnu promidžbu programa na županijskoj razini Pratiti i vrednovati realizaciju i učinak mjere</i>	
REZULTAT	<i>Povećana razina znanja i informiranosti o obrazovnim mogućnostima cjeloživotnog učenja i prekvalifikacija strukovnih zanimanja na županijskoj razini Proveden plan edukacija (održani seminari, konferencije i edukativne radionice) o programima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, te europskim programima cjeloživotnog učenja Povećan interes osoba za uključivanje u programe cjeloživotnog učenja, uz povećan broj ljudi s prekvalificiranim zanimanjima Kontinuirano stručno usavršavanje i edukacija</i>	
RAZVOJNI UČINAK	<i>Povećana konkurentnost SMŽ-e</i>	
INDIKATORI	<i>Povećan broj korisnika programa cjeloživotnog učenja te educiranih građana za najmanje 10% Održano najmanje 10 edukativnih radionica Tiskano 500 komada promotivnog materijala Emitiran 5 radio emisija o važnosti programa cjeloživotnog učenja Održana 1 konferencija o važnosti kontinuiranog obrazovanja Kontinuirano stručno usavršavanje primjenom novih programa obrazovanja</i>	
NOSITELJI	<i>Županija, JLS, javni, privatni i civilni sektor, građanstvo, mladi</i>	
KORISNICI	<i>Odrasli građani i mladi.</i>	
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 200,000.00 kn Izvori: Proračun RH, proračun SMŽ-e; proračuni JLS</i>	
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>Kontinuirano</i>	

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA
PRIORITET	<i>P 3.2. Razvoj ljudskih resursa</i>	
MJERA	<i>3.2.2. Podrška programima opismenjivanje, učenja stranih jezika te informatičko-komunikacijskih tehnologija</i>	
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti jačanju svijesti o potrebi vlastite obrazovne nadgradnje radi lakšeg uključivanja u sve tokove života i rada</i>	

CILJ MJERE	<i>Podizanje kvalitete obrazovanosti građana kroz razvoj programa pismenosti i komunikacije na materinjem jeziku, te učenja stranih jezika i informatičke pismenosti Pridonijeti jačanju postojećih i stvaranju novih ustanova za stjecanje obrazovanja, učenja stranih jezika i informatičko-komunikacijskih tehnologija</i>
SADRŽAJ	<i>Stvoriti uvjete i kadar za što veći broj izborne nastave iz područja stranih jezika i informatičko-komunikacijskih tehnologija u osnovnim i srednjim školama Ohrabriti i pomoći osnivanje obrazovnih ustanovi iz ovih područja, posebno u jedinicama lokalne samouprave udaljenim od većih gradskih središta Poticati programe opismenjavanja, učenja stranih jezika i informatičko-komunikacijskih tehnologija u veleučilištima i na druge načine ih učiniti široko dostupnim Poticati programe učenja stranih jezika u međunarodnim razmjenama učenika i studenata Informirati o učinjenom i promovirati daljnje programe na županijskoj razini Pratiti i vrednovati realizaciju i učinke mjere</i>
REZULTAT	<i>Stvoreni uvjeti i kadar za sve veći broj izbornih programa Povećana razina znanja i informiranosti o dostupnosti i mogućnostima sudjelovanja u programima opismenjavanja, učenja stranih jezika te informatičko-komunikacijskih tehnologija Osnivanje novih ustanova za područja učenja stranih jezika i informatičko-komunikacijskih tehnologija Proveden plan edukacije (održani seminari, konferencije i edukativne radionice o programima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, te europskim obrazovnim programima.)</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Povećana konkurentnost SMŽ-e</i>
INDIKATORI	<i>Povećan broj korisnika programa opismenjavanja, učenja stranih jezika i informatičko-komunikacijskih tehnologija za 15% Povećan broj uključenih građana u ovim programima edukacije za 10% Tiskano 500 komada promotivnog materijala</i>
NOSITELJI	<i>Županija, JLS, privatni i civilni sektor</i>
KORISNICI	<i>Odrasli građani, djeca i mladi</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 150.000,00 kn Izvori: Proračun RH, proračuni JLS.</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>8. godina</i>

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA
PRIORITET		<i>P 3.2. Razvoj ljudskih resursa</i>
MJERA		<i>3.2.3. Razvoj aktivnog i fleksibilnog tržišta rada</i>
SVRHA MJERE		<i>Pridonijeti razvoju lokalnog tržišta rada koje je aktivno i fleksibilno, informirano i pravodobno predviđa potražnju i s tim u skladu prilagođava ponudu tekućim potrebama, povećava zaposlenost i otvaranje novih radnih mjesta</i>
CILJ MJERE		<i>Poduprijeti strukovno i visoko obrazovanje i obrazovne programe te usklađivanje i usmjeravanje prema potrebama gospodarstva. Pridonijeti rješavanju nekih socijalnih problema kao što su depopulacija i deruralizacija.</i>

SADRŽAJ	<p>Unaprijediti lokalno tržište rada koordinacijom rada velikog broja društvenih subjekata, čije je partnerstvo i suradnju potrebno planski usmjeravati, integrirati i jačati</p> <p>Definirati uloge i odgovornosti svakog sudionika, te po potrebi prilagoditi i unaprijediti njihov način rada i kapacitete, te usmjeriti djelovanje ka konsenzusom dogovorenim ciljevima. Pridonijeti donošenju koordiniranih mjera za suzbijanje crnog tržišta rada koje zajedno s ostalim aspektima sive ekonomije negativno utječe na konkurentnost i razvojni potencijal</p> <p>Poticati otvaranje radnih mjesta i razvoj netradicionalnih oblika zapošljavanja (skraćeno radno vrijeme, rad na daljinu i sl.)</p> <p>Poticati intervencije koje su namijenjene određenim ciljanim skupinama (npr. zapošljavanje žena).</p> <p>Izraditi plan aktivnosti te provoditi edukativne programe za razvoj sustava brže informiranosti, brzom i lakom pristupu ažuriranim informacijama o ponudi i potražnji</p> <p>Izraditi analizu tržišta rada s posebnim osvrtom sivog tržišta rada, te izraditi plan aktivnosti vezane uz uključenje većeg broja ljudi na legalno tržište rada, te fleksibilnost radne snage</p> <p>Pratiti i vrednovati realizaciju i učinak mjera</p>
REZULTAT	<p>Integrirana i ojačana suradnja svih relevantnih subjekata</p> <p>Provedene mjere za suzbijanje sivog tržišta rada</p> <p>Izrađen plan poticaja za zapošljavanje marginaliziranih skupina</p> <p>Izrađen program za unapređenje protoka i pristupa informacijama</p> <p>Izrađen program za otvaranje novih radnih mjesta i samozapošljavanje</p> <p>Izrađen plan razvoja alternativnih oblika zapošljavanja – analiza i planiranje, info promotivne aktivnosti, savjetovanje i edukacija, uspostava institucija za posredovanje, itd.</p>
RAZVOJNI UČINAK	Porast razine zapošljavanja i konkurentnosti u SMŽ-i
INDIKATORI	<p>Izrađen 1 program za brži i lakši pristup informacijama</p> <p>Izrađena 1 analiza izmijenjenih i prilagođenih programa obrazovanja sukladno potrebama gospodarstva</p> <p>Povećana zapošljivost marginaliziranih skupina za 10%</p> <p>Tiskano 1000 komada promotivnog materijala</p>
NOSITELJI	Županija, HZZ, obrazovne institucije
KORISNICI	Sudionici u obrazovnom procesu, nezaposlene i zaposlene osobe
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<p>Godišnja osnova : 25.000,00 kn</p> <p>Izvor: Proračun SMŽ-e, Proračuni JLS, Proračun RH, Programi EU</p>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3. godine

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ Ljudskih RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDRA
PRIORITET	P 3.2. Razvoj ljudskih resursa	
MJERA	3.2.4. Usklađenost ponude i potražnje na tržištu rada i stvaranje kompetentne radne snage	
SVRHA MJERE	Pridonijeti sustavnom izgrađivanju i razini obrazovanosti na tržištu rada i unapređivanju formalno stečenih znanja s novim vještinama te na taj način pridonijeti većoj konkurentnosti gospodarstva i razvoju društva znanja	
CILJ MJERE	<p>Poduzimanje proaktivnih mjera koje će izgraditi pragmatične i trajne veze između institucija lokalnog gospodarstva i obrazovanja</p> <p>Poticanje priprema programa obrazovanja i obuke koji su usklađeni s potrebama ekonomije.</p> <p>Jačanje postojeće baze podataka, stvaranje i usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada</p> <p>Poticanje učenja stranih jezika i znanja informatičko-komunikacijskih tehnologija, kako bi se jačala konkurentnost i zapošljavanje radne snage sukladno potrebama tržišta rada.</p> <p>Jačanje obrazovne strukture stanovništva, a time i kvalitete života i konkurentnosti gospodarstva</p>	

SADRŽAJ	<p>Mobilizirati sve relevantne sudionike, izraditi analizu stanja i njihovih uzroka</p> <p>Pripremiti, promovirati, provoditi i pratiti pojedinačne programe</p> <p>Izraditi izmjene obrazovnih programa u smislu povećanja udjela praktičnog dijela nastave, kako bi se završetkom školovanja što spremnije i brže udovoljilo potrebama radnih mjesta na koja će se zapošljavati</p> <p>Ocijeniti osnovne probleme i utvrditi plan aktivnosti vezano uz unapređenje svakog od spomenutog oblika suradnje</p> <p>Ocijeniti osposobljenost za pripremu razvojnih projekata za stvaranje kompetentne radne snage</p> <p>Stvoriti sustav povremenog informiranja između HOK-e, gospodarstvenika i HZZZ-a o ponudi i potražnji na tržištu rada</p>
REZULTAT	<p>Izrađene izmjene obrazovnih programa</p> <p>Izrađena analiza stanja i njihovih uzroka ponude i potražnje na tržištu rada</p> <p>Izrađen plan aktivnosti s ciljem za poboljšanje svih oblika suradnje</p> <p>Uspostavljen sustav informiranja između gospodarstvenika, HOK-a i HZZZ-a, s ciljem utvrđivanja potrebnih mehanizama za realizaciju svih oblika suradnje</p> <p>Ocijenjena sposobnost za pripremu razvojnih projekata za stvaranje kompetentne radne snage</p> <p>Pripremljeni i sprovedeni pojedinačni programi</p>
RAZVOJNI UČINAK	Povećana konkurentnost SMŽ-e
INDIKATORI	<p>Izrađena 1 analiza stanja i njihovih uzroka ponude i potražnje na tržištu rada</p> <p>Izrađen 1 plan aktivnosti za poboljšanje svih oblika suradnje</p> <p>Izrađen sustav informiranja između gospodarstvenika i institucija</p> <p>Definirano najmanje 5 novih oblika suradnje</p> <p>Održano 3 programa edukacije (seminara, konferencija, radionica)</p> <p>Tiskano 1000 komada promotivnih materijala</p>
NOSITELJI	Županija, HZZZ, obrazovne institucije, gospodarstvenici
KORISNICI	Nezaposlene osobe, zaposlene osobe, učenici, studenti
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<p>Godišnja osnova : 100.000,00 kn</p> <p>Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračun RH, Programi EU</p>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	3 godine

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA
PRIORITET		P 3.3. Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne infrastrukture i usluga
MJERA		3.3.1. Promocija preventivne i učinkovitijeg korištenja resursa
SVRHA MJERE		Povećanje zdravlja, smanjenje smrtnosti te povećanje razine socijalne sigurnosti stanovnika SMŽ-e
CILJ MJERE		<p>Povećati razinu svijesti stanovnika SMŽ-e o važnosti razmišljanja, organizaciji te realizaciji zdravog načina življenja</p> <p>Povećati spoznaju o važnosti prevencije kroz način prehrane, tjelesnih aktivnosti, štetnosti opijata i sl.</p> <p>Povećati spoznaju o štetnosti nasilja, o važnosti skladnih odnosa u obiteljskoj zajednici</p> <p>Jačati socijalnu sigurnost stanovnika SMŽ-e</p> <p>Promicanje rada i uključivanja udruga građana u provedbu prevencije</p> <p>Povećati suradnju, partnerski odnos, zdravstvenih i socijalnih institucija sa organizacijama civilnog društva s ciljem provedbe preventivnih mjera zdravog života i sigurnijeg života u zajednici.</p>

SADRŽAJ	<p>Provoditi programe i projekte koji doprinose promidžbi zdravog života i prevenciji bolesti, programe i projekte prevencije od kardiovaskularnih bolesti</p> <p>Provesti programe i projekte prevencije od nasilja, programe i projekte prevencije ovisnosti o drogama, te programe i projekte prevencije od pretilosti</p> <p>Provesti programe i projekte prevencije od karcinoma, provoditi i ostale programe i projekte od važnosti za promociju zdravog života i prevenciju bolesti</p> <p>Provoditi edukaciju svih raspoloživih resursa u SMŽ-i</p> <p>Koordinirati i povezivati sve raspoložive resurse u zajedničke programe</p>
REZULTAT	<p>Izrada Plana provedbe preventivnih programa i projekata u SMŽ-i</p> <p>Povećana svijest stanovnika SMŽ o potrebi prevencije bolesti i zdravoga života</p> <p>Pokretanje i veće uključivanje organizacija civilnog društva</p>
RAZVOJNI UČINAK	<p>Ravnomjerna raspodjela aktivnosti i zastupljenosti preventive na čitavom području SMŽ-e</p> <p>Manja stopa oboljelih i umrlih</p> <p>Zadovoljnije i zdravije stanovništvo (ujedno i garancija i za povećanje produktivnosti radno sposobnog stanovništva)</p>
INDIKATORI	<p>Broj organizacija civilnog društva koje provode preventivne programe u zdravstvu i socijalnoj skrbi</p> <p>Manji broj osoba ovisnih o duhanu, alkoholu, drogama</p> <p>Manji broj pretilih osoba</p> <p>Manji broj osoba oboljelih od kardiovaskularnih bolesti</p> <p>Manji broj oboljelih i umrlih osoba.</p>
NOSITELJI	Sisačko-moslavačka županija, jedinice lokalne samouprave, zdravstvene i socijalne ustanove, nadležna ministarstva i organizacije civilnog društva
KORISNICI	Stanovnici Sisačko-moslavačke županije
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<p>Godišnja osnova : 6.000.000,00 kn</p> <p>Proračuni: Sisačko-moslavačke županije, JLS, RH, nadležnih ministarstava, donatora, nacionalnih i EU fondova</p>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	Proračunska godina (kontinuirano) za razdoblje 2011.-2013.

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA
PRIORITET	P 3.3. Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne infrastrukture i usluga	
MJERA	3.3.2. Unaprjeđenje infrastrukture, dostupnosti i kvalitete usluga u socijalnim i zdravstvenim ustanovama u privatnom i javnom sektoru	
SVRHA MJERE	Povećanje zdravlja, smanjenje smrtnosti i te povećanje razine socijalne sigurnosti stanovnika SMŽ-e	
CILJ MJERE	Povećanje razine zdravstvene i socijalne zaštite stanovnika SMŽ-e povećanjem zdravstvenog i socijalnog standarda objekata, opreme i vozila, kvalitetnijom i boljom organizacijom te većom dostupnosti i većom kvalitetom zdravstvenih i socijalnih usluga stanovnicima SMŽ-e. Ujednačiti kvalitetu zdravstvenih i socijalnih usluga u svim dijelovima SMŽ-e.	

SADRŽAJ	<p><i>Adaptacija zdravstvenih i socijalnih ustanova koje ne zadovoljavaju postojeće osnovne standarde što podrazumijeva propisanu površinu , broj soba, sanitarnih čvorova, specijalističkih ambulanti i svih pratećih službi</i></p> <p><i>Prenamjena postojećih i izgradnjom novih zdravstvenih i socijalnih objekata</i></p> <p><i>Obnavljanje ambulanti te izgradnja novih objekata u primarnoj zdravstvenoj zaštiti , pri domovima zdravlja te zavodu za javno zdravstvo</i></p> <p><i>Obnavljanje socijalnih ustanova kao što su npr. domovi za starije i nemoćne osobe u SMŽ-i</i></p> <p><i>Obnavljanje zastarjele i nabavom nove opreme u skladu sa propisanim standardom</i></p> <p><i>Nabava novih vozila u zdravstvenim ustanova za HMP i sanitetski prijevoz pacijenata , za patronažu , kućne posjete liječnika i zdravstvenu njegu pacijenata u njihovom domu</i></p> <p><i>Nabava odgovarajućih vozila u socijalnim ustanovama koja su prilagođena prijevozu osoba sa invaliditetom, prilagođena za dostavu hrane u kuću korisnika</i></p>
REZULTAT	<p><i>Novi i obnovljeni objekti u zdravstvu i socijalnoj skrbi</i></p> <p><i>Nova oprema u zdravstvenim i socijalnim ustanovama koja je primjerena propisanom standardu</i></p> <p><i>Zadovoljavajući broj prijevoznih sredstava u zdravstvu i socijalnoj skrbi</i></p>
RAZVOJNI UČINAK	<p><i>Kvalitetniji i viši nivo usluge u zdravstvenoj i socijalnoj skrbi stanovnika SMŽ-e</i></p> <p><i>Ujednačeni razvoj na području cijele SMŽ-e</i></p>
INDIKATORI	<p><i>Broj obnovljenih i izgrađenih objekata u zdravstvenoj i socijalnoj skrbi</i></p> <p><i>Broj nove opreme u zdravstvenoj i socijalnoj skrbi</i></p> <p><i>Broj novih vozila u zdravstvenoj i socijalnoj skrbi</i></p> <p><i>Broj novih zdravstvenih i socijalnih usluga</i></p>
NOSITELJI	<p><i>Sisačko-moslavačka županija, jedinice lokalne samouprave, zdravstvene i socijalne ustanove , nadležna ministarstva</i></p>
KORISNICI	<p><i>Stanovnici Sisačko-moslavačke županije</i></p>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<p><i>Godišnja osnova : 18.000.000,00 kn</i></p> <p><i>Proračuni : Sisačko-moslavačke županije, jedinica lokalne samouprave, nadležnih ministarstava, RH,- donatori, nacionalni i EU fondovi, javno privatno partnerstvo.</i></p>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<p><i>Kroz proračunsku godinu (kontinuirano) u razdoblju od 2011- 2013.</i></p>

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA
PRIORITET		<i>P 3.3. Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne infrastrukture i usluga</i>
MJERA		<i>3.3.3. Podrška obrazovanju i usavršavanju u zdravstvu i socijalnoj skrbi</i>
SVRHA MJERE		<i>Povećanje kvalitete usluga u zdravstvenoj i socijalnoj skrbi</i>
CILJ MJERE		<i>Osiguranje potrebnog broja stručnih radnika</i> <i>Poboljšanje kvalitete rada zdravstvenih radnika i radnika u socijalnoj skrbi kroz školovanja i stručna usavršavanja</i>
SADRŽAJ		<i>Definirati i provoditi programe potpore školovanja deficitarnog kadra</i> <i>Provoditi programe povećanja kvalitete života za stručno osoblje na svim područjima Županije</i> <i>Omogućiti permanentno usavršavanje zdravstvenih radnika i radnika u socijalnoj skrbi</i>
REZULTAT		<i>Povećana kvalitete zdravstvenih usluga i usluga u socijalnoj skrbi</i> <i>Omogućena dostupnost zdravstvenih usluga svima. Povećan broj zdravstvenih djelatnika i djelatnika u socijalnoj skrbi</i> <i>Osiguranje veće kvalitete rada zdravstvenih i socijalnih radnika</i>

RAZVOJNI UČINAK	<i>Ujednačena raspodjela potrebnog stručnog kadra u zdravstvu i socijalnoj skrbi na cijelom području SMŽ te osigurana veća dostupnost usluga zdravstvene i socijalne skrbi u SMŽ-i</i>
INDIKATORI	<i>Broj zdravstvenih i socijalnih radnika Broj zdravstvenih i socijalnih radnika koji se stalno usavršavaju u svome radu</i>
NOSITELJI	<i>Sisačko-moslavačka županija, jedinice lokalne samouprave, zdravstvene i socijalne ustanove i nadležna Ministarstva</i>
KORISNICI	<i>Stručni kadar zaposlen u zdravstvu i socijalnoj skrbi</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 175.000,00 kn Proračuni: Sisačko-moslavačke županije JLS, RH, nadležnih ministarstava, donatori</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>Kroz proračunsku godinu (kontinuirano) u razdoblju 2011.-2013.</i>

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ Ljudskih resursa i visokog društvenog standarda	
PRIORITET	<i>P 3.3. Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne infrastrukture i usluga</i>
MJERA	<i>3.3.4. Podrška razvoju izvaninstitucionalnih oblika skrbi, volonterizma i samopomoći</i>
SVRHA MJERE	<i>Zadovoljenje potreba za zdravstvenom i socijalnom skrbi u kući starijih, nemoćnih, invalidnih, bolesnih, umirućih osoba na području Sisačko-moslavačke županije Osiguranje postupka deinstitutionalizacije zdravstvene i socijalne skrbi u segmentu usluga koje se mogu realizirati u samom domu korisnika</i>
CILJ MJERE	<i>Osigurati dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga u vlastitom domu korisnika Omogućiti korisniku zdravstvenih i socijalnih usluga što duži boravak u svome domu Osigurati pomoć obiteljima starih, nemoćnih, invalidnih, bolesnih i umirućih osoba Povećati broj volontera uključenih u pomoć starijim, nemoćnim, bolesnim, umirućim članovima zajednice. Povećati razinu educiranosti obitelji i samih korisnika koji se nalaze u stanju zdravstvene i socijalne potrebe o pružanju samopomoći do dolaska stručne osobe</i>
SADRŽAJ	<i>Osnivanje centara za pomoć i njegu u kući koji pružaju usluge: - održavanja higijene bolesnika, (kupanje, pedikura, šišanje, presvlačenje kreveta itd.) - pranje i peglanje rublja - pospremanje kuće i održavanje okućnice, - dostava ili priprema obroka, - odvoženje liječniku, nabava lijekova i sl. Osiguranje dovoljnog broja zdravstvene njege u kući Osiguranje svih pratećih usluga u kući korisnika (obrtničke usluge- razni popravci) Osnivanje mobilnih timova za provedbu palijativne skrbi (pomoć obitelji i pomoć umirućem) Stimuliranje volontera za pripomoć svojim sugrađanima, Edukacija obitelji i samaca za pružanje samopomoći do dolaska stručne osobe(npr. obitelji koje žive daleko od liječnika terba podučiti o pružanju hitne pomoći do dolaska HMP.)</i>
REZULTAT	<i>Povećanje kvalitete života korisnika u vlastitom domu Smanjenje socijalne isključenosti starijih i nemoćnih osoba, osoba u stanju socijalne potrebe Osnivanje mobilnih timova za palijativnu skrb i drugih oblika zdravstvene njege u kući korisnika Povećanje potrebe za što dužem ostanku u vlastitom domu i istovremeno smanjenje potrebe za smještajem starijih i nemoćnih osoba u instituciju</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Razvoj izvaninstitucijskih oblika pomoći osobama koje se nalaze u stanju posebne zdravstvene ili socijalne potrebe</i>

INDIKATORI	<p>Broj centara za pomoć i njegu u kući</p> <p>Broj mobilnih timova za pomoć i njegu u kući</p> <p>Broj mobilnih timova za palijativnu skrb</p> <p>Broj zdravstvenih njega u kući</p> <p>Broj volontera</p> <p>Broj educiranih stanovnika za pružanje samopomoći</p>
NOSITELJI	Sisačko-moslavačka županija, jedinice lokalne samouprave, zdravstvene i socijalne ustanove i nadležna Ministarstva i civilno društvo
KORISNICI	Stanovnici Sisačko-moslavačke županije ,starije i nemoćne osobe, osobe s invaliditetom
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<p>Godišnja osnova : 1.550.000,00 kn</p> <p>Proračuni:Sisačko-moslavačkežupanije,JLS,RH, nadležnih ministarstava,nacionalnih i EU fondova, donatori</p>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	Proračunska godina (kontinuirano) u razdoblju 2011.-2013.

STRATEŠKI CILJ RAZVOJ Ljudskih resursa i visokog društvenog standarda	
PRIORITET	P 3.4. Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj
MJERA	3.4.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom
SVRHA MJERE	Stvoriti integrirani sustav gospodarenja otpadom u SMŽ u skladu sa zakonskim propisima RH i smjernicama EU
CILJ MJERE	Uspostava modernog i cjelovitog sustava gospodarenja otpadom koji će uz pozitivne ekonomske učinke doprinijeti očuvanju i unapređenju kvalitete okoliša i životnog prostora
SADRŽAJ	<p>Priprema i izgradnja Županijskog centra za gospodarenje otpadom</p> <p>Uspostava reciklažnih dvorišta i pretovarnih stanica</p> <p>Odvajeno sakupljanje otpada i smanjenje količine ostatnog otpada</p> <p>Saniranje i prenamjena postojećih odlagališta otpada</p> <p>Saniranje divljih odlagališta otpada</p> <p>Provedba informativno-promotivne kampanje koja treba informirati i podići razinu svijesti gospodarskih subjekata i građana o problematici otpada i njegovoj vrijednosti kao sirovini</p>
REZULTAT	<p>Uspostavljanje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom</p> <p>Sprječavanje nastanka otpada, smanjivanje količina otpada i njegovog štetnog utjecaja na okoliš, povećanje područja sakupljanja otpada, recikliranje otpada i sanacija otpadom onečišćenog područja</p>
RAZVOJNI UČINAK	<p>Uspostava integriranog sustava za gospodarenje otpadom u skladu sa zahtjevima i standardima EU</p> <p>Ostvarenje preduvjeta za gospodarenje otpadom na okolišno prihvatljiv način</p> <p>Smanjenje emisija stakleničkih plinova</p> <p>Smanjenje zagađenja tla i vodonosnih područja. Uspostava integriranog sustava za gospodarenje otpadom u skladu sa zahtjevima i standardima EU</p>
INDIKATORI	<p>Uspostavljena 4 reciklažna dvorišta u gradovima</p> <p>Uspostavljene 2 pretovarne stanice</p> <p>Povećanje prikupljene količine posebnih vrsta otpada za 2%</p> <p>Porast količina odvojeno sakupljenog otpada za 2%</p> <p>Provedena sanacija 2 postojeća odlagališta</p> <p>Prenamjena 2 postojeća odlagališta</p> <p>Smanjenje broja divljih odlagališta za 30%</p> <p>Održano 3 seminara za JLS,6 predavanja u gradovima,tiskan letak o ŽCGO</p>

NOSITELJI	Županija, županijska tvrtka za gospodarenje otpadom Eko-start, županijski upravni odjel za zaštitu okoliša i prirode, JLS, komunalna poduzeća.
KORISNICI	Stanovnici, JLS, gospodarstvo Županije i dr.
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	Godišnja osnova : 2.000.000,00 Kn Županijski proračun, proračuni JLS, FZOEU, Europski fondovi i banke
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	2011.-2017.

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ Ljudskih resursa i visokog društvenog standarda	
PRIORITET	P 3.4. Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj		
MJERA	3.4.2. Razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda		
SVRHA MJERE	Uspostava učinkovitog sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području SMŽ-e		
CILJ MJERE	Omogućavanje definiranja i gradnje cjelovitog sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda koji osigurava potreban stupanj zaštite i poboljšanje podzemnih i površinskih voda, a sagrađen je sukladno propisima i strateškim dokumentima RH		
SADRŽAJ	Provesti edukacije, informiranje o potrebama i mogućnostima izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Izraditi projektnu dokumentaciju za realizaciju projekta odvodnje i obrade otpadnih voda Ispianirati i osigurati financijsku podršku za realizaciju sustava odvodnje i obrade otpadnih voda koji osigurava potreban stupanj zaštite i poboljšanje podzemnih i površinskih voda		
REZULTAT	Povećana razina znanja polaznika edukacije o potrebama i mogućnostima izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Ojačane institucionalne sposobnosti i podrške na regionalnoj i lokalnoj razini, te stručno usavršavanje i usvajanje novih znanja Izgrađen sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u skladu s propisima i strateškim dokumentima RH Izrađena projektna dokumentacija za realizaciju projekta odvodnje i obrade otpadnih voda		
RAZVOJNI UČINAK	Osiguran potreban stupanj zaštite i poboljšanje podzemnih i površinskih voda		
INDIKATORI	Održane tri radionice o potrebi izgradnje sustava za pročišćavanje otpadnih voda. Smanjenje direktno ispuštene količine neobrađenih otpadnih voda u vodotokove za 10%. Poboljšanje kakvoće voda za 1 kategoriju nakon redovito provedenih monitoringa. Povećanje broja domaćinstava obuhvaćenih odvodnjom i obradom otpadnih voda (kanalizacijskom mrežom) u gradovima za 10%		
NOSITELJI	Jedinice lokalne samouprave, veliki gospodarski subjekti		
KORISNICI	Stanovništvo Županije, Jedinice lokalne samouprave, obiteljska poljoprivredna gospodarstva		
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	Godišnja osnova : 400.000,00 kn Proračun JLS, EU fondovi.		
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	10 godina		

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA
PRIORITET	<i>P 3.4. Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj</i>	
MJERA	<i>3.4.3. Razvoj sustava vodoopskrbe</i>	
SVRHA MJERE	<i>Osigurati opskrbu kvalitetnom pitkom vodom za stanovništvo Županije</i>	
CILJ MJERE	<i>Podizanje razine dostupnosti pitke vode iz javne vodoopskrbne mreže i na područjima na kojima to do sada nije provedeno, kako bi se osigurala kvaliteta vode koja se koristi i izbjegle negativne posljedice korištenja neodgovarajućih izvora vode za piće</i>	
SADRŽAJ	<i>Valorizirati postojeće i potencijalne izvore pitke vode Odrediti zone sanitarne zaštite izvorišta. Proširiti sustav javne vodoopskrbe Poboljšati očuvanje i održavanje drugih izvora pitke vode (bunara)</i>	
REZULTAT	<i>Izrađena kvalitativna i kvantitativna analiza izvora pitke vode ,te određenost zona sanitarne zaštite izvorišta Proširenje javne vodoopskrbe na području Županije kroz sustavno razvijanje javnih vodoopskrbnih sustava</i>	
RAZVOJNI UČINAK	<i>Povećanje broja stanovnika obuhvaćenih sustavom javne vodoopskrbe. Usklađenost sa razvojnim ciljevima i prioritetima ŽRS i razvojne politike EU.</i>	
INDIKATORI	<i>Povećanje udjela stanovnika obuhvaćenih sustavom javne vodoopskrbe po jedinicama lokalne samouprave za 10%. Broj izvorišta s određenim sanitarnim zonama zaštite predviđenim za proširenje javne vodoopskrbe.</i>	
NOSITELJI	<i>JLS, komunalna poduzeća</i>	
KORISNICI	<i>JLS, građanstvo.</i>	
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 1.000.000,00 kn Fondovi EU, JLS, Hrvatske vode</i>	
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>do 10 godina</i>	

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA
PRIORITET	<i>P 3.4. Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj</i>	
MJERA	<i>3.4.4. Zaštita od poplava</i>	
SVRHA MJERE	<i>Povećanje zaštićenih područja od poplava, zaštita stanovništva, njihove imovine, prometnica, poljoprivrednih i industrijskih prometnica te ostalih ugroženih vrijednosti uz poticanje očuvanja i unapređivanja ekoloških stanja vodotoka te poplavnih vodotoka</i>	
CILJ MJERE	<i>Postizanje gospodarski opravdanog stupnja zaštite stanovništva, imovine, prometnica, infrastrukturnih sustava, poljoprivrednih i industrijskih površina i ostalih ugroženih vrijednosti te poticanje očuvanja i unapređenja ekoloških stanja vodotoka i poplavnih površina te stvaranje preduvjeta za daljnji gospodarski razvoj</i>	

SADRŽAJ	<i>Redovito obavljanje svih potrebnih radova gospodarskog i tehničkog održavanja vodotoka, vodnog dobra i vodnih građevina, gradnja objekata za obranu od poplava (retencije, akumulacije), provođenje mjera operativne obrane od poplava, očuvanje i unaprjeđenje prirodnih retencijskih kapaciteta zemljišta, vodotoka i poplavnih površina</i>
REZULTAT	<i>Smanjenje broja poplavljenih područja, poboljšana kvaliteta življenja uz zaštićena područja</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Očuvanje i unaprjeđenje ekoloških stanja vodotoka, poplavnih površina te stvaranje preduvjeta za daljnji i održivi gospodarski razvoj</i>
NOSITELJI	<i>Hrvatske vode, SMŽ, JLS, Služba za zaštitu i spašavanje, Zavod za prostorno uređenje SMŽ</i>
KORISNICI	<i>Stanovnici i gospodarstvo Županije</i>
INDIKATORI	<i>Broj uređenih i funkcionalnih vodotoka, broj izgrađenih objekata za obranu od poplava, broj donošenih novih i niveliranje postojećih planova obrane od poplava</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 1.000.000,00 kn SMŽ, JLS, Hrvatske vode.</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>2011. – 2013. godine</i>

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ Ljudskih resursa i visokog društvenog standarda	
PRIORITET	<i>P 3.4. Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj</i>		
MJERA	<i>3.4.5. Plinifikacija Županije</i>		
SVRHA MJERE	<i>Omogućiti uporabu plina svakom potencijalnom korisniku u Županiji</i>		
CILJ MJERE	<i>Nastavak izgradnje plinske mreže sukladno Planu razvoja mreže plinovoda na području SMŽ-e odnosno sukladno potrebama zbog širenja/izgradnje novih stambeno-poslovnih područja.</i>		
SADRŽAJ	<i>Nastavak izgradnje sustava distribucije plina i opskrba plinom</i>		
REZULTAT	<i>Porast ulaganja u gospodarstvo SMŽ-e kao posljedica odgovarajuće komunalne opremljenosti, pri čemu se treba uzeti u obzir da je stupanj plinifikacije u SMŽ-i veoma zadovoljavajući, tj. gotovo svi poslovni subjekti imaju mogućnost pristupa plinskoj mreži</i>		
RAZVOJNI UČINAK	<i>Porast gospodarskih aktivnosti i razine zaposlenosti te veća konkurentnost gospodarstva SMŽ-e</i>		
NOSITELJI	<i>Energetska poduzeća, Jedinice lokalne samouprave, Sisačko-moslavačka županija, Hrvatska energetska regulatorna agencija, Zavod za prostorno uređenje SMŽ-e</i>		
KORISNICI	<i>Stanovništvo i gospodarstvo Županije</i>		
INDIKATORI	<i>Broj kilometara novoizgrađene plinske mreže, broj novih potrošača - kućanstava i gospodarskih subjekata, broj novozaposlenih</i>		
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 2.000.000,00 kn SMŽ, JLS, nacionalni i EU fondovi</i>		
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>2011. - 2013. godine</i>		

STRATEŠKI CILJ		RAZVOJ Ljudskih resursa i visokog društvenog standarda	
PRIORITET	<i>P 3.4. Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj</i>		

MJERA	3.4.6. <i>Izgradnja i održavanje sustava infrastrukture</i>
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti unaprjeđenju razvoja infrastrukture Županije u skladu s potrebama i prioritetima gospodarskog i socijalnog razvoja.</i>
CILJ MJERE	<i>Ravnomjerno infrastrukturno opremanje prostora Županije u skladu s prioritetnim potrebama stanovništva i gospodarstva, te brigom prema očuvanju okoliša i prirode. U cilju maksimiziranja pozitivnih učinaka jedne od glavnih strateških snaga Županije – njezine povoljne geostrateške pozicije (blizina Zagreba, zračne luke i autoceste, plovni put Savom, itd.) – potreban je integrirani pristup planiranju, izgradnji i održavanju infrastrukturnih sustava</i>
SADRŽAJ	<i>Intenzivirati jačanje međusektorske suradnje i aktivnostima gospodarskog razvoja u horizontalnom i vertikalnom smislu Prioritizirati investicije u infrastrukturu u skladu sa socijalnim i ekonomskim programima Ojačati vertikalnu spregu između lokalnih, regionalnih i nacionalnih programa, te programa međunarodne zajednice Praćenje i vrednovanje realizacije i učinka mjere</i>
REZULTAT	<i>Poboljšani uvjeti za brži i intenzivniji gospodarski razvoj uz podizanje razine znanja i vještina lokalnog stanovništva, povećanje mobilnosti radne snage, podizanje kvalitete života u ruralnim područjima, stvaranje uvjeta koji pogoduju i privlače domaća i strana izravna ulaganja</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Pripremljena projektna dokumentacija za realizaciju infrastrukturnih projekata te usvojen plan prioriteta infrastrukturnih investicija na području SMŽ-e</i>
INDIKATORI	<i>Broj odluka Županijskog partnerstva SMŽ-e o kandidiranju projekata za sufinanciranje iz alternativnih izvora; Porast ulaganja u poduzetništvo na područjima izgrađene infrastrukture za najmanje 25%; Porast naseljenosti na područjima izgrađene infrastrukture SMŽ-e</i>
NOSITELJI	<i>Županija</i>
KORISNICI	<i>Županija, JLS, gospodarski subjekti, javni, privatni i civilni sektor, građanstvo.</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 9.000.000,00 kn Izvori: Proračun SMŽ-e, Proračuni JLS, Proračun RH, Programi EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ		OČUVANI OKOLIŠ, ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNOM I KULTURNOM BAŠTINOM
PRIORITET		<i>P 4.1. Očuvanje i zaštita okoliša</i>
MJERA		<i>4.1.1. Održavanje i nadogradnja sustava mjerenja, praćenja i vrednovanja kakvoće okoliša, te izgradnja sustava upravljanja okolišem</i>
SVRHA MJERE		<i>Pridonijeti jačanju sustava mjerenja, praćenja i vrednovanja svih sastavnica kakvoće okoliša, te izgradnji sustava upravljanja njime</i>
CILJ MJERE		<i>Očuvanje okoliša na području SMŽ-e</i>

SADRŽAJ	<i>Očuvanje i zaštita okoliša kroz održavanje i nadogradnju sustava praćenja kakvoće okoliša Povezivanje i razmjena informacija o okolišu između odgovornih institucija i zainteresiranih sudionika u Županiji Razvijati i nadograđivati infrastrukturu za praćenje sastavnica okoliša (zrak, voda ,tlo) Integrirati brigu za okoliš u sve gospodarske grane Edukacija i informiranje javnosti o načinima i modelima prevencije rizika u zaštiti okoliša</i>
REZULTAT	<i>Izrađen program zaštite okoliša Izrađen program zaštite i poboljšanja kakvoće zraka Revidirana lokalna mreža postaja za praćenje kakvoće zraka Proveden monitoring kakvoće voda Proveden monitoring kakvoće tla Povećana razina znanja i informiranosti stanovništva o pitanjima zaštite okoliša</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Smanjenje razine rizika štetnog utjecaja okolišnih čimbenika za stanovništvo i prirodu, postizanje sustavne kontrole okolišnih čimbenika i faktora rizika na zdravlje</i>
INDIKATORI	<i>Poboljšanje kakvoće zraka za jednu kategoriju Smanjenje razine rizika štetnog utjecaja od onečišćenja (od otpada, prometnice ,industrijske emisije, odvodnja i obrada otpadnih voda i dr.) Povećanje broja institucija uključenih u sustav praćenja kakvoće okoliša Povećanje broja ekoloških razvojnih projekata (obnovljivi izvori energije, ekološka poljoprivreda, eko-turizam i dr.) Provedene tri edukacijske radionice</i>
NOSITELJI	<i>Županija, županijski Upravni odjel za zaštitu okoliša i prirode, i prostorno uređenje i graditeljstvo, Županijski zavod za prostorno uređenje, JLS, komunalna poduzeća , znanstvene i ostale institucije</i>
KORISNICI	<i>Stanovnici,JLS,gospodarstvo Županije i dr.</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 400.000,00 kn Županijski proračun, FZOEU, sredstva EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>3 godine</i>

STRATEŠKI CILJ		OČUVANI OKOLIŠ, ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNOM, POVIJESNOM I KULTURNOM BAŠTINOM
PRIORITET		<i>P 4.1. Očuvanje i zaštita okoliša</i>
MJERA		<i>4.1.2. Informiranje i uključivanje javnosti u pitanja okoliša</i>
SVRHA MJERE		<i>Unaprijediti razinu zaštite okoliša i stvoriti uvjete za njegovo održivo korištenje</i>
CILJ MJERE		<i>Senzibiliziranje javnosti o potrebi očuvanja okoliša.</i>
SADRŽAJ		<i>Suradnja sa civilnim sektorom u osmišljavanju, provedbi projekata i programa u svrhu izgradnje i povećanjem svijesti, te individualne i društvene odgovornosti po pitanju zaštite okoliša i održivog razvoja Kontinuirano obrazovanje stanovništva (od predškolske dobi preko osnovnih i srednjih škola) te podizanje svijesti građana svih dobnih kategorija o smanjenju zagađenja ,kao i potpora eko-inicijativama građanskog društva</i>

REZULTAT	<i>Uključenost i povećanje broja okolišno svjesnih građana sa ciljem smanjenja zagađenja i očuvanja okoliša</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Doprinos razvoju turizma i ekološke proizvodnje a time i razvoju gospodarstva</i>
INDIKATORI	<i>Povećanje broja aktivnih eko-udruga na području Županije Povećanje broja i ukupne vrijednosti provedenih programa i projekata Visina županijskih sredstava za potporu rada eko-udruga Povećanje broja programa edukacija o okolišu Povećanje broja škola uključenih u eko-programe</i>
NOSITELJI	<i>Županija, županijski upravni odjel za zaštitu okoliša i prirode, JLS, škole</i>
KORISNICI	<i>Stanovnici, JLS</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 200.000,00 kn Županijski proračun</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>kontinuirano</i>

STRATEŠKI CILJ		OČUVANI OKOLIŠ, ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNOM, POVIJESNOM I KULTURNOM BAŠTINOM	
PRIORITET	<i>P 4.2. Održivo korištenje prirodnih resursa i kulturne baštine</i>		
MJERA	<i>4.2.1. Valorizacija i učinkovito upravljanje kulturno-povijesnim materijalnim i nematerijalnim nasljeđem</i>		
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti identifikaciji i stručnom vrednovanju kulturno-povijesne baštine u svrhu učinkovitog upravljanja, te zaštiti i njegovanju materijalnog i nematerijalnog nasljeđa na području SMŽ.</i>		
CILJ MJERE	<i>Jačanje kapaciteta za uspostavu kontinuiranog sustava održivog korištenja kulturno-povijesne baštine te identifikacija i uključivanje ključnih čimbenika u planiranje, zaštitu i upravljanje kulturno-povijesnom baštinom</i>		
SADRŽAJ	<i>Provesti sustavnu inventarizaciju stanja objekata kulturno-povijesne baštine na području SMŽ-e Osmisliti i provoditi plan umrežavanja dionika iz sektora kulturno povijesne baštine a posebice sa sektorom turizma imajuću u vidu činjenicu da je kulturno povijesno nasljeđe bitna odrednica identiteta Županije Izraditi i provoditi plan pružanja potpora za aktivnosti obnove, restauriranja i održavanja duhovnih i arheoloških lokaliteta na području SMŽ-e Izraditi i provoditi program osiguranja stručne i financijske potpore za očuvanje kulturno umjetničke baštine</i>		
REZULTAT	<i>Održivo korištenje i racionalan pristup korištenju i zaštiti kulturno-povijesne baštine na području SMŽ-e</i>		
RAZVOJNI UČINAK	<i>Veći broj obnovljenih i u funkciju održivog razvoja stavljenih spomenika kulturno-povijesne baštine kao osnove za razvoj turizma i pratećih djelatnosti na području SMŽ-e</i>		

INDIKATORI	<p>Ažurirano integrirano Izvješće o stanju objekata kulturno-povijesne baštine na području SMŽ-e</p> <p>Najmanje 5 novo valoriziranih objekata kulturno povijesne baštine na području SMŽ-e</p> <p>Najmanje 3 radionice starih autohtonih obrta otvorene na području SMŽ-e korištenjem županijskih sredstava potpore</p> <p>Povećanje izdvajanja županije za obnovu, restauriranje i održavanje duhovno i arheoloških lokaliteta na području SMŽ-e</p> <p>Najmanje 5 novih partnerskih projekata uključivanja kulturno povijesne baštine u programe turističke ponude SMŽ-e</p> <p>Najmanje 3 nova turistička proizvoda SMŽ-e prepoznata i promovirana kao dio turističke ponude SMŽ-e</p> <p>Najmanje 2 projekta međužupanijske suradnje u području održivog korištenja kulturno-povijesne baštine.</p> <p>Broj provedenih edukacijskih programa i manifestacija vezanih za očuvanje i promicanje tradicijskih, kulturno-povijesnih vrijednosti na području SMŽ-e povećan za 10%.</p>
NOSITELJI	Županija, Turistička zajednica, JLS, obrazovne institucije i kulturno-umjetnička društva
KORISNICI	Stanovnici, kulturne ustanove i institucije, kulturno-umjetnička društva
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	Godišnja osnova : 50.000,00 kn Proračun Županije, JLS, Ministarstvo kulture, sredstva EU.
RAZDOBLJE PROVEDBE	Kontinuirano

STRATEŠKI CILJ		OČUVANI OKOLIŠ, ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNOM, POVIJESNOM I KULTURNOM BAŠTINOM
PRIORITET		P 4.2. Održivo korištenje prirodnih resursa i kulturne baštine
MJERA		4.2.2. Valorizacija i učinkovito upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima
SVRHA MJERE		Unaprijediti postojeću razinu upravljanja zaštićenim dijelovima prirode kao važnog potencijala SMŽ-e
CILJ MJERE		Unaprjeđenje upravljanja zaštićenim dijelovima prirode na način koji kvalitetno integrira zaštitu i korištenje
SADRŽAJ		<p>Izrada studija inventarizacija ugroženih i zaštićenih vrsta, staništa i krajobraza</p> <p>Provedba integracije zaštite i korištenja prirodnih vrijednosti</p> <p>Provedba postupke zaštite te aktivne mjere za održivo korištenje značajnih prirodnih vrijednosti na području SMŽ-e</p> <p>Izrada Izvješća o stanju prirode, izrada planova upravljanja za zaštićena područja</p> <p>Provođenje monitoringa ugroženih vrsta i staništa</p>
REZULTAT		Održivo korištenje raspoloživih prirodnih resursa i sprečavanje štetnog djelovanja u prirodi
RAZVOJNI UČINAK		Stvoren atrakcijska baza za dugotrajni razvoj turizma za eko-turizam i tradicionalnu proizvodnju na području županije
INDIKATORI		<p>Izrađeno 5 studija inventarizacije ugroženih vrsta i staništa</p> <p>Izrađene dvije studije za biciklističke staze u zaštićenim područjima.</p> <p>Izrađena brošura prirodne vrijednosti SMŽ-e</p> <p>Smanjenje površine pod invazivnim vrstama za 50 ha</p> <p>Izrađeno (1) izvješće o stanju prirode</p> <p>Izrađeno 5 izvješća o provedenom monitoringu zaštićenih vrsta</p>

NOSITELJI	<i>Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima, SMŽ, županijski upravni odjel za zaštitu okoliša i prirode, JLS, svi drugi zainteresirani subjekti</i>
KORISNICI	<i>Stanovništvo Županije, JLS, gospodarstvo Županije</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 300.000,00 kn Županijski proračun, FZOEU, Ministarstvo kulture, sredstva EU</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE MJERE	<i>Kontinuirano</i>

OČUVANI OKOLIŠ, ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNOM, POVIJESNOM I KULTURNOM BAŠTINOM	
STRATEŠKI CILJ	
PRIORITET	<i>P 4.2. Održivo korištenje prirodnih resursa i kulturne baštine</i>
MJERA	<i>4.2.3. Jačanje Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima</i>
SVRHA MJERE	<i>Pridonijeti kvalitetnijem uključivanju Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima u mrežu međusektorske suradnje kroz izradu zajedničkih programa</i>
CILJ MJERE	<i>Jačanje kapaciteta Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima kroz međusektorsku suradnju s ciljem zaštite i promoviranja prirodnih vrijednosti na području SMŽ-e</i>
SADRŽAJ	<i>Izraditi i provoditi plan provedbe edukacije i promocije zaštićenih prirodnih vrijednosti SMŽ-e i ugradnja istih u postojeću turističku ponudu SMŽ-e Izraditi studiju mogućnosti uključivanja lokalnog stanovništva u aktivnosti prezentacije prirodne baštine u ulozu lokalnih vodiča kao opciju za zaustavljanje negativnog demografskog trenda na područjima zaštićene prirode Razvijati i uključivati tematske putove koji uključuju prirodnu baštinu u postojeće ili nove turističke kapacitete pojedinog područja Poticati suradnju sa znanstvenim i obrazovnim institucijama na projektima sustavnog praćenja stanja u okolišu zaštićenih područja Poticati multisektorski pristup sustavnom praćenju stanja u okolišu i promoviranju aktivnosti na zaštiti i očuvanju prirodnih vrijednosti okoliša SMŽ-e Osmisliti i provoditi programe za provođenje organiziranog promatranja ptica na područjima zaštićenih prirodnih vrijednosti SMŽ-e Tiskanje promotivnog materijala zaštićenih područja i područja Ekološke mreže u SMŽ-e</i>
REZULTAT	<i>Bolja prezentacija prirodnih vrijednosti SMŽ-e, potpunija ponuda turističkog proizvoda, generiranje mogućnosti ostanka lokalnog stanovništva na pojedinom području kroz omogućavanje dodatne zarade Zadržavanje mlađe populacije Postojanje turističke karte sa zaštićenim prirodnim vrijednostima. Veća i potpunija baza podataka Šira grupa suradnika i volontera, brža provedba projekata i programa</i>
RAZVOJNI UČINAK	<i>Jačanje turizma u SMŽ. Učinkovitija provedba razvojnih projekata</i>
INDIKATORI	<i>Provedene 3 radionice za unapređenje znanja lokalnih turističkih vodiča Pripremljeno najmanje pet partnerskih projekata Javne ustanove i škola sa područja SMŽ-e Izrađena najmanje 2 diplomatska ili doktorska znanstvena ili stručna rada u domeni rada Javne ustanove Organizirano 5 posjeta (stručno vodstvo) u zaštićenim područjima Najmanje 15 volontera obučeno i uključeno u provedbu monitoringa ugroženih vrsta i program održavanja i zaštite prirodnih vrijednosti Izrađen raspored grupa za organizirano promatranje ptica na području SMŽ-e Predstavljena i promovirana Turistička karta SMŽ sa zaštićenim prirodnim vrijednostima Postavljene najmanje 3 informativne ploče na područjima zaštićene prirode u SMŽ-i</i>

NOSITELJI	<i>Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima SMŽ-e Turistička zajednica SMŽ, škole SMŽ-e, Stručne i znanstvene institucije RH Lokalne TZ</i>
KORISNICI	<i>Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima SMŽ-e Turistička zajednica SMŽ, Lokalne TZ, Lokalna uprava, Lokalno stanovništvo, Institucije RH – sveučilišta itd..</i>
FINANCIJSKA SREDSTVA I IZVORI	<i>Godišnja osnova : 200.000,00 kn Ministarstvo turizma RH</i>
RAZDOBLJE PROVEDBE	<i>10 GODINA</i>

POGLAVLJE 8. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA POSEBNIM PODRUČJIMA

Posebna područja Sisačko-moslavačke županije

Potpomognuta područja

Potpomognuta područja Sisačko-moslavačke županije određene su Indeksom razvijenosti. U I. i II. skupinu, odnosno u potpomognuta područja, pripadaju 13 jedinica lokalne samouprave Sisačko-moslavačke županije:

- I. skupina (Donji Kukuruzari, Dvor, Gvozd, Hrvatska Dubica, Hrvatska Kostajnica, Jasenovac, Majur i Topusko),
- II. skupina (Glina, Novska, Petrinja, Sunja, Sisak - naselja: Blinjski Kut, Klobučak, Letovanci, Madžari i Staro Selo).

Ruralna područja

U Strategiji ruralnog razvoja RH 2008. – 2013. koristi se definicija OECD-a za ruralna područja¹⁰. Kriterij za razlikovanje ruralnih i urbanih područja temelji se na gustoći naseljenosti stanovništva. Na lokalnoj razini (LAU 1/2 – općine, gradovi u Republici Hrvatskoj), područja se klasificiraju kao ruralna ili urbana temeljem praga od 150 stanovnika na km². Svi gradovi i općine Sisačko-moslavačke županije imaju gustoću stanovništva manju od 150 stanovnika na km² i zbog toga se klasificiraju kao ruralna područja.

Pogranična područja

Sisačko-moslavačka županija nalazi se uz državnu granicu s Bosnom i Hercegovinom. Sljedeći gradovi općine Županije nalaze se na pograničnom području:

- Grad Hrvatska Kostajnica i grad Glina
- Općine Hrvatska Dubica, Jasenovac, Topusko i Dvor

¹⁰ Strategija ruralnog razvoja RH 2008. – 2013., str. 7

Tablica 1: Pregled posebnih područja Sisačko-moslavačke županije

JLS	Potpomognuta područja	Ruralna područja	Pogranična područja
Grad Sisak	x	x	
Grad Kutina		x	
Grad Petrinja	x	x	
Grad Glina	x	x	x
Grad Novska	x	x	
Grad Hrvatska Kostajnica	x	x	x
Općina Sunja	x	x	
Općina Jasenovac	x	x	x
Općina Popovača		x	
Općina Lipovljani		x	
Općina Lekenik		x	
Općina Martinska Ves		x	
Općina Donji Kukuruzari	x	x	
Općina Hrvatska Dubica	x	x	x
Općina Topusko	x	x	x
Općina Gvozd	x	x	
Općina Dvor	x	x	x
Općina Velika Ludina		x	
Općina Majur	x	x	

Mjere za posebna područja Sisačko-moslavačke županije

Iz prethodne tablice je vidljivo da sve jedinice lokalne samouprave Sisačko-moslavačke županije pripadaju u barem dvije kategorije posebnih područja i zbog toga Županija nije predvidjela posebne mjere za posebna područja unutar županije. Međutim, postoje mjere za razvoj posebnih područja na razini države i Europske unije i prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 2: Državne mjere i mjere EU za posebna područja

Posebna područja	Državne mjere	Mjere EU
Potpomognuta područja	Potpomognuta područja definirana su Zakonom o regionalnom razvoju i Uredbom o Indeksu razvijenosti, a mjere za potpomognuta područja odrediti će se posebnim zakonom.	Europski socijalni fond (European Social Fund, ESF) Europski fond za regionalni razvoj (European Fund for Regional Development, ERDF)
Ruralna područja	Prioriteti i mjere Strategije ruralnog razvoja RH 2008. – 2013.	IPARD LEADER pristup Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) Europski fond za jamstva u poljoprivredi (European Agricultural Guarantee Fund, EAGF)
Pogranična područja		IPA Komponenta II Zajednički prekogranični projekti s partnerima iz BiH u okviru Operativnog programa za prekograničnu suradnju

Gledajući zbrojeni pregled za sve vrste poljoprivrednih poticaja koje je Sisačko-moslavačka županija isplatila za razdoblje od 2007. do 2009. godine može se reći kako Županija pomaže ova područja. U 2010. godini nije bilo posebnih mjera ni kriterija za korisnike poticaja s područja od posebne državne skrbi.

POGLAVLJE 9. FINACIJSKI PLAN

Financijski plan ŽRS-e sadrži indikativni i okvirni pregled te alokaciju financijskih sredstava po strateškim cjevima, prioritetima i mjerama, izvorima i razdobljima. Osiguranje i pribavljanje financijskih sredstava kao i upravljanje tim sredstvima i praćenje njihova korištenja važan su aspekt provedbe ŽRS-e. Uzevši u obzir nedostatak financijskih sredstava u Županiji, kao i slab financijski položaj jedinica lokalne samouprave, strategija financiranja povezana je s pristupom pretpristupnim fondovima Europske unije (uključujući i druge izvore kao npr. Svjetsku banku, drugih bilateralnih donatora i u budućnosti Strukturni fondovi EU). Cilj je korištenje dostupnih fondova Europske komisije za maksimalizirane učinaka dostupnih fondova Vlade RH i drugih multilateralnih i bilateralnih fondova. Županija će primjereno osigurati dodatni dio fondova u novcu ili materijalno. Dugoročni cilj je razviti poreznu i resursnu osnovu Županije koja će uvelike smanjiti oslanjanje na subvencije s nacionalne razine i pomoć donatora.

U sljedećoj tablici prikazani su ukupni financijski potencijali Sisačko-moslavačke županije za razvojne projekte za trogodišnje razdoblje od 2011. do 2013. Trenutačno se može govoriti samo o procjenama dostupnih sredstava, koja ne uključuju ulaganja privatnog sektora i ulaganja nevladinih/lokalnih organizacija.

CILJEVI	PRIORITETI	MJERE	2011.	Ukupno za 2011.- 2013
C1. UČINKOVITO UPRAVLJANJE RAZVOJEM I RAZVOJNIM RESURSIMA	P 1.1. Horizontalna i vertikalna koordinacija regionalnog razvoja i usklađenje strateškog i prostornog planiranja	1.1.1. Osnazivanje institucionalnih kapaciteta za strateško i prostorno planiranje	130.000,00	390.000,00
		1.1.2. Razvoj područja s razvojnim potencijalom/poteškoćama	950.000,00	2.850.000,00
		1.1.3. Razminiranje	50.000,00	150.000,00
	P 1.2. Intra-županijska, međuzupanijska, prekogranična, bilateralna i multilateralna suradnja	1.2.1. Jačanje svijesti o procesu europskih integracija na lokalnoj i regionalnoj razini	200.000,00	600.000,00
		1.2.2. Jačanje partnerskih odnosa unutar Županije, te jačanje međuzupanijske, prekogranične i druge međunarodne suradnje	300.000,00	900.000,00
		1.3.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvitak i održivost civilnog društva	100.000,00	300.000,00
	P 1.3. Aktivno građanstvo, jačanje uloge civilnog društva u razvoju	1.3.2. Promoviranje jednakosti, ljudskih prava, slobode govora i medija, demokracije, vladavine prava i dr.	200.000,00	600.000,00
		P 2.1. Razvoj i učinkovito upravljanje energijom	2.1.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije	200.000,00
	2.1.2. Poticanje učinkovitog upravljanja energijom		400.000,00	1.200.000,00
	P 2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja		2.2.1. Razvoj kvalitetne poduzetničke infrastrukture	1.000.000,00
2.2.2. Razvoj povoljnog financijskog okruženja za poduzetništvo			9.100.000,00	27.300.000,00
2.2.3. Poticanje industrije temeljene na inovacijama i suvremenim tehnologijama	200.000,00		600.000,00	
2.2.4. Poticanje industrije temeljene na stvaranju proizvoda s većom dodanom vrijednošću	200.000,00		600.000,00	
2.2.5. Poticanje izvozne orijentacije gospodarstva	200.000,00		600.000,00	
2.2.6. Stvaranje investicijskih uvjeta te privlačenje stranih i domaćih ulaganja	50.000,00	150.000,00		
P 2.3. Održiva poljoprivreda i ruralni	2.2.7. Povezivanje subjekata malog gospodarstva radi jačanja konkurentnosti	300.000,00	900.000,00	
	2.3.1. Jačanje kapacitete za upravljanje poljoprivrednim i šumskim zemljištem i njihovim kvalitetnijim korištenjem	600.000,00	1.800.000,00	
C2. RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA				

C3. RAZVOJ LUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA		razvoj		
P 2.4. Razvoj održivog turizma temeljenog na kulturno povijesnoj i prirodnoj baštini	2.3.2. Jačanje kapaciteta razvoja poduzetništva i poduzetničkog okruženja u ruralnom prostoru		3.300.000,00	9.900.000,00
	2.3.3. Daljnje poticanje i razvoj ekološke i ekološki prihvatljive poljoprivredne proizvodnje		400.000,00	1.200.000,00
	2.3.4. Razvoj infrastrukture ruralnih područja		1.000.000,00	3.000.000,00
	2.3.5. Poticanje umrežavanja poljoprivrednih proizvođača		200.000,00	600.000,00
	2.3.6. Razvoj znanstveno stručne suradnje i brendiranje		200.000,00	600.000,00
	2.4.1. Razvoj novih i unapređenje postojećih turističkih proizvoda		300.000,00	900.000,00
P 2.4. Razvoj održivog turizma temeljenog na kulturno povijesnoj i prirodnoj baštini	2.4.2. Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma		1.000.000,00	3.000.000,00
	2.4.3. Horizontalno povezivanje sudionika turističkog razvoja		1.700.000,00	5.100.000,00
	3.1.1. Unapređenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja		600.000,00	1.800.000,00
P 3.1. Unapređenje obrazovnog sustava	3.1.2. Razvoj i jačanje visokog obrazovanja i istraživanja		800.000,00	2.400.000,00
	3.2.1. Promocija i podrška programima cjeloživotnog učenja i usavršavanja		200.000,00	600.000,00
P 3.2. Razvoj ljudskih resursa	3.2.2. Podrška programima opismijevanje, učenja stranih jezika te informatičko-komunikacijskih tehnologija		150.000,00	450.000,00
	3.2.3. Razvoj aktivnog i fleksibilnog tržišta rada		25.000,00	75.000,00
	3.2.4. Usklađenost ponude i potražnje na tržištu rada i stvaranje kompetentne radne snage		100.000,00	300.000,00
	3.3.1. Promocija preventive i učinkovitijeg korištenja resursa		6.000.000,00	18.000.000,00
P 3.3. Unapređenje zdravstvene i socijalne infrastrukture i usluga	3.3.2. Unapređenje infrastrukture, dostupnosti i kvalitete usluga u socijalnim i zdravstvenim ustanovama u privatnom i javnom sektoru		18.000.000,00	54.000.000,00
	3.3.3. Podrška obrazovanju i usavršavanju u zdravstvu i socijalnoj skrbi		175.000,00	525.000,00
	3.3.4. Podrška razvoju izvaninstitucionalnih oblika skrbi, volonterizma i samopomoći		1.550.000,00	4.650.000,00
	3.4.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom		2.000.000,00	6.000.000,00
P 3.4. Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj	3.4.2. Razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda		400.000,00	1.200.000,00
	3.4.3. Razvoj sustava vodoopskrbe		1.000.000,00	3.000.000,00
	3.4.4. Zaštita od poplava		1.000.000,00	3.000.000,00
	3.4.5. Plinifikacija Županije		2.000.000,00	6.000.000,00

GA. OPĆINA SISAČKA UPRAVLJANJE PRIRODNO I KULTURNOM BAŠTINOM	P 4.1. Očuvanje i zaštita okoliša	3.4.6. Izgradnja i održavanje sustava infrastrukture	9.000.000,00	27.000.000,00
		4.1.1. Održavanje i nadogradnja sustava mjerenja, praćenja i vrednovanja kakvoće okoliša, te izgradnja sustava upravljanja okolišem	400.000,00	1.200.000,00
	P 4.2. Održivo korištenje prirodnih resursa i kulturne baštine	4.1.2. Informiranje i uključivanje javnosti u pitanja okoliša	200.000,00	600.000,00
		4.2.1. Valorizacija i učinkovito upravljanje kulturno-povijesnim materijalnim i nematerijalnim nasljeđem	50.000,00	150.000,00
		4.2.2. Valorizacija i učinkovito upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima	300.000,00	900.000,00
		4.2.3. Jačanje javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima	200.000,00	600.000,00
		UKUPNO	66.430.000,00	199.290.000,00

POGLAVLJE 10. PROVEDBA RAZVOJNE STRATEGIJE

Uspješna provedba mjerilo je kvalitete svake, pa tako i Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije. Uspješna provedba znači učinkovito upravljanje koje treba biti zasnovano na dobro osmišljenom i detaljnom, te realnom i provedivom planu provedbe. Plan treba sadržavati podjelu odgovornosti, strategiju financiranja i financijske alokacije, vremenski plan te konkretne aktivnosti, kako za provedbu, tako i za praćenje i evaluaciju provedbe.

ŽRS SMŽ-e sastoji se od razrađene hijerarhije razvojnih ciljeva – od vizije, preko strateških ciljeva, do prioriteta i mjera – s jedne strane, te od skupa više manje razrađenih projekata, svaki sa svojim željenim/namjeranim razvojnim učincima s druge. I dok konačna uspješnost i vrijednost ŽRS-a uvelike ovisi o tome koliko su dobro „pogođeni“ ti osnovni sastavni dijelovi ŽRS-a – koliko dobro hijerarhija ciljeva strateški usmjerava razvoj na način koji iskorištava snage i prednosti te prevladava i zaobilazi slabosti i prepreke; u kojoj mjeri predlagani projekti doista pridonose harmoničnom ostvarivanju određenih prioriteta i mjera – ona znatno ovisi i o kvaliteti provedbe i upravljanja projektima jer i najkvalitetniji prijedlozi projekata mogu doživjeti neuspjeh ako je provedba loša. Posljedično, da bi ŽRS proces bio učinkovit i uspješan, njime se moraju osmisliti i osigurati i važni elementi njegove provedbe, uključujući: 1) provedbene institucije i mehanizme 2) financiranja 3) postupke za praćenje i vrednovanje programa i projekta 4) procedure za redovito ažuriranje ŽRS-a 5) sljedeći koraci u provedbi ŽRS-a.

ŽRS će pridonijeti i uspješnijem privlačenju i natjecanju za financijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora za financiranje razvoja i to od nacionalnih programa i institucija RH, onih u EU, zatim mnogih bilateralnih i multilateralnih, vlastitih županijskih i lokalnih izvora do privatnih ulagatelja. ŽRS-om se dobiva dobro strukturiran razvojni plan, dobru podlogu za utvrđivanje i određivanje prioritenih razvojnih projekata SMŽ-e i za njihovo primjereno predstavljanje i kandidiranje za financiranje.

ŽRS je „promjenjiv“ razvojni plan koji se sastoji od niza razrađenih projekata. Predložene procedure praćenja i vrednovanja imaju važnu ulogu u osiguravanju kako efikasnosti tako i trajne prilagođenosti/ažurnosti ŽRS-a, u uvjetima okruženja koje se stalno mijenja. Redovito vrednovanje samog ŽRS-a predviđeno je svake tri godine. Praćenje ŽRS-a kao cjeline dio je sustava praćenja i vrednovanja, pri čemu postoje i komponente kojima se prate pojedini projekti, skupovi projekata kojima se ostvaruju pojedine mjere i sl. Projekti i njihove faze prate se, vrednuju i adaptivno upravljaju u kraćim razmacima.

NAČELA I MEHANIZMI PROVEDBE

Načela provedbe

Provedba Županijske razvojne strategije bit će dosljedna načelima na kojima Strategija počiva, a koja su međusobno ovisna i komplementarna:

- **Načelo partnerstva i participacije** – ima za cilj koordinirati i usmjeriti djelovanja mnogobrojnih aktera kako bi se postigli dugoročni ciljevi, povećala učinkovitost investicija i aktivnosti, te izgradilo povjerenje i osjećaj zajedništva. Primjena ovog načela u provedbi ŽRS –a znači da će se daljnjoj izgradnji partnerstva i konsenzusa posvetiti posebna pozornost, te također i podjela odgovornosti i financijskog tereta.
- **Načelo multi-sektorskog pristupa** – ima za cilj povećati učinkovitost razvojnih projekata kroz nove poveznice gospodarstva i civilnog i javnog sektora omogućavajući tako nalaženje inovativnih rješenja koja odgovaraju lokalnim potrebama i stvaraju sinergijske učinke. U provedbi to znači da će biti potrebno ojačati kapacitete i provesti promjene u organizaciji rada i metodologiji kako bi se osigurala primjena ovog načela u fazi provedbe projekata.
- **Načelo fokusiranja sredstava i «modeli uspješnosti»** – ima za cilj usmjeriti ograničene resurse u one intervencije koje mogu potencijalno djelovati kao «kotač promjene», dakle proizvesti multiplicirajuće ili ekstra učinke. Primjena ovog načela u provedbi ŽRS - a odrazit će se najkonkretnije na proces selekcije projekata, ali značit će i jedno općenito i konstantno preispitivanje odluka, odnosno transparentnu i demokratsku prioritizaciju potreba. Prioritizacija ne znači favoriziranje jedne opcije na račun druge koja se odbacuje, već konsenzusni odabir koji je u danom trenutku, odnosno okolnostima, najpovoljniji. Prioritizacija potreba je alternativa onome što se u engleskom jeziku uvriježilo kao «watering can effect» ili učinak kantice za zalijevanje – svuda pomalo pa bez učinka. Kratkoročno ova je alternativa politički bezbolnija i time možda privlačnija, pa je tim više važno obratiti pozornost na jačanje participacije i suradnje jer je to jedini način izgradnje društvene odgovornosti te povjerenja u institucije i donositelje odluka. Modeli uspješnosti koji su u osnovi trenutačnog transformiranja postavljaju okvire i smjernice za budućnost, te su izvor pouzdanja i povjerenja u «domaće» lokalne potencijale.

- **Načelo praćenja i procjene** – ima za cilj podignuti učinkovitost na općoj i pojedinačnoj razini. Praćenje (monitoring) jest stalna analiza postignutog naspram planiranog kako bi se pravodobno obavile moguće korekcije i postigao bolji rezultat. Procjena (evaluacija) je trenutačna (prije, u tijeku ili nakon provedbe) analiza uspješnosti koja ima za cilj izvući lekcije za budućnost. Očito, bez praćenja i procjene nema pravog napretka i oni moraju biti sastavni dio provedbe. U praksi to podrazumijeva niz konkretnih aktivnosti koje se temelje na provjerenim tehnikama, metodama i alatima. U svjetlu pridruživanja Europskoj uniji i s obzirom na nerazvijenost vlastitih instrumenata, u Hrvatskoj bi najučinkovitije bilo izravno primijeniti pravila i instrumente primjenjive u EU.

Mehanizmi provedbe

Županijska razvojna strategija je instrument za planiranje vlastitih sredstava, ali i za nastupanje prema različitim donatorima i investitorima, uključujući Vladu Republike Hrvatske te fondove Europske Unije. Zato će se provedba ŽRS - a većim dijelom oslanjati na projekte javnog sektora koji imaju za cilj isključiti razvojne blokade i potaknuti, omogućiti i ubrzati razvoj privatnog i civilnog sektora koji će tako biti u mogućnosti realizirati komercijalne i socijalne razvojne mogućnosti i potencijale. Intervencije javnog sektora trebaju biti usmjerene na stvaranje poticajnog okruženja u kojem će razvijeni privatni sektor stvarati nove vrijednosti, kapital i radna mjesta temeljem vlastite konkurentnosti, a snažan civilni sektor pridonijeti izgradnji slobodnog i demokratskog društva. Iz tog razloga logično je da provedba ŽRS - a bude vođena od strane javnog sektora, poglavito Županije koja je tijelo zaduženo za promicanje razvoja cijele Županije, te je nositelj izrade ŽRS.

Iako je za očekivati da će u prvoj fazi provedbe Županija imati glavnu ulogu u provedbi, ispravna i ravnomjerna podjela odgovornosti bit će sastavni dio izrade Akcijskog plana. Premda su pojedine institucije privatnog, javnog i civilnog sektora ravnomjerno zastupljene u Županijskom partnerstvu koje je glavni partner u izradi i provedbi ŽRS - a, konkretne odgovornosti trebat će biti raspoređene i na druge institucije.

U Županiji djeluje **RAZVOJNA AGENCIJA SI-MO-RA**, koja je nositelj izrade i postat će nositelj provedbe ŽRS-e. Važno je također i iskustveno učenje tijekom pripreme ŽRS-e, odnosno stečena znanja i iskustvo u primjeni osnovnih načela regionalne politike EU.

Glavna zadaća RAZVOJNE AGENCIJE uključivat će: utvrđivanje odgovarajućih postupaka za upravljanje i koordinaciju; praćenje procesa i pomaganje provedbi cijelog ŽRS-e kroz osmišljavanje novih projekata i privlačenje dodatnih financijskih sredstava; facilitiranje učinkovitog komuniciranja između županijske skupštine, Županijskog partnerstva i drugih interesnih skupina u tom procesu, kao i za rad i unapređenje partnerstva. U svemu tome RAZVOJNA AGENCIJA će maksimalno poštovati načela transparentnosti, partnerstva, koncentracije i supsidijarnosti na kojima se temelji ŽRS. Radi održivosti cijelog procesa Razvojna agencija može angažirati osobe koje su činile užu radnu grupu za izradu ŽRS-a, a koje će uz daljnju tehničku pomoć ojačati kapacitete za razvoj vještina i znanja potrebnih za planiranje i upravljanje razvojem.

ŽUPANIJSKO PARTNERSTVO uz županiju i Županijsku skupštinu najvažnije je tijelo sustava za provedbu ŽRS-e. Partnerstvo je osnovano tijekom procesa pripreme ŽRS-e, a sastoji se od članova koji su nositelji interesa, odnosno sudionici razvoja Županije. Ono predstavlja savjetodavnu skupinu koja se redovito sastaje i preporučuje ili odbacuje prijedloge pripremljene unutar ŽRS-a te predlaže preporuke Županijskoj skupštini radi osiguravanja većeg i kvalitetnijeg uključivanja zainteresiranih strana.

CIVILNO DRUŠTVO I JAVNE USTANOVE važni su sudionici u provedbi ŽRS-e. Civilno društvo kao sektor ima iskustvo u pripremi i provedbi projekata i često raspolaže međunarodnim izvorima financiranja.

Procjenjuje se da civilni sektor osigurava mnogostruko više sredstava iz međunarodnih izvora financiranja nego iz lokalnih izvora pa stoga predstavlja skupinu institucija koje aktivno utječu na dotok financijskih sredstava te omogućuje financiranje aktivnosti koje državne službe ne mogu pokriti.

JAVNE USTANOVE, koje se financiraju iz državnog proračuna i proračuna lokalne samouprave, imat će također važnu ulogu u privlačenju sredstava iz vanjskih izvora u Županiju jer zbog neprofitnog karaktera primaju bespovratnu financijsku pomoć iz fondova EU. Istodobno, svojim organizacijskim kapacitetima i djelokrugom rada te su institucije sposobne raspolagati znatnim sredstvima dostupnim kroz zajmove investicijskih i razvojnih banaka. I civilni sektor i javne ustanove imat će vrlo važnu ulogu u razvijanju i promoviranju suradnje na razvojnim projektima jer omogućuju osnaživanje i uključivanje samih korisnika u njihovu provedbu.

Važna će biti suradnja civilnog sektora i javnih ustanova s RAZVOJNOM AGENCIJOM u razvoju i promoviranju tih projekata.

PRIVATNI SEKTOR je glavni pokretač razvoja i otvaranja novih radnih mjesta. Njegova je zadaća najteža i predstavlja najveći pojedinačni izazov koji će se morati rješavati u okvirima ove ŽRS-e. Privatnom je sektoru nužno omogućiti okvir putem odgovorne i djelotvorne potpore države, koja na taj način povećava konkurentnost lokalnog gospodarstva, a konkurentno gospodarstvo otvara nova radna mjesta.

Provedbeni mehanizmi ŽRS-e, koji će rezultirati razvojem SMŽ-e na način koji je opisan u ŽRS-u, izgrađivat će se

provedbom mjera i projekata definiranih ŽRS-om. Glavni mehanizam za uspješnu provedbu jesu kriteriji odabira projekata koji su u skladu sa zahtjevima domaćih i međunarodnih izvora financiranja i definiranim razvojnim prioritetima, a onda i provedba (praćenje i vrednovanje).

FAZE PROVEDBE

Predviđa se da će provedba ŽRS-e teći kroz dvije konsekutivne faze. Dvoetapna provedba ŽRS - a osmišljena je tako da omogući postupno uvođenje novih metoda rada i pristupa planiranju i provedbi regionalnog razvoja i time osigura punu učinkovitost Strategije.

Prva/pripremna faza provedbe fokusirat će se na sljedeće usporedne i komplementarne aktivnosti:

Daljnje jačanje partnerstva, izgradnja konsenzusa i osjećaja zajedništva prema ŽRS - e. Ova je aktivnost potrebna za kasnije učinkovito provođenje Strategije iz dva razloga:

Prvi je razlog što ciljeve Strategije nije moguće (niti je planirano) ostvariti isključivo županijskim sredstvima, te će sukladno odredbama Zakona o regionalnom razvoju Akcijski plan sadržavati financijske obveze više izvora.

Drugi je razlog multi-sektorska narav Strategije koja nameće potrebu ujednačenog i skladnog zajedničkog djelovanja velikog broja institucija i stvaranje novih poveznica politike. Ova aktivnost treba biti potaknuta i planski vođena od strane županijske administracije i Županijskog partnerstva, a trebala bi uključivati aktivnosti izgradnje mehanizama suradnje između različitih nivoa uprave, te između uprave i civilnog odnosno privatnog sektora. Ne treba zaboraviti da je također potrebno uložiti napore na općenitom informiranju i promociji ciljeva ŽRS - e kako bi se javnost na vrijeme senzibilizirala i mobilizirala za sudjelovanje u provedbi ŽRS – e.

S tim je ciljem izrađena **Komunikacijska strategija** i ona čini sastavni dio ŽRS-e.

Izgradnja kapaciteta, organizacijske, metodološke i proceduralne prilagodbe. Pokazuje se potrebnim dodatno poraditi na izgradnji kapaciteta i organizacijskim prilagodbama koje će učiniti ŽRS stvarnom i jedinom podlogom svih županijskih aktivnosti. Zadaće koje se trebaju obaviti u smislu izgradnje kapaciteta uključuju: izradu plana edukacije službenika te osposobljavanje na teme upravljanja projektnim ciklusom (engl. Project Cycle Management), informacijske tehnologije, strani jezici, natječajne procedure i dokumentacija, pravila praćenja i evaluacije i slično. Važna organizacijska prilagodba odnosi se na kanale komunikacije i koordinacije s lokalnom samoupravom koje treba unaprijediti, te s tim u vezi utemeljiti jedinstvenu bazu projekata. U pogledu metodoloških reformi nameće se potreba standardiziranja procedure i dokumenata, izvještavanja, planova i programa rada odjela, prezentiranja projektnih ideja, metoda monitoringa i evaluacije i slično, te vrlo važna informatizacija i uspostava geo-informacijskog sustava (GIS).

Razrada mjera. ŽRS predviđa racionalniji pristup orijentacijom na upravljanje mjerama. Prikupljanje, selekcija i prioritizacija projekata za cijeli ŽRS je prekompleksna i zahtijeva mnogo više resursa nego što Županija ima na raspolaganju. Mjere s druge strane, kao skupovi projekata koji se također mogu prioritizirati (vremenski), su idealan način da se premosti trenutačan jaz između tekućih programa rada Županije i projekata kakve npr. zahtijevaju strani donatori. Tijekom razrade mjera usustavit će se sve tekuće aktivnosti Županije, te oplemeniti novima. Upravni odjeli Županije tako bi se ograničili na upravljanje mjerama, dok bi resursno-zahtevan posao prikupljanja, selekcije i/ili pripreme konkretnih projekata mogao biti prebačen na operativna tijela poput razvojne agencije i/ili jedinice lokalne samouprave.

Izrada Baze projekata

U SMŽ kao i u drugim županijama istodobno se pokreću i realiziraju mnoge ideje, inicijative i projekti i to s različitim razvojnim učincima, različitim prioritetima, sadržaja, dinamike, veličine i dr. Različiti su i predlagatelji tih ideja i projekata, a mnogo je raznovrsnih natječaja za njihovo financiranje, kako u sklopu programa državnih institucija tako i u pretpripravnim programima EU i drugih programa. Sve to, uz uvijek ograničena i nedostatna financijska sredstva za razvoj, čini vrlo složen okvir u kojem trebaju djelovati nositelji županijskog razvoja i predlagatelji projekata.

U takvim okolnostima, za učinkovito i uspješno upravljanje razvojnim projektima u SMŽ, od pripreme do provedbe i vrednovanja njihovih razvojnih učinaka, neophodno je imati na jednom mjestu sustavno organizirane sve županijske projektne aktivnosti.

Time se:

- organizira i osigurava cjelovit i transparentan uvid u sve razvojne inicijative, projekte i projektne aktivnosti u SMŽ-i uključivo i preuzimanje projekata koji se tijekom 2010. od strane županijskog Upravnog odjela za upravljanje pristupnim fondovima i poticajnim sredstvima prikupljaju za kandidiranje i korištenje instrumenata kohezijske politike EU (strukturne fondove) po pristupanju RH u članstvo Europske unije (2013. godine)
- omogućuje se uspješno vrednovanje i odabir razvojnih projekata radi ostvarivanja utvrđenih strateških ciljeva i prioriteta SMŽ-e
- pridonosi se optimalnom korištenju raspoloživih financijskih resursa, vlastitih (županijskih i lokalnih), državnih, EU, privatnih i drugih, u skladu s mogućnostima i prilikama za financiranje tih projekata
- omogućuje se praćenje i vrednovane rezultata i učinaka projekta na razvoj SMŽ-e
- sredstvo i alat koji u tu svrhu može na jednostavan i uspješan način poslužiti je organiziranje i rad Baze projekata SMŽ-e

Baza projekata je službeni registar svih razvojnih inicijativa i projekata u SMŽ. Drugim riječima, svaki projekt u SMŽ za koji se traži bilo suglasnost, potpora ili sufinanciranje, potrebno je da bude uvršten u Bazu projekata.

Postupak izrade baze projekata, kriteriji za odabir, te obrasci i procedura bit će usklađeni po donošenju procedure i obrazaca od strane MRRŠVG-a za potrebe upisa u središnju elektroničku bazu razvojnih projekata (Pravilnik o ustrojavanju i vođenju središnje elektroničke baze, NN br.66. od 28.5.2010. godine).

Baza projekata je podloga i osnova za vrednovanje, odabir i predlaganje projekata Skupštini/Županicima SMŽ-i zbog donošenja odluke o sufinanciranju i preporuka za kandidiranje za financijska sredstva iz raznih domaćih i stranih izvora. Baza se vodi u elektronskom obliku, a svi postupci s projektima - prikupljanje i uvrštavanje, vrednovanje, odabir za predlaganje i praćenje određeni su pravilima Baze projekata.

Bazom upravlja SI-MO-RA temeljem pravila koje potvrđuje Županijsko partnerstvo i Župan. SI-MO-RA je dužna usklađivati pravila za vođenje i upravljanje Bazom projekata sa smjernicama i propisima veznim za politiku regionalnog razvoja Republike Hrvatske, provedbu EU pretpristupnog programa IPA i drugih relevantnih propisa.

SIMORA temeljem ovih pravila utvrđuje oblik i sadržaj obrasca s uputama za popunjavanje za prijavu na javni poziv za prikupljanje, vrednovanje i predlaganje županijskih razvojnih projekata.

Baza projekata otvorena je i dostupna svima na pregled i informiranje preko interneta.

Druga operativna faza provedbe naravno podrazumijeva konkretnu provedbu projekata, odnosno za županijsku administraciju upravljanje mjerama u skladu s planom provedbe mjere i odobrenim proračunom. Usporedno s provedbom provode se aktivnosti monitoringa i evaluacije, te povremeno ažuriranje Županijske razvojne strategije. Za razliku od prve faze provedbe u kojoj Županija ima vodeću ulogu, u ovoj fazi odgovornosti i financijski teret ravnomjernije je raspoređen i na druge institucije.

POGLAVLJE 11. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Praćenje i izvještavanje važni su elementi provedbe ŽRS-e koji imaju za cilj osigurati trenutačnu i buduću učinkovitost upravljanja i provedbe. Budući da ŽRS u cijelini teži biti sukladan s EU standardima i praksom, isto se mora primijeniti i na instrumente praćenja i provedbe (engl. *monitoring i evaluation- M&E*). Važna je činjenica da se zahtjevi EU u pogledu MONITORINGA I EVALUACIJE uvelike razlikuju od uobičajene hrvatske prakse i zbog svoje rigidnosti njihovo će uvođenje biti pravi izazov kojem treba pristupiti planski i organizirano. U ovom poglavlju daju se osnovne smjernice razvoja sustava monitoringa i evaluacije koje će u prvoj fazi provedbe biti potrebno razviti u detaljan Akcijski plan.

Sustav monitoringa i evaluacije često se neopravdano pojednostavljeno prikazuje kao proces prikupljanja podataka u skladu s utvrđenim indikatorima uspjeha. Ipak, sustav monitoringa i evaluacije je mnogo više od toga, i utvrđivanje indikatora i praćenje u skladu s njima samo je jedan manji element cijelog sustava čija će uspostava zahtijevati prikladnu obuku službenika i značajne organizacijske prilagodbe. Premda ovi napori mogu izgledati pretjerani i nepotrebni treba imati na umu da se uvođenje kompleksnog monitoringa i evaluacije sustava neće moći izbjeći s obzirom na buduće EU članstvo, ali treba odrediti pravu mjeru kako bi se izgradnji monitoringa i evaluacije mehanizama pristupilo postupno i racionalno.

U EU praksi razlikuju se sljedeći pojmovi praćenja:

	Monitoring (engl. monitoring)	Evaluacija (engl. evaluation)	Revizija (engl. audit)
Što	Kontinuirana analiza napretka projekta prema planiranim rezultatima (analiza učinkovitosti i ekonomičnosti – planirani u usporedbi s ostvarenim rezultatima)	Procjena učinkovitosti, ekonomičnosti, učinka, relevantnosti i održivosti politika i akcija	Ocjena financijskog poslovanja i dokumentacije u smislu: I. legalnosti i regularnosti projektnih prihoda i rashoda II. ekonomičnosti trošenja III. svrsishodnosti trošenja (za planiranu namjenu)
Zašto	Da se omogući informirano i pravodobno donošenje odluka tijekom provedbe	Da se izvuku pouke iz prošlosti i usmjere buduće akcije i politike	Da se provjeri regularnost, ali i unaprijedi financijski menadžment
Za koga (uglavnom)	Interne i eksterne upravljačke strukture	Planeri i političari	“Autoriteti”, donatori, dužnosnici
Kako	Rapidna i kontinuirana analiza	Detaljna analiza	Verifikacija financijske dokumentacije

Sustav monitoringa i evaluacije sastojat će se dakle od sljedećih **glavnih aktivnosti**:

- Kontinuiranog financijskog praćenja i povremene financijske kontrole (audit)
- Kontinuiranog tehničkog praćenja i kontrole (monitoring)
- Povremene analize i procjene uspjeha (evaluation).

Kako je vidljivo iz gornje tablice, ove tri aktivnosti razlikuju se po vremenu svoje provedbe (monitoring tehnički i financijski jest kontinuiran, a evaluacija i revizija povremena), te po kriterijima ocjene (monitoring se bavi procjenom provođenja aktivnosti, ostvarivanja rezultata, regularnosti procedura i sl, evaluacija ocjenjuje i dugoročne učinke i održivost, a revizija financijsku regularnost).

Imajući u vidu te razlike u smislu vremena provedbe i fokusa interesa, za svaku od ovih aktivnosti potrebno je definirati prikladne mehanizme provedbe, odnosno **instrumente monitoringa i evaluacije** koji se sastoje od:

- Kvalitativni okvir (što se mjeri – kriteriji procjene i indikatori)
- Metodologiju (kako se mjeri – izvori podataka te način prikupljanja i analiziranja informacija)
- Odgovornosti (tko obavlja mjerenje)
- Vremenski okvir (kada se obavlja određeno mjerenje).

Osim što se dakle mogu razlikovati tri glavne aktivnosti monitoringa i evaluacije (praćenje, procjena, financijska kontrola) od kojih svaka ima primjerene mehanizme provedbe, svaka od ovih aktivnosti treba se dalje prilagoditi razini mjerenja, odnosno vremenskom okviru, jer se očito razlikuju metode npr. monitoringa za jednu posebnu mjeru i za

jedan prioritet, odnosno ŽRS u cjelini. Prema tome, možemo razlikovati povezane i međuovisne aktivnosti:

- Monitoring / evaluacija / revizija ŽRS - a (vremenski okvir: 2 do 7 godina)
- Monitoring / evaluacija / revizija prioriteta (vremenski okvir: 1 do 2 godine)
- Monitoring / evaluacija / revizija mjera (vremenski okvir: 1 mjesec do 1 godine)

Očito je da će planiranje instrumenata za svaki od ovih razina krenuti od najvišeg, dakle razine ŽRS - a, dok će instrumenti monitoringa i evaluacije za mjere (koji se podatci i kako prikupljaju, koje su odgovornosti i vremenski rokovi) biti djelom detaljnog plana provedbe svake mjere, a nadograđivat će se na instrumente više razine.

Niže se predlaže nacrt instrumenata praćenja i procjene koje je u prvoj fazi provedbe potrebno razviti u detaljni plan:

Indikativni okvir monitoringa i evaluacije na razini ŽRS - e:

	Monitoring	Evaluacija	Revizija
Kvalitativni okvir (što)	Provedba aktivnosti zacrtanih Strategijom	Učinak ŽRS: BDP, nezaposlenost, br. korisnika pomoći, fin.rezultati poduzetnika, izvoz, itd.	Utrošak sredstava prema proračunu; regularnost procedura i trošenja
Metodologija (kako)	Izveštavanje – ostvareni prema planiranim planovima aktivnosti	Prikupljanje statističkih podataka prema definiranim indikatorima, usporedba s početnim podatcima	Inspekcija financijske dokumentacije, revizorska izvješća
Odgovornosti (tko)	Upravni odjeli prema Županici i Skupštini	UO iz relevantnih izvora	Unutrašnja kontrola i vanjski revizori
Vremenski okvir (kada)	Godišnji izvještaji	Krajem svake godine	Krajem svake godine

Sukladno gornjem primjeru, potrebno je razviti okvir monitoringa i evaluacije za svaki od prioriteta, uz odgovarajuću prilagodbu pokazatelja (indikatora). Isto se odnosi na mjere, na razini kojih će plan biti mnogo detaljniji i specifično usklađen s posebnostima područja.

Pokazatelji predstavljaju osnovicu za vrednovanje, koja omogućuje mjerenje uspješnosti projekata.

Postoji nekoliko tipologija pokazatelja, od kojih je za socioekonomske projekte najkorisnija ona koja se sastoji od: 1) ulaznih pokazatelja; 2) izlaznih pokazatelja; 3) pokazatelja rezultata i 4) pokazatelja dugoročnih učinaka.

ULAZNI POKAZATELJI pružaju informacije o financijskim, ljudskim, materijalnim, organizacijskim i drugim resursima korištenim za provedbu projekta. Primjeri su ulaznih pokazatelja: ukupan proračun za provedbu projekta, broj ljudi koji rade na provedbi projekta, broj organizacija uključenih u provedbu projekta itd.

IZLAZNI POKAZATELJI odnose se na izravne (opipljive) rezultate projektnih aktivnosti. Primjeri su izlaznih pokazatelja: kilometri izgrađenih cesta, povećanje kapaciteta lokalnog vodovoda, broj usavršenih polaznika tečaja itd.

POKAZATELJI REZULTATA izravno su povezani s ciljevima projekta. Oni pokazuju izravan učinak na korisnike projekta, a mogu se mjeriti fizičkim ili drugim jedinicama. Rezultati također omogućuju utvrđivanje učinkovitosti pojedinih projekata, tj. je li pojedini projekt ostvario predviđene ciljeve. Npr. ciljevi projekta izgradnje i/ili dogradnje vodoopskrbnog sustava mogu biti na primjer a) povećanje kapaciteta sustava, b) povećanje kvalitete sustava (smanjenje redukcije, smanjeni kvarovi, kvalitetnija voda) ili c) povećana teritorijalna pokrivenost sustavom. Svaki od tih ciljeva izravno je povezan s jednim od rezultata projekta: povećanim kapacitetom, povećanom kvalitetom ili povećanom pokrivenošću.

POKAZATELJI DUGOROČNIH UČINAKA ukazuju na posljedice koje će projekt imati u dugom roku. Oni pokazuju posredne utjecaje projekata na veći dio stanovništva i na šire aspekte društvenog i gospodarskog razvoja (povećanje investicija, uvođenje novih usluga, promjene ponašanja pojedinaca ili tvrtki, povećanje zapošljavanja). Dugoročni su učinci povezani sa svrhom projekata tj. s krajnjom namjenom pokretanja projekata. SVAKI OD TIH UČINAKA DALJE SE MOŽE KATEGORIZIRATI PREMA POJEDINIM SKUPINAMA KORISNIKA PROJEKTA, koje se u pravilu dijele na: a) lokalno stanovništvo; b) lokalno gospodarstvo; c) jedinice lokalne/regionalne samouprave; d) lokalne nevladine i druge organizacije

Obveze su Županije kontinuirano pratiti provedbu ŽRS, izvještavati o rezultatima provedbe ŽRS nadležno Ministarstvo (jedanput godišnje, najkasnije do 31. ožujka svake godine); donositi Plan razvojnih programa sukladno Zakonu o proračunu, a u kojem se iskazuju planirani rashodi proračuna Županije. Financijski okvir ŽRS usklađuje se svake godine sa Planom razvojnih programa. U procesu izrade Financijskog okvira ŽRS, Županija surađuje sa jedinicama lokalne samouprave, državnom upravom te svim ostalim potencijalnim izvorima financiranja provedbe ŽRS.

DODATCI

Načelo partnerstva

1. Partnerski pristup

Partnerstvo za izradu ažuriranja Županijske razvojne strategije ostvareno je kroz Partnersko vijeće Sisačko-moslavačke županije. Naime, jedno od temeljnih načela politike regionalnog razvoja je načelo partnerstva i suradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora. Ono podrazumijeva suradnju između tijela državne uprave, jedinica područne (regionalne) samouprave, jedinica lokalne samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnoga društva.

Upravo stoga Partnersko vijeće Sisačko-moslavačke županije u procesu ažuriranja Županijske razvojne strategije djelovalo je kao forum za dijalog i postizanje konsenzusa između različitih skupina sudionika i ima savjetodavnu ulogu u izradi i provedbi planskih dokumenata politike regionalnog razvoja.

Partnerstvo se u svom radu rukovodilo sljedećim načelima: konsenzus – poticanjem napretka u postizanju sporazuma kroz pregovarački konsenzus; jednakost – niti jednom članu nije omogućen dominantan utjecaj u radu partnerstva; transparentnost – svi sudionici potpuno su informirani i upoznati s aktivnostima koje partnerstvo poduzima u svom radu.

Županijsko partnerstvo sudjelovalo je u svim fazama izrade, od analize stanja i SWOT analize preko definiranja razvojnih problema Županije, utvrđivanja vizije i ciljeva, prioriteta i mjera, a u budućnosti i do odabira razvojnih projekata i praćenja provedbe ŽRS-e.

2. Partnersko vijeće

Županijsko partnersko vijeće savjetodavno je tijelo na razini jedinice područne (regionalne) samouprave koje se ustrojava zbog savjetovanja u izradi, provedbi i praćenju planskih dokumenata jedinice područne (regionalne) samouprave, usuglašavanja različitih subjekata te njihova sudjelovanja u planiranju razvoja na području jedinice područne (regionalne) samouprave.

Administrativne i stručne poslove za potrebe ŽPV-a obavlja Županijska razvojna agencija.

Glavni su zadatci ŽPV-a: savjetovanje i davanje smjernica Županiji tijekom izrade Županijske razvojne strategije; davanje mišljenja županu o učinkovitosti i kvaliteti Županijske razvojne strategije, indikativne liste projekata i drugih županijskih planskih dokumenata, a prema potrebi i predlaganje njihova poboljšanja; nadziranje učinkovitosti i kvalitete provedbe Županijske razvojne strategije, Akcijskog plana i ostalih županijskih planskih dokumenata te podnošenje godišnjeg izvješća o radu ŽPV-a županu.

Odlukom županice Marine Lovrić – Merzel o obavljanju poslova vezanih uz postupak savjetovanja za izradu Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2011.-2013. , zadužuje se Županijski savjet za europske integracije. U odluci se navodi kako će u svom radu savjetodavno tijelo primjenjivati načelo partnerstva i suradnje, te će biti uključen u praćenje provedbe Županijske razvojne strategije.

Savjet broji 17 članova. Konzultacijski proces obavljen je preko radionica i prezentacija.

Članovi Partnerskog vijeća :

1. Dr. Tomislav Dujmenović, predsjednik
2. Igor Mrkalj, potpredsjednik
3. Ivo Šimac, potpredsjednik
4. Tatjana Puškarić, tajnica
5. Milan Krstinić, član
6. Pero Čiča, član
7. Drago Ivanušić, član
8. Saša Petak, prof. član
9. Zvonko Plemenčić, član
10. Mario Spajić, član
11. Marijana Čeh, član
12. Ivan Radošević, član
13. Anita Travančić, član
14. Aldina Žmirić Mulalić, član
15. Nenad Dazgić, član
16. Mirjana Karajčić, član
17. Krešimir Jelić, član

3. Razvoj partnerstva

Ažurirana Županijska razvojna strategija predstavlja nastavak dobrog promišljanja o regionalnom razvoju. Kao nastavak prve sveobuhvatne razvojne strategije, ona u sebi ugrađuje nastavak pristupa planiranju koje je temeljno na partnerstvu, suradnji i izgradnji društvenog konsenzusa o razvojnim pitanjima. U ažuriranu ŽRS-u ugrađena je suradnja i zato je ažurirana ŽRS potvrda nastavka razvoja partnerstva i kulturne suradnje koja je sazrela tijekom izrade ŽRS - e. Konzultacijski proces predstavljen je tabličnim pregledom glavnih događanja koja su obilježila evoluciju partnerstva do danas.

Datum	Događaj
Lipanj – srpanj 2010.	Razvojna agencija SI-MO-RA kao koordinator izrade izrađuje plan ažuriranja ŽRS -e. Županija utvrđuje Županijski razvojni tim (ŽRT) u kojem su pročelnici odjela te županica sa zamjenicima, a koja će biti glavno operativno tijelo izrade novog dokumenta – Ažurirane Županijske razvojne strategije.
Rujan 2010.	Na web stranice Razvojne agencije Sisačko-moslavačke županije postavljen odjeljak „ Razvojna strategija“ sa sadržajima : Što je ŽRS? Sadržaj ŽRS, Faze izrade , Organizacija izrade, Zakonski akti i Galerija. Stranice su redovito ažurirane slijedeći aktivnosti projekta.
10. rujna 2010.	Održana 1. radionica: „ Ažuriranje Razvojne strategije Sisačko – moslavačke županije (2011.-2013.) „ Svrha radionice bila je članovima pročelnicima upravnih odjela Sisačko-moslavačke županije približiti korake u procesu ažuriranja Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije prema metodologiji propisanoj Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva.
Rujan	Ugovor s Institutom za međunarodne odnose (IMO) za ex ante evaluaciju
Rujan	Održan konzultacijski sastanak s IMO o izradi ex ante evaluacije
24. rujna 2010.	Održana 2. radionica: ‘ Ažuriranje Razvojne strategije Sisačko – moslavačke županije (2007.-2013.) „ Svrha radionice bila je, članovima Partnerskog vijeća Sisačko-moslavačke županije, približiti korake u procesu ažuriranja Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije prema metodologiji propisanoj Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva.
Listopad	Odlukom Županice Marine Lovrić – Merzel Županijski savjet za europske integracije zadužen je za poslove ažuriranja Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije, postaje Županijsko partnersko vijeće
15. listopada 2010.	Održana 3. Radionica: ‘ Ažuriranje Razvojne strategije Sisačko – moslavačke županije (2011.-2013.) „ SWOT ANALIZA“ .
Studeni	Koordinator izrade AŽRS-e sudjeluje u radu okruglog stola „ Pravni status ŽRA i mogućnosti sufinanciranja na kojem je bila značajna rasprava o izradi županijskih razvojnih strategija.
29. listopada 2010.	Održana 4 radionica: ‘ Ažuriranje Razvojne strategije Sisačko – moslavačke županije (2011.-2013.) „ SWOT ANALIZA-PRIORITETI I MJERE. Svrha ove radionice bila je utvrditi prioritete i mjere temeljem ažurirane osnovne SWOT analize Sisačko-moslavačke županije.
Studeni 2010.	Slijedeći načelo transparentnosti pri ažuriranju Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije otvoren je proces javnih konzultacija u ažuriranju Županijske razvojne strategije. Svoje komentare na dijelove ažurirane Županijske razvojne strategije svi zainteresirani mogli su dostaviti preko elektronske pošte simora@simora.hr .
18. studenoga 2010.	Održana 5. Radionica : ‘ Ažuriranje Razvojne strategije Sisačko – moslavačke županije (2011.-2013.) „ VIZIJA/STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE. Cilj ove radionice bio je utvrditi viziju, strateške ciljeve, prioritete i mjere temeljem ažurirane osnovne SWOT analize Sisačko-moslavačke županije.
24. studenog 2010.	Održana 6. Radionica ‘ Ažuriranje Razvojne strategije Sisačko – moslavačke županije (2011.-2013.) „ MJERE“. Svrha ove radionice bila je utvrditi mjere temeljem vizije, ciljeva i prioriteta iz analize Sisačko-moslavačke županije.
26. studenoga 2010.	Održana 7. radionica : ‘ Ažuriranje Razvojne strategije Sisačko – moslavačke županije (2011.-2013.) „ VIZIJA/ STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE. Svrha ove radionice bila je članovima Partnerskog vijeća predstaviti rad na utvrđivanju vizije, strateških ciljeva, prioritetima i mjerama, te kroz konzultacije dobiti nadopune i komentare.
2. prosinca 2010.	Održana 8. radionica. Slijedeći načelo transparentnosti pri ažuriranju Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije nastavljen je proces javnih konzultacija ovoga puta s predstavnicima gradova i općina s područja Županije. Svrha ovih partnerskih konzultacija bila je, približili sve korake procesa ažuriranja Razvojne strategije prema metodologiji propisanoj Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, te prezentirati sadržaj AŽRS.
10. prosinca	Održana 9. završna radionica Županijskog razvojnog tima VIZIJA/STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE.
Studeni-roštinac	Pisani komentari članova ŽPV i ŽRT obrađivani i uneseni u završni nacrt dokumenta. Partnersko vijeće usvojilo Ažuriranu Razvojnu strategiju Sisačko-moslavačke županije.

**PRETHODNO VREDNOVANJE RAZVOJNE STRATEGIJE
SISAČKO –MOSLAVAČKE ŽUPANIJE**

1. UVOD

Prethodno vrednovanje (eng.: ex-ante evaluacija) je sustavna i objektivna ocjena kvalitete Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije (ŽRS) s aspekta njezinog dizajniranja/formuliranja, očekivanih rezultata i planirane provedbe. Osnovna svrha prethodnog vrednovanja je u tom smislu poboljšavanje konačne kvalitete izrađene ŽRS-e, kako bi koristila nositeljima razvojne politike u Županiji u njenoj što učinkovitijoj i djelotvornijoj provedbi.

Osnovni ciljevi prethodnog vrednovanja ŽRS-e bili su:

- osigurati dodanu vrijednost prvobitnom nacrtu Županijske razvojne strategije, u namjeri da se, među ostalim, dade strukturiran i praktičan doprinos njenom konačnom uobličavanju i izradi finalne verzije
- omogućiti opravdanu ocjenu sveukupne argumentacije na kojoj je utemeljena ŽRS
- ocijeniti relevantnost, konzistentnost, koherentnost i internu logiku ŽRS

Prethodno vrednovanje ŽRS-e Sisačko-moslavačke županije proveo je stručni tim Instituta za međunarodne odnose (IMO) iz Zagreba.

2. PRISTUP I PROCES

ŽRS Sisačko-moslavačke županije ocijenjena je temeljem osnovnih kriterija prethodnog vrednovanja u skladu s Pravilnikom MRRŠVG te najboljom praksom ex-ante evaluacije na području EU, kao i temeljem vlastitih iskustava IMO-a u realizaciji prvih prethodnih vrednovanja u Hrvatskoj, ali i drugim zemljama.

Sljedeći osnovni kriteriji prethodnog vrednovanja su se poglavito primijenili prilikom ocjene ŽRS:

- relevantnost i opravdanost
- konzistentnost i koherentnost.

Korišteni su i drugi dodatni kriteriji, primjerice: relevantnost, korisnost, održivost, efektivnost, efikasnost i jasnoća. Dio spomenutih kriterija uzet je u obzir prilikom vrednovanja nacрта koji je rezultirao u svakoj fazi izrađene ŽRS, a dio je uzet u obzir samo prilikom ocjenjivanja II. faze: strategije, određivanja prioriteta i mjera.

Proces prethodnog vrednovanja realizirao se na način da je IMO dao svoje komentare i sugestije za poboljšanje nakon svake od tri osnovne faze izrađene ŽRS-e

- Osnovna analiza i SWOT analiza
- Strategija, prioriteta i mjere
- Provedba, uključujući i akcijski plan.

S nositeljem izrade ŽRS-e, Direktorom SI-MO-RAe održano je nekoliko sastanaka te realiziran niz razgovora tijekom 3 mjeseca prilikom kojih su raspravljani nalazi prethodnog vrednovanja pojedinih dionica ŽRS-e. Posebno želimo naglasiti da je suradnja sa SI-MO-RAom bila izvanredna, da je bila vrlo izražena spremnost suradnika da sagledaju, spoznaju, ali i uči od evaluatora o pristupu prethodnog vrednovanja – na što se gleda, zašto i na koji način će to pridonijeti učinkovitijom konačnom rezultatu. Suradnja je bila puno fleksibilnija i češća negoli predviđena na samom početku, tj. nije se odnosila na samo tri osnovne faze realizacije ŽRS-e; već se odvijala tijekom svakog koraka realizacije svake pojedine faze, kako bi što lakše i što brže postigli očekivani cilj. Konačna ocjena temelji se na tri zasebne ocjene pojedinih dionica ŽRS-e, te na unesenim komentarima od strane radne skupine koja je sudjelovala u izradi ŽRS-e. Iako je bilo i neformalnih sugestija za poboljšanja, želimo istaknuti da su suradnici Regionalne razvojne agencije SI-MO-RAe (RRA) i Radna skupina usvojili sve primjedbe i sugestije, što smatramo da zaista i dolazi do izražaja kada se čita finalna verzija ŽRS-e.

Vezano za pristup i proces same izrade ŽRS-e, nama, kao evaluatorima, je također bilo izuzetno značajno dobiti uvid u to kako se odvijao sam proces izrade ŽRS, tj. tko je sve sudjelovao, na koji način te do koje mjere je doprinio svojim znanjem i iskustvom prilikom konačnog uobličavanja ŽRS. Proces koji se odvijao u Županiji prigodom izrade ŽRS, a koji je izuzetno značajan s aspekta poštivanja jednog od ključnih načela regionalne politike – načela partnerstva, ocjenjujemo odličnim. Naime, zaduženi za izradu ŽRS-e nisu samo odlično obrazložili važnost načela partnerstva i participacije u okviru Poglavlja 10: Provedba ŽRS-e, već su se s njime izvanredno rukovodili prigodom izrade cjelokupnog konačnog nacрта, što se reflektiralo u samoj kvaliteti finalne verzije ŽRS-e SMŽ-e, te će se zasigurno reflektirati i u uspješnosti i efektivnosti njene provedbe.

Konzultacijski proces koji se odvijao od lipnja 2010. do kraja prosinca 2010. bio je izrazito dinamičan i plodonosan, sa

7 održanih radionica, koje su potvrdile nastavak pristupa planiranju utemeljenog na partnerstvu, suradnji i izgradnji društvenog konsenzusa o razvojnim pitanjima u Županiji. Županijsko partnersko vijeće aktivno je sudjelovalo i svojim radom pridonijelo uspješnoj realizaciji svih faza izrade ŽRS-e, te je predviđeno njegovo sudjelovanje u narednim relevantnim koracima – odabiru razvojnih projekata i praćenju provedbe ŽRS-e.

3. OCJENA OSNOVNE ANALIZE

Konačna verzija Osnovne analize je izrađena vrlo solidno, potpuno usklađena s propisanim sadržajem i uputama iz Pravilnika. S vrlo dobro izrađenim pregledom i ocjenom stanja ključnih razvojnih segmenata, uz SWOT analizu, poslužila je kao dovoljno kvalitetna podloga za izradu sljedećih poglavlja ŽRS-e.

Tijekom izrade Osnovne analize odvijala se vrlo dinamična i kontinuirana suradnja između radne skupine i evaluatora, kako bi se „u hodu“ maksimalno podržala radna skupina u što učinkovitijom uobličavanju konačne ocjene stanja, te u naznaci osnovnih razvojnih ograničenja i razvojnih potreba Županije. U nekoliko navrata dano je više komentara koji su imali za cilj unaprijediti kvalitetu teksta. U nastavku ćemo samo kratko navesti područja na koja su se odnosili dani komentari.

Komentari su se poglavito odnosili na prijedloge za iznošenjem isključivo najrelevantnijih činjenica, značajnih s aspekta postojećih ograničenja za razvoj, kao i razvojnog potencijala Županije. Također, nositelji izrade ŽRS-e su bili upozoreni na važnost usklađenosti naznačenih problema i potreba iz tablica na kraju svakog poglavlja, s ocjenama iznesenim u tekstu osnovne analize.

Nakon što se raspravio metodološki pristup te važnost postizanja spomenute koherentnosti, radna skupina, uz svestranu vrlo konstruktivnu potporu suradnika SI-MO-RA-e, unijela je sve sugestije i usklađenost je postignuta. Rasprava sa suradnicima RRA rezultirala je i zadovoljavajućom nadopunom prvobitnih tablica s problemima i potrebama, a one od strateškog značaja za daljnji razvoj su izdvojene sukladno i u SWOT analizi.

Također, kod nekih dijelova analize zabilježena je neusklađenost u smislu količine prostora, odnosno duljine opisa, što je također riješeno kroz izvrsnu redakciju i fokus na isključivo relevantne probleme i razvojni potencijal Županije. Time je ujedno postignuta bitno bolja ravnoteža nekih poglavlja iz područja gospodarstva s onima iz područja društvenih djelatnosti, ali i drugih poglavlja bitnih za provedbu ŽRS-e, kao što je to međuzupanijska i prekogranična suradnja.

Osnovnu analizu je uvijek moguće dodatno poboljšati. Međutim, s aspekta gospodarskih i društvenih aktivnosti koje su realizirane, se odvijaju, ili su predviđene u Županiji, ocjenjujemo da se radna skupina zaista uspjela usredotočiti na one važne činjenice, te je ocjena s aspekta opravdanosti iznesenih ocjena, njihove korisnosti, jasnoće i konkretnosti svakako zadovoljavajuća.

SWOT analizu također ocjenjujemo kao „živim“ dijelom ŽRS-e i uvijek ima prostora za njeno poboljšanje. Tijekom konačnog uobličavanja SWOT analize u 2 navrata smo metodološki prošli sa suradnicima RRA ključne SWOT elemente, razjasnili pristup (poglavito kod prijetnji i mogućnosti, kod kojih uvijek ima metodoloških nedoumica), te je u konačnici uobličena verzija SWOT tablice koja je, s aspekta kriterija koherentnosti, tj. usklađenosti i unutarnje logike programskog dokumenta, zadovoljavajuća. Prvobitna verzija je bila dosta ekstenzivna. U dogovoru sa lokalnim akterima smo zaključili da je korisnije njeno sažimanje i isticanje zaista onih relevantnih SWOT elemenata. Slijedom iskazanog, može se zaključiti da su rezultati i Osnovne i SWOT analize jasni i upotrebljivi te su poslužili osnovnoj svrsi – kao kvalitetna osnovica za slijedeću fazu izrade strategije: definiranje vizije, ciljeva, prioriteta i mjera

4. OCJENA OPRAVDANOSTI, KONZISTENTNOSTI I KOHERENTNOSTI

Ocjena ŽRS-e SMŽ-e kroz primjenu kriterija opravdanosti, konzistentnosti i koherentnosti odnosila se poglavito na II fazu izrade ŽRS: Strategiju, prioritete i mjere. Opravdanost, konzistentnost i koherentnost se ubrajaju među ključna načela prethodnog vrednovanja s aspekta provjere da li su uzeta u obzir sva ključna razvojna ograničenja i razvojni potencijali te da li se uspjela postići „unutarnja logika“ programskog dokumenta. Slijedom smo ovim kriterijima posvetili posebnu pozornost.

Glede opravdanosti (eng: rationale), ona je postignuta s obzirom da predloženi ciljevi, prioritete i mjere imaju svoje korijene u SWOT i Osnovnoj analizi, čime je potvrđena njihova opravdanost i relevantnost. Naime, analiza razvojnih potreba i problema u Županiji čini ključni element u ŽRS-e, te je poslužila kao dobra osnova za identificiranje strateških razvojnih ciljeva, razvojnih prioriteta te mjera – koje će rezultirati nizom razvojnih projekata.

Vezano za konzistentnost, lako je uočiti da su strateški razvojni ciljevi međusobno komplementarni, omogućavajući time njihovu sinergiju. Štoviše, moguće je dodati da se radi o zaista dobro postignutom „policy mix-u“, tj. pozitivnom međusobnom podupiranju ciljeva, ali i prioriteta, pa i mjera. Prigodom izrade prvog i drugog nacrtu druge faze ŽRS: tj. definiranja strategije, prioriteta i mjera, dali smo sugestije odgovornima za izradu ŽRS-e za određene korekcije kako bi se postigla maksimalna konzistentnost i one su usvojene.

Konzistentnost je vidljiva već na slučaju prvog strateškog cilja (Učinkovito i ravnomjerno upravljanje razvojnim resursima i potencijalima) u odnosu na ostala tri cilja, s obzirom da prvi Cilj zapravo podržava/podupire preostala tri strateška razvojna cilja, a što se u prvom redu odnosi na prva dva prioriteta prvog cilja (Horizontalna i vertikalna koordinacija i usklađenost strateškog i prostornog planiranja te Intra-županijska, međžupanijska i dr. suradnja...).

Međusobno podupiranje ciljeva razvidno je i u slučaju drugog i trećeg cilja (Razvoj konkurentnost i društveno odgovornog gospodarstva te Razvoj ljudskih potencijala....) a poglavito s aspekta komplementarnosti drugog prioriteta iz Cilja 2 (Razvoj malog i srednje poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja) u odnosu na prvi i drugi prioritet u okviru Trećeg cilja (Unaprjeđenje obrazovnog sustava; Razvoj ljudskih resursa).

Značajna je činjenica da je ista konzistentnost vrlo uočljiva i kod mjera. Veći dio mjera unutar svakog od ciljeva se međusobno podupiru, jačajući time njihove razvojne učinke, a već na prvi pogled ovaj je učinak podupiranja vidljiv kod mjera 2.1.1. i 2.1.2. (Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i Poticanje učinkovitog upravljanja energijom) kao i kod prve tri mjere drugog strateškog cilja (Razvoj kvalitetne poduzetničke infrastrukture; Razvoj povoljnog financijsko okruženja za poduzetništvo i Poticanje industrije temeljene na inovacijama, suvremenim tehnologijama...).

Isto je vidljivo kod sve tri mjere unutar prioriteta 2.4. (Razvoj održivog turizma temeljenog na kulturnoj povijesnoj i prirodnoj baštini), te na mjerama 2.3.4., 2.3.5., 2.3.7 i 2.3.9 u okviru Prioriteta 2.3. (Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj. Štoviše, proizlazi da su zapravo sve mjere u okviru tog prioriteta izuzetno međusobno komplementarne temeljem čega možemo zaključiti da je razvidan njihov sinergijski učinak. Ova je činjenica bitna i s aspekta predviđenih pozitivnih rezultata mjera, ali još više s aspekta njihovih dugoročnih razvojnih učinaka.

Slijedom prethodno rečenog, nigdje nije uočljivo da bi realizacija jedne mjere mogla dovesti u pitanje realizaciju neke druge. Isto se odnosi i na prioritete, temeljem čega možemo zaključiti da nema vidljivih nekonzistentnosti.

Vezano za koherentnost, u prvobitnom nacrtu, koji je rezultirao radom u II. fazi izrade ŽRS-e, dali smo prijedlog za doradu tablice ciljeva, prioriteta i mjera kako bi se postigla maksimalna usklađenost i što je moguće prikladnija unutarnja logika dokumenta. Radni tim iz SI-MO-RAe je usvojio sve prijedloge. U konačnoj verziji ŽRS vidljivo je da su prioriteti i mjere logično nadovezani na Osnovnu analizu, tj. vezani su na probleme i potrebe iskazane u okviru svakog ključnog razvojnog segmenta, kao i na elemente u SWOT analizi – kod kojih je opet vrlo razvidna poveznica na tablice problema i potreba iz Osnovne analize. U tom smislu je logična povezanost „odozdo prema gore“ ovog strateškog razvojnog dokumenta postignuta.

Zaključno Strategija, prioriteti i mjere koherentni su u odnosu na Osnovnu analizu, tj. vidljiva je dobra logična povezanost razvojnih ograničenja i problema iz OA i planiranih ciljeva, prioriteta i mjera).

Svi ciljevi i prioriteti su realistični te su zajedno s mjerama jasno i konkretno obrazloženi.

Konačni korisnici mjera su jasno naznačeni. Kao što je detaljnije obrazloženo i ocijenjeno u prvom dijelu ovog priloga, vidljivo je da su stavovi i prijedlozi ključnih sudionika Županije uzeti u obzir kroz proces konzultacija koji je uslijedio i u I. i II. fazi izrade ŽRS-e, a poglavito vezano za proces utvrđivanja strategije i prioriteta, što je rezultiralo predloženim mjerama. Svi ključni akteri SMŽ-e su bili uključeni u sve faze izrade i složili su se da su predložene mjere opravdane s aspekta utvrđenih razvojnih prioriteta i ciljeva.

5. OCJENA VANJSKE KOHERENTNOSTI

Budući da je proces pristupanja i članstvo u EU jedan od strateških interesa RH, prigodom definiranja i nacionalnih, ali i regionalnih razvojnih programa važno je imati na umu šire dugoročne strateške smjernice EU vezane za društveni i gospodarski razvoj. U tom smislu, uz potrebu da ŽRS bude usklađena s nacionalnim razvojnim ciljevima, nužno je i da su u okviru ovakvog strateškog razvojnog programa ugrađeni i razvojni ciljevi EU u okviru tekućeg sedmogodišnjeg planskog razdoblja (ali i narednog ukoliko su izrađeni strateški razvojni programi za naredna programska razdoblja).

Konačni nacrt ŽRS-e SMŽ-e, a što je najvidljivije iz predloženih ciljeva, prioriteta i mjera - potvrđuje da postoji usklađenost ŽRS u odnosu na ključne nacionalne strateške razvojne dokumente, ključne nacionalne sektorske strategije, ali i prethodno izrađene županijske strategije i strateške programe za pojedina područja razvoja.

Isto je vidljivo i u odnosu na ključne razvojne smjernice Europske komisije za sadašnje programsko razdoblje, sadržane u Strateškim Smjernicama Zajednice 2007-2013. (Community Strategic Guidelines for 2007-13). Ova poveznica je u prvom redu vidljiva s aspekta prvog cilja vezano za teritorijalnu suradnju, te drugog cilja usredotočenog na konkurentno gospodarstvo. Prioriteti vezani za razvoj ljudskih resursa te održivog razvoja iz preostala 2 Cilja također imaju svoju poveznicu na ovaj izuzetno značajan strateški dokument EK.

Najznačajnija je međutim vidljiva poveznica ŽRS-e SMŽ-e na strateški značajan novi dokument: Europe 2020 – A European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth. Usklađenost strategije i prioriteta ŽRS u odnosu na ovaj, očigledno u EU najznačajniji razvojni program, je najvidljivija u odnosu na sljedeća tri od 7 osnovnih razvojnih „stupaca“ ovog Programa: „Unija inovacija“, „Resursno efikasna Europa“ i „Agenda za nova zaposlenja i vještine“.

6. OCJENA REZULTATA I RAZVOJNIH UČINAKA.

U poglavlju gdje su razrađene mjere ŽRS-e vidljivo je da su sustavno dobro navedeni glavni pokazatelji, koji će omogućiti uspješno praćenje i ocjenu rezultata i učinaka mjera, odnosno projekata koji će se u sklopu njih provoditi. Na prvi nacrt razrađenih mjera smo dali niz komentara kako bi se, među ostalim, maksimalno poboljšali pokazatelji. Održana je radionica radne skupine na kojoj su ovi prijedlozi i upute za poboljšanja raspravljani, te je konačna verzija mjera bitno poboljšana. Pokazatelji u finalnoj verziji su potpuno odgovarajući, upotrebljivi i dobro izabrani, te uglavnom potpuno mjerljivi. U nekoliko primjera bilo je nužno navesti kvalitativne pokazatelje no oni su dobro odabrani, jasni, realni i jednostavni te dobro dopunjuju one kvantitativne.

Možemo zaključiti da je finalnom verzijom II. faze ŽRS-e SMŽ-e kroz ovaj segment također stvorena osnova da se djelotvorno i učinkovito prati i ocjenjuje provedba projekata, a time i mjera, a onda i realizacija prioriteta i strateških ciljeva. Spomenuto će omogućiti i uspješno praćenje i ocjenu realizacije cjelokupne ŽRS.

7. OCJENA PROVEDBE

Radna skupina dobro je obrazložila načela i mehanizme provedbe kao i faze u provedbi ŽRS-e. Dobro je obrazloženo i praćenje i izvještavanje koje će slijediti, kao važni elementi provedbe ŽRS-e. Isto se odnosi i na dobro formuliranu komunikacijsku strategiju.

Značajan je i financijski okvir, koji je vrlo detaljno i jasno predložen. Ovaj aspekt provedbe je vrlo značajan kako bi se financiranje provedbe mjera koje su utvrđene u ŽRS-i povezano sa županijskim proračunom Županije, kao i financiranjem iz drugih izvora. Predložen pristup ocjenjujemo realnom i dobrom osnovom za provedbu ŽRS-e SMŽ-e. S ovog aspekta, postoje naznake da je moguće postići i efikasnost i efektivnost prigodom provedbe ŽRS-e.

Posebno želimo istaknuti vrlo detaljno i jasno koncipiran Akcijski plan, s dobro razrađenim aktivnostima, naznačenim mjerljivim pokazateljima uspješnosti provedbe, izvorima provjere te izvorima financiranja. Ovako koncipiran Akcijski plan izvrsno je zaokružio cjelokupnu ŽRS-u i biti će ključni alat nosiocima provedbe Strategije u njenoj efektivnoj i efikasnoj realizaciji.

8. ZAKLJUČAK

Temeljem sagledavanja i ocjenjivanja ŽRS-e pomoću svih ključnih kriterija uobičajenih za prethodno vrednovanje, iz svega obrazloženog ocjenjujemo da je Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke Županije kvalitetno izrađena, da je vrlo korisna, s utvrđenim vrlo opravdanom strategijom, prioritetima i mjerama te da će moći poslužiti kao dobra osnova za potporu i pospješivanje daljnjeg svekolikog razvoja Županije, u skladu s utvrđenim ciljevima ŽRS-a i osnovnim razvojnim smjernicama RH kao i EU.

Dr.sc. Sanja Maleković
Dr.sc. Sanja Tišma

SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA

**ŽUPANIJSKA RAZVOJNA STRATEGIJA
SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE
2011. - 2013.**

AKCIJSKI PLAN PROVEDBE

SADRŽAJ

UVOD

1. CILJ AKCIJSKOG PLANA

2. PLANIRANI RESURSI ZA OSTVARENJE AKCIJSKOG PLANA

3. IZVORI FINANCIRANJA

2.. AKCIJSKI PLAN ZA 2011-2013. - TABELARNI PRIKAZ

UVOD

Akcijski plan služi za operacionalizaciju i provedbu Županijske razvojne strategije i omogućuje cjelovit pregled i strukturu svih aktivnosti potrebnih za provedbu Strategije za predviđeno razdoblje. Svojom strukturom ukazuje na ciljeve, mjere, prioritete te predviđene aktivnosti, razdoblje provedbe plana i pojedinih aktivnosti, mjerljive pokazatelje uspješnosti provedbe, izvore provjere te izvore financiranja aktivnosti.

1. CILJ AKCIJSKOG PLANA

Akcijski plan se temelji i na viziji Sisačko-moslavačke županije koja glasi : **Županija ubrzanog gospodarskog rasta, temeljenog na inovativnoj i izvozno orijentiranoj industriji, poljoprivrednoj proizvodnji, poželjno turističko odredište prepoznatljive očuvane povijesne kulturne i prirodne baštine, razvijene infrastrukture privlačna investitorima poželjna za rad i življenje.**

Ciljevi Akcijskog plana izvedeni su iz ciljeva Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2011-2013. te će se njihovom realizacijom pridonijeti ostvarenju ukupnih ciljeva.

Navedeni ciljevi se preuzimaju i prihvaćaju od strane Partnerskog vijeća Sisačko-moslavačke županije te su i ugrađeni u Akcijski plan.

Ciljevi su sljedeći :

- Cilj 1. Učinkovito upravljanje razvojem i razvojnim resursima.**
- Cilj 2. Razvoj konkurentnog i društveno odgovornog gospodarstva.**
- Cilj 3. Razvoj ljudskih resursa i visokog društvenog standarda.**
- Cilj 4. Očuvani okoliš, održivo upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom.**

2. PLANIRANI RESURSI ZA OSTVARENJE AKCIJSKOG PLANA

Ljudski resursi

U planiranje i ostvarenje Akcijskog plana za provedbu Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije za 2011-2013. godinu uključeni su gotovo svi UO Sisačko-moslavačke županije, Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije, te Partnersko vijeće i to ovisno o planiranim aktivnostima.

Materijalni i ostali resursi

- Informatička i telekomunikacijska oprema (računala, printeri, telefon, fax, kopirka)
- Namještaj
- Uredski pribor
- Uredski prostor (zgrada, uredi i dr)

3. IZVORI FINANCIRANJA

Planirane aktivnosti financirat će se iz slijedećih izvora sredstava : Proračun SMŽ-e, proračuni JLS, Proračun RH, Programi EU, Proračun RH-MVPEI, Proračun RH – MRRŠVG, Ministarstvo kulture RH, Ministarstvo turizma RH, zaklade, banke, nadležna javna poduzeća Vlada RH, te koncesionari prava telefonije, fizičke i pravne osobe, Hrvatske vode.

No, najveći dio aktivnosti planira se financirati iz vlastitih izvora Sisačko-moslavačke županije ali s tendencijom da se sve više koriste Fondovi EU.

4. AKCIJSKI PLAN 2011.-2013. - TABLIČNI PRIKAZ

1. UČINKOVITO I RAVNOMJERNO UPRAVLJANJE RAZVOJEM I RAZVOJNIM RESURSIMA					
STRATEŠKI CILJ:	1.1. Horizontalna i vertikalna koordinacija regionalnog razvoja i usklađenje strateškog i prostornog planiranja				
PRIORITET:	1.1.1. Osnajivanje institucionalnih kapaciteta za strateško i prostorno planiranje				
Mjera	Aktivnosti	Mjerljivi pokazatelji uspješnosti provedbe	Izvori provjere	Izvori financiranja	Ukupno planirana sredstva 2011.-2013. / kn
1.1.1. Osnajivanje institucionalnih kapaciteta za strateško i prostorno planiranje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provesti analizu postojećih procesa strateškog planiranja razvoja na razini JLS i županije i definirati nužne metodološke i organizacijske promjene za postizanje veće učinkovitosti procesa planiranja i upravljanja razvojem na razini županije ▪ Ažurirati i uskladiti kriterije za odabir članova županijskog partnerstva i njihove zadatke i odgovornosti ▪ Definirati način djelovanja županijskog partnerstva ▪ Organizirati i provesti edukaciju za unaprjeđenje kapaciteta članova županijskog partnerstva ▪ Provesti nužne organizacijske, metodološke i kadrovske promjene za povećanje učinkovitosti poslovnih procesa i koordinaciju rada na planiranju 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrađen plan uvođenja metodoloških i organizacijskih promjena za povećanje učinkovitosti procesa planiranja ▪ Izrađene provedbene upute za nužne organizacijske, metodološke i kadrovske preinake i promjene slijedom rezultata analize postojećih poslovnih procesa ▪ Definirani kriteriji za odabir članova županijskog partnerstva uključujući njihove 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Godišnji planovi rada odjela RS, JLS i RA SMŽ ▪ Plan rada županijskog partnerstva SMŽ-e ▪ Izvještaji o provedenim edukacijama ▪ Analiza provedenih edukacija ▪ Lista sudionika na edukacijama ▪ Liste prisutnih na prezentacijama ▪ Postavljeni dodatni info pultovi, info točke i info police na području županije 	<ul style="list-style-type: none"> • Proračun SMŽ-e Proračuni JLS-e Proračun RH-e Programi EU 	390.000

	<p>razvoja Županije</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi analizu edukacijskih potreba pojedinih sektora unutar Županije ▪ Definirati i provesti potrebnu dodatnu edukaciju za unaprjeđenje vještina i znanja djelatnika RS i JLS, privatnog i civilnog sektora za provedbu politika i programa EU ▪ Unaprijediti i osuvremeniti sustav informiranja na razini županije i dodatno poticati sudjelovanje u procesima europskih integracija kroz dostupne programe (razmjene, cjeloživotno učenje, mobilnost, fondovi) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organiziran set edukacija za članove županijskog partnerstva i djelatnike RS i JLS, privatnog i javnog sektora ▪ Organizirane prezentacije o načinima sudjelovanja u procesima europskih integracija za JLS i županiju, privatni i civilni sektor ▪ Mogućnosti pojedinih programa EU prezentirani korištenjem inovativnih tehnoloških rješenja 			
--	---	--	--	--	--

<p>1.1.1.2. Razvoj područja s razvojnim potencijalom/poteškoćama</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pripremiti mikro-strategije razvoja za prostorne cjeline unutar Županije sa specifičnim, zajedničkim razvojnim potencijalima čije se granice nužno ne poklapaju s administrativnim granicama JLS, a u skladu s prioritetima i ciljevima razvoja Županije ▪ Sukladno definiranim strategijama razvoja mikro regija razvijati projektne prijedloge za razvoj područja sa razvojnim potencijalima/poteškoćama 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan pripreme projektnih ideja za područja unutar SMŽ-e sa specifičnim, zajedničkim razvojnim potencijalima; ▪ Projektne ideje za projekte od regionalnog značaja definirane i registrirane u bazi projekata pri resornom tijelu na nacionalnoj razini; ▪ Pripremljene strategije razvoja mikro regija unutar Županije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baza projektnih ideja SMŽ- i baza regionalnih projekata pri MRRŠVG ▪ Izvještaji o prihvaćenim projektnim idejama sa sjednica ŽP SMŽ-e ▪ Strategije razvoja mikro regija unutar SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračuni JLS-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU 	<p>2.850.000</p>
<p>1.1.1.3. Razminiranje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ažurirati planove razminiranja područja županije u suradnji s HCR-om; ▪ Intenzivirati suradnju sa HCR-om kako bi se osigurali sinergijski efekti u nalaženju izvora financiranja za aktivnosti razminiranja područja SMŽ; ▪ Koordinirati pripremu i izradu planova iskorištavanja razminiranih površina; ▪ Kontinuirano provoditi aktivnosti informiranja građana o opasnostima od mina; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minski sumnjive površine unutar županije svedene na minimum; ▪ Najmanje 1 projekt informiranja javnosti o opasnostima od mina na području županije ; ▪ Rast gospodarskih aktivnosti na područjima očišćenim od mina za najmanje 10%; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća HCR-a ▪ Izvješće o sudjelovanju na okruglim stolovima, promotivno-edukacijskim aktivnostima i konferencijama o uklanjaju opasnosti od mina ▪ Ažurirane karte postavljenih oznaka o opasnosti od mina 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hrvatski centar za razminiranje ▪ Proračun RS 	<p>150.000</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjen broj nesreća uzrokovanih stradanjima od mina za najmanje 50% ▪ Broj novih radnih mjesta otvorenih u gospodarskim subjektima na područjima koja su prethodno bila mijski sumnjiva ▪ Organizirano najmanje 2 okrugla stola, i 1 sveobuhvatna promotivno – edukacijska kampanja (radionica/medijski nastupi/kazališne predstave i sl.) o opasnostima od mina 			
<p>PRIORITET:</p>	<p>1.2. Intra-županijska, međuzupanijska, prekogranična, bilateralna, multilateralna suradnja</p>				

<p>1.2.1 Jačanje svijesti o procesu europskih integracija na lokalnoj i regionalnoj razini</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi analizu edukacijskih potreba za pojedine sektore unutar županije ▪ Izraditi planove programa edukacije i jačanja institucionalnih potencijala i osposobljavanja županijskih tijela, JLS, privatnog i civilnog sektora za provedbu politika i programa EU ▪ Organizirati provedbu planiranih osposobljavanja županijskih tijela za aktivnije sudjelovanje u provedbi politika EU ▪ Organizirati stručno usavršavanje i edukaciju djelatnika županijskih tijela u zemlji i inozemstvu ▪ Provoditi i organizirati obilježavanje Europskog tjedna na području Županije ▪ Redovito održavanje i kontrola funkcionalnosti uspostavljene mreže Euro-info polica, Euro-info točaka, Euro-info kabineta i Euro-info kutaka na području cijele Županije ▪ Organizirati informativno/promotivne događaje o mogućnostima sudjelovanja u procesu europskih integracija na razini županije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrađena analiza edukacijskih potreba za 3 sektora ▪ Održano najmanje 6 programa edukacije (seminari, konferencije i edukativne radionice o europskim politikama i programima, o regionalnom razvoju i euro integracijskim procesima), 6 programa razmjene, 2 programa mobilnosti za najmanje 100 polaznika/sudionika ▪ Broj djelatnika županijskih tijela osposobljenih za aktivno sudjelovanje u provedbi politika EU ▪ Broj županijskih djelatnika koji su prošli stručno usavršavanje u zemlji i inozemstvu ▪ Održane 3 proslave Europskog tjedna i Dana Europe na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješće Savjeta za EU integracije SMŽ-e o aktivnostima provedenim u sklopu obilježavanja Europskog tjedna i Dana Europe na području Županije; ▪ Izvješća UO za upravljanje pristupnih fondovima i poticajnim sredstvima SMŽ-e o provedenim programima edukacije ▪ Broj Ugovora o sufinanciranju učešća SMŽ-e u programima razmjene i programima mobilnosti ▪ Popisi sudionika i izvješća o provedenim edukacijama i stručnim usavršavanjima za djelatnike županijskih tijela ▪ Izvješća u medijima o događanjima vezanim za EU integracije na području Županije ▪ Izvješća Savjeta za EU integracije SMŽ-e o provedenim aktivnostima; 	<p>Proračun SMŽ-e Proračuni JLS-e Proračun RH-e MVPEI Programi EU</p>	<p>600.000</p>
--	---	--	---	---	----------------

<p>1.2.2. Jačanje partnerskih odnosa unutar županije, te jačanje međuzupanijske, prekogranične i druge međunarodne suradnje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sukladno razvojnim prioritetima i ciljevima definirati modalitete i mogućnosti suradnje ▪ Procijeniti i izraditi analizu uspješnosti dosadašnje suradnje županije i njenih gradova i općina, suradnje s drugim županijama te pograničnim i drugim regijama u EU i izvan EU, definirati mogućnosti i izraditi plan aktivnosti za unaprjeđenje svakog od spomenutih oblika suradnje ▪ Izraditi procjenu osposobljenosti za pripremu prijedloga razvojnih projekata kao i procjenu postojećih kapaciteta za 	<p>građana uključeno u promotivne aktivnosti informiranja na području županije</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definirano najmanje 10 novih oblika i modela suradnje ▪ Izrađeno i preporučeno najmanje 5 mjera za unaprjeđenje dosadašnjih oblika suradnje ▪ Izrađeno i preporučeno najmanje 5 mjera za unaprjeđenje kapaciteta za upravljanje projektnim ciklusom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potpisani sporazumi u suradnji ▪ Izvještaji sa sjednica ŽP ▪ Web stranica SMŽ ▪ Izvješća o provedbi planiranih aktivnosti ▪ Lista sudionika na edukacijama i seminarima ▪ Baza predloženih projekata ▪ Dokumentacija pripremljenih projektnih prijedloga ▪ Potpisani ugovori o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračuni JLS-e ▪ ŽRA ▪ Proračun RH-e ▪ MVPEI ▪ Programi i fondovi EU <p>900.000</p>
---	--	--	---	---	--

	<p>upravljanje projektima na lokalnoj i županijskoj razini</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi program dodatnog obrazovanja (radionice, seminari) za unaprjeđenje postojećih kapaciteta za pripremu i upravljanje razvojnim projektima ▪ Definiranje i kreiranje (formiranje) zajedničkih međuzupanijskih i prekograničnih radnih skupina za pripremu projekata ▪ Poticanje međunarodne suradnje i kontinuirano informiranje o mogućnostima (izvori financiranja, mreže, partnerstva) ▪ Uspostava sustava povremenog informiranja između županije, javnog, privatnog i civilnog sektora o svim relevantnim razvojnim aktivnostima/programima/projektima ▪ Definiranje i uspostava potrebnih mehanizama za realizaciju svih oblika suradnje 	<p>na županijskoj i lokalnoj razini</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Održan program osposobljavanja/treniniga od najmanje 4 modula (seminara) za najmanje 60 polaznika ▪ Povećan broj potpisanih sporazuma o suradnji s drugim regijama za najmanje 20% ▪ Broj međuzupanijskih i prekograničnih radnih skupina povećan za 50% ▪ Broj predloženih projekata u okviru domaćih i EU natječaja povećan za najmanje 30% ▪ Broj projekata čije je sufinanciranje osigurano iz nacionalnih i EU fondova (izvora) povećan za najmanje 20% ▪ Broj uspješno provedenih projekata povećan za najmanje 20% 	<p>sufinanciranju i provedbi projekata</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvešća o uspješno provedenim projektima 	
--	---	--	---	--

<p>PRIORITET:</p> <p>1.3.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvitak i održivost civilnog društva</p>	<p>1.3. Aktivno građanstvo, jačanje uloge civilnog društva u razvoju</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Analizirati rezultate dosadašnjih aktivnosti i postignutih razvojnih učinaka udruga u Sisačko-moslavačkoj županiji i definirati pravce daljnjeg razvoja i jačanja civilnog društva ▪ Izraditi i provesti sustav učinkovitog i transparentnog programa poticanja rada udruga civilnog društva putem dodjele financijskih potpora programima i projektima rada ▪ Provesti procjenu potreba udruga civilnog društva za programe izgradnje ljudskih i institucionalnih kapaciteta ▪ Izraditi analizu i procjenu postojeće suradnje udruga civilnog društva sa tijelima Županije i jedinicama lokalne samouprave <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan provedbenih mjera za daljnji razvoj civilnog društva SMŽ-e ▪ Prihvaćeni kriteriji za transparentnu raspodjelu županijskih potpora projektima udruga civilnog društva SMŽ-e ▪ Izrađen i proveden program edukacije za izgradnju ljudskih i institucionalnih kapaciteta udruga civilnog društva SMŽ-e s najmanje 30 udruga sudionika ▪ Formiran Centar za suradnju civilnog i javnog sektora radi uključivanja dionika civilnog društva u procese razvijanja razvojnih projekata u Županiji ▪ Broj projekata udruga civilnog društva iz SMŽ-e za prijavu na natječaje za <ul style="list-style-type: none"> ▪ Web stranice SMŽ-e ▪ Kandidirani projekti udruga civilnog društva iz SMŽ-e na dostupne natječaje ▪ Ugovori o sufinanciranju projekata udruga nositelja projekata sa područja SMŽ-e <ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračuni JLS-e ▪ Programi EU-e ▪ Proračun RH-e putem institucija za razvoj civilnog društva 	<p>300.000</p>
---	---	----------------

<p>1.3.2. Promoviranje jednakosti, ljudskih prava, slobode govora i medija, demokracije, vladavine prava i dr.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ažurirati i usvojiti program rada Koordinacije za ljudska prava SMŽ-e ▪ Organizirati javne rasprave/tribine/okrugle stolove kojima će se dodatno promovirati temeljne vrijednosti društva poput ljudskih prava, slobode govora, slobode medija, demokracije i vladavine prava ▪ Izraditi i usvojiti program jačanja institucionalnih kapaciteta organizacija i inicijativa aktivnih na polju zaštite i promicanja ljudskih prava ▪ Izraditi plan poticanja zaštite i promoviranja manjinskih prava na području SMŽ-e 	<p>sufinanciranje povećan za najmanje 30%</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usvojen Terminski plan provedbe aktivnosti ▪ Koordinacije za zaštitu ljudskih prava SMŽ-e ▪ Održano najmanje 6 javnih rasprava/tribina/okruglih stolova sa temama koje dodatno promoviraju i potiču zaštitu temeljnih ljudskih prava na području SMŽ-e ▪ Plan provedbe aktivnosti jačanja institucionalnih kapaciteta organizacija za promicanje jednakosti i zaštite ljudskih prava u SMŽ-i prihvaćen i proveden ▪ Broj prijedloga projekata za zaštitu ljudskih prava 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvešća o provedenim aktivnostima Koordinacije za ljudska prava SMŽ-e ▪ Liste sudionika na javnim tribinama/raspravama/okruglim stolovima ▪ Izvešća Koordinacije za ljudska prava SMŽ-e o provedenim edukacijskim programima ▪ Ugovori o financiranju provedbe projekata koji promiču zaštitu ljudskih prava, slobode i jednakosti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračuni JLS-e ▪ Programi EU-e ▪ Proračun RH-e preko institucija za razvoj civilnog društva <p>600.000</p>
--	---	---	---	---	---

		prijavljenih na dostupne natječajne povećanje za najmanje 20%			
2. RAZVOJ KONKURENTNOG I DRUŠTVENO ODGOVORNOG GOSPODARSTVA					
STRATEŠKI CILJ:					
PRIORITET:					
2.1.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definiranje i provedba sustava poticaja i stimulacije za korištenje obnovljivih izvora energije ▪ Stimuliranje ugradnje sustava koji koriste obnovljive izvore energije. ▪ Provesti program informiranja i edukacije o prednostima i načinima korištenja obnovljivih izvora energije ▪ Izgradnja institucionalnih kapaciteta (ljudski potencijal) za poticanje korištenja obnovljivih izvora energije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizirani seminari, edukacijske radionice i javne rasprave u cilju poticanja primjene i korištenja obnovljivih izvora energije ▪ Broj korisnika programa poticanja korištenja obnovljivih izvora energije ▪ Broj djelatnika Županije unaprijeđenih znanja o poticanju korištenja obnovljivih izvora energije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća o održanim seminarima, radionicama, javnim tribinama i konferencijama ▪ Liste sudionika na stručnim seminarima o obnovljivim izvorima energije ▪ Potpisani sporazumi (ugovori) o županijskim poticajima za korištenje obnovljivih izvora energije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost RH 	600.000
2.1.2. Poticanje učinkovitog upravljanja energijom	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Priprema programa za provedbu mjera učinkovitog upravljanja energijom u javnim ustanovama ▪ Priprema projektnih prijedloga za povećanje energetske učinkovitosti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Održano najmanje 10 radionica i konferencija o energetske učinkovitosti za najmanje 200 polaznika 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liste sudionika na održanim radionicama ▪ Prezentacije korištene tijekom prezentacija ▪ Izvješća korisnika (numerički pokazatelji) o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost 	1.200.000

	<ul style="list-style-type: none"> Informiranje i promidžba o mogućnostima i načinima povećavanja energetske učinkovitosti u građevinarstvu i sl. 	<ul style="list-style-type: none"> Učinkovitije upravljanje energijom izraženo u vrijednostima uštede energije za 10% Broj projekata koji su prihvaćeni za financiranje iz nacionalnih i EU sredstava povećan za najmanje 20% Povećan interes i broj korisnika županijskih projekata potpora za povećanje energetske učinkovitosti. 	<ul style="list-style-type: none"> Potpisani ugovori za ostvarivanje poticaja za uvođenje mjera energetske učinkovitosti Podtaci županijskih odjela o zainteresiranima za uključivanje u projekte poticanja učinkovitog upravljanja energijom. 	<p>ostvarenim uštedama energije na objektima sa uključenim u sustav učinkovitog upravljanja energijom</p>	
<p>PRIORITET:</p> <p>2.2.1. Razvoj kvalitetne poduzetničke infrastrukture</p>	<p>2.2. Razvoj poduzetništva i izgradnja poticajnog investicijskog okruženja</p> <ul style="list-style-type: none"> Izraditi analizu stanja i potreba za poduzetničkom infrastrukturom na području SMŽ-e Izraditi procjenu učinkovitosti postojeće poduzetničke infrastrukture Definirati i provoditi model čvršće i učinkovitije suradnje sa JLS za postizanje željenih sinergijskih efekata i poticanje razvoja slabije razvijenih područja Županije Analizirati i poboljšati sustav koordinacije razvojnih inicijativa 	<ul style="list-style-type: none"> Broj poduzetničkih zona na području SMŽ-e sa stupnjem izgrađenosti od najmanje 50% povećan za najmanje 50% Izrađena analiza provedbe Plana razvoja poduzetničkih zona na području SMŽ-e Izrađene smjernice za 	<ul style="list-style-type: none"> Registar poduzetničkih zona MINGORP-a Izvršje o stupnju provedbe Plana razvoja poduzetničkih zona na području SMŽ-e Popis obučenih kadrova i prateće tehničke pomoći za učinkovito upravljanje poduzetničkim zonama Izvršje o provedenoj procjeni uspješnosti rada postojeće poduzetničke infrastrukture na području 	<p>Proračun SMŽ-e</p> <p>JLS-e</p> <p>Proračun RH-e</p> <p>Programi EU</p>	<p>3.000.000</p>

	<p>na razini Županije za povećanje učinkovitosti korištenja raspoloživih izvora sufinanciranja</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uspostaviti nove infrastrukture za poticanje razvoja svih dijelova Županije ▪ Kreirati i provoditi projekt edukacije kadrova i izrade programa privlačenja investicija u SMŽ-i ▪ Definirati dodatne mehanizme potpore za razvoj poduzetništva i privlačenje investicija ▪ Provoditi kontinuiranu promociju poduzetništva i ulaganja u poduzetništvo za ubrzanje razvoj Županije 	<p>učinkovito upravljanje poslovnim zonama</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Održano 15 edukacija djelatnika poduzetničke infrastrukture ▪ Broj pripremljenih i uspješno provedenih projekata od strane razvojne agencije i poduzetničkih centara za razvoj poslovne i poduzetničke infrastrukture na području SMŽ-e povećan za najmanje 20% 	<p>SMŽ-e</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća o provedenim infrastrukturnim projektima ▪ Baza infrastrukturnih projekata MINGORP-a 	
<p>2.2.2. Razvoj povoljnog financijskog okruženja za poduzetništvo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provesti analizu stanja i izraditi Operativni plan stvaranja poticajnog financijskog okruženja za poduzetništvo ▪ Osmisliti i sustavno provoditi projekte poticanja razvoja poduzetništva u SMŽ-i ▪ Pratiti provedbu i ažurirati postojeće mjere temeljem stanja u poduzetništvu i u financijskom okruženju; ▪ Kreirati i provoditi garancijske 	<ul style="list-style-type: none"> • Broj izdanih garancija sukladno uvjetima utvrđenim aktima Garancijske sheme povećan za najmanje 40% • Broj korisnika poticajnih mjera po pojedinim projektima poticanja poduzetništva povećan za najmanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ugovori o izdavanju garancije ▪ Potpisani ugovori u korištenju poticajnih mjera SMŽ-e za razvoj poduzetništva ▪ Izvješće o provedbi mjera OP-a sukladno Smjernicama za provedbu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračun JLS-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU-e banke <p>27.300.000</p>

	<p>potpore za razvojne projekte sufinancirane poduzetničkim kreditima</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Intenzivirati uspostavljanje partnerskih odnosa sa financijskim institucijama 	<p>10%</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izrađene Smjernice za provedbu Operativnog plana stvaranja povoljnog financijskog okruženja za razvoj poduzetništva • Broj poduzetnika na području županije povećan za najmanje 5% • Broj zaposlenih u privatnom sektoru povećan za najmanje 5% 			
<p>2.2.3. Poticanje industrije temeljene na inovacijama i suvremenim tehnologijama</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi analizu stanja i Studiju isplativosti ulaganja u inovacije u poduzetništvo ▪ Poticati povezivanje istraživačko/razvojnih institucija sa poduzetništvom putem osnivanja tehnološko istraživačkih potpornih institucija ▪ Poticati razvijanje i pripremu projekata temeljenih na povezivanju istraživačko tehnoloških ustanova/institucija i poduzetništva ▪ Osmisliti i provesti programe poticanja inovatorstva i komercijalizaciju inovacija u SMŽ-i ▪ Izraditi i provesti program 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrađena analiza stanja uključuje tehnološke profile tvrtki i znanstveno obrazovnih institucija na području SMŽ i definirane mogućnosti suradnje ▪ Broj korisnika potpora iz Programa poticanja komercijalizacije inovacija u SMŽ-i ▪ Izrađen projekt pokretanja Tehnološkog parka SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potpisani ugovori o korištenju potpora za inovacije u poduzetništvu u SMŽ-e ▪ Projektna dokumentacija i izvješće ŽP ▪ Izjave o partnerstvu na projektima kandidiranim za sufinanciranje iz fondova EU ▪ Liste sudionika edukacije za poticanje primjene novih tehnologija u poduzetništvu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračun RH-e ▪ MINGORP ▪ Programi EU 	<p>600.000</p>

	<p>promicanja inovatorstva;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dodatno osposobiti zaposlenike Županije za primjenu novih tehnologija u poduzetništvu i poticati i zagovarati dodatno zapošljavanje stručnjaka 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj ugovora o suradnji i partnerstvu između znanstvenih institucija, akademske zajednice i inovativnih poduzetnika povećan za 60% ▪ Povećan broj komercijaliziranih inovacija na području SMŽ-e za 40% ▪ Pokrenuta priprema dokumentacije za projekte povezivanja tehnološko istraživačkih institucija i poduzetništva ▪ Broj projekata kandidiranih na natječaje za sufinanciranje povezivanje znanstveno istraživačkih institucija i poduzetništva za sredstva iz EU fondova ▪ Broj zaposlenika županije dodatno osposobljenih za 			
--	--	--	--	--	--

<p>2.2.4. Poticanje industrije temeljene na stvaranju proizvoda s većom dodanom vrijednošću</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kreirati i provesti Program restrukturiranja i modernizacije industrije za povećano iskorištenje proizvodnih potencijala i komparativnih prednosti SMŽ-e za podizanje konkurentnosti i stvaranje proizvoda sa većom dodanom vrijednosti ▪ Osmisliti i provesti sustav poticanja ulaganja i novih investicija u opremu, nove tehnologije, informacijske sustave i proizvodne kapacitete ▪ Provoditi poticajne mjere iz Operativnog plana za stvaranje poticajnog okruženja za poduzetništvo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrađen provedbeni plan restrukturiranja i modernizacije industrije na području SMŽ-e ▪ Broj ostvarenih poticaja u ulaganja u nove tehnologije, informacijske sustave, ... ▪ Broj zaposlenih u industriji povećan za najmanje 3% ▪ Rast industrijske proizvodnje za najmanje 3% ▪ Rast broja poduzetnika koji proizvode veće dodane vrijednosti za 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvještaji o realiziranim poticajima ▪ Broj ugovora o korištenju poticaja za subjekte koji stvaraju proizvode veće dodane vrijednosti ▪ Poticajne mjere SMŽ-e za ulaganja u nove gospodarske subjekte koji stvaraju proizvode veće dodane vrijednosti ▪ Izvješća HGK Sisak i HOK SMŽ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU 	<p>600.000</p>
---	--	--	---	--	----------------

<p>2.2.5. Poticanje izvozne orijentacije gospodarstva</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi analizu stanja i Operativni plan za poticanje izvozne orijentacije gospodarstva SMŽ-e ▪ Osmisliti i provesti poticajne mjere za jačanje konkurentnosti gospodarstva županije (za tehničko usklađivanje, sudjelovanje na sajmovima, izradu i prilagodbu stručnih publikacija; izradu promotivnih materijala prilagođenih za promociju na inozemnim tržištima ▪ Utvrditi i primjenjivati kriterije za odabir i dodjelu financijskih potpora za poticanje izvozne orijentiranih gospodarskih djelatnosti 	<p>najmanje 5%;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrađene provedbene smjernice za poticanje izvozne orijentacije gospodarstva SMŽ-e ▪ Rast indeksa konkurentnosti gospodarstva SMŽ-e ▪ Broj korisnika (ciljanih skupina) programa poticaja ▪ Porast vanjskotrgovinske razmjene gospodarstva SMŽ-e za najmanje 5% ▪ Povećan broj gospodarskih subjekata u SMŽ-i koji su usvojili međunarodne standarde za 20 % 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvještaji HGK o stanju konkurentnosti gospodarstva SMŽ-e ▪ Ugovori o realiziranim poticajima za izvozne orijentirane gospodarske aktivnosti sa područja SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU 	<p>600.000</p>
<p>2.2.6. Stvaranje investicijskih uvjeta te privlačenje stranih i domaćih ulaganja</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi analizu o investicijskim mogućnostima sa svim podacima relevantnim za potencijalne investitore (lokacije i subjekti pogodni za investiranje, informacije o zakonskom i institucionalnom okviru); ▪ Razraditi kriterije za odabir ulagača; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ažuriran investicijski vodič SMŽ-e ▪ Usvojeni kriteriji za odabir potencijalnih ulagača na područje SMŽ-e ▪ Povećan broj investicija na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vodič dostupan na web stranici SMŽ-e ▪ Popis djelatnika Županije dodatno osposobljenih za pružanje potpore investitorima ▪ Promotivni materijali investicijskih potencijala 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračuni JLS 	<p>150.000</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi strategiju aktivnog pristupa investitorima ▪ Definirati program prezentacije investicijskih potencijala županije domaćim i stranim ulagačima 	<p>područje SMŽ-e za 10%</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Program dodatne edukacije kadrova za potporu investitorima ▪ Porast broja zainteresiranih za ulaganje u SMŽ-u slijedom prezentacija investicijskih potencijala županije za najmanje 30% ▪ Izrađeno 1.000 komada promidžbenog materijala ▪ Održano 20 prezentacija županije potencijalnim investitorima (domaćim i stranim) 	<p>SMŽ-e</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Popisi nazočnih na prezentacijama investicijskih potencijala županije u zemlji i van nje ▪ Županijska baza podataka o zainteresiranim ulagačima i realiziranim ulaganjima na područje županije 		
<p>2.2.7. Povezivanje subjekata malog gospodarstva radi jačanja konkurentnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provesti ažuriranje analize stanja u gospodarstvu SMŽ-e ▪ Izraditi program promoviranja i poticanja udruživanja dionika u razvojne oblike poput klastera, zadruga i sl. ▪ Izraditi i provesti program edukativnih, savjetodavnih i informativnih projekata koji će potaknuti povezivanje, educirati i informirati poduzetnike i kadrove 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definirani razvojni potencijali SMŽ-e i nove razvojne niše ▪ Broj novoosnovanih i registriranih klastera i zadruga sa održivim programima razvoja na području županije povećan za najmanje 10% ▪ Održano 15 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studija investicijskih potencijala SMŽ-e ▪ Ured državne uprave u SMŽ ▪ Izvještaji sa osnivačkih skupština/ sjednica novoosnovanih zadruga/ klastera ▪ Liste sudionika edukacije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU 	<p>900.000</p>

	klastera, zadruga i sl.	<p>savjetodavnih i informativnih radionica i konferencija za poticanje poslovnog povezivanja</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Provedeno 6 programa edukacije za klastera i zadruga i druge oblike udruživanja na teme vezane uz poslovno povezivanje za najmanje 150 polaznika ▪ Porast broja članova zadruga za 15% 			
PRIORITET:					
2.3. Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj					
<p>2.3.1. Jačanje kapaciteta za upravljanje poljoprivrednim i šumskim zemljištem i njihovim kvalitetnijim iskorištenjem</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Unaprijediti i ubrzati proces rješavanja imovinsko-pravnih odnosa ▪ Osmisliti i provesti proces okrupnjavanja poljoprivrednog i šumskog zemljišta ▪ Provesti program uređenja poljoprivrednog zemljišta i povećati udio obradivih površina ▪ Osigurati i uskladiti poticajne mjere i/ili kreditne programe za provedbu programa poticanja povećanja udjela poljoprivredne proizvodnje u SMŽ-i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provedbene smjernice (upute) za ubrzano rješavanje imovinsko pravnih odnosa ▪ Predstavljani mehanizmi i procedure za ubrzano rješavanje imovinsko pravnih postupaka ▪ Vrijeme provedbe procedura nužnih za okrupnjavanja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj županijskih djelatnika dodatno obučeni za ubrzani proces rješavanja imovinsko pravnih pitanja ▪ Izvešća relevantnih županijskih tijela o trajanju i broju postupaka okrupnjavanja zemljišta ▪ Izveštaji relevantnih tijela o udjelu poljoprivredne proizvodnje u SMŽ-i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ proračuni JLS-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU 	1.800.000

<p>2.3.2. Jačanje kapaciteta razvoja poduzetništva i poduzetničkog okruženja u ruralnom prostoru</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provesti program edukacije za županijske djelatnike i poljoprivredne proizvođače o poduzetništvu na ruralnom prostoru ▪ Izraditi i provesti program potpora lokalnim inicijativama za poticanje poduzetništva u ruralnim sredinama ▪ Izraditi i provesti program potpora za razvoj zadrugarstva i ostalih oblika udruživanja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poljoprivrednog i šumskog zemljišta na području SMŽ –e skraćeno za 15% ▪ Program dodatnog stručnog usavršavanja županijskih djelatnika za ubrzavanje procesa rješavanja imovinsko pravnih odnosa ▪ Najmanje 150 ha okrupnjenog poljoprivrednog zemljišta na području SMŽ-e ▪ Povećanje udjela poljoprivredne proizvodnje u SMŽ-i za 20% 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liste sudionika ▪ Izvješća na web stranicama SMŽ-e ▪ Liste sudionika programa edukacije ▪ Potpisani ugovori o korištenju poticaja; ▪ Potpisani partnerski sporazumi između SMŽ-e i JLS ▪ Liste sudionika edukacije za 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračuni JLS-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU 	<p>9.900.000</p>
--	---	--	--	---	------------------

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dodatno promovirati i poticati razvoj novih vrsta usluga u ruralnim sredinama SMŽ-e 	<p>lokalnim inicijativama;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj samoodrživih zadruga na području SMŽ-e povećan za 25% ▪ Broj potpisanih sporazuma o korištenju poticajnih sredstava iz programa poticaja SMŽ-e povećan za najmanje 15% ▪ Održano najmanje 5 prezentacija mogućnosti za razvoj i uvođenje novih usluga na ruralnim prostorima SMŽ-e 	<p>poljoprivredne subjekte</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća relevantnih službi za praćenje rada zadruga 		
<p>2.3.3. Daljnje poticanje i razvoj ekološke i ekološki prihvatljive poljoprivredne proizvodnje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provesti mjere za povećanje površina pod optimalnim voćarskim i poljoprivrednim kulturama ▪ Definirati i provesti mjere povećanja broja uzgojno valjanih grla stoke i proizvoda od iste. ▪ Izraditi i provesti plan poticanja povećanja pčelarske proizvodnje ▪ Poticati i promicati povećanje svih vidova ekološke proizvodnje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećanje udjela površina pod optimalnim voćarskim i poljoprivrednim kulturama u SMŽ-e za 25% ▪ Povećanje uzgojno valjanih grla stoke za 25% ▪ Povećanje broja registriranih proizvođača meda u SMŽ-e za 25% 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješće o strukturi agrarne proizvodnje u SMŽ-e ▪ Izvješća relevantnih institucija o registriranim proizvođačima u SMŽ-e ▪ Popis korisnika poticajnih mjera za promjenu strukture agrarne proizvodnje SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ proračuni JLS-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU 	<p>1.200.000</p>

		<ul style="list-style-type: none"> Provedbene mjere za poticanje uvođenja optimalnih voćarskih i poljoprivrednih kultura 			
<p>2.3.4. Razvoj infrastrukture ruralnih područja</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nastaviti sa osuvremenjivanjem i održavanjem postojećih prometnica u ruralnom prostoru SMŽ-e Završiti elektrifikaciju ruralnog prostora SMŽ-e Povećavati pokrivenost područja SMŽ ICT tehnologijom (telefonska mreža, signali mobilnih mreža, širokopolasni Internet) Izgraditi sustave vodoopskrbe/odvodnje/pročišćavanja otpadnih voda ruralnog područja SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> Izgrađeno 10% novih i poboljšano 10 % postojećih prometnica na području SMŽ-e U potpunosti završena elektrifikacija cjelokupnog područja SMŽ-e Povećana pokrivenost SMŽ-e telefonskom mrežom i /ili mobilnim signalima i širokopolasnim Internetom za 30% izgrađeno 15% novih sustava vodoopskrbe/ odvodnje/ pročišćavanja otpadnih voda na ruralnom području 	<ul style="list-style-type: none"> Izveštaji nadzornih organa o provedenim radovima i izdanim uporabnim dozvolama Izveštaj HEP-a o elektrifikaciji područja SMŽ-e Izveštaji koncesionara o pokrivenosti signalima fiksne i mobilne mreže i širokopolasnog Interneta Izvešće H. Voda o izgrađenosti vodoopskrbnih i sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> Proračun SMŽ-e Proračuni JLS-e Proračun RH-e nadležna javna poduzeća Vlade RH, te koncesionari prava telefonije 	<p>3.000.000</p>
<p>2.3.5. Poticanje umrežavanja poljoprivrednih proizvođača</p>	<ul style="list-style-type: none"> Izraditi analizu stanja u poljoprivredi SMŽ-e Izraditi i provoditi program 	<ul style="list-style-type: none"> Plan provedbe mjera za poticanja umrežavanja 	<ul style="list-style-type: none"> Popis sudionika edukacije Popis prisutnih na javnim tribinama/okruglim 	<ul style="list-style-type: none"> Proračun SMŽ-e Proračun RH-e 	<p>600.000</p>

	<p>poticajnih mjera za udruživanje i uspostavu klastera, zadruga i drugih oblika udruživanja u poljoprivredi SMŽ-e</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provesti program edukacije za članove klastera, zadruga i drugih oblika udruživanja na području SMŽ-e ▪ Izraditi i provesti program savjetovanja i informiranja poduzetnika u poljoprivredi i članove klastera, zadruga i drugih o mogućim oblicima udruživanja 	<p>poljoprivrednih proizvođača u SMŽ-i;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Provedena najmanje 2 programa edukacije za članove klastera, zadruga sa najmanje 100 polaznika ▪ Organizirano najmanje 6 savjetodavno/informativnih tribina/okruglih stolova za poduzetnike u poljoprivredi, članove klastera, zadruga i drugih oblika udruživanja na području SMŽ-e ▪ Broj korisnika poticajnih mjera SMŽ-e za udruživanje i uspostavu klastera zadruga i/ili drugih oblika udruživanja na području SMŽ- e povećan za najmanje 25% 	<p>stolovima</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća o provedenim aktivnostima unutar programa savjetovanja i informiranja ▪ Potpisani sporazumi SMŽ-e i korisnika poticajnih mjera 	Programi EU	600.000
<p>2.3.6. Razvoj znanstveno stručne suradnje i brendiranje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi sveobuhvatni plan poticanja znanstveno stručne suradnje u provedbi izgradnje i povećanja kapaciteta u poljoprivrednoj proizvodnji na području SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provedene edukacije u suradnji sa znanstveno stručnim ustanovama u RH ▪ Brendirana najmanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Popis djelatnika SMŽ-e i predstavnika poljoprivrednih subjekata prisutnih na stručnim usavišavanjima 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ proračuni JLS-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU 	600.000

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provesti program brendiranja tradicionalnih (autohtonih) proizvoda SMŽ-e ▪ Izraditi i provesti program suradnje na lokalnoj i prekograničnoj razini na zaštiti i gospodarenju pitomim kestenom ▪ Izraditi i provesti program nastavka klonске selekcije autohtone sorte loze – škrlet ▪ Izraditi i provesti program standardiziranja uzgoja goveda putem embriotransfera ▪ Izraditi i provesti plan mjera protiv širenja bjesnoće, kuge i ostalih zaraznih bolesti s divljih životinja na domaću stoku i ljude 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 autohtona proizvoda SMŽ-e održane 3 konferencije lokalne i prekogranične suradnje na zaštiti i gospodarenju pitomog kestena ▪ Pripremljeni projekti za provedbu zaštite i gospodarenja pitomim kestenom ▪ Završeno 50% radova na klonskoj selekciji autohtone sorte loze – škrlet ▪ Korišteno najmanje 30 embriotransfera na području SMŽ-e ▪ Provedene najmanje 2 mjere protiv širenja bjesnoće, kuge i ostalih zaraznih bolesti s divljih životinja na domaću stoku i ljude 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Katalog autohtonih proizvoda SMŽ-e ▪ Kandidirani projekti za provedbu zaštite pitomog kestena u sklopu programa prekogranične suradnje ▪ Izvešća o povećanju udjela sorte loze škrlet u proizvodnji vina na području SMŽ-e ▪ Izvešća veterinarskih službi o uzgoju goveda putem embriotransfera ▪ Izvešća nadležnih vet. službi sa obje strane granice na suzbijanju zaraznih bolesti na području SMŽ-e i u graničnom području 	
<p>PRIORITET:</p> <p>2.4.1. Razvoj novih i unaprjeđenje postojećih turističkih proizvoda</p>	<p>2.4. Razvoj održivog turizma temeljenog na kulturno povijesnoj i prirodnoj baštini</p>			
<p>2.4.1. Razvoj novih i unaprjeđenje postojećih turističkih proizvoda</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi analizu postojećeg stanja u turizmu i ažurirati Strategiju razvoja turizma SMŽ-e ▪ Izraditi Akcijski plan razvoja turizma sukladno Strategiji razvoja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definiran projektni zadatak za izradu AP ▪ Mobilizirani potrebni resursi i oformljene radne grupe za izradu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvešća turističke zajednice SMŽ i turističkih zajednica JLS na području SMŽ-e ▪ Izvešće HGK Sisak 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračun RH-e ▪ proračuni JLS-e ▪ Programi EU <p style="text-align: right;">900.000</p>

	<p>turizma SMŽ-e</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Definirati i razviti cjelovite, integrirane i prepoznatljive turističke proizvode ▪ Identificirati potencijale razvoja turističkih proizvoda kroz edukaciju dionika u turističkom sektoru ▪ Kontinuirano raditi na izgradnji brenda i imidža Županije kao prepoznatljive turističke destinacije 	<p>AP-a</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Predstavljena najmanje 4 nova, inovativna turistička proizvoda na području SMŽ-e ▪ Povećana ponuda smještajnih kapaciteta, ugostiteljske i druge turističke ponude za 25% ▪ Izrađena analiza potreba za edukacijom u turističkom sektoru SMŽ-e ▪ Povećan broj poticajnih mjera za razvoj turizma SMŽ za 10% ▪ Povećan ukupan turistički promet, broj dolazaka i broj noćenja za 10% ▪ Povećanje broja turističkih subjekata na području SMŽ-e za 10% 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promotivne brošure novih turističkih proizvoda SMŽ-e ▪ Strategija razvoja turizma SMŽ-e ▪ Popisi sudionika edukacije za dionike u turističkom sektoru SMŽ-e 	sponzori	
<p>2.4.2. Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poticati razvoj selektivnog oblika turizma kroz financijske potpore, edukaciju, umrežavanje dionika u turizmu SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećanje broja turističkih programa iz više oblika selektivnog turizma: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvještaji turističkih zajednica JLS i TZ SMŽ-e ▪ Promotivni materijali TZ SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun RH-e SMŽ-e, JLS, europski fondovi, fizičke 	<p>3.000.000</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Graditi opći imidž Županije kao turističke destinacije ▪ Jačati svijest sudionika u turizmu o održivom razvoju turizma 	<p>seoski, zdravstveni, kulturni, športsko-rekreativni (adrenalinški turizam) za 10%</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećan udio selektivnih oblika turizma u ukupnoj turističkoj ponudi SMŽ-i za 15% ▪ Održana 3 seminara , 5 radio emisija o selektivnim oblicima turizma ▪ Tiskano 1000 komada brošure 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ponuda turističkih potencijala SMŽ-e ▪ Liste prisutnih na održanim seminarima ▪ Snimke održanih radio emisija 	i pravne osobe	5.100.000
<p>2.4.3. Horizontalno povezivanje sudionika turističkog razvoja</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jačati turističku ponudu osnivanjem novih i okrupnjavanjem postojećeg turističkog klastera "Lonjsko polje" ▪ Poticati i promovirati mogućnosti zajedničkih nastupa na turističkom tržištu ▪ Provoditi kontinuiranu edukaciju postojećih i novih članova turističkih klastera ▪ Uvođenje mjera za poticanja standardiziranja razine cijene i kvalitete usluga u turizmu SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prepoznatljiv imidž i ponuda županije promoviran na sajmovima i turističkim manifestacijama ▪ Održane najmanje 3 stručno-edukacijske radionice za nove i postojeće članove klastera na području SMŽ-e ▪ Povećan ukupan turistički promet članova klastera ▪ "Lonjsko polje" za 15% ▪ Povećani i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvještaji o ostvarenim prihodima i dobiti iz turističke djelatnosti ▪ Novi promotivni materijali; ▪ Upiti turističkih operatera za ponudu SMŽ-e ▪ Ponuda turističkih proizvođača putem agencija koje nude programe iz SMŽ-e ▪ Izvještaji o odlascima na turističke/specijalizirane sajmove ▪ Ugovori o korištenju poticajnih mjera SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> • Proračun SMŽ-e Proračun RH-e Programi EU-e fizičke i pravne osobe 	

			<p>diversificirani ukupni turistički kapaciteti SMŽ-e za 10%</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj korisnika mjera poticanja standardiziranja razine cijene i kvalitete usluga u turizmu SMŽ-e povećan za 10% ▪ Organizirano jedno studijsko putovanje za članove Klastera ▪ Tiskano 1000 komada promotivne brošure, emitirano 5 radio emisija 		
3. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA					
3.1. Unapređenje obrazovnog sustava					
STRATEŠKI CILJ:					
PRIORITET:					
3.1.1. Unapređenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provesti programe edukacije o važnosti dodatnih ulaganja jedinica lokalne samouprave u obrazovanje ▪ Poticati JLS i pomoći im pri osnivanju novih ustanova predškolskog obrazovanja (dječjih vrtića) ▪ Stvarati preduvjete za osnivanje privatnih ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja te srednjih 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećana razina znanja i informiranosti o obrazovnim mogućnostima na županjskoj razini ▪ Uveden jednosmjenski i cjelodnevni program odgoja i obrazovanja u osnovnim školama 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvještaji o provedbi obrazovnih programa ▪ Liste sudionika na organiziranim konferencijama, seminarima i radionicama ▪ Popisi korisnika ▪ Izvješća nadzornih organa o završenim radovima na građevinama 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun RH-e proračun SMŽ-e proračuni JLS 	1.800.000

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ škola s pravom javnosti ▪ Povećati kvalitetu odgojno-obrazovnih institucija ulaganjem u kvalitetu nastave, opreme i kadrova ▪ Jačati institucionalne potencijale, osposobljavati županijska tijela i JLS, te privatni i civilni sektor za provedbu politika i programa Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH-e ▪ Izraditi i provesti Plan edukacije o programima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, te europskim obrazovnim programima ▪ Osnivanje novih predškolskih ustanova te reorganizacija srednjoškolskih ustanova po sektorima 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najmanje 30 sudionika (djelatnika obrazovnih institucija) sudjelovalo na seminarima, konferencijama i edukativnim radionicama o programima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, te europskim obrazovnim programima ▪ Povećan broj korisnika programa odgoja i obrazovanja (polaznika u institucije predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja za najmanje 25%) ▪ Izgrađene najmanje 2 osnovne škole na području SMŽ-e ▪ 1000 djece i mladih uključeno u programe ▪ Tiskano 1000 		
--	--	--	--	--

<p>3.1.2. Razvoj i jačanje visokog obrazovanja i istraživanja</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Temeljem analize potreba i potencijala definirati ravnomjerni raspored ustanova višeg i visokoškolskog obrazovanja na području Županije ▪ Temeljem provedenih analiza i studija definirati studijska područja koji potiču razvoj SMŽ-e i podupiru strateške pravce razvoja ▪ Sukladno Županijskoj razvojnoj strategiji definirati područja visokog obrazovanja i pripadajuće institucije strateškim centrima razvoja i istraživanja. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organiziran rad ustanova višeg i visokoškolskog obrazovanja u Sisku, Kutini i Glini ▪ Izrađeni programi za najmanje 4 studijska područja koja će podupirati i osiguravati stručnjake za strateške gospodarske razvojne pravce SMŽ-i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dopunice MZOŠ RH za rad ustanova visokoškolskog obrazovanja u SMŽ-i ▪ Studijski programi za obrazovanje iz područja IT tehnologija, ekologije, poljoprivrede, turizma u SMŽ-i ▪ Objavljeni rezultati istraživačkih radova provedenih na Metalurškom fakultetu u Sisku ▪ Statistike i izvješća o 	<ul style="list-style-type: none"> • Proračun RH-e Proračun SMŽ-e Proračuni JLS 	<p>2.400.000</p>
<p>promotivnih materijala i održane 2 radio emisije</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izgrađena najmanje 1 srednjoškolska ustanova za obrazovanje obrtničkih zvanja na području SMŽ-e ▪ Održano najmanje 6 edukacijskih radionica o programima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, te europskim obrazovnim programima 					

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stvarati pretpostavke i zakonodavni okvir za osnivanje privatnih visokoškolskih ustanova; ▪ Poticati i organizirati međuregionalne i međunarodne razmjene studenata; ▪ Definirati i provesti edukacije i informiranja o mogućnostima programa na županijskoj razini; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osnovan Centar za istraživanje i razvoj pri Metalurškom fakultetu u Sisku; ▪ Rast broja upisanih polaznika stručnih programa na privatnim visokoškolskim ustanovama u SMŽ od najmanje 15% godišnje; ▪ Povećan broj studenata iz SMŽ na visokoškolskim ustanovama van granica HR za najmanje 20%; ▪ Povećan broj studenata na visokoškolskim ustanovama u SMŽ za najmanje 30%; ▪ Povećan broj županijskih stipendija za studiranje van granice HR temeljem razmjene studenata za 10%; ▪ Informativne aktivnosti za promicanje visokoškolskih 	<p>polaznicima programa Obrazovnih ustanova u SMŽ;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Potpisani ugovori sa korisnicima županijskih potpora i stipendija za programe na visokoškolskim ustanovama u SMŽ i van RH; ▪ Liste sudionika na radionicama, seminarima i konferencijama o mogućnostima i potrebama za cjeloživotno napredovanje temeljem programa MZOŠ RH i europskih obrazovnih programa; 	
--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ programa u SMŽ-i ▪ Broj istraživačkih programa u SMŽ-i povećan za 10% ▪ Održana 1 konferencija o značaju obrazovanja na visokoškolskim institucijama ▪ Odobreno sufinanciranje najmanje 1 projekta iz nacionalnih i EU fondova ▪ Održane 3 radionice o mogućnostima usavršavanja preko programa specijalističkih studija i daljnje napredovanja u području visokog obrazovanja 			
3.2. Razvoj ljudskih resursa					
PRIORITET:					
3.2.1. Promocija i podrška programima cjeloživotnog učenja i usavršavanja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ U suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje te Agencijom za mobilnost i programe Europske Unije izraditi i provesti Planom edukacije planirane programe o važnosti cjeloživotnog učenja i strukovnih prekalifikacija ▪ Sukladno izrađenoj studiji potreba 	Broj sudionika na održanim prezentacijama o obrazovnim mogućnostima cjeloživotnog učenja i prekalifikacija za strukovna zanimanja	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaji o održanim prezentacijama • Liste prisutnih na održanim prezentacijama • Izvještaji ustanova pružatelja usluga programa prekalifikacija • Izvještaji o provedenim 	<ul style="list-style-type: none"> • Proračun RH-e • Proračun SMŽ-e • Proračuni JLS 	600.000

	<p>izraditi plan osnivanja ustanova za cjeloživotno obrazovanje i prekvalifikaciju kako bi se učinile dostupnima što većem broju stanovnika Županije</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jačanje institucionalnih potencijala, osposobljavanje županijskih tijela i jedinica lokalne samouprave, te privatnog i civilnog sektora za provedbu politika i programa RH i Europske Unije ▪ Organizirati i provesti promidžbu programa na županijskoj razini 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj sudionika na seminarima, konferencijama i edukativnim radionicama o programima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, te europskim programima cjeloživotnog učenja povećan za najmanje 10% ▪ Broj korisnika programa cjeloživotnog učenja u SMŽ povećan za 10% ▪ Održano najmanje 10 edukativnih radionica ▪ Tiskano 500 komada promotivnog materijala ▪ Emitirano najmanje 5 radio emisija o važnosti programa cjeloživotnog učenja ▪ Održana 1 konferencija o 	<p>na županijskoj razini povećan za najmanje 10%</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj sudionika na seminarima, konferencijama i edukativnim radionicama o programima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, te europskim programima cjeloživotnog učenja povećan za najmanje 10% ▪ Broj korisnika programa cjeloživotnog učenja u SMŽ povećan za 10% ▪ Održano najmanje 10 edukativnih radionica ▪ Tiskano 500 komada promotivnog materijala ▪ Emitirano najmanje 5 radio emisija o važnosti programa cjeloživotnog učenja ▪ Održana 1 konferencija o 	<p>programima Strukovnih škola</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popisi sudionika na seminarima, konferencijama i edukativnim radionicama o programima MZOS RH • Promotivni materijali • Izvještaji i popis sudionika na održanim edukativnim radionicama 	
--	--	--	---	---	--

<p>3.2.2. Podrška programima opismenijavanja, učenja stranih jezika te informatičko-komunikacijskih tehnologija.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stvoriti uvjete i kadar za što veći broj izborne nastave iz područja stranih jezika i informatičko-komunikacijskih tehnologija u osnovnim i srednjim školama ▪ Poticati i osigurati potpore osnivanju obrazovnih ustanova iz ovih područja, posebno u JLS udaljenim od većih gradskih središta ▪ Poticati programe opismenijavanja, učenja stranih jezika i informatičko-komunikacijskih tehnologija u veleučilištima i na druge načine ih učiniti široko dostupnim ▪ Poticati programe učenja stranih jezika u međunarodnim razmjenama učenika i studenata 	<p>važnosti kontinuiranog, cjeloživotnog obrazovanja</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontinuirano stručno usavršavanje primjenom novih programa obrazovanja za djelatnike županije i JLS 	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaji o sudionicima i prisutnima na događajima u sklopu informativno promotivne kampanje • Rješenja o registraciji novooosnovanih ustanova • Popisi polaznika koji su završili programe učenja stranih jezika i IT • Izvještaji sa programa razmjene studenata • Ugovori o sufinanciranju projekata financiranih sredstvima EU 	<ul style="list-style-type: none"> • Proračun RH-e • Proračuni JLS 	<p>450.000</p>
--	--	--	---	--	----------------

		<p>području SMŽ-e za 20%</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj polaznika programa učenja stranih jezika i IT programa na području SMŽ-e uvećan za najmanje 15% ▪ Broj korisnika programa međunarodne razmjene studenata u SMŽ-e povećan za 20% ▪ Broj odobrenih i provedenih projekata poticanja suradnje i razmjene studenata sa regijama iz EU povećan za 10% 		
<p>3.2.3. Razvoj aktivnog i fleksibilnog tržišta rada</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provesti plan rada Županijskog partnerstva za zapošljavanje ▪ Izraditi i provesti plan koordiniranih mjera za suzbijanje crnog tržišta rada ▪ Izraditi i provesti plan mjera za dodatno poticanje zapošljavanja marginaliziranih skupina (npr. žena) ▪ Osmisliti i omogućiti dobru i aktualniju informiranost, brz i lako 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ažuriran akcijski plan zapošljavanja SMŽ-e ▪ Održano 6 sjednica Županijskog partnerstva za zapošljavanje ▪ Povećana zapošljivost marginaliziranih skupina za 10% ▪ Najmanje 1 program za unapređenje protoka i pristupa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projektni prijedlozi kandidirani na natječaj EU iz programa razvoja ljudskih potencijala ▪ Izvještaji HZZ-a ▪ Ugovori o korištenju poticaja za samozapošljavanje ▪ Izvještaji sa sjednica Partnerskog vijeća za zapošljavanje 	<p>Proračun SMŽ-e Proračuni JLS-e Proračun RH-e Programi EU</p> <p>75.000</p>

	<p>dostupan pristup ažuriranim informacijama o ponudi i potražnji radne snage</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provesti plan mjera za poticanje otvaranja radnih mjesta i razvoj netradicionalnih oblika zapošljavanja (skraćeno radno vrijeme, rad na daljinu i sl. ▪ Izraditi plan povećanja veće fleksibilnosti radne snage na području SMŽ-e 	<p>informacijama</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj korisnika poticaja za otvaranje novih radnih mjesta i samozapošljavanja ▪ Smjernice za uvođenje alternativnih oblika zapošljavanja – analiza i planiranje, info promotivne aktivnosti, savjetovanje i edukacija, uspostava institucija za posredovanje, itd. ▪ Tiskano 1000 komada promotivnog materijala ▪ Izrađena 1 analiza izmijenjenih i prilagođenih programa obrazovanja sukladno potrebama gospodarstva 			
<p>3.2.4. Usklađenost ponude i potražnje na tržištu rada i stvaranje kompetentne radne snage</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mobilizirati uključivanje svih dionika u izradu analize stanja na tržištu rada i definirati uzroke neusklađenosti između ponude i potražnje radne snage ▪ Osmisliti, promovirati, provoditi i pratiti učinke provedbe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrađena 1 analiza stanja na tržištu rada; ▪ Provedbeni plan mjera za usklađivanje između ponude i potražnje na tržištu rada SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješće HZZ o stanju na tržištu rada ▪ Izvještaji dionika na tržištu rada o provedbi mjera za usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračun RH-e Programi EU 	<p>300.000</p>

	<p>pojedinačnih programa i njihov utjecaj na odnose na tržištu rada u SMŽ-i</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provesti izmjene obrazovnih programa povećanjem udjela praktične nastave, kako bi se završetkom školovanja što spremnije i brže udovoljilo potrebama na tržištu rada ▪ Definirati probleme i utvrditi plan aktivnosti za unaprjeđenje suradnje između dionika na tržištu rada ▪ Osmisliti i provoditi projekte dodatnog osposobljavanja za pripremu razvojnih projekata na polju stvaranja kompetentne radne snage ▪ Stvoriti sustav povremenog informiranja između gospodarstvenika, Hrvatske obrtničke komore, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i definirati mehanizme za realiziranje postojećih i definiranje inovativnih oblika suradnje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uvedena najmanje 4 nova obrazovna programa sa povećanim udjelom praktične nastave za minimalno 30% ▪ Definirano najmanje 5 mjera za poboljšanje suradnje između sudionika na tržištu rada ▪ Održano 3 programa edukacije (seminara, konferencija, radionica) za dodatno osposobljavanje i unaprjeđenje znanja dionika na tržištu rada za pripremu razvojnih projekata ▪ Tiskano 1000 komada promotivnih materijala 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvještaj o radu Županijskog partnerstva za zapošljavanje SMŽ-i ▪ Popis sudionika održanih programa edukacije za dodatno osposobljavanje i unaprjeđenje znanja dionika na tržištu rada za pripremu razvojnih projekata 		
<p>PRIORITET:</p> <p>3.3.1. Promocija preventive i učinkovitijeg korištenja resursa</p>	<p>3.3. Unaprjeđenje socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Defimirati i sustavno provoditi aktivnosti na promociji zdravog života i prevenciji bolesti i prevenciji od kardiovaskularnih bolesti ▪ Smanjen broj oboljelih i umrlih osoba na području SMŽ u usporedbi sa prethodnim 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća stručnih službi; ▪ Liste sudionika javnih događanja ▪ Distribucijski planovi podjele promotivno 	<p>Proračuni: Sisačko-moslavačke županije, JLS-e, RH-e, 18.000.000</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osmisliti i sustavno provoditi: <ul style="list-style-type: none"> - programe i projekte prevencije ovisnosti o drogama, - programe i projekte prevencije od pretilosti, - programe i projekte prevencije od karcinoma ▪ Osmisliti i provoditi projekte sustavne edukacije i informiranja javnosti i dionika u društvu na području SMŽ-e ▪ Promovirati i razvijati projekte koji povezuju sve dionike na području županije u zajedničke projekte 	<p>razdobljem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjen broj soba ovisnih o drogama, alkoholu i duhanu na području SMŽ-e ▪ Smanjen broj pretilih osoba, osoba oboljelih od kardiovaskularnih bolesti ▪ Odobrena provedba najmanje 3 projekta promoviranja zdravog života i prevencije bolesti ▪ Distribuirano najmanje 3000 komada edukacijsko informativnih materijala iz svih detektiranih područja ▪ Organizirane najmanje 3 javne tribine i prezentacije o prevenciji bolesti i promociji zdravog života ▪ Broj organizacija civilnog društva koje provode preventivne programe u zdravstvu i socijalnoj skrbi povećan za 20% 	<p>edukativnih materijala</p>	<p>nadležnih ministarstava</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sredstva donatora, nacionalnih i EU fondova
--	--	-------------------------------	--

<p>3.3.2. Unaprjeđenje infrastrukture, dostupnosti i kvalitete usluga u socijalnim i zdravstvenim ustanovama u privatnom i javnom sektoru</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adaptiranje zdravstvenih i socijalnih ustanova koje ne zadovoljavaju postojeće osnovne standarde što uključuje propisanu površinu, broj soba, sanitarnih čvorova, specijalističkih ambulanti i svih pratećih službi; ▪ Provoditi sustavno obnavljanje i modernizaciju objekata, opreme i prijevoznih sredstava u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, pri domovima zdravlja i zavodu za javno zdravstvo kako bi se osigurala usklađenost sa propisanim standardima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najmanje 3 novoobnovljena doma za starije i nemoćne na području SMŽ-e prema propisanim standardima ▪ Instalirana nova oprema u najmanje 15 % ustanova na području SMŽ –e sukladno propisanim standardima ▪ Broj nabavljenih vozila u zdravstvenim ustanovama za hitnu medicinsku pomoć, sanitetski prijevoz pacijenata, patronažu i kućne posjete liječnika i zdravstvenu njegu u pacijenata u njihovim domovima povećan za 30 % na području SMŽ-e ▪ Nabava najmanje 2 vozila za socijalne ustanove prilagođenih prijevozu osoba sa invaliditetom ▪ Nabavljena najmanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ugovori o radovima na obnovi objekata ▪ Ugovori o primopredaji opreme i vozila 	<p>Proračuni : SMŽ-e JLS-e, nadležnih ministarstava, RH-e</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ donatori, nacionalni i EU fondovi ▪ javno privatno partnerstvo <p>54.000.000</p>
---	---	---	---	---

		2 vozila prilagođena za dostavu hrane pacijentima u njihove domove na području SMŽ-e	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećan broj školovanih stručnjaka na području Županije za 25% ▪ Smanjenje broja osiguranih osoba po liječničkom timu za 10% ▪ Smanjen broj korisnika socijalnih usluga po stručnom djelatniku za 10% ▪ Smanjen broj stanovnika SMŽ-e kojima su zdravstvene i socijalne usluge nedostupne za 15% ▪ Potpisani ugovori o korištenju stambenih jedinica za deficitarni kadar ▪ Povećan broj zdravstvenih i djelatnika u socijalnoj skrbi na stručnom usavršavanju za 20% 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ugovori o sufinanciranju školovanja deficitarnih zanimanja ▪ Izvješća stručnih službi; ▪ Izvješća HZZO-a o dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga na području SMŽ-e ▪ Ugovori o najmu Stambenih jedinica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračuni: Sisačko-moslavačke županije, JLS-e RH-e, nadležnih ministarstava, donatori 	525.000
3.3.3. Podrška obrazovanju i usavršavanju u zdravstvu i socijalnoj skrbi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definirati i provoditi programe potpore školovanju deficitarnog kadra ▪ Provoditi programe povećanja kvalitete života za stručno osoblje na svim područjima Županije ▪ Definirati i omogućiti provedbu programa kontinuiranog stručnog usavršavanja zdravstvenih radnika i radnika u socijalnoj skrbi 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjen broj 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvještaji relevantnih 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračuni: 	
3.3.4.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poticati i podržavati osnivanje 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjen broj 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvještaji relevantnih 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračuni: 	

<p>Podrška razvoju izvaninstitucionalnih oblika skrbi, volonterizma i samopomoći</p>	<p>centara za pomoć i njegu u kući na području SMŽ-e</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Osigurati sustavno praćenje stanja i poticati dovoljan broj pružatelja usluga zdravstvene njege u kući ▪ Poticati osiguranje uvjeta i promovirati iniciranje pratećih usluga u kući za korisnike programa njege u kući - obrtničke usluge ▪ Izraditi i provoditi programe za osiguranje dovoljnog broja volontera za pružanje pomoći starijim, nemoćnim, bolesnim i umirućim članovima zajednice ▪ Izraditi i provoditi programe educiranja obitelji i samih korisnika za pružanje samopomoći do dolaska stručnih osoba ▪ Izgraditi sustavan program osiguranja pomoći obiteljima starih, nemoćnih, invalidnih, bolesnih i umirućih osoba 	<p>zahtjeva za smještajem u institucijama za 20%</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećan broj pružatelja različitih obrtničkih usluga za korisnike zdravstvene njege u kući za 10% ▪ Povećan broj registriranih pružatelja usluga zdravstvene njege u kući za 10% na području SMŽ-e ▪ Povećan broj mobilnih timova za pružanje palijativne skrbi za 10% na području SMŽ-e ▪ Povećan broj volontera na području SMŽ-e za 20% ▪ Povećan broj korisnika i njihovih obitelji za pružanje samopomoći za 10% 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ustanova i institucija ▪ Izvještaji HZZO-a i HZZ-a SMŽ-i ▪ Izvještaji Hrvatskog Crvenog križa o broju educiranih volontera ▪ Izvještaji udruga civilnog društva o broju volontera na području SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SMŽ-e, JLS-e, RH-e, nadležnih ministarstava ▪ Nacionalnih i EU fondova ▪ donatori 	<p>4.650.000</p>
<p>3.4. Razvoj javne i komunalne infrastrukture – stvaranje preduvjeta za uspješan razvoj</p>					
<p>PRIORITET: 3.4.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Priprema i izgradnja županijskog centra za gospodarenje otpadom ▪ Organizirati i uspostaviti sustav reciklažnih dvorišta i pretovarnih 	<p>Projektna dokumentacija i obvezne dozvole za izgradnju i uporabu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća nadzornih tijela o tijeku gradnje ▪ Izvješća tvrtke Eko-start o količinama sakupljenog i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Županijski proračun ▪ Proračuni JLS, FZOEU 	<p>6.000.000</p>

	<p>stanica</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizirati i uspostaviti sustav odvojenog sakupljanja otpada ▪ Provesti sanaciju postojećih odlagališta i divljih odlagališta otpada ▪ Osmisliti i provesti informativno-promotivnu kampanju o problematici otpada i njegovoj sirovinskoj vrijednost 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan rada tvrtke Eko-start ▪ Usuglašene lokacije za uspostavu 4 reciklažna dvorišta u gradovima na području SMŽ-e ▪ Uspostavljene 2 pretovarne stanice na području SMŽ-e ▪ Povećanje prikupljene količine posebnih vrsta otpada za 2% ▪ Porast količina odvojeno sakupljenog otpada za 2% ▪ Provedena sanacija 2 postojeća divlja odlagališta otpada na području SMŽ-e ▪ Provedene prenamjena 2 postojeća odlagališta otpada na području SMŽ-e ▪ Smanjenje broja divljih odlagališta za 30% ▪ Promotivni materijali o problematici otpada i vrijednim 	<p>skladištenog ostatnog otpada</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća relevantnih službi o organizaciji i funkcioniranju sustava odvojenog sakupljanja otpada ▪ Izvješće relevantnih službi o zaprimljenim dojavama o postojanju divljih odlagališta ▪ Plan rada reciklažnih dvorišta ▪ Izvješća o distribuiranim promotivnim materijalima ▪ Liste sudionika i učesnika javnih tribina i promotivnih događanja ▪ Ugovori o sufinanciranju provedbe odobrenih projekata 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Europski fondovi i banke
--	---	---	--	--

		<p>sastojcima otpada pogodnim za ponovno korištenje</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Održana najmanje 3 seminara u JLS na području SMŽ-e o sustavu upravljanja otpadom ▪ Održano 6 predavanja/prezentacija u gradovima SMŽ u cijlu informiranja i podizanja razine svijesti o problematici otpada i ulozi i načinu funkcioniranja reciklažnih dvorišta ▪ Tiskan najmanje 1 letak o Županijskom centru za gospodarenje otpadom ▪ Broj pripremljenih/prijavljenih projekata iz područja zaštite okoliša povećan za 20% 			
<p>3.4.2. Razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osmisliti i provesti informativnu kampanju o potrebama i mogućnostima izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda ▪ Organizirati i provesti dodatno 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Održane 3 radionice o potrebi izgradnje sustava za pročišćavanje otpadnih voda 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liste sudionika na radionicama ▪ Projektna dokumentacija za izgradnju kolektora i uređaja za pročišćavanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračuni JLS-e ▪ EU fondovi. 	<p>1.200.000</p>

	<p>jačanje institucionalnih sposobnosti i podrške na regionalnoj i lokalnoj razini</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizirati sustav odvodnje i obrade otpadnih voda SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjenje direktno ispuštene količine neobrađenih otpadnih voda u vodotokove za 10% ▪ Poboljšanje kakvoće voda za 1 kategoriju nakon redovito provedenog monitoringa ▪ Povećanje broja domaćinstava obuhvaćenih odvodnjom i obradom otpadnih voda (kanalizacijskom mrežom) u gradovima za 10% ▪ Izrađen idejni i glavni projekt za sustav odvodnje i obrade otpadnih voda ▪ Povećana bioraznolikost rijeka i vodotokova 	<p>otpadnih voda</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća stručnih službi o kvaliteti vode na javnim mjestima ▪ Izvješća o izvršenim priključenjima domaćinstava na novoizgrađene sustave odvodnje otpadnih voda ▪ Izvješća o stanju u okolišu – stručnih službi i NVO-a 		
<p>3.4.3. Razvoj sustava vodoopskrbe</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provoditi sustavnu valorizaciju postojećih i potencijalnih izvora pitke vode ▪ Provoditi proširenje sustava javne vodoopskrbe (vodovoda, sustava za pročišćavanje i obradu gdje je to potrebno) ▪ Osmisliti i provesti informativno 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan provedbe valorizacije postojećih izvora pitke vode ▪ Plan monitoringa i provedbe aktivnosti za valorizaciju potencijalnih izvora 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvještaji o valorizaciji izvora pitke vode u SMŽ-i ▪ Izvješća relevantnih institucija o kapacitetima pitke vode na području SMŽ-e ▪ Izvješća nadzornih organa o tijeku radova 	<p>Fondovi EU, Proračun SMŽ-e JLS-e, Hrvatske vode</p>	<p>3.000.000</p>

	<p>edukativnu kampanju za poboljšanje kvalitete vode za piće iz drugih izvora, prvenstveno bunara</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pitke vode na području SMŽ-e ▪ Projektna dokumentacija za proširenje sustava javne vodoopskrbe ▪ Povećanje udjela stanovnika obuhvaćenih sustavom javne vodoopskrbe po jedinicama lokalne samouprave za 10% ▪ Plan prioriternih zahvata na sustavima javne vodoopskrbe ▪ Održane 3 radionice i/ili edukacijska predavanja o važnosti zaštite i održavanja bunara ▪ Broj kontroliranih bunara koji se koriste za opskrbu vodom za piće stanovništva povećan za 2 % ▪ Broj izvorišta s određenim sanitarnim zonama zaštite predviđenim za proširenje javne vodoopskrbe za 2% 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća o saniranim sustavima javne vodoopskrbe ▪ Liste sudionika radionica; ▪ Ugovori sa provedbenim tijelima za kontrolu i sanaciju bunara ▪ Izvješća o kvaliteti vode za piće iz bunara na području Županije ▪ Izvješća stručnih službi o definiranim izvorištima sa određenim sanitarnim zonama 		
--	---	--	--	--	--

<p>3.4.4. Zaštita od poplava</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Redovito gospodarsko i tehničko održavanje vodotoka, vodnog dobra i vodnih građevina ▪ Izgradnja objekata za obranu od poplava (retencije, akumulacije) ▪ Definirati i provoditi mjere operativne obrane od poplava ▪ Izraditi planove i provoditi očuvanje i unaprjeđenje prirodnih retencijskih kapaciteta zemljišta, vodotoka i poplavnih površina 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provedbeni plan gospodarskog i tehničkog održavanja vodotoka, vodnog dobra i vodnih građevina ▪ Smanjenje šteta od poplava za 30% ▪ Rast izgrađenosti objekata za zaštitu od poplava za 20% ▪ Prihvaćeni novi i nivelirani postojeći planovi obrane od poplava ▪ Rast naseljenosti uz zaštićena područja za 10% ▪ Plan očuvanja i unaprjeđenja prirodnih retencijskih kapaciteta, vodotoka i poplavnih površina 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća relevantnih institucija o stanju vodotokova, vodnog dobra i vodnih građevina ▪ Izvješće nadzornih organa o tijeku/završetku izgradnje na objektima za zaštitu od poplava ▪ Plan mjera obrane od poplava SMŽ-e ▪ Izvješća sa sjednica županijskih i javnih ustanova za zaštitu i upravljanje zaštićenim područjima 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SMŽ-e JLS-e Hrvatske vode. 	<p>3.000.000</p>
<p>3.4.5. Plinifikacija Županije</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastavak izgradnje sustava distribucije i opskrbe plinom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećanje izgrađenosti nove plinske mreže za 30% ▪ Povećanje broja novih individualnih potrošača priključenih na plinsku mrežu za 30% 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća o izdanim uporabnim dozvolama za dionice izgrađene plinske mreže ▪ Izvješća o broju korisnika i potrošnji plina u kućanstvima na području SMŽ-e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SMŽ-e JLS-e nacionalni i EU fondovi 	<p>6.000.000</p>

3.4.6. Izgradnja i održavanje sustava infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontinuirana izgradnja infrastrukture na području SMŽ-e ▪ Izraditi i provoditi plan prioriternih investicija u izgradnju infrastrukture koje će pratiti komplementarni socijalni i gospodarski projekti ▪ Uspostaviti i provoditi sustav koordiniranog ulaganja u infrastrukturne investicije temeljem kombiniranih izvora sufinanciranja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rast broja gospodarskih subjekata priključenih na plinsku mrežu za 10% ▪ Rast zapošljavanja za 10% 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća HOK, HGK i HZZ-a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e ▪ Proračuni JLS-e ▪ Proračun RH-e ▪ Programi EU 	27.000.000
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Priprijetna projektna dokumentacija za realizaciju infrastrukturnih projekata ▪ Usvojen plan prioriternih infrastrukturnih investicija na području SMŽ-e ▪ Plan provedbe socijalnih i gospodarskih projekata/mjera koji će pratiti investicije u infrastrukturu na pojedinim dijelovima SMŽ-e ▪ Odluke Županijskog partnerstva SMŽ-e o kandidiranju projekata za sufinanciranje iz alternativnih izvora ▪ Porast ulaganja u 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća sa sjednica Županijskog partnerstva ▪ Izvješća Županijskih tijela ▪ Izvješća relevantnih županijskih ustanova i tijela o gospodarskim kretanjima na područjima unaprijedne infrastrukture 				

		poduzetništvo na područjima izgrađene infrastrukture za najmanje 25% <ul style="list-style-type: none"> ▪ Porast naseljenosti na područjima izgrađene infrastrukture SMŽ-e 				
STRATEŠKI CILJ: OČUVANI OKOLIŠ – ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNOM, POVIJESNOM I KULTURNOM BAŠTINOM						
PRIORITET: 4.1. Očuvanje i zaštita okoliša						
4.1.1. Održavanje i nadogradnja sustava mjerenja, praćenja i vrednovanja kakvoće okoliša, te izgradnja sustava upravljanja okolišem	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provesti plan održavanja i nadogradnje postojećeg sustava praćenja kakvoće okoliša u SMŽ-i ▪ Osnovati multisektorsku radnu skupinu za izradu smjernica za integriranje brige za okoliš u sve gospodarske grane i osiguranja razmjene informacija između svih sudionika u SMŽ-e čiji je interes praćenje stanja okoliša u SMŽ-i ▪ Izraditi i provesti informativno - edukativne aktivnosti o načinima i modelima prevencije rizika u zaštiti okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontinuirano dostupne, sistematizirane informacije o stanju okoliša na području SMŽ-e ▪ Smanjenje zagađenja okoliša (svih sastavnica) za najmanje 20% ▪ Organizirane najmanje 3 radio emisije o načinima i modelima prevencije rizika u zaštiti okoliša ▪ Organizirane najmanje 3 radionice za predstavnike gospodarskog sektora o nužnosti uvođenja mjera 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Redovita izvješća sa mjernih stanica ▪ Popisi sudionika sa organiziranih edukativnih radionica ▪ Snimke organiziranih radio emisija ▪ Broj poziva slušatelja nakon održanih radio emisija ▪ Plan distribucije tiskanih letaka 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e, JLS-e, ▪ Ministarstvo kulture RH-e, ▪ Programi EU 		1.200.000

<p>4.1.2. Informiranje i uključivanje javnosti u pitanja okoliša</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definirati i provoditi plan suradnje sa civilnim sektorom u osmišljavanju na pripremi projekata za izgradnju i povećanje javne svijesti, te individualne i društvene odgovornosti o zaštiti okoliša i održivom razvoju ▪ Definirati i provoditi program kontinuirane edukacije svih kategorija stanovništva o nužnosti smanjenja zagađenja, kao i potrebama pružanja potpora ekoinicijativama građanskog društva 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tiskano i distribuirano najmanje 1000 letaka o sustavu praćenja kakvoće okoliša, zaštiti okoliša i mjerama prevencija rizika u okolišu ▪ Najmanje 3 pripremljena/kandidirana partnerska projekta za povećanje javne svijesti i društvene odgovornosti o zaštiti okoliša i održivom razviku ▪ Formirana multisektorska radna skupina za pripremu i provedbu projekata ▪ Održane najmanje 3 javne tribine o nužnostima smanjenja svih vrsta zagađenja okoliša ▪ Formirane najmanje 2 Lokalne akcijske grupe na području SMŽ-e ▪ Povećan broj aktivnih eko-udruga na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća o kandidiranim projektima ▪ Sporazumi o partnerstvu na provedbi projektnih aktivnosti ▪ Plan rada i izvješća o održanim sjednicama multisektorske radne skupine ▪ Izvješće Županijskog partnerstva o kandidiranju projekata iz područja zaštite okoliša i održivog razvoja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun SMŽ-e 	<p>600.000</p>
--	---	--	--	--	----------------

		<p>području Županije za 10%</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećan broj ukupne vrijednosti provedenih programa i projekata za najmanje 10% u odnosu na postojeće stanje i broj ▪ Povećano izdvajanje iz županijskog proračuna za 15% za potporu radu ekoloških udruga ▪ Najmanje 3 nova programa edukacija o okolišu provedena u partnerstvu ekoloških i relevantnih ustanova ▪ Najmanje 3 nove škole uključene u provedbu ekološkog programa 			
<p>PRIORITET:</p> <p>4.2.1. Valorizacija i učinkovito upravljanje kulturno-povijesnim materijalnim i nematerijalnim naslijeđem</p>	<p>4.2. Održivo korištenje prirodnih resursa i kulturne baštine</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Provesti sustavnu inventarizaciju stanja objekata kulturno-povijesne baštine na području SMŽ-e ▪ Osmisliti i provoditi plan umrežavanja dionika iz sektora kulturno-povijesne baštine a posebice sa sektorom turizma 	<p>4.2. Održivo korištenje prirodnih resursa i kulturne baštine</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ažurirano integrirano izvješće o stanju objekata kulturno-povijesne baštine na području SMŽ-e ▪ Najmanje 5 novo valoriziranih objekata 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Web stranica SMŽ-e ▪ Prezentacija rezultata integriranog izvješća ▪ Izvještaji TZ i TZSMŽ-e o broju posjeta ▪ Izvješća o realizaciji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proračun Županije ▪ JLS-e ▪ Ministarstvo kulture ▪ Fondovi EU 	150.000

	<p>imajuću u vidu činjenicu da je kulturno povijesno naslijeđe važna odrednica identiteta Županije</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provoditi plan pružanja potpora za aktivnosti obnove, restauriranja i održavanja duhovnih i arheoloških lokaliteta na području SMŽ-e ▪ Izraditi i provoditi program osiguranja stručne i financijske potpore za očuvanje kulturno umjetničke baštine 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najmanje 3 radionice starih autohtonih obrta otvorene na području SMŽ-e korištenjem županijskih sredstava potpore ▪ Povećanje izdvajanja županije za obnovu, restauriranje i održavanje duhovno i arheoloških lokaliteta na području SMŽ-e ▪ Najmanje 5 novih partnerskih projekata uključivanja kulturno povijesne baštine u programe turističke ponude SMŽ-e ▪ Najmanje 3 nova turistička proizvoda SMŽ-e prepoznata i promovirana kao dio turističke ponude SMŽ-e ▪ Najmanje 2 projekta međžupanijske suradnje u području održivog korištenja kulturno-povijesne 	<p>projekata i programa otvaranja radionica starih obrta</p>		
--	---	---	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj provedenih edukacijskih programa i manifestacija vezanih za očuvanje i promicanje tradicijskih, kulturno-povijesnih vrijednosti na području SMŽ-e povećan za 10% 			
<p>4.2.2. Valorizacija i učinkovito upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrada studije inventarizacije ugroženih i zaštićenih vrsta, staništa i krajobraza ▪ Provedba integracije zaštite i korištenja prirodnih vrijednosti kao atrakcijske baze za ekoturizam i u modernom društvu sve više traženu tradicionalnu proizvodnju ▪ Provedba postupaka zaštite i definiranje aktivnih mjera za održivo korištenje značajnih prirodnih vrijednosti na području SMŽ-e ▪ Izrada Izvješća o stanju prirode i planova upravljanja zaštićenim područjima SMŽ-e ▪ Kontinuirano i sustavno provođenje monitoringa ugroženih vrsta i staništa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrađeno 5 studija inventarizacije ugroženih vrsta i staništa ▪ Izrađene dvije studije za biciklističke staze u zaštićenim područjima ▪ Izrađena najmanje jedna brošura o prirodnim vrijednostima SMŽ-e ▪ Smanjenje površine pod invazivnim vrstama za 50 ha ▪ Izrađeno (1) izvješće o stanju prirode u SMŽ-i ▪ Izrađeno 5 izvješća o provedenom monitoringu zaštićenih vrsta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvješća Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima SMŽ-e ▪ Izvješća Županijskog upravnog odjela za zaštitu okoliša i prirode ▪ Izvješća dostupna na web stranicama SMŽ-e, JU 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Županijski proračun ▪ FZOEU ▪ Ministarstvo kulture ▪ sredstva EU 	900.000

<p>4.2.3. Jačanje Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi i provoditi plan provedbe edukacije i promocije zaštićenih prirodnih vrijednosti SMŽ i ugradnja istih u postojeću turističku ponudu SMŽ-e ▪ Izraditi studiju mogućnosti uključivanja lokalnog stanovništva u aktivnosti prezentacije prirodne baštine u ulogu lokalnih vodiča kao opciju za zaustavljanje negativnog demografskog trenda na područjima zaštićene prirode ▪ Razvijati i uključivati tematske putove koji uključuju prirodnu baštinu u postojeće ili nove turističke kapacitete pojedinog područja ▪ Poticati suradnju sa znanstvenim i obrazovnim institucijama na projektima sustavnog praćenja stanja u okolišu zaštićenih područja ▪ Poticati multisektorski pristup sustavnom praćenju stanja u okolišu i promoviranju aktivnosti na zaštiti i očuvanju prirodnih vrijednosti okoliša SMŽ-e ▪ Osmisliti i provoditi programe za provođenje organiziranog promatranja ptica na područjima zaštićenih prirodnih vrijednosti SMŽ-e ▪ Tiskanje promotivnog materijala 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provedene 3 radionice za unaprjeđenje znanja lokalnih turističkih vodiča ▪ Pripremljeno najmanje pet partnerskih projekata Javne ustanove i škola sa područja SMŽ-e ▪ Izrađena najmanje 2 diplomska ili doktorska znanstvena ili stručna rada u domeni rada Javne ustanove ▪ Organizirano 5 posjeta (stručno vodstvo) u zaštićenim područjima ▪ Najmanje 15 volontera obučeno i uključeno u provedbu monitoringa ugroženih vrsta i program održavanja i zaštite prirodnih vrijednosti ▪ Raspored grupa za organizirano promatranje ptica na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Popis sudionika na radionicama ▪ Sporazumi JU i škola o sudjelovanju u provedbi partnerskih projekata ▪ Prezentacija rezultata istraživanja za potrebe diplomskog i znanstvenog doktorskog rada ▪ Izvješća o organiziranim stručnim posjetima u zaštićenim područjima ▪ Raspored uključenosti volontera u provedbu planiranih aktivnosti ▪ monitoringa i održavanja prirodnih vrijednosti ▪ Karta zaštićenih prirodnih vrijednosti SMŽ-e ▪ Suglasnosti za postavljanje informativnih ploča 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministarstvo turizma RH <p style="text-align: right;">600.000</p>
--	---	--	---	---

	zaštićenih područja i područja Ekološke mreže u SMŽ-i	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Predstavljena i promovirana Turistička karta SMŽ-e sa zaštićenim prirodnim vrijednostima ▪ Postavljene najmanje 3 informativne ploče na područjima zaštićene prirode u SMŽ-i 			
--	---	---	--	--	--

KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA

Komunikacijska strategija, koja se opisuje u ovom dokumentu, sastavni je dio Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije (ŽRS-a SMŽ-a) i izrađena je u skladu sa zakonskim aktima. Njome se želi priopćiti informacije, podići svijest i razumijevanje o njejoj važnosti te omogućiti identificiranim ciljnim skupinama razumijevanje ciljeva i svrhe Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije. Sveukupni cilj komunikacijske strategije je pridonijeti transparentnosti provođenju i mjerenja rezultata provedenih ciljeva, prioriteta i mjera koje se navode u Strategiji te pomaže njenim nositeljima kao i krajnjim korisnicima da budu svjesni njihove uloge u regionalnom razvoju. Komunikacijska strategija osigurava održanje načela konsenzusa već uspostavljenog prilikom izrade Razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije.

Četiri su specifična ciljeva izrade Komunikacijske strategije :

1. cilj: Informirati javnost o ulozi Županijske razvojne strategije u ostvarivanju ciljeva ravnomjernog regionalnog razvoja i podizanja konkurentnosti hrvatskih regija .
2. cilj: Informirati dionike i potencijalne korisnike na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini o dostupnim mogućnostima financiranja razvojnih projekata
3. cilj: Osigurati stalnu transparentnost provedbe Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije
4. cilj: Uskladiti sve komunikacijske aktivnosti koje provode partnerske institucije obuhvaćene Županijskom razvojnom strategijom.

Sljedećim načelima rukovodit će se sve aktivnosti koje će se poduzimati u okviru Komunikacijske strategije i njezinog Akcijskog plana:

- informacije će bit prezentirane u jasnom, pristupačnom i razumljivom obliku
- aktivnosti će se temeljiti na usmjeravanju svih relevantnih poruka ciljanim skupinama
- ciljane skupine bit će uzete u obzir već prilikom razvijanja i korištenja komunikacijskih alata
- sve će aktivnosti biti komplementarne i konzistentne, te će težiti uspostavljanju komplementarnih komunikacijskih alata i odašiljanju cjelovite poruke
- uspostaviti će se sustav praćenja i ažuriranja informacija, kako bi iste bile u tijeku s vremenom i potencijalnim promjenama situacije.

Ciljne skupine

Kanali komunikacije koji su definirani ovom Strategijom usmjereni su na različite interesne grupe unutar ciljne skupine Ciljna skupina je definirana kao skup sudionika koji imaju aktivnu ulogu u ostvarenju ciljeva, prioriteta i mjera razvoja Sisačko-moslavačke županije, ali i regionalnog razvoja Republike Hrvatske. Ovo poglavlje pokušava grupirati potencijalne ciljne skupine u kategorije te dati kratke analize potreba grupe, informacije koje se žele prenijeti i očekivane metode komunikacije.

Javnost

Od iznimne je važnosti upoznati javnost sa Županijskom razvojnom strategijom Sisačko-moslavačke županije njezinom vizijom, ciljevima prioritetima te dodanom vrijednošću koja će ostvariti realizacijom njenih predviđenih mjera . Ova interesna skupina bit će upoznata sa Strategijom putem internetskih stranica Sisačko-moslavačke županije (www.smz.hr) i Razvojne agencije Sisačko-moslavačke županije (www.simora.hr). Ujedno, stanovnici Županije moći će preko web stranica upućivati svoja pitanja, komentirati te i davati prijedloge koji će se tada prosljeđivati odgovornim osobama. U prijenosu informacija ciljnoj skupini mediji će također imati značajnu ulogu, posebno kroz objavu u regionalnom i lokalnom tisku te putem emisija i promidžbi na radiju i televiziji.

Mediji

Rad s medijima će biti uređen tako da osigura širenje informacija o Županijskoj razvojnoj strategiji Sisačko-moslavačke županije. Mediji će također služiti i kao komunikacijski kanali za prijenos informacija i to kako široj javnosti tako

i potencijalnim korisnicima. Stoga je neophodno da komunikacija s medijima bude proaktivna te će uključivati izradu priopćenja za novinare, brošure, letke i obavijesti za novinare sve u svrhu pravovremenog pružanje traženih informacija novinarima. Tim za odnose s javnošću unutar Sisačko-moslavačke županije osigurat će pravovremeno pružanje informacija.

Šira zajednica i potencijalni korisnici

Osim institucija izravno uključenih u upravljanje i provedbu Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije, potrebno je s njom upoznati i širu zajednicu. Šira zajednica uključuje:

- Privatni sektor i poslovne organizacije
- Sindikate
- Znanstveni i istraživački sektor
- Nevladin sektor.

Ovo je značajna ciljna skupina, čiji članovi mogu imati značajnu ulogu kod određivanja uspjeha provođenja Županijske razvojne strategije. S obzirom na različitosti članova skupine, bilo bi nemoguće primijeniti jednu metodu komunikacije. Stoga su identificirane sve podgrupe unutar ciljne skupine te se, za svaku podgrupu, razvija odgovarajuća metoda komunikacije.

Partneri u provedbi Županijske razvojne strategije

Ova kategorija obuhvaća institucije uključene u upravljanje i provedbu Županijske razvojne strategije .

- Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Sisak
- Obrtnička komora Sisačko-moslavačke županije
- Zavod za zapošljavanje, Područna služba Sisak i Kutina
- Zagorske županije
- Zavod za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije
- Županijska uprava za ceste
- Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije
- Agencija za regionalni razvoj Republike Hrvatske
- Partnersko vijeće Regije Panonska Hrvatske
- Druga tijela državne uprave i javna tijela koja svojim djelovanjem pridonose ostvarivanju ciljeva politike regionalnog razvoja
- Gradovi i općine na području Sisačko-moslavačke županije.

Partneri u provedbi Županijske razvojne strategije zahtijevati će jasne informacije kako bi im se omogućila aktivna uloga u njejoj provedbi. Navedena potpora bit će im pružena kroz različite metode i komunikacijske kanale.

Internetska stranica Razvojne agencije Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA olakšava dobivanje potrebnih informacija, a predviđeno je i da će za ciljnu skupinu Agencija organizirati i događanja kako bi se unaprijedila provedba Županijske razvojne strategije.

Komunikacijski akcijski plan

Komunikacijski akcijski plan razrađuje u detalje specifične akcije koje će se poduzeti kako bi se osigurala učinkovita komunikacija o Županijskoj razvojnoj strategiji . Komunikacijski akcijski plan donosi se na trogodišnjoj osnovi, kako bi se osiguralo pravovremeno i odgovarajuće usmjeravanje svih komunikacijskih i promidžbenih aktivnost.

Akcija	Ciljana skupina	Metoda	Vodeće odgovorno tijelo	Strateški partner	Vrijeme izvršenja	Trošak	Izvor financiranja
1	Javno postavit komunikacijsku strukturu, koja će doprinijeti širenju i dostupnosti informacija određenih ŽRS	Definirati Strategije, grafički dizajn, u sklopu web stranice SIMORA-e i SMŽ izraditi dio koji se odnosi na provođenje politike regionalnog razvoja RH, imenovati kontakt osobu za sve upite vezane uz promičbu i komunikaciju	SI-MO-RA	SMŽ	prosinao 2010., siječanj 2011.	10.000,00 kuna	Proračun Sisačko- moslavačke županije, SI-MO-RA
2	Pobuditi svijest o polici regionalnog razvoja	Kreirati identitet Strategije, izraditi i podijeliti promidžbene materijale vezane uz Strategiju.	SI-MO-RA	Sisačko- moslavačka županija	Siječanj / veljača 2011. godine	5.500,00 kuna	Proračun Sisačko- moslavačke županije, SI-MO-RA
3	Predstavljanje ažurirane Razvojne strategije SMŽ-e	Jednom kvartalno radio emisija o regionalnom razvoju, 1 konferencija za novinare predstavljajući ŽRS SMŽ, 1 konferencija za novinare vezana za Strategiju regionalnog razvoja Republike Hrvatske, Organizacija sastanaka Partnerskog vijeća – 2 sastanaka godišnje, četiri okrugla stola s aktualnim temama u okviru regionalnog razvoja, info radionice za prekograničnu suradnju, info radionice za	SI-MO-RA	SMŽ HGK ŽKS, OK SMŽ, HZZ P Sisak i Kutina	2011.-2013.	60.000,00 kuna	Proračun Sisačko- moslavačke županije, SI-MO-RA, MRRSVG

Akcija	Ciljana skupina	Metoda	Vodeće odgovorno tijelo	Strateški partner	Vrijeme izvršenja	Trošak	Izvor financiranja
4	Praćenje i evaluacija implementacije promidžbe, Komunikacijske strategije i pripadajućeg Akcijskog plana	IPA IV komponentu, Forumi za traženje partnera, Posjet uredu u Bruxellesu i prisustvovanje na danima regija Redovita recenzija izvedbe promidžbenih i komunikacijskih mjera	SI-MO-RA	SMŽ	2011-2013	10.000,00 kuna	Proračun Sisačko-moslavačke županije, SI-MO-RA
5	Osigurati da sva tijela uključena u provedbu Strategije posjeduju potrebne alate kako bi mogle odgovoriti na sve komunikacijske i promidžbene zahtjeve	Osigurati kanale komunikacije sa partnerima u provedbi Strategije koji će osigurati protok svježih informacija vezanih za regionalni razvoj i postizanje ciljeva, prioriteta i mjera navedenih u Strategiji, organizirati jednu radionicu godišnje za predstavnike partnera kako bi ih se informiralo o novim metodama i komunikacijskim potrebama	SI-MO-RA	SMŽ	2011-2013	10.000,00 kuna	Proračun Sisačko-moslavačke županije, SI-MO-RA

Izvori podataka

Redni broj	Ustanova/dokument
1.	Državni zavod za statistiku, DZS
2.	Eurostat
3.	Financijska agencija, FINA
4.	Hrvatski centar za razminiranje, HCR
5.	Hrvatski zavod za zapošljavanje, HZZ
6.	Obrtnička komora Sisačko-moslavačke županije
7.	Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske (2008.- 2013.)
8.	Ured državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji, Služba za gospodarstvo
9.	Sisačko-moslavačka županija

Popis skraćenica

Redni broj	Skraćenica	Objašnjenje
1.	BDP	Bruto domaći proizvod
2.	CARDS	Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation / EU program financijske potpore procesu stabilizacije i pridruživanja
3.	DZS	Državni zavod za statistiku
4.	EU	Europska unija
5.	FINA	Financijska agencija
6.	FZOEU	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
7.	GIS	Geoinformacijski sustav
8.	GMO	Genetically modified organism / Genetski modificirani organizam
9.	GP	Granični prijelaz
10.	GSV	Gospodarsko socijalno vijeće
11.	HGK	Hrvatska gospodarska komora
12.	HOK	Hrvatska obrtnička komora
13.	HTZ	Hrvatska turistička zajednica
14.	HUP	Hrvatska udruga poslodavaca
15.	HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
16.	IPA	Instrument for Pre-accession Assistance / Instrument za pretpristupnu pomoć
17.	IPARD	Instrument for Pre-accession Assistance – Agriculture and rural development / Instrument za pretpristupnu pomoć – Poljoprivreda i ruralni razvoj
18.	JANAF	Jadranski naftovod
19.	LEADER pristup	frac. skraćenica – Veze između akcija u ruralnom razvoju Jedan od instrumenata pomoću kojeg EU promovira održivi razvoj u europskim ruralnim područjima
20.	JLS	Jedinica lokalne samouprave
21.	M&E	Monitoring & Evaluation / Praćenje i izvješćivanje
22.	MINGORP	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
23.	MRRŠVG	Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva
24.	MVPEI	Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
25.	NPDM	Nacionalni program djelovanja za mlade (2003.- 2008.)
26.	OECD	Organisation for economic co-operation and development / Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
27.	OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
28.	PHARE	Pretpristupni instrument pomoći namijenjen zemljama kandidatkinjama srednje i istočne Europe
29.	PP	Park prirode
30.	PSGO	Program socijalnog i gospodarskog oporavka
31.	PTSP	Post traumatski stresni poremećaj
32.	R&D	Research & Development / Istraživanje i razvoj
33.	RH	Republika Hrvatska
34.	RPSR	Razvojni projekti statističkih regija
35.	RS	Regionalna samouprava
36.	SER	Skupština europskih regija

37.	SMART (načelo)	Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time-bounded / Specifični, mjerljivi, ostvarivi, realni, vremenski ograničeni Načelo vrednovanja specifičnih ciljeva u projektu
38.	SMŽ	Sisačko-moslavačka županija
39.	SWOT	Strengths, weaknesses, opportunities, threats / Snage, slabosti, prilike, prijetnje
40.	TKC	Telekomunikacijski centar
41.	TZ	Turistička zajednica
42.	TZ SMŽ	Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije
43.	ŽP/PV	Županijsko partnerstvo / Partnersko vijeće
44.	ŽRA	Županijska razvojna agencija
45.	ŽRS	Županijska razvojna strategija
46.	ŽRT	Županijski razvojni tim

»**Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije**« službeno je glasilo Sisačko-moslavačke županije. Uredništvo: Sisak, Stjepana i Antuna Radića 36. Glavni i odgovorni urednik - Vesna Krnjaić, dip. iur., pročelnica Stručne službe za poslove Skupštine, župana i opće poslove - telefon (044) 550-203, telefaks (044) 524-144. List izlazi prema potrebi. Pretplata za 2011. godinu iznosi 123,00 kune i uplaćuje se na žiro-račun 2340009-1110011107 »Glasila« d.o.o. Petrinja, D. Careka 2/1. Tehnički uređuje, izdaje i tiska: »Glasila« d.o.o. Petrinja, D. Careka 2/1, tel: (044) 815-138, fax: (044) 815-498, www.glasila.hr, e-mail: glasila@glasila.hr. Svi brojevi objavljeni su i na Internetu: www.glasila.hr.